

ACTA

UNIVERSITATIS OULUENSIS

Leevi Karsikas

METSÄSTYKSEN
ONGELMAPUHE

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA,
KASVATUSTIETEIDEN JA OPETTAJANKOULUTUKSEN YKSIKKÖ,
OULUN YLIOPISTO

E

SCIENTIAE RERUM
SOCIALIUM

LEEVI KARSIKAS

METSÄSTYKSEN ONGELMAPUHE

Esitetään Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan suostumuksella julkisesti tarkastettavaksi Linnanmaan Kuusamonsalissa (YB210) 17. elokuuta 2007 klo 12.00

Copyright © 2007
Acta Univ. Oul. E 90, 2007

Työn ohjaaja
Professori Timo Järvikoski

Esitarkastajat
Professori Esa Konttinen
Professori Pertti Rannikko

ISBN 978-951-42-8524-0 (Paperback)
ISBN 978-951-42-8525-7 (PDF)
<http://herkules.oulu.fi/isbn9789514285257/>
ISSN 0355-323X (Printed)
ISSN 1796-2242 (Online)
<http://herkules.oulu.fi/issn0355323X/>

Kannen suunnittelu
Raimo Ahonen

OULU UNIVERSITY PRESS
OULU 2007

Karsikas, Leevi, The problematic dialogue about hunting

Faculty of Education, Department of Educational Sciences and Teacher Education, University of Oulu, P.O.Box 2000, FI-90014 University of Oulu, Finland

Acta Univ. Oul. E 90, 2007

Oulu, Finland

Abstract

In this treatise I will describe and analyse the problematic dialogue about hunting, which, especially after the Second World War has been on the increase. Some of the critics have even demanded that hunting should be stopped altogether. Hunting is criticised and opposed both on ecological and other grounds. These other grounds include religious, philosophical and ethical considerations.

The research material includes sociological, anthropological, philosophical and other scientific literature, general literature, newspapers and articles from magazines, video tapes, fairy tales; all that according to the knowledge of sociology is valid information about the society.

The applied methods include discursive analysis, tabulation and mathematical models (Boole's algebra)

The second chapter focuses on reviewing and analysing literature; its purpose is to point out how the justification of hunting is perceived especially in recent times. In the next three chapters I will analyse the articles published in Helsingin Sanomat in 1992–1996. The sixth chapter focuses on describing the group of criticisers. The background of those critical views will be discussed in conclusions.

Hunting can be restricted by ecological premises when the game stock in question would not stand hunting. We are talking about ecological squandering when the spontaneously renewing natural resources, i.e. game, is left unused when people still need to be fed with food that is ecologically more expensive than food obtainable freely from nature e. g. through hunting. Man's own deontological principles require that, when hunted, animals are not tortured or teased.

In the beginning, when food was acquired, the prevailing principle was that of ecological primacy principle and total ecology. All food came straight from nature. Nothing was gained by man's own production. Ecological primacy means that part of the food still comes straight from nature, no matter how slight that part may be. Ecological primacy cannot cease to exist because there will always be nature's own yield, available for man as food. If it is not used, it will result in ecological squandering.

Keywords: discourse analysis, ecological pragmatism, ecological primacy, ecological primacy principle, ecological squandering, environmental discourse, fishing, gathering, hunting, total ecology

Karsikas, Leevi, Metsästyksen ongelmapuhe

Kasvatustieteiden tiedekunta, Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö, Oulun yliopisto, PL 2000, 90014 Oulu

Acta Univ. Oul. E 90, 2007

Oulu

Tiivistelmä

Tässä tutkimuksessa kuvaillaan ja analysoidaan metsästyksen ongelmapuheita. Niitä on alkanut lisääntyvästi esiintyä toisen maailmansodan jälkeen. Näissä puheissa kritisoidaan metsästystä aina sen lopettamisen vaatimiseen saakka. Metsästystä arvostellaan ja vastustetaan sekä ekologisilla että muilla perusteilla. Näitä muita perusteita ovat uskonnolliset, filosofiset ja eettiset näkökohdat.

Tutkimusaineistona on käytetty sosiologista, antropologista, filosofista ja muuta tieteellistä kirjallisuutta, yleistä kirjallisuutta, sanomalehti- ja muita lehtikirjoituksia, videonauhoja, satuja: kaikkea sitä, joka tiedonsosiologian mukaan käy tiedosta yhteiskunnassa.

Menetelminä on käytetty diskurssianalyysiä, taulukointia ja matemaattisia malleja (Booleen algebra).

Toisessa luvussa selostetaan ja analysoidaan kirjallisuutta ja pyritään osoittamaan, miten metsästyksen oikeutusta mielletään erityisesti viime aikoina. Seuraavissa kolmessa luvussa analysoidaan Helsingin Sanomissa vuosina 1992–1996 julkaistuja kirjoituksia. Kuudennessa luvussa kuvataan arvostelijoiden ryhmää. Johtopäätöksissä pohditaan sitä, miten noihin kriittisiin kannanottoihin on tultu.

Metsästys pyritään mitoittamaan ekologisilla perusteilla, niin että kysymyksessä olevan riista-eläimen kanta kestäisi kulloisenkin metsästyksen. Ekotuhlaus taas on kysymyksessä, kun spontaanisti uusiutuvaa luonnonvaraa, riistaa, jätetään käyttämättä, kun ihmisille on kuitenkin tuotettava ruokaa, joka on ekologisesti selvästi kalliimpaa kuin luonnosta vapaasti esimerkiksi metsästämillä saatava ruoka.

Ihmisen oma velvollisuusetiikka vaatii, ettei eläimiä niitä metsästäessä kiduteta eikä kiusata.

Alussa vallitsi ruoan hankinnassa suora luonnon käyttö, *ekologinen primariteettiperiaate*, jossa kaikki ruoka tuli suoraan luonnosta. Mitään ei saatu ihmisen oman tuotannon tuloksena. Se oli *ekototalismia*, kun ei vielä viljelty kasveja eikä kasvatettu karjaa. Nykyäänkin osa ruoasta saadaan yhä suoraan luonnosta. Se voi olla kuinka vähäinen osa tahansa. Tämä suora, osittainen luonnon käyttö, *ekoprimarismi*, ei voi loppua, koska aina on olemassa luonnon spontaania tuottoa, jota ihminen voi käyttää ruokanaan. Jollei sitä käytetä, aiheutetaan siltä osin turhaa viljelyä ja eläinten kasvatusta. Sellainen on *ekotuhlausta*.

Asiasanat: diskurssianalyysi, ekologinen pragmatismi, ekologinen primariteettiperiaate, ekoprimarismi, ekototalismi, ekotuhlaus, kalastus, keräily, metsästys, ympäristödiskurssi

Esipuhe

Joskus olen ollut varmaankin niin kaukana nykypäivästä metsästyksen ongelma-
puheisiin tutustuessani, etteivät minua ole aina tämän hetken seikat kiinnostaneet.
Niinpä vaimoni Anna-Maija on ehkä usein joutunut kommunikoimaan hyvinkin
”taantuneen” seuralaisen kanssa. Sama saattaa koskea muitakin läheisiäni, jotka
eivät varmaankaan aina ole olleet vakuuttuneita tekemiseni mielekkyydestä. An-
na-Maija on kuitenkin nähnyt, että tekemiseni on ollut välttämätöntä. Kiitän häntä
ennen kaikkia muita.

Tyttäreni Marita on tarkastanut kirjani kieliasun. Poikani Matti on monin ta-
voin auttanut minua kirjallisuuden ja lehtikirjoitusaineiston hankkimisessa ja siten
säästänyt aikaani ja kustannuksia ratkaisevasti. Tyttärenpoikani Jaakko ja Tuomas
Ketola auttoivat pappaa grafiikan toteutuksessa. Osoitan heille kaikille kiitokseni
heidän suuriarvoisesta huomiostaan.

Maisteri Reijo Jääskö luki työni rungon jo varhaisessa vaiheessa. Yritin ottaa
huomioon hänen ansiokkaat näkemyksensä ymmärrykseni mukaan. Kiitokseni
Reijolle. Maisteri Juhana Lassilalle lausun niin ikään monet kiitokseni. Hän ha-
keutui lukijanani yliopistolla seuraani ja oli kaverini tuolta kahden sukupolven
takaa. Luonnosta kiinnostuneena kirjallisuuden opiskelijana hän usein pystyi
rohkaisemaan ja kannustamaan. Metsästysmuseon henkilökunnalle lausun parhaat
kiitokseni ystävällisestä ja avuliaasta suhtautumisesta Mattiin ja itseeni ollessam-
me kokoamassa aineistoa työhöni.

Professori Karen Armstrong Tampereen yliopistosta opasti minua antropolo-
giassa. Hän varotteli romanttisesta suhtautumisesta metsästyksen ja keräilyyn.
Kiitokset hänelle, vaikka en sellaista vaaraa nähnytäkään.

Tähän vaiheeseen liittyy myös työskentelyni Tampereen yliopistossa profes-
sori Matti Alestalon johdolla. Hän hyväksyi laajan, antropologian sivuainetut-
kielmaa vastaavan jatko-opintoesseeni. Lausun myös hänelle kiitokseni. Professo-
ri Raimo Blom, tutkijaseminaarin ohjaajana, ymmärsi pyrkimykseni kiitosta an-
saitsevalla tavalla.

Professori Marja Järvelä Jyväskylän yliopistosta, tutustuttuaan käsikirjoituk-
seni ensimmäiseen versioon, ehdotti, että linjaisin tutkimukseni ympäristösosio-
logian suuntaan. Yritin tehdä niin. Kiitän häntä hyvistä neuvoista.

Tohtori Pentti Luoma Oulun yliopistosta avusti minua vertailevan QCA-
ohjelman käytössä. Lausun kiitokseni hänen korvaamattomasta avustaan. Sama
koskee hänen metodisia neuvojaan.

Professori Timo Järvikoskelta Oulun yliopistosta sain ratkaisevaa apua ja rohkaisua käsikirjoitukseni viimeistelyssä. Saattoi olla niin, että olisin lopultakin antanut vallan uupumukselleni, ellei hän olisi kirjoittanut: ”Ei siis kannata luovuttaa”. Se, mitä hän sähköpostikirjeissään sanoi, rohkaisi minua jatkamaan. Lausun kiitokseni hänelle tiukasta kritiikistä ja itsetuntoni vahvistamisesta.

Seminaariopponenttini KT Eila Louhimaa ja FM Päivi Haapasaari suorittivat perusteellisen käsikirjoitukseni tarkistuksen ja tekivät monia korjausehdotuksia, joita olen yrittänyt seurata ymmärrykseni mukaan. Kiitän heitä vilpittömästi.

Professori Esa Konttinen Jyväskylän yliopistosta ja professori Pertti Rannikko Joensuun yliopistosta suorittivat väitöskirjani työlään esitarkastuksen. Esa Konttinen suostui myös vastaväittäjäksi. Lausun heille parhaimmat kiitokseni.

Lopuksi kiitän erityisesti työni alkuperäistä ohjaajaa, professori Pertti Alasuo-taria Tampereen yliopistosta, jossa aloitin jatko-opintoni, mutta siirryin sitten kotimaakuntani yliopistoon, koska täällä sosiologia painottuu ympäristösosiologiaan, kärsivällisestä suhtautumisesta väitöskirjan tekijään, jolla ei ole tutkija- eikä laitostaustaa, niin kuin väitöskirjan tekijöillä yleensä on. Luulen ohjaamisen tästä syystä olleen erityisen työlästä ja ehkä kovin vähän palkitsevaa.

Abstraktin ja English summaryn on kääntänyt englanniksi kielenkääntäjä Martti Hynynen.

Mäntymutkan kämpässä Pyhäjokivarressa 74. syntymäpäivänäni kesäkuun 5. päivänä 2007
Leevi Karsikas

Sisällysluettelo

Abstract

Tiivistelmä

Esipuhe	7
Sisällysluettelo	9
1 Johdanto	11
1.1 Eräkirjailijan dilemma.....	11
1.2 Aineistot ja menetelmät	15
1.3 Tutkimuksen rakenne	23
2 Yleinen metsästyksen ongelmapuhe	25
2.1 Juutalainen, kristillinen ja islamilainen näkemys luonnosta	26
2.2 Hindujen, jainalaisten ja buddhalaisten uskomukset.....	28
2.3 Fransiscus Assisilainen	30
2.4 Humanismin maailmankuva – ihmisen ja eläinten suhde	30
2.5 Intialaisten painotusten myöhäinen löytäminen lännessä	33
2.6 Metsästyksen lopettamisvaatimukset	35
2.7 Metsästyksen vastustuksen leviäminen Suomeen	37
2.8 Lehdistön seuranta metsästyksen suhtautumisesta	43
2.9 Suuri muutto.....	44
2.10 Metsästy Pohjolassa.....	47
2.11 Ajattelutapojen muutos	61
2.12 Eläinten oikeuksien käsite.....	64
2.13 Metsästyksen vastaisen puheavaruuden syntyminen	66
3 Julkinen metsästykseskustelu	69
3.1 Lehtiaineisto ja sen tutkimusmenetelmät	70
3.2 Vertailu kansanedustajien ja lukiolaisten kannanottoihin	80
3.3 Vertailu Metsästäjien keskusjärjestön asennetutkimuksiin	82
3.4 Ovatko tulokset yleistettävissä.....	83
4 Ongelmapuhe lehtiaineistossa	85
4.1 Diskurssien analyysi (Diskurssit A–J)	85
4.2 Metsästykseskustelun erilaiset näkemykset	105
5 Diskurssien keskinäiset yhteydet	107
5.1 Eri diskurssien esiintyminen kirjoituksissa.....	107
5.2 Aineiston tiheys ja diskurssien kytkennät	111
5.3 Boolean yhtälöiden minimointi – QCA-analyysi.....	112
5.4 Mitä kytkennöistä ilmenee	124

6 Onko kysymys tavanomaisesta ympäristökamppailusta?	127
6.1 Ympäristöheräämisen aallot.....	127
6.2 Kampanjan toimijat.....	134
6.3 Eläinsuojeluliitto Animalia ry:n henkilöstön aktiivisuus	135
6.4 Metsästyksenvastaisen ympäristökampanjan luonne	139
7 Yhteenveto ja johtopäätöksiä	143
7.1 Yhteenveto	144
7.2 Johtopäätöksiä.....	148
English Summary	151
Lähdeluettelo	155
Liitteet	

1 Johdanto

Tutkijan tiedonintressi ei välttämättä ole aina tiukasti sidoksissa hänen omiin henkilökohtaisiin preferensseihinsä, vaan valittavalla tutkimusongelmalla saattaa olla hänen kannaltaan ajatellen ”vain” yleistä tieteellistä mielenkiintoa. Toisin on tietenkin silloin, kun intressi kuuluu tutkijan elämän keskiöön, hänen työnsä tai harrastuspiirinsä kiinnostavimpiin ilmiöihin ja asioihin. Ja tietenkin silloin, kun tutkimus näyttäytyy niin vaateliaana tutkijalle, että on puhuttava pulmasta, dilemmasta, kiinnostavuus ja vaativuus ovat vailla kaikkea vertaa. Tämän tutkimuksen ongelma on minulle juuri niin vaativa, velvoittava ja kiihottava, etten saata kuvitella muunlaisia luonnehdintoja. Tässä johdantoluvussa yritän muun ohella osoittaa, miksi niin on.

1.1 Eräkirjailijan dilemma

Olen nuoresta asti metsästännyt ja viehtynyt erätarinoista. Kun sain isältäni joululahjaksi vuoden 1946 Erämiehen joulu -nimisen julkaisun (Yläne 1946) ja kun luin sen tarinat – jotkin niistä useaan kertaan – heti joulun pyhinä, olin juuri silloin leimautunut eräkirjailijaksi. Muistan selvästi tuolloin tehneeni päätöksen, että joskus itsekin kirjoittaisin sellaisia kertomuksia. Minun tuli tietenkin hankkia tarvittavia kokemuksia. Niitähän minulla ei vielä riittävästi ollut. Muistan hyvin, etten ollut ollenkaan kateellinen kertomusten henkilöille näiden riemastuttavista kokemuksista. Epäilemättä syynä oli tieto siitä, että olin nuori ja että minulla oli mahdollisuus kokea jotakin samantapaista, jos vain päättäisin tehdä niin. Päätin tietenkin.

Kun sitten kuljin polkupyörällä rippikoulussa Kärsämäen pappilassa, jonne kotoani oli peninkulman matka, huomasin Koposen kirjakaupassa A. E. Järvisen kirjan Erämaan lastuja (Järvinen 1949). Ostin kirjan heti, koska minulla oli tarvittavat rahat. Niitä oli kertynyt muun ohella riistan myynnistä. Kirjassa näkyy yhä hinta.

Merkintä on tehty lyijykynällä: 300:-. En ryhdy muuttamaan hintaa nykyrahaksi, vaikka se epäilemättä onnistuisi, jos minulla olisi tarvittavat kertoimet tai taulukko. Samankokoinen ja vastaavanlainen kirja maksoi vuonna 2001 noin 160 markkaa. Omakin kirjani ”Metsänpiika” (Karisto 2001) maksoi 157 markkaa eli nykyrahassa 26 euroa. Kirjani ”Linnunradan rekisteri”, (Karisto 2003) maksoi 28 euroa. Vuonna 2005 ilmestyi ”Tunturien kuvajaiset” (Karisto 2005). Monikohan

rippikouluopioika käyttäisi rahansa kirjaan? Mutta minähän investoinkin tulevaisuuttani varten.

Järvisen kirja oli niin mukaansa tempaavaa ja kiehtovaa luettavaa, että päätin silloin, etten kirjoittaisi vain erätarinoita vaan samanlaisia eräkirjoja. Mutta ennen kuin niin pitkälle pääsin, jouduin opettelemaan monia asioita. Vuonna 2005 julkaistiin siis kahdeskymmenesneljäs kirjani. Useimmat niistä ovat niin kutsuttuja eräkirjoja.

Niitä sattuvat lukemaan joskus muutkin kuin asiaan vihkiytyneet. Nämä lukijat ja muutkin, jotka tuntevat minut metsästäjänä ja kirjailijana, ovat tehneet usein hämmästyttävän kysymyksen: miksi metsästät? Miksi tapat eläimiä? Se on hämmästyttävää metsästämillä syntyneiden olentojen kesken ja tässä ikimuistoisessa erämiesten maassa miehelle, joka on syntynyt katkeamattomaan metsästäjien sukupolviketjuun.

Kysymyksen lisääntynyt esiintyminen ei voine kertoa muusta kuin muutoksesta niissä premisseissä, joilla tämän puheavaruuden toimijat orientoituvat käsitteensä todellisuuteen (Alasuutari 1996, 18–19). Tämä kysymys muotoillaan milloin mitenkään. Mutta sen sisältö on aina sama. Saatetaanpa kysyä: miksi vihaat eläimiä? Jos vastaan, ettei metsästäjä vihaa saalistaan, näyttää, ettei sitä ymmärrettäisi. Metsästyksessä on tavallisesti kysymys muusta ja aivan erilaisista intresseistä kuin vihasta tai kostosta. Vedotaan usein myös siihen, ettei nykyään enää tarvitse metsästä, koska ruokaa on muutenkin kaupoissa riittävästi. Ei auta, vaikka sanoo, että suoraan luonnosta saatava ruoka on selvästi *ekologisesti* halvempaa kuin kaupoista saatava. Metsästyksen vastainen väite esitetään tuon tuostakin. Se on niin valmiiksi kiteytynyt, että sanamuotokin on usein sama, ja olen yrittänyt jäljittää, mistä se on yleiseen puheeseen ilmaantunut.

Edellä sanottu yhdessä viimeaikaisen, metsästyksen asemaa koskevan julkisen keskustelun kanssa aiheuttivat sen, että päätin ryhtyä uudelleen harjoittamaan korkeakouluopintoja opiskellakseni sosiologiaa ja antropologiaa, jotta kykenisin ymmärtämään esitettyjen kysymysten ja kannanottojen syitä ja, jos mahdollista, vastaamaan minulle esitettyihin kysymyksiin metsästyksen tarpeellisuudesta ja oikeutuksesta. Erityisesti ympäristösosiologia on kiinnostunut tutkimaan myös edellä kuvaamaani ilmiötä.

Tämän tutkimuksen tutkimusongelmana on siten yrittää ymmärtää, mistä viimeaikainen metsästyksen oikeutuksen epäily johtuu. Mitkä ovat olleet sen syntyedellytykset? Mikä on aiheuttanut sen, että ihmisten käsitykset ovat niin radikaalilla tavalla muuttuneet, kun niitä vertaa vaikkapa vain maassamme vielä toisen maailmansodan jälkeisen ajan asenteisiin. Minusta kuitenkin näyttää, että

maapallon elämän luonne on olennaisesti erilainen kuin modernin ihmisen maailmankuva.

Mielestäni on kiinnostavaa nähdä, miten eri väittämien käyttö puheissa ilmenee ja painottuu niiden ymmärtämisen kannalta. Ensimmäisen ja miltei ainoan intressini kohteina ovat seuraavat asiat: a) miten tuo ongelmapuhe aineistossa esiintyy ja b) miten puhujat tuovat julki käsityksensä siitä, mikä metsästyksessä on niin vastenmielistä, että se haluttaisiin minimoida tai kokonaan lopettaa. Johdopäätöksissä pohdin myös vähän sitäkin, miksi metsästystä vastustetaan. Tässä tutkimuksessa pyrin saamaan selville niitä tavoitteita, jotka ovat metsästyksen arvostelijoiden lähtökohtina. Olisi voitava tunnistaa se kielenkäyttö, joka ilmentää metsästyksen kieltoa. Olisiko mahdollista tunnistaa nykyluontosuhteesta jotakin siitä aineksesta, joka on rakentunut ihmisen yhä välittyneemmän luontosuhteen seurauksena? Voisiko metsästäjäksi kehittynyt olento vain muutamassa vuodessa omaksua aivan toisenlaisen ja aikaisempaan verrattuna kovin oudon elämäntavan? (Armstrong 1994 ja 1997)

Tähänastiset vastaukseni eivät kuitenkaan ole aina tyydyttäneet kysyjä. Käymieni keskustelujen valossa olen alkanut ymmärtää, että tässä puheavaruudessa on kysymys hyvin kompleksisestä ongelmakimpusta, jonka käsittely vaatii kärsivällistä ja seikkaperäistä vuorovaikutusta kysyjien ja vastaajien välillä. Pro gradu -tutkielmassani (Karsikas 1996) esitin jo vastauksia, jotka mielestäni perustettiin pitäviin argumentteihin.

Aina, kun olen joutunut ihmisten kanssa keskusteluun tutkimusongelmastani, olen hämmästynyt, kuinka vaikeaa siitä keskusteleminen todella on. Se on onnistunut vain harvoin siten, että on päästy keskustelemaan itse asiasta puhumattaakaan, että olisi pysytty asiassa. Peruskysymys on usein peittynyt kaikenlaisten huomautusten, verukkeiden, vaatimusten, syytösten, puheenaiheiden vaihtamisen ja jopa solvausten alle niin, ettei ole voitu sanoa mitään itse asiaan liittyvää. Ja vaikka uskoisi omasta mielestään pystyvänsä valaisemaan asiaa paikkansa pitävillä argumenteilla, mikään ei takaa, että keskustelukumppani uskoisi argumentaatioon.

Sokrateella oli uskomus, että kun ihminen tietää jonkin asian oikeaksi ja hyväksi, hän tekee sen mukaisia tekoja (Saarinen 1985, 21; Teräväinen 1992, 111). Tämä Sokrateen autonominen filosofinen etiikka ei näytä toimivan esittäjänsä olettamalla tavalla ainakaan metsästyksen kieltäjien tajunnassa. Sen sijaan metsästyksen vastainen kannanotto saattaa esiintyä vailla paljon minkäänlaisia perusteluja vaikkapa sellaisessa yhteydessä, jossa pohditaan esimerkiksi ihmisen ruoan tuotantoa yleensä (Lähde 1996, 9). Viittaa tässä mielessä myös Charles Darwinin

(1987 ja 1988) samanlaiseen havaintoon keskustelun ja ymmärtämisen vaikeudesta.

Onkin todella mieluisaa selvittää ja analysoida kysymys kysymykseltä asiaa, joka merkitsee tutkijalle niin suurta intressiä, ettei varmaan monikaan tutkimuksen tekijä voisi haaveilla pääsevänsä työhön, jonka kiinnostavuus ja velvoittavuus olisi yhtä vertaansa vailla kuin tämä työ.

Teoreettinen viitekehyseni on seuraava pohdiskelu: Ihmisellä ei ollut alkuun muita ruoanlähteitä kuin luonnon spontaani tuotto, jota ihminen käytti keräilyn ja metsästyksen suoraan ruokanaan. Ihminen oli lajinsa ilmestyessä minkä tahansa eläimen tai eliön asemassa. Tämä ihmisen ensimmäinen ruoanhankintamuoto on dokumentoitu tarkasti antropologisessa kirjallisuudessa. (esim. Lee 1968; Service 1979, 13–14; Berndt & Berndt 1996; Hill & Hurtado 1996) Tuota kirjallisuutta on paljon. Ei ole siten kysymys kulttuurista tai muusta ihmisen luomuksesta. Tämä on *eläimen* biologiaa. Niin elää myös sellainen ihmisyhteisö, joka ei ole vielä keksinyt tai muuten omaksunut kasvien viljelyä eikä kotieläinten tuotantoa, sillä muuta ruoan tuotantoa ei ole. Ainoa mahdollisuus on ollut elää luonnosta ruokaa saadakseen. Osittainen metsästyksen ja keräily ovat tuotantotalouden siirtyneen ihmisen ja ihmisyhteisön keino hankkia tuotantotalouden keinojen rinnalla ja erityisesti niiden sijasta, ruokaa ja muita hyödykkeitä, siinä määrin kuin sitä voi saada, suoraan luonnosta, ottaa haltuunsa luonnon spontaania tuotantoa, käyttää säilynyttä villiä luontoa ensisijaisesti silloin kun se on mahdollista. Se on perinteistä keräilyä ja metsästyksiä. Ellei näin tehdä, aiheutetaan menetyksiä, kun saatavissa olevaa, ekologisesti ilmaista ruokaa ei oteta käyttöön. Onhan samanaikaisesti ruokittava ihmiset ja tehtävä se ekologisesti kalliimmalla tuotantotaloudella. (Karsikas 1996) Siperian joissakin osissa ihmiset turvautuivat metsästyksen, kalastuksen ja keräilyyn neuvostotalouden romahdettua. Ihmisillä ei ollut muuta keinoa pysyä hengissä kuin turvautua luonnon suoraan tuotantoon. (Lundberg 1994) Metsästyksen ongelmapuheissa on kysymys tämän ekologisesti ilmaisen ruoanlähteen käytön vastustamisesta.

Tarkoitukseni on pyrkiä muun ohella keskustelemaan, voiko metsästystä *periaatteessa rationaalisesti* vastustaa ekologiin argumentteihin vetoamalla. Vastustus näyttääkin ilmenevän ainakin pääosin muihin syihin kuin ekologiaan viittaamalla. Sen sijaan monesti *käytännössä* saattaa olla aiheellista perustaa metsästäjättäminen myös ekologiin syihin silloin, kun metsästäminen ei olisi esimerkiksi lajin paikallisen kannan pienuuden vuoksi järkevää, vaikkei lajin tai sen paikallisen kannan uhanalaisuus johtuisikaan edes pääasiallisesti metsästyks-

sestä, vaan metsästys olisi vain yksi tekijä kannan pienuuteen monien muiden lisäksi.

Viitekehysteini perustuu täysin antropologiseen kirjallisuuteen. Esittelen käsitteitä myös alaluvussa 2.10, jossa kuvaan metsästyksen muutosta historiallisesta nykymuotoiseksi.

1.2 Aineistot ja menetelmät

Useissa yhteyksissä käytän kirjallisuutta aineistonani hyvin laajassa merkityksessä. Kysymykseen tulee sosiologinen, antropologinen, biologinen ja filosofinen kirjallisuus, jopa yleinen kirjallisuus, sadut, lehtikirjoitukset, televisio-ohjelmat, elokuvat, videonauhat ja henkilökohtaiset keskustelut.

Kysymys on usein tiedonhankkimisprosessista, niin kuin tieto tiedonsosiologiassa ymmärretään, ei aina sen suorasta dokumentoinnista. Tietoa on tässä mielessä kaikki se materiaali, joka käy tiedosta yhteiskunnassa. (Berger & Luckmann 1994, 13)

Kieltämättä tällaisen aineiston koonnassa ja valinnassa on monia ja monenlaisia ongelmia, mutta luulen, ettei olisi löydettävissä sellaista sokkometelmää, jolla nuo ongelmat voitaisiin välttää. Mielestäni ainoa kysymykseen tuleva menetelmä on harkinnanvarainen valitseminen, jota on mahdollista kritisoida hyvinkin monilla näkökohdilla. Ongelmasta ei kuitenkaan ole nähdäkseni lopullista pääsyä, vaan lopputulos riippuu siitä, miten minun katsotaan siitä selviytyneen. Myös aikalaisen muistitieto, jota pitkän elämäni varrella on tallentunut ja jota tietysti voidaan haluttaessa väittää vieläkin epämääräisemmäksi kuin harkinnanvaraisesti valittua kirjallista ja muuta siihen rinnastettavaa materiaalia, kuuluu aineistoihini.

Tarkoitukseni on toisessa luvussa yrittää kuvata tätä keskustelua yleisesti maailmankirjallisuudessa ja tämän keskustelun lähtökohtana olevaa, keskustelussa ilmenevää eläinten oikeuksien käsitettä rajatakseni kysymystä ja yrittääkseni osoittaa keskustelun alkuaikajakoja, niitä ensimmäisiä merkkejä, jotka osoittavat tämän puheenaiheen nousua agendalle lähinnä länsimaaisessa kulttuuripiirissä, ja kysyä, miksi asia on noussut agendalle vasta nyt eli viimeksi kuluneina parina vuosikymmenenä.

Tämä alku on hajanainen ja se vaikuttaa sattumanvaraiseltakin, mutta aineisto alkaa tihentyä tietynä ajankohtana (esim. Suhonen 1994). Kuvaan tätä meilläkin tihentynyttä keskustelua kirjani lehtianalysiluvuissa aikajaksolla 1992–1996. Tarkoitukseni ei ole kuitenkaan tutkia keskustelussa ehkä ilmenevää sisällöllistä muutosta.

Kotimaisessa julkisuudessa metsästyksen arvostelun ja vastustuksen osalta, kirjani kolmannessa, neljännessä ja viidennessä luvussa, tutkimusaineistonani on valtakunnan päälehdessä, Helsingin Sanomissa, julkaistut metsästystä koskevat kirjoitukset. Aineisto on valittu siten, että se olisi riittävän edustava ja että sitä voitaisiin tarkastella ainakin pääpiirteittäisesti kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella työmäärällä.

Ennen aineiston valintapäätöstäni tutustuin monien muidenkin lehtien kirjoituksiin, kirjoitutin kouluaineen Oulaisten lukiossa ja tutkin eduskunnan pöytäkirjat, jotka on laadittu uuden metsästyslain lähetekeskustelusta. Tutustuin myös Suomen Metsästysmuseossa siihen lehtikirjoitusaineistoon, jonka Metsästäjien keskusjärjestö on koonnut metsästystä ja riistanhoitoa koskevasta lehtikirjoittelusta. Aineisto on todella mittava.

Tämän tiedon valossa uskon voivani sanoa, ettei mitään oleellista jäänyt ottamatta mukaan, vaikka lopulta rajoitinkin systemaattisesti tarkastelemani lehtikirjoitusaineiston, työni helpottamiseksi, koskemaan vain Helsingin Sanomia, jossa aineisto oli mielestäni monipuolisin. Pertti Suhonen (1994) on tutkinut Helsingin Sanomien sisältöä ympäristökirjoitusten osalta ja todennut, että mainittu sanomalehti on poikkeuksellisen vahva media maamme oloissa. Tällainen asiain-tila kertoo mielestäni paljon yhteiskunnastamme. Suhosen tutkimus koskee Helsingin Sanomien ympäristökirjoituksia 35 vuoden aikajaksolla vuodesta 1956 vuoteen 1990 (Suhonen 1994, 66). Oman tutkimukseni vuodethan ovat 1992–1996.

Monet metsästäjät, heidän järjestönsä ja julkaisunsa, ovat luonnollisesti havainneet alkaneen ja jatkuvasti voimistuneen metsästyksen arvostelun ja vastustuksen. Tuota puhetta on viime aikoina esiintynyt kaikkialla yhteiskunnassa, mutta erityisesti tiedotusvälineissä ilmenevä on käyttökelpoisinta tarkoitukseeni. En katsonut tarpeelliseksi hankkia erityistä haastattelu- tai muuta aineistoa, koska sitä oli olemassa muutoinkin riittävästi valmiina.¹

Otin Helsingin Sanomista vuosina 1992–1996 julkaistut kirjoitukset siten, että kelpuutin näytteiksi metsästystä ja sen oikeutusta käsittelevät kirjoitukset. Kirjoitukset valittiin siten, että lehden mikrofilmatut numerot käytiin tutkimusvuosilta lukulaitteella systemaattisesti lävitse Tampereen yliopiston kirjastossa ja kirjoitukset kopioitiin paperille siltä osin kuin sisältö liittyi metsästyskeskusteluun. Minua on kiinnostanut erityisesti se keskustelu, jossa on otettu kantaa *ihmisen oikeuteen* käyttää ruoakseen ja vaatetukseen riista- ja turkiseläimiä.

¹”Naturally occurring data”, johon eräät metodikirjat viittaavat.

Helsingin Sanomien pääkirjoitukset, uutiset, artikkelit, reportaasit ja mielipidekirjoitukset, jotka on julkaistu vuosina 1992–1996 ja jotka koskevat sanottua aihepiiriä, edustavat lehden omiakin kannanottoja. Pääosin niistä tulee ilmi kuitenkin ”suurelta yleisöltä” tulleita mielipiteitä, jotka ovat mielestäni kaikkein kiinnostavimpia näkemyksiä metsästyksessä, eläinten kohtelusta ja yleisestikin luontoon suhtautumisesta.

Maassamme säädettiin uutta metsästyslakia vuosina 1992–1993, minkä vuoksi juuri tuolloin keskustelu näytti olevan vilkkaampaa kuin ennen sitä. Ikään kuin jälkikäikuna keskustelu näytti yhä jatkuvan mielipidesivuilla, vaikka uusi laki tuli voimaan 1.8.1993. Kirjoitusten analysointi aina vuoden 1996 loppuun palvelee kokonaiskuvan saantia keskustelusta. Tutkimuksen keskeisten kysymysten kannalta katsoin vuodet 1992–1996 riittäviksi, vallankin, kun mukana ovat kaikki noina vuosina julkaistut kirjoitukset.

Tunnistena on jutun päiväys, jota käytän viitatessani lehtiaineistooni. Lisäksi numeroin kirjoitukset juoksevasti erilaisten operaatioiden teon mahdollistamiseksi. Aineistossani on mukana myös keskustelu, joka koskee turkispynnin vastustusta, ja katson sen sisältyvän riittävän edustavana aineistooni. Kun syötäväksi kelpaavan riistan metsästystä vastustetaan, mainitaan usein, että myös turkismetsästys pitäisi kieltää. Eihän turkismetsästys mitenkään poikkeakaan syötävän riistan metsästyksessä, kun turkikset kerran käytetään ihmisen vaatetuksiksi. Sen sijaan olen päättänyt jättää *turkistarhausta* ja *kalanviljelyä* koskevat aihealueet käsittelemättä työssäni, koska ne kuuluvat tuotantotalouteen ja lähinnä yhteen muun eläinten kasvatuksen kanssa.

Tutkimusmetodeista

Tarkastelen lehtikirjoitusaineistoani useilta puolilta luodakseni käsityksen aineistossa esiintyvistä ja mahdollisesti toistuvista puheista ja väittämistä ja näiden muodostamista puheavaruuksista. Metodissani kirjoitusten ”pintatason” tarkastelun lisäksi pyrin diskurssianalyysin käyttöön. (Jokinen, Juhila & Suoninen 1993; Alasuutari 1994; Haila & Jokinen, 2001, 61) Kokonaisuutena metodiani voisi luonnehtia kontekstuaaliseksi konstruktionismiksi. (esim. Jokinen 1995, 21–24; Eder 1998; Luoma 2002, 74–80; Peuhkuri 2004, 21–32; Raatikainen 2004; Ilvesviita 2005, 38–41).

Kontekstuaalinen konstruktionismi tarkastelee metsästyskiistaa yhteiskunnallisena ongelmakeskusteluna, jossa eri ryhmät ja yksilöt esittävät omia kyseistä ongelmaa koskevia käsityksiään ja vaatimuksiaan. Syntyneessä keskustelussa on

ennen kaikkea kysymys siitä, millaisen kuvan osapuolet tahtoisivat näkemyksistään antaa ja millaisiin muutoksiin ihmisiä ja viranomaisia pyritään painostamaan. Metsästysongelma, jollaisena metsästyksen vastustajat aineistossani metsästyksen ilmiönä näkevät, on tässä keskustelussa ennen muuta yhteiskunnallinen ongelma ja tietenkin heidän mielestään myös ympäristöongelma, mitä se ei metsästäjien käsityksen mukaan ole. Kiistassa on kysymys valtakamppailusta, jossa eri osapuolet pyrkivät saamaan omat todellisuutta koskevat näkemyksensä niin suuren yleisön kuin päätöksentekijöiden hyväksymiksi. Lainsäädäntö, viranomaiset ja perinteiset metsästäjät edustavat ”virallista” näkemystä metsästyskiistassa. Tämän aseman vastapuolella olevat ryhmät, järjestöt ja mielipiteen esittäjät vaativat muutoksia vallitseviin oloihin. (Peuhkuri 2004, 22)

Analyysissäni olen kiinnittänyt huomioni erityisesti kahteen keskustelussa esiintyvään piirteeseen. Niissä on kysymys keskustelun premiseistä, valituista lähtökohdista, jotka tietenkin määräävät keskustelun saaman suunnan.

Viimeaikaisessa ympäristöliikkeitä koskevassa keskustelussa ja niiden pyrkimysten kuvauksessa otetaan usein doksamaisesti (Bourdieu & Wacquant 1995, 98–99) annettuna se, että vegetarismi ja veganismi jotenkin automaattisesti ”pelastaisivat maailman”. Tuo ”hegemoninen” diskurssi esitetään aina kuin muuta vaihtoehtoa ei olisi olemassakaan. Mielestäni vain villit luonnonkasvit pääsevät samalle ekologiselle tasolle kuin villi riista, joka on metsästäväällä otettu haltuun. Kasvien *viljely* rasittaa luontoa ja ympäristöä paljon enemmän kuin riistan ja villien luonnonkasvien haltuunotto metsästäen ja keräillen tekee. Viljelyhän on yhdessä eläinten tuotannon kanssa pilannut luonnon ja jopa ympäristönkin paikoin totaalisesti. Erityisesti vesistöt ovat kärsineet. Tätä ei tarvitse erityisesti todistaa. Riittää, kun katselee ympärilleen. Sen sijaan metsästä poimittu puolukka ja sieltä pyydystetty riistaeläin, esimerkiksi hirvi, ovat ekologisesti tasan samanarvoisia eli ilmaisia. Niillä ei ole ekologista hintaa. Tämä johtuu *ekologisesta primariteettiperiaatteesta*, jonka eksplikoin toisen luvun kymmenennessä alaluvussa, mutta joka ei riipu minun analyysistäni, vaan on ”maailman pysyvä ominaisuus”.

Kasvatettu *kasvi* on toki ekologisesti halvempi kuin maatilalla tai teollisesti tuotettu eli kasvatettu *eläin*. Mutta kun viljeltyä kasvia verrataan riistaeläimeen ja sillä perusteella vastustetaan metsästyksiä, ei kuvata fyysisistä eikä perinteistä todellisuutta vaan jotakin muuta haluttua pyrkimystä. Silloin jätetään ekologiseen primariteettiperiaatteeseen kuuluva *ekologinen ilmaisperiaate* huomioon ottamatta. Ekologinen ilmaisuus on suurin luonnossa esiintyvä *arvo*. Doksan käsite merkitsee tässä yhteydessä sitä, että hyvää tarkoittava keskustelija vetoaa kasvissyöntiin ja niin kutsuttuun veganismiin tähdentäen, että ne ikään kuin *pelastavat maailman*

ja että metsästys osaltaan tuhoaa sitä. Keskustelija takertuu tuohon sinänsä toteen havaintoon ja vertaa sitä suoraan teolliseen lihantuotantoon. Tässä vertailussa hän on kasvatetun kasvin ja kasvatetun lihan osalta epäilemättä oikeassa. Kuitenkin hän jättää villiin riistaan kohdistuvan ekoprimarismin, nykyäänkin yhä toimivan ekologisen primariteettiperiaatteen jälkimmäisen komponentin huomiotta epäilemättä siksi, ettei hän tiedä tai huomaa sitä. Tämän vuoksi esittelemäni ekologisen primariteettiperiaatteen käsite on välttämätön tässä yhteydessä, jotta nähtäisiin, että kestävä käytön mukainen metsästys on ekologisesti halvempaa kuin doksa- maisesti esillä pidettävä kasvinviljely. Vain villit luonnonkasvit pääsevät samalle ekologiselle tasolle villin riistan kanssa. Doksa on käsite, jossa ikään kuin vanhat tulkintaraiteet ohjaavat tulkinnan tiettyyn lopputulokseen, joka peittää näkyvistä osan todellisuudesta. Ekologinen primariteettiperiaate jää näkymättömiin kasvien syöntiväittämän taakse. Doksasta katso myös Suopajarvi (2001, 26). Bourdieu katsoo, että kasautunut symbolinen pääoma ilmenee doksana, oikeana ajatteluna, jota yksilö tai ryhmä tuottaa. Doksa on itsestäänselvyyksien aluetta, joka hyväksytään ja sisäistetään kyselemättä ja tiedostamatta, refleктоimatta, ja joka vaikuttaa sosiaalisella kentällä hallitsevien ja hallittujen välisessä suhteessa. (Bourdieu 1977, 164).

Toisen premissiesimerkin otan sukupuolten välisen keskustelun piiristä. Karen Armstrong sanoi minulle kirjallisessa kommentissaan: *"What about the gender questions? Men hunt, women gather. In a way, the modern criticism of hunting is a criticism of a certain kind of male behavior.!!!"* (Armstrong 1997) Minun näkökulmastani toimijana on kuitenkin aina ihminen, ei sukupuoli. Ihminen kerää ja ihminen metsästää. Se ei mielestäni ole sukupuolikysymys, koska ruoka tulee yhteiseen pöytään. "Maailma" ei ole muuttunut modernillakaan muuksi, niin ettei luonnonlain kaltainen ekologinen primariteettiperiaate pitäisi yhä paikkaansa. Jos metsästäjä toimii rationaalisesti ja hankkii ekologisesti ilmaista ruokaa metsästä- mällä, ei silloin pitäisi olla perustetta arvostella "sellaisesta miehisestä" käyttä- tymisestä, ei ainakaan ekologisessa mielessä. Sellainen arvostelu johtuu epäile- mättä moraalisisesta tai uskomuksellisesta suhtautumisesta metsästyksen ja vie silloin mielestäni tarkastelukulman fyysisestä ja perinteisestä todellisuudesta si- vuun. Kuvaus ei ole validi. Metsästäjälle pyynnistä syntyvät kustannukset eivät kuulu riistan ekologiseen hintaan, vaan riista on ekologisesti ilmaista. Ekologinen ilmaisuus on luonnon *sisäinen* asia. Tämä eronteko on välttämätön asian ymmär- tämiseksi. Ei ole kysymys niinkään määristä kuin laadusta.

En usko siihen, että metsästys olisi päämääriltään ja toiminnan muodoiltaan kovin ratkaisevasti muuttunut (vrt. Ilvesviita 2005). Niin ei ole mielestäni tapah-

tunut koko sinä pitkänä aikana, jonka olen itse metsästännyt eli aina 1940-luvulta näihin päiviin saakka. Organisoituminen on tosin vähän muuttunut ja aseet parantuneet, mutta riista on pysynyt samana. Jotkin lajit ovat taantuneet, kuten metsälinnut, mutta esimerkiksi hirvieläimet ja suurpedot ovat aivan ratkaisevasti lisääntyneet, mikä johtuu hirvieläinten osalta ennen muuta metsien käsittelystä, jossa pyritään puun maksimaaliseen tuottoon. Metsästyksen volyymi on samalla huomasti kasvanut. Hirvieläimet ovat lisääntyneet, kun niillä on nyt ruokaa enemmän kuin koskaan aikaisemmin on ollut ja kun metsästyskuri on parantunut. Kurin parantuminen ja asenteiden muuttuminen ovat lisänneet petojen määrää. Metsälintuja oli syksyllä 2006 yhtä paljon kuin silloin, kun ei ollut vielä metsäojia. Kuivan kesän johdosta linnunpoikaset eivät hukkuneet metsäojiin, niin kuin niille käy tavanomaisina kesinä.

Kun metsästysvuonna 2006–2007 hirvieläinten ja karhun ampumakoe muuttui ratkaisevasti helpommaksi kuin mitä se siihen asti oli ollut, väki tulee lisääntymään metsissä. Vain karhunampumakoe saattaa hivenen karsia yrittäjiä, mutta sekin on niin helppo läpäistä, että metsästäjät varmasti lisääntyvät. Itse olen ampunut karhukokeen jokaisella kuudella kerralla, jotka olen sitä kokeillut eli ampunut neljällä laukauksella kullakin sarjalla neljä kymppiä eli maksimipistemäärän. Senhän voi läpäistä neljällä yhdeksikölläkin. Jo nyt on havaittavissa, että metsästyssseurojen ja riistanhoitoyhdistysten talous on vaarassa romahtaa, koska kokeen uusimismaksuja ei kerry kuten aikaisemmin. Koemaksuja on pakko korottaa.

Sen sijaan vanhanmuotoinen koe, jossa ammuttiin kolme laukausta käsivaralta paikallaan olevaan kuvioon ja niin ikään käsivaralta kolme laukausta liikkuvaan kuvioon, karsi yrittäjiä tuntuvasti. Se että meillä oli sellainen ampumakoe, johtui siitä, että aikaisempi korkein metsästysviranomaisen, ylijohtaja Tauno V. Mäki, oli olympia-ampuja. Hänhän voitti Helsingin olympiakisoissa hirviammunnassa pronssia. Niin vaikeaa koetta ei tietääkseni ole ollut muissa maissa.

Koska koe oli niin vaativa, metsästä karsiutui paljon pyyntihaluisia metsästäjiä. Ne huippuampujat, jotka kokeen läpäisivät, joutuivat kohtuuttoman koville yrittäessään vastata metsänomistajien, liikenneviranomaisten ja alan järjestöjen koventuneeseen arvosteluun hirvien määrän rajoittamisesta. Nyt koe saadaan ampua tuelta, mikä helpottaa onnistumista. On toivottavaa, ettei säädetty muutos ”räjäytä” metsästäjämääriä. Seuraukset saattaisivat olla arvaamattomat.

Jos ruoan hankinta metsästämisellä olikin välillä vähentynyt, se on nyt suurin yksittäinen tekijä metsästäjämäärien ajoittaiselle lisääntymiselle. Aina, kun kaatolupamäärät kasvavat, metsästäjiksi ilmaantuu sellaisiakin, joille metsästys ei merkitse periaatteellisesti niin suurta tekijää kuin kaikkein vannoutuneimmille ja

pyyntiverisimmille aina merkitsee. Nämä elämäntapametsästäjät eivät jää metsästä pois, jos seurueella on yksikin pyyntilupa. Pelkät lihanhankkijat eivät silloin metsään vaivaudu. Heitä on sitä enemmän, mitä enemmän on kaatolupia.

Nämä puheenaiheet ovat työni kannalta kiinnostavia oikeastaan vain sikäli kuin ne sisältävät metsästyksen ongelmapuhetta. Turkiskeskustelun olen rajannut tutkimukseni ulkopuolelle, jollei ole kysymys metsästyistä turkiksista. Puheet on uskoakseni mahdollista esittää eräänlaisena jatkumona, enemmän tai vähemmän kuin kertomuksena, joiden elementtien ei tarvitse olla jyrkkärajaisesti toisistaan erottuvia, vaikka niiden välille ehkä onkin käytännöllistä merkitä eri puheta-voja kuvaavia otsikoita.

Mielestäni riittää, että puheissa on sanottu jotakin arvostettavaa ja kieltävää metsästyksestä tai sitten puolustettu sitä. Valitsin tällaisen lähestymistavan lopultakin siksi, ettei näitä puheita ole mahdollista koodata tai luokitella samalla tavalla kuin esimerkiksi surveyaineistoa, jossa luokitukselta voidaan päättää ennakkoon. Esimerkkinä mainitsen kirjoituksissa esiintyvät käsitteet *kestävä käyttö* ja *uhanalaisuus*. Näitä koskevat puheet menevät usein päällekkäin niin, ettei niitä ole aina mahdollista erottaa toisistaan ja luokitella jompaankumpaan niistä kuuluviksi. Jonkinlainen erottelu olisi tietenkin käytännöllinen, jos sen tekeminen olisi mahdollista. Olen kuitenkin yrittänyt ratkaista asian yhdistämällä tällaiset ”raaka-havainnot” metahavainnoksi (Alasuutari 1994, 31).

En välttämättä kirjoita näkyviin kaikkea esille tulevaa, vaan vain sen, jonka katson olevan tutkimusongelmani kannalta sillä tavalla merkityksellistä, että sen tarkastelulla pystyisin valottamaan asiaa, vastaamaan esittämiini kysymyksiin.

Vertailun vuoksi esitän pro graduani varten hankkimieni kahden muun aineiston kannanottoja tähän lehtikirjoitusmateriaaliin. Tutkin eduskunnan pöytäkirjat metsästyslain lähete keskustelun osalta (Eduskunnan pöytäkirjat 1992) ja kirjoitin kouluaineen Oulaisten lukion toisella luokalla 1995. (Lukiolaiset 1995) Kysyin lukiolaisilta heidän suhdettaan metsästykseseen. Kansanedustajien kanta metsästykseseen poikkeaa merkittävästi luonnonsuojelija-, eläinoikeus- ja eläinsuojeluaktivistien kannanotoista. Lukiolaisten aineissa ei sen sijaan ollut yhtään sellaista, joissa olisi vastustettu periaatteellisesti metsästyksiä. Kritiikkiä niissä kyllä esitettiin. Palaan tähän asiaan kolmannessa luvussa.

Kirjan kuudennessa luvussa, jossa tutkin aktivistiryhmän rakennetta, käytän tutkimusaineistonani – edellä kerrottujen aineistojen lisäksi – myös Eläinsuojeluliitto Animalia ry:n kanssa käymääni kirjeenvaihtoa ja järjestön toimintakertomuksia vuosilta 1992–1996 sekä järjestön jäsenlehden sisältöä samalta ajalta nähdäkseni, missä määrin metsästyksen arvostelu, vastustus ja sen lopettamisva-

timukset ovat olleet tavoitehakuista toimintaa, organisaation suunnitelmallista pyrkimystä.

Nykyihmisellä on erityinen suhde tavaroihin ja talouteen. Taloushan käsitteään usein omalakisiksi, muusta yhteiskunnasta lähes irralliseksi apparaatiksi. Tavaroiden lumo sinänsä kiehtoo nykyihmistä (Ilmonen 1993). Varhaisen ihmisen elinkeino ei irronnut millään tavalla hänen muusta elämästään. Erityistä taloutta ei nykymielessä vielä ollut. (Sahlinsiin 1981 nojautuen Kuusi 1982, 167; Valtonen 1994). Antropologisessa ja sosiologisessa kirjallisuudessa korostetaan, että metsästäjien ja keräilijöiden yhteiskunnissa elettiin pääasiassa luonnosta eikä juuri-kaan tehty yrityksiä ympäristön muuttamiseen (Giddens 1995, 554).

Nykyisin katsotaan yleisesti, ettei ole olemassa niin kutsuttua ”koskemattontaa” luontoa, vaan että nykyinen luonto on paljolti jo muutettua.

Käsitteen ympäristö sisältö ei siis ole yksiselitteinen ja ongelmaton. Joka tapauksessa sosiologit jakavat varsin laajasti käsityksen luonnon yhteiskunnallistumisesta (esim. Eder 1990). Sen mukaan ajatus varsinaisesti ”luonnollisesta” tai ”koskemattomasta” luonnosta ei ole enää modernissa yhteiskunnassa mielekäs. (Järvikoski 1995, 8)

Silloinkin, kun jonkin konfliktin yhteydessä keskustellaan luonnosta ja ympäristöstä, on tietenkin kysymys juuri tästä muuttuneesta luonnosta. (Aaltonen 1994, 86; Massa & Sairinen 1991, 6; Lehtola 1994, 228; Rannikko 1995, 78)

Tässä kirjassa olen valinnut näkökulman, niin että vaikka tämäkin tutkimus on ympäristösosiologiaa, joka käsittelee metsästystä arvostelevaa sosiaalista liikettä, korostan edelleen spontaanisti uusiutuvien luonnonvarojen käytön merkitystä modernin tuotantotalouden rinnalla silloin, kun sellainen käyttö on joissakin tapauksissa yhä mahdollista. Tämän uskoisi olevan luonnon säästön kannalta viisaampaa kuin tuotantotalouden. Tätä ei liene kuitenkaan tieteellisesti tutkittu.

Niinpä tämän hyötynäkökohdan ohella ”ohjelmanjulistukseksi” soveltuu myös tässä mielessä hyvin Esa Konttisen (1999, 22) Alberto Meluccin (1996, 105) erityiseen luonnon tulkintaan perustuva näkemys.

Luonto edustaa nykyihmiselle virallisen yhteiskunnan vastakohtaa, habermasilaisittain ilmaisten elämismaailman sisäistä intressiä, aitoa, luovuttamatonta, alkuperäistä ja jakamatonta. Luonto löydetään suojakilveksi, jonka avulla yksilö kykenee vastustamaan yhteiskunnallista kontrollia ja lisääntyvää rationalisaatiota. (Konttinen 1999, 22)

1.3 Tutkimuksen rakenne

Työni etenee niin, että kirjan toisessa luvussa esittelen ja analysoin pääasiassa maailmalla ja meillä ilmestynyttä, metsästyskriittistä kirjallisuutta nähdäkseni, milloin ja miten metsästyksen oikeutuksen epäily on alkanut ilmetä ja miten siinä metsästys pyritään problematisoimaan. Tämän tarkastelun pohjaksi luon lyhyen katsauksen muutamien maailmanuskontojen käsityksiin eläinten käytöstä ihmisen tarpeisiin. Samassa luvussa tarkastelen myös oman maamme tilannetta. Nähdäkseni ratkaisevassa asemassa on niin kutsuttu *eläinten oikeuksien käsite*, johon pääsääntöisesti vedotaan metsästystä kritisoitaessa ja vastustettaessa. Tuossa luvussa tarkastelen myös lyhyesti metsästyksen yhteiskunnallisen ja taloudellisen merkityksen muuttumista perinteisestä nykyiseksi.

Kolmessa seuraavassa luvussa analysoin sanomalehtikirjoituksia ympäristösosiologisen tutkimukseni aineistona ja yritän selvittää, sikäli kuin se niissä esiintyvien merkintöjen avulla on mahdollista, lehtikirjoitusaineiston kirjoittajien erityispiirteitä. Tämyntyyppisessä tutkimuksessa en voi tietenkään käyttää muuta kuin suoraan aineistossa ilmenevää tietoa, koska siinä tulee käsittääkseni välttämättä pysyttäytyä aineistolähtöisessä metodissa. Tämä koskee myös käytettäviä käsitteitä.

Kolmannen luvun otsikkona on ”Julkinen metsästyskeskustelu”. Siinä esittelen tuota arvostelua, vastustusta ja kieltoa sanomalehtiaineiston valossa, mutta myös niitä toisenlaisia käsityksiä, joita muutamissa kirjoituksissa esitetään. Vertailen myös tässä luvussa kansanedustajien, lukiolaisten ja lehtikirjoittajien metsästyskannanottoja sekä esittelen lyhyesti myös kaksi metsästysasennetutkimusta.

Neljännessä luvussa analysoin metsästystä kritisoivaa lehtiaineistoa diskursiianalyysin avulla aineistolähtöisesti. Viidennessä luvussa yritän nähdä diskursiien frekvenssejä ja niiden välisiä kytkentöjä.

Kuudennessa luvussa kysyn, onko metsästyksen vastustus tavanomainen ympäristösosiologinen tapaus eli ovatko siinä havaittavissa ne yleiset piirteet, jotka on totuttu liittämään ympäristökamppailutapauksiin spontaanisti syntyvine osapuolijakoineen, vai poikkeako se joiltakin osin niistä kamppailuista, joita kirjallisuudessa on kuvattu.

Seitsemännessä luvussa, jonka otsikkona on ”Yhteenveto ja johtopäätökset”, teen yhteenvedon keskustelussa ilmenneestä metsästyksen kritiikistä. Samalla esitän johtopäätöksiä tutkimuksen esiin tuomista havainnoista.

Tässä tutkimuksessa kuvaan metsästyksen kieltopuhetta ja analysoin sen eri lähtökohtia, perusteita ja sisältöä. Metsästystä vastustavat ennen kaikkea luonnon-

ja eläinsuojelijat, eläinoikeusaktivistit ja jotkut biologit. Tämän perusteella voisi olettaa, että metsästyksen vastustaminen johtuu ekologisista syistä. Empiirinen analyysini niistä lähtökohdista ja näkökohdista, joihin metsästyksen vastustus perustuu, osoittaa kuitenkin, että eläinten uhanalaisuuden lisäksi metsästyksen vastustamisen taustalla on myös muita tekijöitä. Erityisesti viime vuosikymmeninä on yleistynyt sellainen näkemys ihmisen ja luonnon välisestä suhteesta, jossa halutaan ulottaa ihmisten keskinäinen tappamisen kielto koskemaan myös eläimiä. (Bryan S. Turner 1986) Tarkoitukseni onkin eritellä, mitkä ovat tämän kulttuurisen muutoslinjan taustat ja syyt.

2 Yleinen metsästyksen ongelmapuhe

Kun metsästyksen vastustusta nyt esiintyy, tuo vastustus osittain lähtee epäilemättä näkemyksestä, että metsästystä on vaikea harjoittaa siten kontrolloidusti, että pystyttäisiin aina välttymään aiheuttamasta vaurioita luonnolle. Tuo huoli on tietenkin hyvin ymmärrettävä. Pyrin kuvaamaan tuota debattia yleisesti tässä kirjani toisessa luvussa. Seuraavissa kolmessa luvussa yritän eritellä empiirisen aineiston avulla, miten suomalaiset ihmiset näkevät metsästyksen problematisoituneen.

Tässä luvussa etsin aluksi niitä yleisiä käsityksiä, joiden perusteella eläinten käyttöä ihmisen tarpeisiin mielletään. Niin ikään etsin sitä ajankohtaa, jolloin havainnot metsästyksen ongelmapuheista tulivat selvästi näkyviksi, niin että niitä saattoi havaita erityisesti etsimättä. Samoin on kiinnostava kysymys, miten nuo merkit alkoivat ensimmäisiä kertoja ilmetä. Miten näitä epäilypuheita on yleisesti ilmennyt, on varsinaisen tutkimukseni aihe tässä luvussa.

Esioletukseni mukaan näiden puheiden historia olisi ollut lyhyt. Niin ei kuitenkaan ole, vaan erityisesti idän kulttuurien piirissä ja jopa humanismin vaikutuksen aikana Euroopassa ja sittemmin muualla läntisessä kulttuuripiirissä eläinten surmaamisen arvostelua ja vastustusta on esiintynyt, uskonnollisella perusteella vuosituhansia, mutta myös humanistisella perusteella vuosisatoja. Vastarintana se on tosin ilmennyt vasta pari vuosikymmentä.

Eläimiin suhtautuminen näyttää saatavissa olevan kirjallisuuden mukaan kaksijakoiselta: itäisessä kulttuuripiirissä on esiintynyt lihan syönnin arvostelua ja välttämistä, kun taas läntisessä samanlainen suhtautuminen on ollut harvinaista. Arvostelu on lännessä aikaisemmin kohdistunut erityisesti eläinten muuhun käyttöön ja niiden kohteluun kuin syötävän riistan metsästykseen. Eläinten huonoa kohtelua on arvosteltu ja vivisektiota on vastustettu jo pitkään. (Attfield 1999, 56; kts. myös Passmore 1999, 43–45)

Meille tutuin on juutalais-kristillisen kulttuuripiirin näkemys ihmisen ja luonnon suhteesta. Samantapainen näyttää olevan myös islamilainen käsitys. Lähinnä intialainen tapa ymmärtää ihmisen ja luonnon suhde poikkeaa oleellisesti länsimailhin periytyneestä ja nykyään ilmeisesti voimakkaan muutospaineen alaisesta luontokäsityksestä.

Uskontojen dominoivan aseman heikettyä alkoi ilmetä vähitellen uudenlaisia, enemmän tai vähemmän sekularisoituneita katsantokantoja, joissa on otettu esille ihmisen ja luonnon suhde. Eräs sellainen on ollut humanismina tunnettu suuntaus, joka ei tosin ole ollut mikään yhtenäinen oppirakennelma. Viimeisin havainto on

ollut voimakas uusi suuntautuminen, joka ilmenee lihan syönnin vastustuksena ja niin kutsutun vegaaniuden leviämisenä.

Lopuksi tässä luvussa yritän koota havaintoni ilmentämään *eläinten oikeuksien* käsitteen merkittävyyttä tämän keskustelun syynä, minkä uskon olevan lähtökohta ja peruste metsästyksen nykyiseen vastustukseen.

2.1 Juutalainen, kristillinen ja islamilainen näkemys luonnosta

Kun kristinusko syrjäytti pakanuuden, se poisti luonnolta sen animistisen suojan, joka sillä ihmisten uskomuksissa oli. Luonnossa oli ollut tuolloin kaikella mahdollisella oma haltiansa tai demoninsa, joka suojeli luonnonkohdetta, esimerkiksi kukkulaa, niin ettei sitä saanut vahingoittaa. Ihminen sai nyt vallan luonnon hallintaan. Ihmisestä tuli luonnon tuhoaja. Tätä muutosta Lynn White Jr. luonnehtii suurimmaksi fyysiseksi vallankumoukseksi historiassa ja kulttuurissa. (1974, 43–44 ja 1999, 32; vrt. Oksanen 1999, 15–20) Oksanen on selostanut tässä Whiten esittämien käsitysten kritiikkiä.

Perinteinen juutalainen, kristillinen ja myös islamilainen näkemys luonnon ja erityisesti eläinten sallitusta käytöstä ihmisen tarpeisiin on ollut samantapainen. Mielestäni ei ole tarpeen esitellä näitä uskontoja tässä yhteydessä muuten kuin siltä osin, että niiden sisältö eläinten käytön oikeutuksesta käy ilmi. Ja niin kuin ehkä on tarpeetonta muistuttaakaan, lähestyn näitä kysymyksiä sosiologisina enkä uskonnollisina ilmiöinä.

Uskonto on ollut ensisijainen peruste, joka on määrännyt ihmisen asenteet eläimiin muinaisessa Intiassa ja keskiaikaisessa Euroopassa, (jonka uskontokäsitteet pohjautuvat juutalaiseen perinteeseen), kulttuurisesta perspektiivistä tarkastellen.² (Brownin 1974 ja White Jr:n 1974 mukaan Klaitis & Klaitis 1974, 5; Singer 1985, 1–2)

Perinteinen kristillinen suhtautuminen on levinnyt myös ”maallistuneeseen” yhteiskuntaan. Perinteessämme juutalais-kristillinen Jumala ei pyhitä eläimiä eikä ympäröivää maata ja muuta luontoa, niin että niiden käyttö olisi kielletty ihmisen tarpeisiin (White Jr. 1974, 44; Attfield 1999, 49). Tämä aksiooma estää eläinten ja muun luonnon jumalallisen statuksen ja pitää muunlaista suhtautumista niihin animistisena ja panteistisen uskonnon mukaisina, toisin sanoen: ne eivät ole juutalais-kristillisiä suhtautumistapoja. Hebrealaisessa luomismyytissä vain ihminen oli luotu Jumalan kuvaksi. (White Jr. 1974, 44) Genesiksen vedenpaisumiskerto-

² Jäljempänä osoitan, että uskonnon tabuilla on ollut käytännön syy.

muksessa Jumala sanoi vedenpaisumuksen jälkeen Nooalle (Klaits & Klaits 1974, 5):

Teidän ravintonanne olkoot kaikki olennot, jotka elävät ja liikkuvat. Ne kaikki minä annan nyt teille, niin kuin annoin teille vihreät kasvit. (1. Moos. 9:3)³

Ihminen erotetaan kuitenkin pois sallituista kohteista ehdottomalla tappamisen ja murhan kiellolla. Vanhan Testamentin ja juutalaisten pyhien kirjojen mukaan vain ihmisen hengiltäotto on murha, kun sen sijaan eläimen henki on aina ”ihmisen kädessä”. Ihminen itse ei siten kuulu niihin kaikkiin eläviin olentoihin, jotka on annettu ihmisen ravinnoksi. Ihminen on eri asemassa kuin muut elävät olennot. (White Jr. 1974) Juutalaisuudessa ja kristillisessä katsomuksessa on ”vedetty terävä linja ihmisen ja eläimen välille”. (Brown 1974). Siitä huolimatta, että ihmisen ruumis on tehty maasta (clay), hän ei ole yksinkertainen luonnon osa: hänet on tehty Jumalan kuvaksi (image). Erityisesti kristinuskon länsimainen muoto on kaikkein antroposentrisin uskonto maailmassa. (White Jr. 1974, 44 ja 1999, 28)

Ajanlaskumme toisella vuosisadalla jo katsottiin, että Aatamin luominen ennakoi Kristuksen tulemistä, toista Aatamia. Ihminen osallistui suuressa määrin Jumalan ilmenemiseen luonnossa. Kristinuskon on absoluuttisen vastakkainen pakanaudelle ja Aasian uskonnoille eikä se ainoastaan merkitse dualismia luonnon ja ihmisen välillä, vaan se myös merkitsee, että Jumala tahtoo ihmisen tuhoavan luonnon tyydyttäessään loputtomia omaisuuden kokoamishalujaan. (White Jr. 1974, 44–45 ja 1999, 28)

Juutalainen, kristillinen ja islamilainen luonnon suora käyttöoikeus eläimien ja kasveineen on legitimoitu uskonnolla sallitaksi.

Tästä säännöstä on poikkeuksena sika, joka on julistettu saastaiseksi. Syynä on saattanut olla tieto, että siat todennäköisesti syövät ihmisten ulostuksia, jolloin ne voivat levittää esimerkiksi lepran tartuntaa. Myös se, että sian havaitaan syövän muutakin likaiseksi katsottua materiaalia, on ollut omiaan herättämään inhon ajatuksia sikaa kohtaan, mikä on vahvistanut sian syöntikieltoa. Sama siansyöntikielto ja sitä koskeva sääntö on otettu myös islaminuskoon. (McNeill 1979, 49–50)

Harris (1982) katsoo, että sian syöntikielto johtuu siitä, ettei sialle ollut enää metsäistä ympäristöä, mistä sika olisi voinut saada luonnollista ruokaansa eli hyödyttää arvokkaalla lihallaan ihmisiä. Sikoja olisi pitänyt kolmannen Moosek-

³The Torah: The Five Books of Moses (Philadelphia 1962). Tähän lainatun tekstin sanamuoto on otettu sen sijaan uusimmasta Suomessa käytössä olevasta Raamatun käännöksestä.

sen kirjan kirjoittamisen aikoihin ruokkia jo täsmälleen samalla ruoalla kuin ihmisiäkin. Näin sika olisi kilpaillut ruoasta ihmisen kanssa, jolloin sianliha olisi ollut liian kallista. Harris ei pidä oikeana käsitystä, että sian saastaiseksi julistamisen syynä olisi ollut se, että sika saattaa kantaa trikiiniä, mikä onkin hyvin harvinaista silloin, jos sika voi elää metsässä. (Harris 1982)

Tutkijat eivät ole päässeet asiasta yksimielisyyteen. Esimerkiksi Mary Douglas (2000) katsoo, ettei sian saastaiseksi julistamiselle ollut muuta perustetta kuin se, ettei se kuulu ”antilooppien luokkaan”. Siällä on tosin kaksiosaiset sorkat, mutta se ei märehdi. Sopimattomuus luokitusjärjestelmään on hänen mukaansa sian vieroksumisen syy. (Douglas 2000, 108)

Eder (1996) argumentoi, että on kolme eri perustetta selittää ruokatabujen, erityisesti lihan syöntiä koskevien, syntyä. Hän erottaa rationaalisen-taloudellisen, funktionalistisen ja strukturalistisen selitysmallin. Hän katsoo, että vain viimeksi mainittu selittää tabut jäännöksettömästi. Sen mukaan tabut ovat seurausta kognitiivisista anomaliaista. Tabujen ymmärtäminen vaatii yhteiskunnassa vallitsevan kognitiivisen järjestyksen ymmärtämistä. (Eder 1996)

2.2 Hindujen, jainalaisten ja buddhalaisten uskomukset

Intialaisperäiset näkemykset poikkeavat merkittävästi juutalaisten, kristittyjen ja islamilaisien luontonaikemyksestä. Hindulaisessa, jainalaisessa ja buddhalaisessa uskonperinteessä asianlaita on toisin kuin edellä kuvatuissa Lähi-idästä lähtöisin olevissa uskonnoissa. Lihan syönti merkitsee inhottavaa väkivaltaa *ahinsaa* kohtaan. Ahinsa on eettinen periaate, joka on johdettu aksioomasta, että kaikki elämä on spirituaalisesti jatkuvaa ja sen vuoksi pyhitettyä. Tuo kanta näyttää perustuvan loogisesti sielunvaellusoppiin, jälleensyntymisoletukseen, jolloin eläimen ”sielu” saattaa olla jopa vaelluksella oleva ihminen. Jälleensyntymistä pidetään aluttomana ja loputtomana ketjuna.⁴(Brown 1974)

Hindulaisessa perinteessä olevan luomismyytin avainenteetti on pyhä lehmä, jonka poikimisvesi on saanut symbolisesti kosmisen ja universaalisen merkityksen maailman luomisen perusprinsiippinä. Tämän perusteella on uskottu, että eläimet saavat ainakin tasavertaisen aseman ihmiseen nähden. Jotkut ovat katsooneet, että joillakin eläimillä on korkeampikin asema kuin ihmisellä. (Brown 1974)

⁴ Sana esiintyy myös kirjoitusasussa ahimsa, kuten Yrjö Kallisen kirjassa *Elämmekö unessa*. Helsinki: Tammi 1971. Otavan Isossa tietosanakirjassa vuodelta 1962 sana esiintyy myös muodossa ahimsa. Ahinsa tai ahimsa ei ole erisnimi, koska se on eräänlainen eettinen periaate. Englanninkielisissä teksteissä siitä käytetään kuitenkin muotoa, joka alkaa isolla alkukirjaimella.

Väkivallaton suhtautuminen kaikkiin eläimiin johtaa luonnollisesti vegetarismiin. Lihansyönti on rinnastettu jainalaisessa ja hindulaisessa ja osittain myös buddhalaisessa katsannossa suoraan kannibalismiin. Kielto koskee vieläpä muni- en ja niistä tehtyjen tuotteiden syöntiä. Lehmien ja vasikoiden sekä muiden maitoa tuottavien eläinten teurastus on johtanut konflikteihin Intiassa asuvien kristittyjen ja muslimien ja toisaalta perinteisiä intialaisia uskontoja tunnustavien välillä. (Brown 1974)

Brown uskoo lähteeseensä viitaten, ettei ahinsan tabulla ole kirjallista lähdettä, vaan että se perustuu maagis-rituaaliseen tabuun. Kysymyksessä on hänen mukaansa alkukantainen folkloristinen totemismi. (ibid.)

Vastoin yleistä käsitystä nämä asenteet eivät ole niin vanhoja kuin on usein luultu. Ne ovat Harrisin mukaan peräisin vasta noin vuodelta 500 ennen ajanlaskumme alkua. Lihan syöntikieltojen syynä on hänen mukaansa eläinten loppuminen. Sen vuoksi intialaisilla ei ole varaa pitää kuin keskimäärin yhtä lehmää ja kahta härkää perhettä kohden. Härkiä pitää olla pari vetämässä pellolla auraa, ja lehmän tulee poikia myös koiraita jälkeläisiä, joista voidaan leikata härkiä. Intialaiset syövät kyllä maitoa ja maitotuotteita, mutta nautojen ja muiden eläinten suojaksi on pantu tabu, joka estää tappamasta niitä. Tabun perusteena ovat hänen mukaansa olleet yksinkertaisesti käytännön syyt. (Harris 1982; vrt. Eder 1996 ja Douglas 2000)

Nähdään, että toisaalta juutalais-kristillisessä ja islamilaisessa ja toisaalta intialaisessa uskontoperinteessä on selvä paradigmaattinen ero ymmärtää elämän luonne, merkitys ja ihmisen vastuu. Naturalistisimpia ovat metsästäjä-keräilijöiden selitykset ihmisen ja luonnon suhteesta, kun sen sijaan selitykset alkavat hämärtyä ja saada animistisiä piirteitä, mitä ”sivistyneempiä” selittäjät ovat. Tämä on suoraan nähtävissä suurten uskontojen premisseistä. Nehän eivät perustu mihinkään luonnontieteellisesti selitettävissä olevaan seikkaan.

Eläinten surmaamisen kieltävä tabu on legitimoitu uskonnoilla. Voimakkaimmin eläinten syöntiä vastustetaan jainismissa ja hinduismissa. Myös buddhalaisuudessa on sama peruskäsitys.

2.3 Fransiscus Assisilainen

Fransiscus Assisilaisen (1182–1226) luontoa koskeneiden, eettisten ajatuskehittelyiden White Jr. (1974) katsoo olevan täysin⁵ intialaista kantaa. Lähteeni ei sen sijaan suoranaisesti osoita, että Fransiscus olisi saanut vaikutteita suoraan Intiasta. Sen sijaan se määrittelee Fransiscus Assisilaisen vaikuttajaksi, joka omaksui läntisen perinteen piirissä näkemyksen, että ihmiset ja eläimet ovat yhtä ja että myös eläimillä olisi sielu.

The dominant Christian view in saint Francis day was not merely anthropocentric; it was rigidly ethnocentric too. (Klaits & Klaits 1974, 7)

Fransiscus Assisilaisen päivistä alkaen dominoiva kristillinen näkemys ei ole enää puhtaasti ihmiskeskeinen, vaan siinä esiintyy myös luontokeskeisiä painotuksia (Klaits & Klaits 1974, 7). Sen sijaan islamilaiseen näkemykseen kristillisen perinteen muuttuminen ei näytä vaikuttaneen. White Jr. uskoo kuitenkin, että juutalaisuuden läntisessä muodossa olisi mukana Fransiscus Assisilaisen vaikutusta (White Jr. 1974). Fransiscus toi kristillisyyden piiriin uuden ulottuvuuden selittämällä, että myös eläimillä on sielu ja että ihminen ja eläimet kuuluvat siinä mielessä yhteen. White Jr. ehdottaa, että Fransiscus julistettaisiin luonnonsuojelijoiden suojeluspyhimykseksi (White Jr. 1999, 33).

2.4 Humanismin maailmankuva – ihmisen ja eläinten suhde

Humanismin aatemaailman mukaiset ajatuskehittelyt ihmisen ja luonnon keskinäisistä suhteista poikkesivat heti alussa perinteisistä kristillisistä näkemyksistä.

Saksalaisen Albert Schweitzerin (1875–1965) *elämän kunnioituksen etiikka* tarkoittaa sitä, että ihminen sai surmata eläimiä, jos se oli *ehdottoman välttämättöntä*. Tuota välttämättömyyttä jokainen ihminen joutui jatkuvasti pohtimaan ja ratkaisemaan toimintansa oikeutuksen tapaus tapaukselta. Etiikka ei koskenut ainoastaan ihmisiä ja eläimiä vaan myös kasveja. Maanviljelijä, joka niitti koko päivän heinää, ei ollut oikeutettu polkemaan kotimatallaan hyönteistä, jos hän pystyi sen välttämään. Myös Thomas (1983) myöntää eläinten hyödyntämisen, jos se on välttämätöntä.

Schweitzerin oppi ei ollut identtinen oikeastaan minkään muun opin kanssa eikä nykyinen eläinaktivismikaan ole samansisältöistä, jos siitäkään on yleensä

⁵ Käännöksen sanamuoto ja sisältö määräytyvät nähdäkseni siitä, miten ilmaus stemmet ultimately ymmärretään.

löydettävissä yhtenäisyyttä. Schweitzerin näkemys lienee kuitenkin jossakin määrin ”assisilainen”. Uskontokäsitykseltään hänen katsotaan häilyneen teistisen ja panteistisen kannan välillä. Schweitzer kutsui etiikkaansa myös historiallisen Jeesuksen seuraamiseksi, mikä tarkoittaisi, että hän piti sitä kristillisenä suhtautumisena luontoon. Myös humanistiset motiivit sopivat hänen toimintaansa. (Schweitzer 1956, 283–287; Otavan iso tietosanakirja 7. osa, 1964)

Schweitzer ei näytä ainakaan suoranaisesti saaneen seuraajia etiikalleen. Pikkemminkin hän heijasteli yleistä ajan henkeä. Ferryn mukaan (1993, 149) samoihin aikoihin Saksassa (1934–1935) säädettiin natsipuolueen johdolla useita luontoa koskevia lakeja, joissa on sama näkemys luonnosta kuin nykyisessä syväekologiassa.

Schweitzer ei julistaudu suoranaisesti pelkäksi humanistiksi ainakaan elämän kunnioituksen etiikallaan, vaan hän katsoo sen menevän humanismia pitemmälle luonnon huomioonottamisessa. Tästä huolimatta hänen etiikkaansa voisi pitää sisällöltään pikemminkin humanistisena kuin puhtaasti kristillisenä.

Georg Henrik von Wright kirjoittaa, että humanisti -nimityksellä tarkoitettiin alussa italialaisen oppineiden yhteisön nimeä. Tämä yhteisö perehtyi keskiajan lopulla uudelleen antiikin sivistykseen ja omaksui siitä aineksia omalle ajattelulle. Yleisesti ottaen humanismi kuitenkin tarkoittaa ihmisen mielenlaatua tai elämäntutkimusta, joka on ollut erittäin tärkeässä osassa koko Euroopan kulttuurin ja yhteiskunnan kehityksessä renessanssista molempien maailmansotien aikaan. (von Wright 1987, 16)

Humanismin varsinainen kohde ja työkenttä on kuitenkin ihminen ja sen pyrkimyksenä on ihmisen kunnioittaminen. ”Kuten John Stuart Mill sanoo, ihmisen kaikista luomuksista on tärkein ihminen itse.” Yksilön tulisi tämän mukaan kehittyä päämääränään täydellisyys ihanne, joka on ihmisen pyrkimys. Siihen ihmisen kaiken yksilöllisen ja yhteisen ponnistelun tulisi pyrkiä. ”Ihminen on mitta-puu, jolla on arvioitava kaikkien oikeudellisten ja moraalisten arvostelmien pätevyyttä.” (ibid.)

Renessanssi merkitsi keskiajan jälkeen, kuten v. Wright sen esittää – Jacob Burckhardtin kuuluisia sanoja lainaten – ”ihmisen ja luonnon uudelleen löytämistä”. Mutta tuo luonto olikin jo käsitettävä melkoisesti toisenlaiseksi kuin se, mitä kreikkalaiset olivat tarkoittaneet puhuessaan kosmoksesta. ”Se ei ollut niinkään ylevä ihanne, jota ihmisen tuli jäljitellä, kuin raaka voima, joka hänen oli alistettava.” (von Wright 1985, 104)

Humanismin näkemys oli heti renessanssin jälkeen luontoon nähden vastakkainen, kuten edellä olevasta lainauksesta ilmenee, mutta se alkoi 1700-luvulla ja

erityisesti 1800-luvulla ottaa kantaa ihmisen ja luonnon suhteeseen uudella tavalla. Luontoa ei enää nähty ”sivistymättömänä” ja ”raakana”, niin kuin erityisesti ennen renessanssia ja jonkin aikaa sen jälkeenkin, jolloin vaadittiin luonnon ”sivistämistä”. (E. S. Turner 1974; Ferry 1993, 153–155) Humanismin aatemaailmaa kehilleet ajattelijat eivät kuitenkaan tunteneet ihmisen menneisyyttä, jonka tutkimus on paljastanut vasta muutamia vuosikymmeniä sitten.

Humanismi alkoi vähitellen muuttua vaatimaan esimerkiksi ”huvikseen tappamisen lopettamista”. Näitä vaatimuksia on todistettavasti esitetty jo 1700-luvulla. (vrt. Schweitzer 1956) Tällä tarkoitettiin paljolti brittiläisessä maailmassa esiintyvää yläluokkaista metsästystä, jonka ensisijaisena tarkoituksena ei ollut ruoan hankkiminen ihmiselle, metsästäjälle. Puhuttiin käsitteestä *killing for pleasure*, jota siis vaadittiin lopetettavaksi humanismin nimissä. Humanismi alkoi siten kohdistua eläimiin ja muuhun luontoon, niin kuin se oli aluksi kohdistunut toisiin ihmisiin. Esimerkiksi huvittelumuotoina esiintyviä kukkotappeluita ja muita eläintaisteluita arvosteltiin. (E. S. Turner 1974; Thomas 1983; Singer 1985, 4; Attfield 1999, 53) Tässä yhteydessä arvosteltiin myös vivisektiota (Attfield 1999, 56).

Valistuksen eräs näkökulma on ollut, että ihmisoikeudet kuuluvat kaikille kuten naisille, ei-valkoisille, vammaisille, homoille ja lesboille. Miksi pysähtyä tähän, sanovat eläinaktivistit. Eivätkö samat oikeudet kuulu myös eläimille? Kysymyksessä ovat oikeudet merkitsisivät vapautta ruoaksi käyttämisestä, huvittamisesta, vankeudessa pitämisestä ja ihmisen intressissä tapahtuvasta lääketieteellisten kokeiden kohteena olemisesta. Avainkysymys on, pystyvätkö eläimet kantamaan näitä oikeuksia. Eläinten vapauttamisen vaatijat vastaavat, että emmehän me epäröi antaa oikeuksia mentaalisesti vammaisille emmekä lapsille, jotka eivät ole kykeneviä käyttämään oikeuksiaan. (Dryzek 1997, 183)

Michael W. Fox (1980) on ottanut kirjansa *Returning to Eden* motoksi Victor Hugon (1802–1885) käsityksen sivistyksestä: ”Ensin oli välttämätöntä sivistää ihminen suhteessa toiseen ihmiseen. Nyt on välttämätöntä sivistää ihminen suhteessa luontoon ja eläimiin.”

Eläimillä katsottiin olevan ihmisestä riippumattomia oikeuksia, *inherent rights*. (E. S. Turner 1974; Vilkkä 1995) Juuri nämä *autonomiset oikeudet* ovat käsityksiä jakava tekijä, koska niistä tehdyt johtopäätökset, jos ne vietäisiin äärimmäisyyteen, lopettaisivat eläinten hyväksikäytön ainakin nykyisillä tavoilla ja nykyisessä mitassa (Passmore 1999, 43–45).

Fox (1980, 140) lainaa Victor Ferkissin (1974) käyttämää käsitettä *ekologinen humanismi*, jonka avulla kuvataan pyrkimystä muuttaa ihmisen suhtautumista

luontoon, niin että tieteellisteknologinen luonnon ja eläinten hyväksikäyttö voitaisiin ”humanisoida”.

Humanismi tarkastelee asioita kuitenkin aina ihmisen positiosta lähtien. Ensin on ihminen, jota ”luomakunta” palvelee. Humanismin käsitys eläinten käytöstä ihmisen tarpeisiin on periaatteessa salliva, mutta se vaatii samalla inhimillistä suhtautumista niihin, niin ettei eläimille aiheuteta sellaista kärsimystä, joka voidaan huolellisella paneutumisella ja toiminnalla välttää. Humanismi vetoaa ihmisen *velvollisuuseetiikkaan*. (Helle 1998)

2.5 Intialaisten painotusten myöhäinen löytäminen lännessä

Intian uskonnoista peräisin olevat näkemykset ovat ehkä saattaneet vaikuttaa länsimaisiin eläinliikkeisiin ja yleensäkin aatemaailmaan siten, että toiminta on ohjautunut ainakin osittain niiden mukaisesti.

Kuten edellä kävi ilmi, oli Fransiscus Assisilaisen ajattelu vaikuttanut erityisesti kristinuskoon ja sittemmin ihmiskeskeiseen humanismiin. Se alkoi muuttaa niitä vähitellen luontoon ja eläimiin nähden pehmeämmiksi, kuin mitä oli ollut se alkuaan kovan utilistinen asennoituminen, joka on ollut tunnettu molemmista suuntauksista. Nämä vaikutukset tuskin kuitenkaan olisivat saaneet aikaan mitään sellaista, joka on juuri nyt tunnusomaista eläimiin kohdistuville painotuksille läntisessä kulttuuripiirissä, ellei olisi tapahtunut jotakin ratkaisevaa käännettä. Alettiin puhua *syväekologiasta* (deep ecology).

Luc Ferry katsoo, että syväekologian alkulähteet on löydetty kokonaan länsimaisen sivistyksen ulkopuolelta. Hän luettelee muutamia seikkoja, jotka ovat vaikuttaneet asiaan. Järjestystä hän sanoo satunnaiseksi. Ensiksikin alkoi painokas viittaaminen idän tuntemattomiin arvoihin, jotka nuoret amerikkalaiset havaitsivat ja omaksuivat viisikymmentä- ja kuusikymmentäluvulla. Hän mainitsee kaksi kirjaa, joita hän luonnehtii marginaalisiksi. Kysymyksessä ovat zen-buddhismia käsittelevät Daisetz Suzukin ja Alan Wattsin teokset. Toiseksi hän mainitsee samassa tyylilajissa syyllisyyden Amerikan intiaanien kulttuurien tuhoamisesta ja siitä seuranneen näiden perinteisten elämäntapojen nostamisen uuteen arvoon esimerkkinä harmonisesta elämänmallista sopusoinnussa luonnon kanssa. Kolmanneksi olivat esillä kuusikymmenluvun tarjoamat sankariesikuvat alkaen Carlos de Castanedasta, jonka koko tuotanto pyrkii osoittamaan muinaisen viisauden yliveritaisuuden nykytekniikkaan nähden. Neljänneksi sellaisten ajattelijoiden kuten Marcusen, Ellulin ja varsinkin Heideggerin vaadittu ”marsittaminen todistajanaitioon länttä vastaan”. (Ferry 1993, 122–123)

Samaan aikaan klassisessa filosofiassa Spinozan ”maine palautettiin jälkikäteen katalaa Descartesia, nykyaikaisen ihmiskeskeisyyden oppi-isää vastaan”.

Eikö Etiikan kirjoittaja ollutkin osoittanut panteismissaan luonnon jumalaiseksi, itseisarvoltaan kalliiksi ja ihmisen luonnon pieneksi osaksi kaukana sen herruudesta tai omistamisesta? Näillä näkemyksillä äärispinozalainen kalifornialaisfilosofi sekä sellaisen syväekologin kuin George Sessionin innoittaja Robinson Jeffers kehotti suoranaisesti perustamaan epähumanistisen filosofian, joka hänen mielestään ainoana pystyisi kaatamaan ihmiskeskeisyyden hallitsevan paradigman ja myöntämään luonnolle sille kuuluvat oikeudet. (Ferry 1993, 123)

Näyttäisi mahdolliselta, että näistä käsityksistä on tullut vahvistusta pohdinnoille, joita on esiintynyt jo pitkään ja joista on alkanut vähitellen luontoa ja eläimiä koskeva muutos. Muutos on johtanut suureen joukkoon kannanottoja ja kirjallisuutta, joka on noiden tapahtumien jälkeen kirjoitettu. Asenteiden muutokset ovat vähitellen vaikuttaneet, ei ainoastaan filosofiaan vaan kaikilla elämäntilanteilla tapahtuvaan toimintaan, kuten tieteeseen, kirjallisuuteen ja taiteeseen. Erityisen selvästi se näkyy mielestäni elokuvataiteessa, kuten esimerkiksi Spielbergin elokuvissa E.T. ja Jurassic Park. (Spielberg 1982 ja 1992) Mielestäni ei ole sattuma, että molemmissa on mukana kasvissyönnin teema. Tämän käsitykseni lausuttuani pidän valitettavana, ettei kukaan toinen tietävästi ole analysoinut näitä elokuvia tästä näkökulmasta. Olen etsinyt itselleni puhekuppania muista tutkijoista, mutta heitä ei ole löytynyt.

Eläinliikkeen alkua ovat kuvanneet koonnanomaisesti James M. Jasper ja Dorothy Nelkin kirjassaan *The Animal Rights Crusade – The Growth of a Moral Protest* (1992). Kirjassa osoitetaan, kuinka paljon jo tuolloin oli perustettu erinimisiä järjestöjä ajamaan ”eläinten asiaa”. Järjestöjen nimien lyhenteitä, ”kirjainsanoja” on kirjaan otetussa luettelossa jo 42 kappaletta. Mahdollisesti tuo lukumäärä on vain esimerkkikokoelma, jos sitä verrataan nykyhetken tilanteeseen.

Joukossa on myös ALF (Animal Liberation Front), joka esiintyy meilläkin nimellä ”Eläinten vapautusrintama” ja joka on ollut ilmeisesti jollei kaikkien niin kuitenkin useimpien täällä tehtyjen ”iskujen”, niin kuin niitä uutisissa kutsutaan, takana tai ainakin hyökkäykset on tehty saman ajatusmaailman hengessä, vaikkei mitään keskusjohtoista järjestelmää olisikaan. (Konttinen & Peltokoski 2004, 19 ja 28) Tämä järjestö tai suuntaus ilmoittaa haluavansa lopettaa eläinten kaiken ja kaikenlaisen hyväksikäytön ihmisten tarpeisiin (Jasper & Nelkin 1992, 2).

Niin kuin eräs aktivisti sen esittää, ”Omaisuu den suojaksi säädetyt lait ovat keinotekoisesti konstruoituja. Me tunnemme vastaavam me korkeammalla lailla.” (Jasper & Nelkin 1992, 2)

Amerikkalaiset eläinaktivistit ilmoittavat vastustavansa muun eläinten käytön ohella myös metsästystä ja turkispyyntiä. Vuonna 1990 laskettiin Amerikassa olevan toiminnassa joitakin tuhansia eläinten hyvinvointia edistävää organisaatiota ja muutamia satoja eläinoikeusjärjestöjä. (Jasper & Nelkin 1992, 3)

2.6 Metsästyksen lopettamisvaatimukset

Tom Reganin kirjan (The Case for Animal Rights 1988) metsästystä ja turkispyyntiä koskevan kappale (sivut 353–359), sisältää kaiken metsästyksen täyskiel lon, kun on kysymys nyky-yhteiskunnista. Samat tavoitteet ovat monilla Ameri kassa toimivilla eläinoikeus- ja eläinten hyvinvointijärjestöillä, jotka haluavat estää metsästyksen ja turkispynnin kokonaan (Jasper & Nelkin 1992, 3).

Ehdottomat vaatimukset kaiken metsästyksen ”eliminoimisesta” ovat yleistyneet, kuten Tom Reganin (1985, 13) artikkelissa on eläinsuojeluliikkeen päämääränä:

Totaalinen kaupallisen ja urheilumetsästyksen ja turkispynnin eliminoimi nen.

Rooman klubin raportti (Meadows et al. 1973) ”Kasvun rajat” kiinnitti huomiota maapallon väestönkasvuun, ravinnon riittävyteen, saastumiseen, raaka- ainevaroihin ja teollistumiseen. Vaikkei siinä suoranaisesti vaadittukaan metsäs tystä lopetettavaksi, näyttää siltä, että kun luonnon tuhoutumisesta lausutaan huolestuminen, myös metsästyksen käsitetään vastustettavaksi asia-alueeksi. Myös tuo kirja on saattanut aiheuttaa metsästyksen vastustusta ihmisten mielessä.

Michael W. Fox, jonka metsästyskielteistä kantaa lainasin jo edellä ja jonka vaikutusta saattaisi nähdä meillä erityisesti Eläinsuojeluliitto Animalian piirissä toimivien nuorten kannanotoissa,⁶ argumentoi hyvin laajasti, miksi hän kieltää metsästyksen. Tässä mielessä Fox arvostelee metsästystä (hunting) ja turkiseläinten pyyntiä (trapping) ja vaatii niitä lopetettavaksi. Hänen argumentaationsa mukaan metsästyksen ja muun eläinten hävittäminen rikkoo populaatiot ja tekee tyhjäksi niiden luonnollisen kasvun ja tasapainon. Hänen mukaansa pedon asema pitäisi

⁶ Fox kävi Animalian vieraana täällä. Animalian kirjeestä tämän kirjoittajalle.

kiistää ihmiseltä, joka ei sitä ensisijaisesti tarvitse, niin kuin tarvitsevat ”todelliset” pedot. (Fox, 1980, 47–48; vrt. Passmore 1999, 43–45)

Yleensä vedotaan ontologisiin seikkoihin, kun vaaditaan eläinten tappamisen kieltoa. Tester (1991) katsoo kuitenkin, etteivät eläimet ole sinänsä jotakin, joiden olemuksellisesta laadusta johtuisi tätä tai tuota, vaan ne ovat sitä, miksi ne sosiaalisesti määritellään. Hänen mukaansa eläimet ovat pelkkiä sosiaalisia konstruktioita. Jos eläin osaisi puhua, me emme ymmärtäisi sitä. (Tester 1991) Näin hän selvästi edustaa jyrkkää konstruktionismia.

Thomas (1983) toteaa, että kun ihmisen ja eläimen laatueroa lakattiin korostamasta ja kun se lopulta hylättiin, alettiin puhua useista ihmisroduista, joiden avulla korostettiin erontekoa sivistyneen eurooppalaisen ja alempien rotujen välillä. Kaikkein alimpina olivat eläimet. Erontekojen funktiona hänen mukaansa on tehdä hyväksikäyttö mahdolliseksi. (Thomas 1991)

Klaus Eder (1996) argumentoi, että nykyihminen käyttää luontoa hyväkseen yhä kiihtyvällä vauhdilla. Tästä seuraa, että yhä uusia alueita joudutaan ottamaan tuotantotalouden palvelukseen. Muuttuvan tilan ylläpitäminen vaatii yhä uusia voimavaroja, mikä johtaa lisääntyvään luonnon käyttöön. Tämä koskee myös eläimiä. (Eder 1996)

Toisaalta romanttiseksikin leimattu huoli luonnosta ja eläimistä aiheuttaa ihmisissä vastakkaisen kaipauksen ja pyrkimyksen kohden jonkinlaista luonnontilaa tai ainakin sitä lähempänä olevaa tunnetta siitä, että elämä pysyisi kestäväällä pohjalla. Näin niin kutsuttu moderni ihminen suhtautuu luontoon ambivalentisti: toisaalta hyväksytään hyväksikäyttö, mutta toisaalta surraan hyväksikäytön väisämättömiä seurauksia (Eder 1996). Thomas kutsuu tätä ambivalenssia ihmisen dilemmaksi (Thomas 1983)

Eder (1996, 135) on myös katsonut, että alkuperäisyhteisöissä nykyistä kasvissyöntiä vastaava kasvien keräily edustaa matriarkaalista suhtautumista luontoon, kun taas lihansyönti vastaa metsästyskulttuuria ja patriarkaalista dominanssia, luonnon ja eläinten hallintaa. Vähän samanlaista näkökantaa edusti Karen Armstrong (1997), joka opasti tämän kirjoittajaa antropologiassa ja lausui varoituksen: ”Do not romanticize hunter-gatherer way of life!” Kiitokset hänelle, vaikka en sellaista vaaraa nähnytkaan. Tunnustan syvän ihailuni ja kunnioitukseni juuri tuota elämänasennetta ja -tapaa kohtaan. En uskonut häntä, kun hän sanoi, että metsästyksen vastustuksessa on kysymys naisten kritiikistä miesten maailmaa vastaan: ”What about the gender questions? Men hunt, women gather. In a way, the modern criticism of hunting is a criticism of a certain kind of male behaviour.!!!” (Armstrong 1997) En halunnut työni alussa nähdä asiaa noin. Mielestäni

siinä ei ole kysymys tykkänään kadonneesta asiasta eikä romantiikasta, koska nämä ikivanhat luonnon hyödyntämismuodot voivat vielä tulla takaisinkin, jos olosuhteet muuttuvat, niin kuin neuvostotalouden romahdettua Siperiassa tapahtui. (Lundberg 1994). Nehän ovat selvä piilopolku ihmiselle lajina häntä uhkaavien ekokatastrofien ohi. Ekologinen primariteettiperiaate toimii aina metsästettäessä villiä riistaa ja keräiltäessä vilttejä luonnonkasveja.

Sperling (1989, 198) kysyy, kuinka eläimet on kytketty moderniin vieraantumiseen ja syyllisyyden teemaan. Heimoyhteiskunnissa luonnollinen kosmologia, kuten keskiafrikkalaisessa Lelessä, jota on kuvannut Douglas (1975), on ollut selvä ero ihmisen ja eläimen välillä. Eläimiä on metsästetty ruoaksi ja käytetty muuten hyväksi eikä niitä ole sillä tavalla sääälitty kuin nykyään. Eläimet ovat olleet ”toisia”.

2.7 Metsästyksen vastustuksen leviäminen Suomeen

Koska olisi mahdotonta esittää kattavaa katsausta metsästyksen vastustusilmiöistä edes omassa maassamme, on seuraavat huomiot ymmärrettävä muutamiksi esimerkeiksi tuosta aihepiiristä.

Jo ennen viisikymmen- ja kuusikymmenlukujen aikana tapahtunutta ajattelun muuttumista on osoitettavissa hajatapauksia, jotka ovat aiheutuneet milloin mistäkin lähteestä peräisin olevista säälintunteista tai muista myötätunnonosoituksista eläimiä kohtaan. Niitä on ilmennyt metsästyksen vastustuksena ja toisaalta koti- ja koe-eläinten kasvatuksen ja käytön arvosteluna.

Mutta varsinainen arvostelun ja vastustuksen tihentymä alkaa vasta parin viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana, ja se näyttää vakiintuvan ja saavan uusia kannattajia vallankin nuorissa ikäluokissa. Katson, että vasta tämä tihentymä on suurelta osin läntisen eläinliikkeen vaikutusta, kun sen sijaan varhaisemmat hajatapaukset ovat paremminkin kotoperäisiä ilmiöitä. (ks. Luoma 2002, 256–258) Vasta tässä tihentymässä katson olevan kysymyksessä varsinaisen *ympäristöheräämisen*, jota käsittelen laajemmin 6. luvussa (Rannikko 1995, 77).

Ensimmäinen tietooni tullut metsästyksen vastainen kirja on Jörö-Jukka, joka on ilmestynyt suomeksi jo 1922. Uusintapainos on vuodelta 2001. Siinä on tarina ”uljaasta metsämiehestä”, jota jänis ampuu miehen omalla pyssyllä. (Hohmann 2001, 12–14)

Kansakoulun äidinkielen tunnilla luettiin Juhani Ahon lastu ”Iloinen tarina jäniksestä ja pojasta” (Aho 1957, 100–105). Novellin ajatuksena on, että kirjoituksen päähenkilö luopui jänisten ansapyynnistä, kun eräs jänis oli jäänyt jalas-

taan ansaan ja ”lanka kalvoi luuta”. Se suretti poikaa, niin ettei hän enää virittänyt ansoja, vaikka jäniksenliha olisi ollut hyvin tarpeellista torpan ruokapöydässä.

Juhani Ahohan oli itsekin metsästäjä, mutta hän metsästi tuliaseilla, kun sen sijaan kansalla tuliaseet olivat harvinaisia, eikä niitä olisi nuorille pojille uskottukaan. Pojat kuitenkin täyttivät miehen paikan ansapyynnissä, jos heidät oli hyvin opetettu. Eikä kansalla ollut muuhun varaa.

Tuon ajan suuntaus oli saada ansapyynti loppumaan (Yläne 1926). Alauraudanjoki on tutkimuksissaan osoittanut, että metsästys on pitkällä aikavälillä ”vihertynyt” siten, että eläimiä on pyritty kohtelemaan entistä lempeämmin (1996, 1997, 1999; Ilvesviita 2005). Ansapyynti on nykyisin kiellettyä lukuun ottamatta riekon ansapyyntiä maamme kolmessa pohjoisimmassa kunnassa. Säädettyä eduskunnassa vuosina 1992 ja 1993 maamme uutta metsästyslakia tämäkin viimeinen ansapyyntimahdollisuus oli erityisen voimakkaiden kieltovaatimusten kohteena. Syyinä oli tietysti huoli, että ansapyynti on julmaa ja kiduttavaa ansaan menneelle eläimelle. Kansanedustaja Sulo Aittoniemi puolsi eduskunnassa ansapyyntiä ja lausui, että ansalla pyydystetty lintu on erityisen arvokas. Ampumalla pyydystetty lintu on aina rikkoutunut, mikä haittaa ruoaksi valmistamista. (Eduskunnan pöytäkirjat 1992)⁷

Totaalista metsästyksen vastustusta ilmentää esimerkiksi Arvo Salon TV-näytelmä ”Hiljainen syksy”, jonka Mainostelevisio esitti Salon oman kertomuksen mukaan vuonna 1966.⁸ Se oli syntynyt Carsonin kirjan ”Äänetön kevät” innoittamana. Kirjahan kiinnitti huomiota siihen vaikutukseen, joka luontoon joutuville hyönteismyrkyillä on. Sen ohella kirjassa puhutaan myös kaupallisesta metsästyksestä ja biisonien huvikseen ampumisesta.

Viimeksi kuluneiden vuosisatojen historiassa on mustat kautensa juuri tässä suhteessa⁹ – biisonien teurastus lännen tasangoilla, ammattimaisten metsästäjien suorittama rannikon lintujen joukkomurha, silkkihaikaran hävittäminen lähes sukupuuttoon sen höyhenien vuoksi. Näistä ja samantapaisista toimenpiteistä kertovaan historiaan olemme äskettäin lisänneet uuden väkivallan luvun: lintujen, nisäkkäiden, kalojen, käytännöllisesti katsoen luonnonvaraisen

⁷ Ammuttuja riekkoja ei osteta.

⁸ Salo kertoi 9.12.1997 käymässämme puhelinkeskustelussa, että näytelmä syntyi Rachel Carsonin kirjan (ks. lähteet) ”Äänetön kevät” innoittamana. Alkuperäisteos *Silent Spring* ilmestyi 1962. Käytösäni on Suomessa ilmestynyt kirjan käännöksen 3. painos, joka on ilmestynyt 1970.

⁹ Maan ja muiden elollisten alistaminen. Biisonit tapettiin siksi, etteivät intiaanit saisi ruokaa. Ei se ollut metsästäystä eikä hupia vaan sotaa. (L.K.)

elämän kaikkien muotojen tappaminen kemiallisilla myrkyillä, joita häikäilemättömästi levitetään maan ylle. (Carson 1970, 80)

Tässä Arvo Salon tapauksessa on innoitus ja esikuva siis tiedossa. Se johtaa kansainväliseen yhteyteen.

Biologi Leo Lehtonen julkaisi vuonna 1982 kirjan, (ks. lähteet) jossa Lehtonen esitti usein toistetun väitteen, ettei nykyään tarvitse enää metsästää, kun kausissa on ruokaa tarpeeksi. Lehtonen puhuu murhaajista ja mistään piittaamattomista luonnon tuhoajista. Varsinaisena asiatietona sain tuosta kirjasta, nähtävästi historiallisesti luotettavan merkinnän, että maahamme vahvistettiin ensimmäinen, metsästystä koskeva valtiollinen säännöstö vuonna 1664: ”Asetus ja säändö Jahdin-ajamisesta, Metsäneläwitten pyytämisestä ja Linduin abumisesta.” Suora lainaus Lehtosen tekstistä:

Kansa jaettiin tässä pumaakassa kahteen eriarvoiseen kastiin. Tuolloin elettiin aateliston etuoikeuksien korkeasuhdanteitten aikaa ja sen johdonmukaisena seurauksena talonpojilta riistettiin – eräin vähäisin poikkeuksin – metsästys-oikeus. Kielto jatkui aina vuoteen 1789, jolloin Kustaa III tunnusti kaikille verotilallisille alueihinsa metsästyksen nähden yhtä laajan nautintaoikeuden kuin vapaasukuisilla oli rälssitiloihinsa. (Lehtonen 1982)

Vaikka vanhojen metsien suojelukiistoissakin oli kysymys kulttuurin muuttamasta luonnosta, suojelijat halusivat yhä pitää kiinni niistä piirteistä, jotka olivat vielä jäljellä. (Rannikko 1994, 15–16; Järvikoski 1995, 8)

Seppo Lappalainen sivuaa romaanissaan ”Muuan rakkaustarina” ilmiötä, joka syntyy, kun luonnossamme aikaisemmin esiintymättömiä riistaeläimiä (fasaneja) ryhdytään tarhaamaan ja ”istuttamaan” luontoon. (Lappalainen 1980)

Raimo Heimonen ja Reijo Lievonen julkaisivat vuonna 1979 valokuvateoksen ”Pisara verta. Kuvakertomus elämän puolesta”. Tekijät rinnastivat luonnon valokuvauksen metsästyksen, niin kuin nykyään on alettu yhä enenevässä määrin tehdä, ikään kuin ne olisivat vaihtoehtoisia metsästyksen tapoja. Valokuvaus ei kuitenkaan ole metsästystä vaan katselua.

Leena Vilka odottaa keskustelua luonnon itseisarvosta. Hänen käsityksensä mukaan luonnolla ja eläimillä on ihmisestä riippumattomia oikeuksia, jotka toteutuisivat parhaiten, jos ihmiset olisivat kasvissyöjiä. Myös tasa-arvo rikkaiden ja kehitysmaiden ihmisten kesken toteutuisi silloin paremmin kuin nyt. Hän näkee olevan yhteyden susien vainolla ja naisvihalla. (Vilka 1995)

Juhani Pietarinen, esitellessään luonnon monimuotoisuutta humanismin perustalta, lainaa Brian Nortonin viittä perustelua, jotka ovat tavoiteltavia utilistille. Norton on sitä mieltä, että myös luontoon utilistisesti suhtautuvalle luonnon monimuotoisuus on tavoiteltavaa, koska monimuotoisuus mahdollistaa maksimaalisen hyötykäytön. Suora lainaus Pietarisen artikkelin tekstistä (1997, 37):

(5) Lajien säilymistä vaarantavat ihmisten toiminnoista eniten niiden elinympäristöjen tuhoaminen ja pirstominen, metsästys, ilman saastuminen ja vieraiden lajien tuominen. (...)

Salla Tuomivaaran ja Jouni Purmosen kirja (1998) ”Ulos häkeistä” on pääasiallisesti suunnattu turkistarhausta ja muuta eläinten tehokasvatusta ja taloudellista hyväksikäyttöä vastaan, mutta pieneltä osin siinä Tuomivaaran kirjoittamassa osuudessa puututaan myös metsästykseseen. Yllättävää siinä mielestäni on, että metsästys nähtäisiin myönteisempänä kuin eläinten kasvatusta, jollei metsästyksessä olisi muutamia piirteitä, joita arvostellaan ja toisaalta siitä ei puuttuisi muutamia muita edellytyksiä, joita siinä haluttaisiin olevan. Nämä seikat käyvät ilmi seuraavasta.

Esitetyn kannanoton mukaan metsästystä voitaisiin pitää eettisempänä lihanhankintatapana kuin tehomaa-ala, jos ruoka todella hankittaisiin metsästämisestä eikä sitä ostettaisi kaupasta.

Suomessa tästä ei metsästyksessä muutamaa harvaa poikkeusta lukuun ottamatta ole kysymys. Metsästys on nimenomaan miesten huvittelumuoto, äärimmäisen harvoin elinkeino tai ruuanhankkimiskeino. Naisia metsästäjistä on vain pari prosenttia. Metsästyksessä on kyse harrastuksesta, jossa tyydytys saadaan muiden elävien olentojen tappamisesta, ei luonnossa liikkumisesta, kuten usein kuulee väitettävän. Normaali ihminenhan pystyy nauttimaan luonnosta erinomaisesti ilman asetta, paukuttelu vain häiritsee tai pelottaa useimpia luonnossa kulkijoita. (Tuomivaara & Purmonen 1998, 85–86)

Kirjoittaja katsoo, että luonto pitää huolen lajien välisestä tasapainosta, jollei ihminen puutu siihen. Hänen mielestään on outoa oikeuttaa jonkin lajin ”teuras-tus” eläinten säätelyllä. Hän kohdistaa metsästykseseen monia kriittisiä näkemyksiä.

Nykyisin metsästäminen ei useinkaan ole mitään uljasta eränkävintää. Monia lajeja ruokitaan säännöllisesti ja näiden totuttua tulemaan tuttua reittiä ruokailemaan, yritysjohtajien seurueet kiipeävät metsästyslavalta niitä paukuttelemaan. Metsästykseseen liittyy myös monia todella huolestuttavia piirteitä, ku-

ten metsästäjien usein varsin heikko lajintuntemus, jonka takia rauhoitettuja lintuja ammutaan Suomessa valtavat määrät. Myös suurpetojen salametsästystä esiintyy. Metsästyksen yhteydessä haavoittuu valtavat määrät eläimiä, etenkin lintujen pimeä- ja hämärämetsästys jättää jälkeensä kituvia, haavoituneita eläimiä. (Ibid.)

Joskus aikaisemmin metsästyksestä on puhuttu ”urheiluna”. Tästä syystä metsästyksen ja metsästäjiin on kohdistettu myös arvostelua.

Metsästys ei ole terve urheilulaji. Länsimaissa puhtaalta viihdepohjalta tapahtuvaan metsästykseen on syytä suhtautua suurella kriittisyydellä. Alkuperäiskansojen harjoittamassa eläinten ravinnoksi metsästämisessä on kyse tyystin toisenlaisesta toiminnasta kuin tákäläisten miesten verileikeissä. (Tuomivaara & Purmonen 1998, 85–86)

”Urheilumetsästys” ei kuitenkaan ole uutta maailmassa. Jo antiikin aikana esiintyi yläluokkaista metsästystä. (Anderson, J. K. 1974 ja 1985)

Tuomivaara on yhdessä Saara Kupsalan (Kupsala & Tuomivaara 2004) kanssa kirjoittamassaan artikkelissa rinnastanut metsästyksen murhaamiseen ja lihan syönnin kannibalismiin.

Ympäristövallankumoukselliseksi aikakauslehdiksi itseään kutsuvassa, Muutoksen kevät-nimisessä julkaisussa on Pentti Hämäläinen haastatellut lehden päätoimittajaa Ville Lähdetä otsikolla ”Ruoka ja tulevaisuus”. Lähde lausuu muun ohella, ettei nykyään voida enää etsiä eläintuotannon perusteita ihmiskunnan historiasta aina kivikauteen asti:

Tällaisilla muka-biologisilla eli ”biologistisilla” selityksillä ei ole mitään tekemistä nykytodellisuuden ja ekologian kanssa. Globaalisti ajatellen on ihmisiä maailmassa nyt niin paljon, ja he ovat keskittyneet niin suuriin kaupunkiin, että me emme voi ”palata luontoon” metsästäämään, kalastamaan... (...)

Ekovegaanit näkevät totaalisen vegaaniuden tärkeänä juuri NYT, kun eläinproteiinin kulutusta on saatava rajusti laskemaan (Worldwatch-instituutin mukaan 10 prosenttiin nykyisestä). Ekologisesti kestävää lihantuotantoa saatetaan siis olla, mutta huomattavasti vähemmän kuin nykyisin. Käytännössä tämä tarkoittaa teholihantuotannon, kalankasvatuksen, ryöstökälytuotuksen ja ennen kaikkea metsästyksen lopettamista. (Lähde 1996)

Haastattelussa ei kuitenkaan osoiteta, mikä olisi ekologisesti kestävää lihantuotantoa.

Streng on vertaillut Singerin ja Reganin teoriaa keskenään. Singerin teoriaa hän pitää utilistisena siitä huolimatta, että tämä arvostelee ihmisten yleistä eläimiin suhtautumista ”lajismista” (vrt. rasismi) (1999, 87–89). Reganin teoria keskittyy pääasiassa ”korkeampiin” lajeihin, joten sekään ei kata koko elämän kenttää. Eläinten käytön kieltö lähtee Reganilla eläinten kyvystä tuntea kipua ja kauhua ihmisen niihin kohdistamassa käytössä. (Streng 1999, 87–89) Tämän ohella Streng spekuloi, voitaisiinko eläinten suojelemiseksi metsästystilanteissa vedota niin kutsuttuun pakkotilaan, jolloin metsästyksen estäminen ja häirintä katsottaisiin lailliseksi toiminnaksi niin, että metsästyksen estäjää tai häiritsijää suojeltaisiin tämän suorittaessa *hätävarjelua* luonnonvaraisen eläimen pelastamiseksi tappamiselta. Hän joutuu kuitenkin toteamaan, että esimerkiksi Suomessa oikeuskäytäntö ei sellaista näkökantaa hyväksy. (Streng 1999, 55)

Timo Airaksinen kirjoittaa:

Väkivallan ja kulutuksen vastustamisessa tärkeä osa on niillä, jotka puhuvat eläinten oikeuksista. Teollinen lihantuotanto, turkistarhaus ja metsästys hylätään, ja niiden mukana menee tekniikkaa, tuotantoa ja kulutusta – mutta miksi?

Vastaukseksi voi tuskin ehdottaa muuta kuin että on intuitiivisesti eli välittömän kokemuksen perusteella varmaa, että nuo edellä luetellut asiat ovat turhia ja vahingollisia, vaikka asiaa ei voi mitenkään perustella. Sitä ei edes tarvitse perustella. Perustelujen vaatimus on virhe. (Airaksinen 1999, 39)

Keskustelussa esitetty väite, jonka mukaan nykyään ei tarvitse enää metsästä, koska ruokaa on riittävästi kaupoissa, on itse asiassa nykyään suullisessa keskustelussa hyvin yleinen ja samalla parhaassa mahdollisessa luulossa esitetty, metsästyksen vastustuksessa käytetty väittämä. Se vaikuttaa suorastaan Pierre Bourdieun tarkoittamalta *doksalta*, jonka mukaan jokapäiväinen elämismailma muutta mutkitta hyväksytään. Sen esiintymistä ja paikkansapitävyyttä ei edes epäillä, vaan se hyväksytään ajattelematta. Asiasta on vain yksi tulkinta mahdollinen. (Bourdieu & Wacquant 1995, 98–99; Suopajarvi 2001, 26)

Kaupunkinuorten ja metsästäjien luontosuhde näyttää olevan täysin erilainen. Heidän todellisuutensa eivät kohta. Konsensus ei näytä mahdolliselta. (Parikka 1998; Suopajarvi 2001, 161; Konttinen & Peltokoski 2004, 58) Esimerkiksi metsästys on maaseudulla yleinen harrastus (Konttinen & Peltokoski 2004, 58). Maa-

seudulla asuvat koululaiset hyväksyvät yleisesti maaseutuun liittyvän eläinten hyötykäytön, kun taas kaupunkilaiset tuomitsevat sen paljon useammin (Parikka 1998). Niina Epäily (2003) on tutkinut Liminganlahden perinteisten hyödyntäjien eli toisaalta paikallisten viljelijöiden ja metsästäjien ja toisaalta lintuharrastajien luontoon kohdistuvia näkemyksiä ja todennut, että edelliset suhtautuvat käytännöllisesti luonnonvarojen käyttöön. Jälkimmäisten asenteita ja toimintoja leimaa eräänlainen humanismi, mikä johtaa välittyneeseen ”käyttöön”, katselemiseen ja valokuvaukseen eikä suoranaisesti hyödyntämiseen, niin kuin metsästyksessä lintujen käyttöön ruokana. (Epäily 2003)

2.8 Lehdistön seuranta metsästyksen suhtautumisesta.

Metsästäjien keskusjärjestö on meillä selvittänyt tätä keskustelua aloittamalla lehdistön seurannan, niin että lehdistä on erään leikepalveluyrityksen toimesta otettu kaikki metsästyksistä ja riistanhoitoa koskevat kirjoitukset. Seuranta aloitettiin huhtikuussa 1992. Paikallislehdistön seuranta lopetettiin pian, koska kirjoitukset olivat pelkästään metsästyksellisiä. Myöskään metsästyksen lehdet eivät kuuluneet seurantaan. Valtakunnalliset päivälehdet ja luonnonsuojelijoiden lehdet olivat seurannassa koko ajan. Vuonna 1993 seuranta tuotti lähes 5500 metsästyksistä käsittelevää artikkelia. (Ekman 1994)

Näistä vain 6,1 prosenttia oli metsästyksen kielteisesti suhtautuvia. Lehtien välillä oli havaittavissa selviä eroja. (Metsästäjä 43, (1), 4; Ekman 1994)

Perinteiseen tapansa iltapäivälehdet kirjoittivat usein metsästyksen vastaisia juttuja, kun taas maakuntalehdistö kirjoitti lähes pelkästään asiallisia ja metsästyksen enemmän tai vähemmän myönteisesti suhtautuvia artikkeleita.

Linjalleen uskollisina valtakunnan ykköslehdet pysyivät pääsääntöisesti asiallinjoilla, joskin sortuivat joskus jopa pääkirjoitustasolla myötäilemään eläinsuojelijoiden kovin yksipuolisia näkemyksiä metsästyksestä ja sen epäkohdista. Aikakauslehdistä varsinkin muutammat yleisaikakauslehdet unohtivat tasa- puolisuuden ja sortuivat kirjoittamaan kovin asenteellisia ja puolitotuksiin nojautuvia reportaaseja. (Metsästäjä 43, (1), 4; Ekman 1994)

Metsästäjän edellä tarkoitettussa kirjoituksessa mainitaan keskustelun ”kuumina teemoina” eräät metsästyksen uudistamisen yhteydessä esille tulleet puheenaiheet. Sellaisia ovat lehden mukaan olleet *karhun kevätmetsästyksen, vesilintujen kevätmetsästyksen, kissa ja pyyntiraudat*. Itse keskustelua seuranneena voin lisätä,

että keskustelu *lyijyhaalien* käytöstä erityisesti vesilintumetsästyksessä ja niin kutsuttu *hämärämetsästys* puhuttivat myös tuolloin. Esimerkiksi eduskunnassa näistä teemoista käytettiin runsaasti puheenvuoroja (Eduskunnan pöytäkirjat 1992). Sen sijaan meillä ei juurikaan ilmestynyt kirjoituksia pikkulintujen metsästyskäytöstä, vaikka sitä esiintyy vallankin Etelä-Euroopassa. Meillähän ei metsästetä pikkulintuja.

Tiedotusvälineissä käydyin keskustelun pohjalta voidaan osoittaa, että metsästyks hyväksytään. Suomalainen metsästys kun on metsästyksistä perinteisimmässä muodossaan: riistaa verotetaan kestävän käytön periaatteella, saalis hyödynnetään kokonaan ihmisravintona tai turkiksina ja saalista tärkeämpänä pidetään metsästyksen virkistysarvoa. (Metsästäjä 43 (1), 4; Ekman 1994)

Olisi varmaan epärealistista kuvitella tietävänsä kaikki ne syyt, joiden takia esiin tyy metsästyksen arvostelua ja vastustusta jatkuvana virtana julkisuudessa. On kysyttävä ainakin, mitkä ovat ne kaikkein todennäköisimmät syyt, että metsästys koetaan vastenmielisenä silloin, kun vastustaja ei itse sitä harjoita. Näyttää siltä että päivittäin ilmenee oireilua, joka osoittaa yleistä ”surmaamisen” vastaisuutta. Esimerkiksi Englannissa perinteinen kettujen ajometsästys on lopulta joutunut niin voimakkaan vastustuksen kohteeksi, että Englannin parlamentin alahuone kielsi ketunmetsästyksen tammikuussa 2001 äänin 387–174 ”turhana ja vastenmielisenä yläluokan ajanvietteenä”. (TV-1:n teksti-TV 18.1.2001)

2.9 Suuri muutto

Suomessa alkoi muutamia vuosikymmeniä sitten yhteiskuntarakenteen raju muutos, jolle on annettu monia nimiä. On puhuttu maaltapaosta, suuresta muutosta (esim. Sulkunen et al. 1985, 26) ja nopeasta kaupungistumisesta, jonka aiheutti voimakas teollistuminen ja palveluelinkeinojen keskittyminen asutuskeskuksiin (Alasuutari & Siltari 1983, 93). Siteet alkoivat höltyä ja lopulta lähes katkesivat lähtöpaikkoihin ja maaseutuun yleensä.

Lähiössä suomalaisen kulttuurin talonpoikaiset juuret ovat saaneet alleen kivisen maaperän, josta niiden on vaikea saada otetta. (...) Suomessa tapahtui rakennemuutos maataloudesta teollisuuteen ja palveluelinkeinoihin kansainvälisesti verrattuna myöhään ja erityisen nopeasti. (Sulkunen et al. 1985, 25)

Kun toinen ja kolmas kaupunkilaissukupolvi on syntynyt, isoisan ja-äidin lähiöön muutosta on kulunut jo niin kauan ja niin moni asia on jo muuttunut, ettei enää

pojanpoika eikä tyttären tytär tiedä, millaista on esimerkiksi maaseutuun kiinteästi yhä kuuluva metsästys. Sitä ei osata mieltää siksi, mitä se on ollut ja yhäkin on niille, jotka sitä yhä harjoittavat.

Sosiologit ovat tutkineet ja kuvanneet tuota muuttoa ja sen vaikutuksia muutajiin, lähtöpaikkoihin, saapumiskohteisiin ja yhteiskuntarakenteisiin yleensä. (Kortteinen 1982; Ahponen & Järvelä 1983; Sulkunen et al. 1985; Heinonen 1990) Osuva on ilmaus, jonka mukaan lähiöravintola on nähty ”miehisen vapauden valtakuntana”. Julkaistuista teoksista on enemmän tai vähemmän suoraan luettavissa, että tuo valtakunta, ainakin osittain, oli siellä kotimaakunnassa epäilemättä metsä ja muun ohella siellä tapahtuva metsästys.

Pientiloilla oli melkein sääntönä hankkia särvintä kalastamalla ja metsästä-mällä. Edelleen kalastetaan tässä tarkoituksessa. Liiat saaliit voidaan lahjoittaa naapureille, mutta useimmiten kalat valmistetaan omaksi tai perheen suuhunpantavaksi.

Metsästys on monen miehen suosikkiharrastus. Kyselyn mukaan neljäsosalla tutkittavista oli metsästysaseita. Saalis valmistetaan niin ikään perheelle ateriaksi, kun kyse on pienemmästä riistasta kuten koppelosta ja jäniksestä. Metsästyksessä on kuitenkin enemmän nykyaikaisen erityisharrastuksen tuntua kuin kalastuksessa. Se vaatii kalliita aseita eivätkä metsästysluvatkaan ilmaisia ole.

Hirvijahti on juhlallisin metsänkäynnin muoto. Siinä on perinteistä yhteisöllistä toimintaa, siihen liittyvät metsästysporukan yhteiset tapahtumat ja rituaalit jahdista kaatoon ja hirvipeijaisiin asti. (Ahponen & Järvelä 1983, 197)

Kaupunkimainen yhdyskuntarakenne jatkuvasti koettavana elinympäristönä antaa lopultakin luontoa ajatellen kovin yksipuolisia ja vajavaisia elämyksiä. Toisaalta on uskottu, että kaupungissa ihminen voisi kokea inhimillisen kanssakäymisen rikkautta, kuten taannoin esitetyssä elokuvassa ”Kaupungissa on tulevaisuus” kaavailtiin. Tavoitteena oli ”metsälähiötä” tiiviimpi kaupunkirakenne. (Hankonen 1994, 133)

Pahimmillaan ihminen saattaa tuntea kaupungissa jopa fyysistä turvattomuuden tuntoa ja tuo tunto saattaa olla ajatuksia hallitsevana tunteena (Kortteinen 1982).

Asettuminen kaupunkiin koetaan yleensä kivulloisena uudelleen sosiaalistumisen prosessina, joka kuluttaa sopeutujan mentaalisia voimia ja estää käyttämistä niitä täystehoisesti välttämättömien menestyksen ja hyvinolon tuntemusten

saavuttamiseen arkielämässä. (esim. Kortteinen 1982) Viimeaikaisten havaintojen mukaan ihmiselle ilmeisesti välttämättömät luontoon kohdistuvat elämykset eivät ole aina mahdollisia silloin, kun luonto on muuttunut kovin radikaalisti. (Beck 1990; Latour 1993) Ympäristökriisi pakotti toteamaan, ettei sosiologia paremmin kuin mikään muukaan tiede ole pystynyt luomaan kokonaiskuvaa modernista maailmasta. (Massa & Sairinen 1991, 6; Massa 1991)

Arkipäivän kokemukset kertovat jostakin, johon soveltuisi luontonäkemys, joka käy ilmi johdannossa lainaamastani Esa Konttisen (1999, 22) välittämästä, Meluccin (1996, 105) luonnehdintaan perustuvasta, luonnon merkitystä koskevas- ta tulkinnasta. Sen mukaan erityisesti mahdollisimman muuttumaton tai restauroi- tu luonto on korvaamattoman tärkeä monille ihmisille nimenomaan mentaalisenä ”turvana”. Jäljellä oleva luonto, vaikkei olekaan alkuperäistä, ja ympäristö ovat- kin nykyään osoittautuneet hyvin tärkeiksi suojelun kohteiksi. Nämä suojelukiis- tat ovat olleet nimenomaan sosiaalisia ilmiöitä. Muistettakoon Hammastunturi, Jerisjärvi, Kessi, Kojjärvi, Koli, Ounasjoki, Talaskangas ja Vuotos. (Rannikko 1994, 15–16 ja 1995, 78; Sankari 1994, 42–54; Nykänen & Järvikoski 1994, 62–63; Aaltonen 1994; Suopajärvi 1994 ja 2001) Ensimmäisiä kannanottoja oli tässä mielessä oma kirjani ”Hukkuva erämaa” (Karsikas 1969), jossa arvostelin ja vas- tustin Lokan altaan rakentamista.

Sen sijaan ennen muuttoa kaupunkiin ei ole ilmennyt samanlaisia liikkeitä ei- kä luonnonsuojelujatoksia, jollaisia jo pitkään kaupungeissa eläneillä saattaa olla.

Luonnonsuojelu sinänsä ei ole tutkittavien elämänpiirissä tietoisesti hahmot- tunut, heitä koskeva toimintamalli. Tästä näkökulmasta on kiinnostavaa se, mitä Timo Järvilahti¹⁰ (1981, 315) toteaa ympäristökysymyksiin keskittyvien vaihtoehtoliikkeiden aktiivisesta kannattajakunnasta: vasta 1950-luvulla tai myöhemmin syntyneet sukupolvet ovat sosiaalistuneet spesifiin ympäristö- ajatteluun erityisesti koulussa ja joukkotiedotuksen välityksellä. Hänen mu- kaansa vaihtoehtoliikkeiden kannattajien ajattelutapa on erilainen kuin perin- teisten linnuntarkkailijoiden ja luonnonkävijöiden. Ihmisen ja luonnon suhde kärjistyy ja yhteiskunnallisen toiminnan merkitys tässä suhteessa nousee esiin toisella tavalla kuin aikaisemmin. Ihmisen on välttämättä erkaannuttava luon- nosta tietoisuudessaan voidakseen käsittää sen kohteena, johon yhteiskunnal- lisella toiminnalla voidaan vaikuttaa. (Ahponen & Järvelä 1983, 205–206)

¹⁰ Nimessä on virhe. Tarkoittaa olla Järvikoski.

Edellä sanotunlaista luonnon kohteeksi käsittämistä ei voi havaita niiden ihmisten puheista, joita Ahponen ja Järvelä ovat tutkimustaan varten haastatelleet. Haastatellut ovat olleet niitä ensimmäisen polven muuttajia, joiden juuret ovat vielä vankasti maaseudulla:

Syksyllä metästys on piällimmäinen harrastus, millon vähänki joutaa. Montako ois pyssyy kaikkiaan: kaks haulikkoo, hirvikivvääri, pistooli... ei taija olla kun neljä tällä kertoo... Ilmasta ei hirvenliha oo, jos sanotaan, että se on ommoo pyytämää... Hirveen paljon liikuntoo suap. Hyvin terveellinen homma. (Ahponen & Järvelä 1983, 197–198)

Tuo suuri muutto on, ehkä enemmän kuin olisi ilman näitä sosiologien tutkimuksia tiedettykään, vaikuttanut suomalaisen yhteiskunnan rakenteisiin. On tietysti triviaalia sanoa, ettei Suomi ole tuon muutoksen jälkeen oleva enää koskaan entisensä.

Tuon suuren muuton alkaessa yritti maan johtava eliitti kehittää kaupunkirakentamista mahdollisimman tehokkaaksi, taloudelliseksi ja nopeaksi. Synnytettiin rahoitus- ja lainoitusohjelmia ja perustettiin ARAVA koordinoimaan ja johtamaan kaupunkien ja muiden taajamien asuntorakentamista. Johanna Hankonen (1994) on kuvannut noita vaiheita kirjassaan *Lähiöt ja tehokkuuden yhteiskunta*. Kirjassa vilahtelevat useat tunnetut vaikuttajat tuolta ajalta, mutta:

Perusmuuttuja oli suomalainen ihminen, kansalainen, jolle luotiin uusi mieli-kuva itsestään jatkuvasti lisääntyviä valinnan mahdollisuuksia vaativana kulluttajana. Tyytymättömyydestä materiaalisiin oloihin tuli yleinen kehittämisen tausta. Rakenteen kaksinaisuus tuotti siitä toteutuvan omakuvan. (Hankonen 1994, 483)

2.10 Metsästy Pohjolassa

Kun ihmiset alkoivat levittäytyä väistyvän jäänreunan jäljessä pohjoiseen, he saapuivat myös nykyisen Suomen alueelle ja käyttivät villoja kasveja ja eläimiä ruokanaan, niin kuin he olivat tottuneet tekemään muuallakin. Siinä ihmisjoukossa, joka tuli jään väistyessä tänne, ei ollut vielä viljelijöitä, koska riistaa ja kalaa oli runsaasti eikä viljelyn aloittaminen ollut vielä tarpeen. Se alkoi paljon myöhemmin. Niinpä nämä ihmiset elivät luonnon spontaanista tuotosta. (Huurre 1990) Kutsun sellaista elämäntapaa ekototalismiksi ja näitä ihmisiä ekototalisteiksi. Sitten kun viljely ja karjanpito alkoivat, ihmiset olivat kuitenkin yhä osittaisia

metsästäjiä ja keräilijöitä, niin kuin monet ovat vieläkin. Heitä kutsun ekoprimaristeiksi ja tuota elämäntapaa ekoprimarismiksi, koska silloin käytetään ensisijaisesti ekototalismin substanssia ruoan hankkimiseen. Kun harjoitetaan ekoprimarismia, tuotantotalouden tuottama ruoka voidaan korvata siltä osin suoraan luonnosta saadulla ruoalla, riistalla, kalalla ja esimerkiksi metsämarjoilla ja sienillä. Ekoprimarismi eroaa siten viljelystä ja eläinten kasvatuksesta. Viljely ja eläinten kasvatusta ovat tuotantotaloutta. Ekototalismi ja ekoprimarismi ovat ekologisesti ilmaisia, koska ne eivät vaadi panostusta ruoan tuotantoon vaan ne toteuttavat ekologisen primariteettiperiaatteen, ekoensisijaisuuden. Silloin ei esiinny viljelyä eikä ihmisen tuotantoa. Ihmisen tuotanto syrjäyttää aina spontaanisti esiintyvän luonnon tuotannon. Luonnossa vallitsee lähtökohtaisesti ekologinen ilmaisperiaate.

Ekologinen primariteettiperiaate suuntaa vallitsevan tarkastelukulman niin ettei metsästystä tarkastella moraalisenä eikä uskonnollisena kysymyksenä vaan käytännöllisenä ruoan hankintana, jolloin ratkaisevaa on, että metsästyskäyttö on kestävää.

Nämä uudet käsitteeni ovat mielestäni selkeämpiä kuin ne, joilla on kuvattu alkuperäiskansojen ruoanhankintaa. Siksi ne ovat käyttökelpoisia elämäntapojen analyysissä. Erityisesti nykyisin tapahtuva metsästys, joka ei ole ammatillista, täyttää ekoprimarismin luonnehdinnan. Samaa voidaan sanoa muistakin suorista luonnonkäyttötavoista. Vain kalastusta harjoitetaan yhä osittain ammattimaisesti, mutta kotitarvekalastus on aina ekoprimarismia, kun pyydyksinä käytetään muutamia verkkoa, katiskaa tai iskukoukkua tai niin sanottuja urheilukalastusvälineitä. Vielä viime aikoina (Uusitalo 1986, 23) suomalaisista kalasti ja metsästi 47 % ja sienesti ja marjasti 85 %. Suomalaiset ovat yhä ekoprimaristeja, vaikkakin vain sivutoimisesti.

Tässä tutkimuksessa käytän termejä ”ekologinen” ja ”eko-” hyvin suppeasti verrattuna totuttuun laajaan käyttöön. Ne merkitsevät tässä ainoastaan luonnon omien prosessien tuottamaa spontaania kasvien, sienten ja villien eläinten ”tuotantoa” ilman ihmisen myötävaikutusta. Ihminen vain ottaa luonnon tuottaman materiaalin käyttöönsä ja valmistaa sen kotikonstein syötäväkseen tai muihin välittömiin tarpeisiinsa. Ekototalismin ja ekoprimarismin ei liity kauppa eikä muuta vaihdantaa puhumattakaan sellaisesta tuotantotaloudesta, jossa tavaran arvo lisääntyy. Ekoprimaristi käyttää haltuunsa ottamansa luonnon materiaalin välittömästi itse tai jakaa sen sukulaisilleen, naapureilleen tai ystävilleen eikä käy kauppa.

Voionmaan mukaan metsästyksen merkitys alkoi heiketä Suomessa vasta kaskiviljelyn tullessa kilpailemaan metsien käytöstä (Voionmaa 1969, 287). Tämä ei ole välttämättä merkinnyt riistan elinympäristöjen huonontumista ainakaan silloin, kun kasket ovat olleet metsien kokonaispinta-alaan nähden pieniä. Ja jos huononemista on esiintynytkin rajoitetulla alueella muutamien vuosien ajan, yleensä on ollut niin, että entiset kaskimaat ovat olleet pian parempia riistan elinympäristöjä kuin vanha taigametsä. Ainakin nisäkkäät, jänis ja hirvi, ovat hyötäneet. Metsäkanalinnuista ainakin teeri ja pyy ovat voineet palata kaskimaalle jo muutaman vuoden kuluttua, kun kaski on jätetty metsittymään. Linnuilla on ollut myös hyviä ruokamaita jo kasken ollessa viljelyksessä. Tämä on koskenut myös metsoa syksyisten ruokamaiden osalta, vaikka metso on vanhan metsän laji. Metso on saattanut kärsiä vanhan metsän häviämisestä. (Lindén et al. 1996)

Viimeaikaisten havaintojen mukaan metso on kuitenkin alkanut palata hoito-metsiin, kun metsiä on käsitelty siten säästävasti, että aluskasvillisuutta on jätetty riittävästi. Näin tuolle suurikokoiselle kanalinnulle on muodostunut suojaa metsän harventamisesta huolimatta. (TV-1: 2.5.2005)¹¹

Jänikselle ja hirvälle on myös tarjoutunut enemmän syötävää kuin sitä on ollut vanhassa taigametsässä. Metsäpeura on luultavasti menettänyt kaskeamisen vuoksi jäkälään perustuvia talvilaitumiaan. Sekin on voinut toisaalta hyötyä kesälä heinikoiden ja vesakoiden kasvusta. (Lindén et al. 1996)

Hyvin merkittävää metsästyks on ollut myös Ruotsissa viimeisinä vuosisatoina. Kun ruotsalainen Carl von Linné teki vuonna 1732 tutkimusmatkan Ruotsin pohjoisosaan, hän näki muun ohella, että metsät olivat täysin luonnontilaisia ja että kaikki teiden sivupolut olivat täynnä satimia. Ihmisillä oli riistalinnun, metsäkanalinnun, luultavimmin metson (*Tetrao urogallus*), kuivattuja rintalihoja syötäväksi ympäri vuoden. Linné pitää niitä erinomaisena ruokana; ne oli kuivatettu ilman suolaa. (v. Linné 1969)

Metsästyksen suuresta merkityksestä on todisteena myös runsas paikallinen tapaoikeus, joka on kirjattu maamme käräjäpöytäkirjoihin vuosisatojen aikana. Tärkeä asia on ollut myös merkittävä riitojen kohde. (Virtanen 1949) Muissakin kuin varsinaisissa tieteellisissä teoksissa esiintyy metsästyksen ja saadun saalis-määrän kuvauksia, joiden todistusvoimaa ei tarvitse asettaa kyseenalaiseksi. Tällaisia teoksia ovat esimerkiksi viime vuosisadan ja sitä edeltäneen aikana julkais-

¹¹Illalla toukokuun 3. päivänä 2005 metso soi Kannuksen Mutkalammillä harvennetussa nuorena männikössä, jossa suurimmat männyt olivat vasta ”propsikokoa”, mutta lähellä oli tiheää taimikkoa ja jonkin matkan päässä vanhaa kuusikkoa. Vieressä oli retkeilypolku, polun ilmoitustaulu, käymälä ja vilkkaasti liikennöity kylätie.

tut kuvaukset kansan elämästä, metsästys yhtenä tärkeimmistä mukaan lukien. Metsästyssaaliilla on ollut esimerkiksi muinaisessa Sompiossa hyvin tärkeä merkitys ja suuri osuus ihmisten ravinnossa. (Paulaharju 1953)

Paulaharju kuvaa hyvin seikkaperäisesti kansanmetsästystä vanhassa Lapissa, erityisesti niin kutsutussa Sompiossa. Pienriista pyydystettiin ansoilla, loukuilla ja satimilla.

Parhaana pyytöaikana sadinkeino antoi samalla kokiaisella lintuja kymmenittäin. Jo menomatalla kokumies sai satimista korjattua saalista sonnustaa vitalla kimpuittain puuhun roikkumaan paluumatkaa varten taikka pistää yksinäisiä lintuja kaulasta syösthöön, puun kylkeen kirvestettyyn pihtiin. (Paulaharju 1953, 138–139)

Tuliaseella ampuminen ei ollut tavallista muun kuin silloin vielä runsaan metsäpeuran ja harvalukuisen hirven pyynnissä. Peuranpyynnillä oli omat nimityksensä aina sen mukaan, missä ja minä vuodenaikana pyyntiin lähdettiin: oli uurtokeino, joka aloitettiin syksyllä ensimmäisenä peuranpyyntinä. Moitametsä oli keskitalven peuranpyyntiä. Tunturipyyntö seurasi kevättälvella. (Paulaharju 1953)

Turkiseläimiä, kuten näätä, kettuja ja kärppiä, ahmaa, sutta ja karhua pyydettiin varta vasten rakennetuilla loukuilla ja sepän tekemillä raudoilla. Oravia pyydystettiin haukkuvan oravakoiran avulla tuliaseella ampumalla. Aikaisemmin tuliaseet oli korvannut jalkajousi. Susi, ilves ja ahma hiihrettiin uuvuksiin sopivalla kelillä ja tapettiin yleensä tukevalla hiihtosauvalla, jonka yläpäässä saattoi olla keihäs. Karhu tapettiin myös keihäällä talvipesältä. Karhuja alettiin myös ampua, kun pyssyt olivat riittävän kehittyneet. Karhu kierrettiin pesäänsä ensilumilla, kun nähtiin sen asettuneen pesään. Jos karhu tappoi karjaa, sitä vaanittiin haaskalta ampumalavalta ja ammuttiin pyssyllä. (Paulaharju 1953; Kemppinen 1979)

Suomalaisten hengissä säilyminen, suhteellinen rikkaus ja verojen maksukyky ovat aikoinaan olleet erätaloudesta kiinni. Metsän riista ja veden vilja ovat antaneet ravinnon silloinkin, kun peltoviljelys on pettänyt. (...) (Kemppinen 1979)

Todellinen eräkulttuuri on menneisyyttä. Tärkeä erätalous olisi näkynyt tilastoissa, jos niitä olisi silloin pidetty. Se päättyi jo uuden ajan alussa. Sen jälkeenkin eränkäynti on ollut monille tärkeä toimeentulon antaja. (Kemppinen 1979)

Erämaa on tunnistettu suomalaiseksi sanaksi. Se on siirtynyt myös ruotsiin. Erämaa merkitsee pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta metsää. On väitetty, että

suomalaiselle kosketus metsään merkitsee niin paljon, että jos yhteys katkaistaan, hänen mielensä saattaa häiriintyä. (Kemppinen 1979)

Jousi on kieleemme vanhimpia sanoja, ja Kemppisen mukaan jousi voi olla ensimmäisiä ihmisen keksimiä ”koneita”. Suomessa jousi on ollut niin kutsuttu jalkajousi¹², joka on vedetty vireeseen ennen ampumista. Pitkäjousta ei ehkä ole käytetty maassamme metsästykseseen lainkaan.¹³ Oravaa on ammuttu meillä tylp-päpäisellä nuolella, kolkalla eli vasamalla, joka ei ole rikkonut nahkaa. Sillä oli myös nimitys mukka. Jousen osumaenergia on vastannut pistoolin laukauksen voimaa. (Kemppinen 1979)

Erätalouden merkityksestä, kun oli kysymys 1500-luvusta, tiedetään, että turkikset olivat silloin tärkein kauppataavaramme heti kalan jälkeen. Tuolloin Suomessa asui jo 300 000 henkeä. Tästä huolimatta esimerkiksi Savossa oli suhteellista liikkaväestöä, mikä johtui elinkeinorakenteesta. Erätalous ei pystynyt elättämään suuria väkimääriä. Vasta kaskenpoltto auttoi asiaa jonkin aikaa. Erätuotteiden merkitys esimerkiksi veronmaksussa romahti. (Kemppinen 1979) Kaskenpoltto oli tyypillinen tehostustoimenpide riistan ehtymisilmiöön (tehostamisesta esim. Harris 1982).

Mutta kuitenkin hajatieidot kruunun toiminnasta osoittavat, että uuden ajan puolellakin metsästys ja kalastus olivat pitkään hyvin merkityksellisiä, niin että niillä oli kansantaloudellista merkitystä. Esimerkiksi Oulujärven tienoilta tuotiin vuosittain markkinoille satatuhatta oravannahkaa. Vuonna 1563 ostettiin edelleen myytäväksi tuhat kärpäannahkaa. (Kemppinen 1979)

Vuonna 1904 syntynyt setäni kertoi, että hänen kotonaan Haapaveden Karsikkaalla puitiin syksyisin viljat riihessä. Riihi puitiin joka toinen päivä, ja riiheen mentiin aamulla jo neljältä. Kun riihi oli saatu valmiiksi ja uusi vilja ahdettu, riihimiehet pääsivät syömään ja saunaan. Saunan jälkeen riihimiehen työnä oli kiertää talon ansapolku.¹⁴ Ansapolulla kulkeminen vei koko loppupäivän, ja metsästäjä palasi joskus vasta pimeällä, jos riistaa oli paljon, kuten yleensä oli. Setäni kertoi, että saalista oli monesti niin paljon, ettei sitä tahtonut jaksaa kantaa. Useimmilla metsästäjillä ei tuolloin ollut edes ampuma-asetta. (Armas Karsikas 1996)

¹²Sota-aseena käytettyä taljajousta ei liene meillä käytetty metsästykseseen. Tiedustellessani kerran asiaa Kustaa Vilkunalta hän kertoi suomalaisten metsästäneen vielä hiljattain jalkajousella, ennen kuin tuliaseet olivat kehittyneet ja yleistyneet.

¹³Monien luonnonkansojen jouset ovat ainakin nykyään pitkäjousia, kuten esimerkiksi Afrikan !kung saneilla. Nuo heikkovoimaiset jousethan vaativat myrkytetyn nuolen tehotakseen suuriin nisäkkäisiin.

¹⁴Ansapolkua on sanottu joissakin osissa maattamme myös virkatieksi. Siitä on johtunut sanonta, ettei miehellä ole mitään virkaa, jollei hänellä ole ollut ansapolkua kuljettavanaan.

Vielä toisen maailmansodan aikana ja monia vuosia sen jälkeenkin metsästyksen tuottaman ravinnon määrä ja erityisesti sen arvo proteiinin lähteenä oli Pohjois-Suomessa merkittävä. Vaikka metsät olivat sota-ajan pakkohakkuiden ja sotakorvausten maksun takia toimitettujen lihakuiden vuoksi käyneet harvoiksi ja niiden puusto oli erittäin pientä, suorastaan ”heinäseiväsmetsää”, siellä oli yhä runsaasti vallankin metsälintuja. Jäniksiä oli vaihtelevasti, mutta hirvet olivat hyvin vähissä. Kun kuitenkin suot olivat vielä luonnontilaisia, metsoilla oli yhä hyvät talviset ruokamaat. Joskus hyvin tuottoisa metsästystapa oli ampua erityisesti latvametsoja talvella, kun suomännyt olivat pakkashuurteessa ja kun metso-parvet kerääntyivät syömään soille männyn neulasia. Jos metsästäjällä oli hyvä luodikko, hän saattoi ampua yhtenä päivänä useita metsoja.¹⁵ (Yläne 1926; Virkula 1926; Karsikas 1969)

Pohjoisessa Suomessa elää yhä voimakkaana elämänmuoto, jossa perheen toimeentulo saattaa kertyä kymmenestäkin eri lähteestä. Monet sellaiset tilapäisessä ansiotyössä ajoittain käyvät miehet, jotka ovat säilyttäneet elävän yhteyden luontoon, hankkivat melkoisen osan elannostaan myös niin kutsutuilla luontoiselinkeinoilla, keräilyllä ja metsästyksellä kalastus hyvin tärkeänä mukaan lukien. Hyvin moni heistä poimii marjoja, ja niillä on suuri taloudellinen arvo. Hilla eli lakka, puolukka ja mustikka ovat useimpina vuosina hyvin satoisia marjoja. Marjoja varataan yleensä riittävästi oman perheen käyttöön, mutta suurin osa kuitenkin myydään. Tuo elämäntapa on suurelta osin ekoprimarismia. (Tenho Tuomivaara 1989)

Monet kauppiat saavat marja-aikana usein perityksi vuoden varrella kertyneet saatavansa asiakkailtaan. Jokin pieni kyläkauppa voi ostaa jopa miljoonilla markoilla marjoja yhtenä vuonna. (Kullervo Huotari 1991)

Metsästys on historiallisesti jakaantunut selvästi kahteen, toisistaan selvästi erottuvaan, tavoitteiltaan erilaiseen suuntautumiseen: toisaalta ruoanhankinnalliseen kansanmetsästykseseen eli kotitarvemetsästykseseen ja toisaalta sellaiseen ruoanhankinnallisilta tavoitteiltaan toissijaiseen toimintaan, jolla on ollut ajan saatossa monia nimiä. Tätä metsästystä on kutsuttu monilla nimillä: urheilumetsästys, virkistysmetsästys, vapaa-ajan metsästys, muutamia yleisimmin esiintyviä mainitakseni. (Yläne 1926) Lainsäädännössä ei kuitenkaan erotella metsästystapoja

¹⁵Itsekin olen ampunut latvametsoja talvella, mutta enää vain joskus useampia kuin yhden kerrallaan. Olen ollut vuonna 1955 Simon Kevätjärvellä näkemässä, kun yksi mies oli ampunut kaksikymmentä metsokukkoa yhtenä helmikuuisena pakkaspäivänä.

millään luokkakantaisella perusteella. Milloin sellaista erottelua esiintyy, kysymys on epävirallisesta puhetavasta.

Voimassa olevassa metsästyslaissamme, joka säädettiin vuonna 1993, metsästys määritellään seuraavasti:

Metsästyksellä tarkoitetaan luonnonvaraisena olevan riistaeläimen pyydystämistä ja tappamista sekä saaliin ottamista metsästäjän haltuun. Metsästystä on myös pyyntitarkoituksessa tapahtuva riistaeläimen houkutteleva etsiminen, kiertäminen, väijyminen, hätyyttäminen tai jäljittäminen, koiran tai muun pyyntiin harjoitetun eläimen käyttäminen riistaeläimen etsimiseen, ajamiseen tai jäljittämiseen sekä pyyntivälineen pitäminen pyyntipaikalla viiritettynä pyyntikuntoon.

Kaikkein varmimmin voi metsästyskeskustelussa odottaa puhetta, jossa väitetään, ettei metsästyksellä ole enää taloudellista merkitystä esimerkiksi Suomessa. Näin puhuessaan argumentoija ilmeisesti ajattelee, ettei metsästys ole enää kenenkään *päätoiminen ammatti*, joka elättäisi täysin harjoittajansa ja antaisi tälle kokopäivätoimisen työn, vaikka samaan aikaan asennoituminen kokopäivätoimisuuteen näyttää olevan muuttumassa ja ”pätkätoiden” osuus koko ajan työmarkkinoilla kasvaa ja vakiintuu. Eihän metsästäjä-keräilijäkään eli ekotalalisti ollut pyynnissä jatkuvasti. Hän myös keräili ruokaa. Niin tekivät miehetkin, eivät vain naiset. (esim. Sahlins 1968 ja 1981)

Ammattimaista metsästystä on esiintynyt meillä viimeksi oikeastaan vain turkismetsästyksenä. Hirven liha on kuitenkin ollut näinä vuosina hyvin merkittävä ravinnon lähde. Porotalous, joka on pohjoisessa yksi elinkeinonhaara, jää volyymissä tuntuvasti hirvenmetsästyksen tuoton jälkeen. Hirveä ei tosin juuri näy kaupassa, mikä johtuu metsästäjien varovaisuudesta maanvuokraajia kohtaan. Hirvenliha mieluummin jaetaan sukulaisille ja maanvuokraajille eikä sitä myydä kaupassa. Tuo jako on kyllä vasta etsimässä muotojaan. Tulevina vuosikymmeninä nähdään, millaiseksi jako kehittyy. Siitä voi parhaimmillaan tulla yksi maaseudun elävänä säilymisen elementti. Lihanjako ehkä uusintaa tulevaisuudessa merkittävästi jo esihistoriasta tunnettua yhteisöllisyyttä.

Kansanmetsästys eroaa maassamme eliittimetsästyksestä pääasiassa kahdessa mielessä: koirien ja aseiden tulee olla hinnoiltaan niin kohtuullisia, että metsästyksessä on myös taloudellista mieltä eli etteivät nämä kustannukset ole kohtuuttoman korkeat mahdollisesti saadun saaliin arvoon verrattuna, vaikkei näitä näkökohtia enää paljon korostetakaan. Kansanmetsästäjä ei ole perinteisesti käynyt metsällä kovin kaukana kotipiiristään, jolloin merkittäviä matkakustannuksiakaan

ei ole syntynyt. Parhaiten nämä tavoitteet toteutuvat hirven metsästyksessä. Toiseksi kansanmetsästäjä ei suosi sellaisia ”hienostelevia” sääntöjä, että esimerkiksi riista pitäisi ajaa ensin liikkeelle, ennen kuin sitä on lupa ampua. Kansanmetsästäjä pitää kaikkein tärkeimpänä, että riistaeläin onnistutaan tappamaan mahdollisimman nopeasti ja varmasti. Silloinhan toteutuvat parhaiten myös eläinsuojelulliset tavoitteet siinä mielessä, ettei eläin joutuisi tarpeettomasti kärsimään. Metsästyslaissakin on edellytetty sitä. (20 §)

Kun metsästystä ei enää pystytä motivoimaan ainakaan merkittävästi ruoan hankinnalla nykyistä hirvenmetsästystä lukuun ottamatta, on metsästyksen motiiveja pyritty tutkimaan ja osoittamaan metsästykselle muita perusteita. (Alaraudanjoki 1996a) Pirjo Alaraudanjoki (1996a) on käsitellyt laajasti maskuliinisuutta ja sen aiheuttamaa hallitsemisen taipumusta metsästyksen motiivina, kun ruoanhankintamotiivi on käynyt lähes merkityksettömäksi. Hän on myös osoittanut, että metsästys on muuttunut inhimillisemmäksi riistaeläimiä kohtaan kuin aikaisemmin ja ”vihertynyt”. Metsästys ja riistanhoito ovat muuttuneet viimeisen 150 vuoden aikana maassamme huomattavasti. Kun riistanhoito oli aluksi petoeläinten hävittämistä, on luonnon hoito kokonaisuutena alkanut voimakkaasti painottua. (Alaraudanjoki 1996b; 1997; 1999; Ilvesviita 2005).

Kun maamme hirvikannat toipuivat muutamia vuosikymmeniä sitten pitkäaikaisesta, lähes sukupuuttoon johtaneesta kadosta, hirvi on ollut sen jälkeen tuottoisin riistaeläin, ja sen lihan tuotto on usein ylittänyt porotalouden tuoton. Niinäkin vuosina, joina hirvikannat tilapäisesti notkahtivat ja olivat pienimmillään, hirven lihaa on saatu merkittäviä määriä. Nyt, kun hirvikannat ovat voimakkaassa kasvussa säästeliään metsästyksen ansiosta, alkaa hirven metsästyksen tuotto kohota nopeasti. (Hanski et al. 1998, 490) Hirvestä on tullut käsityksiä voimakkaasti jakava riistaeläin. Erityisesti metsätalouden intressipiirit vaativat hirvien määrän vähentämistä. Samaan suuntaan painostavat liikenneviranomaiset ja –järjestöt. Esimerkiksi vuonna 2005 ovat metsätalouden järjestöt voimakkaasti painottaneet hirvien vähentämistä. (esim. Metsäviesti 2/2005, 5; Heikkinen 22.5.2005) Metsästäjät haluaisivat säilyttää merkittävää hyödyntämistä mahdollistavat hirvikannat maan kaikilla siihen kelpoisilla alueilla. Ristiriitoja ei varmaankaan voida täysin välttää.

Järkevien kompromissien saavuttamiseen kuitenkin pyritään, etteivät näkemykset kärjistyisi tarpeettomasti. Yksi keino saattaisi olla metsän kasvattaminen niin, etteivät hirvet lisäänty liikaa. Vaikka hirvivahingot maksetaan lupavaroista eli rahat tulevat metsästäjiltä, eräät metsänomistajat ja heidän järjestönsä ovat olleet erityisesti tyytymättömiä siihen, ettei arviointikustannuksia ole korvattu.

Nyt säännöksiä on muutettu niin, että arviointikustannukset maksetaan, jos arvio johtaa korvaukseen. Automaattisen arviointikorvausten maksamisen pelättiin aiheuttavan aiheettomia arviointeja, jotka tietenkin maksaisivat nekin.¹⁶

Metsästäystä pyritään mitoittamaan sopivaksi. Siinä ei kuitenkaan ole tyydyttävästi onnistuttu, koska hirvien lukumäärän seuranta ei ehkä ole antanut riittävän tarkkoja tuloksia tai sitten verotussuunnitelmat eivät ole käytännössä toteutuneet riittävän tarkasti. Tietovirran joissakin vaiheissa saattaa olla ongelmia, jopa katkoksia. Menetelmiä ei ole ainakaan vielä saatu kehitetyksi riittävän varmoiksi ennustamisen ja verotussuunnittelun kannalta. (Nygrén 1996)

Hirvi on suuren kokonsa ja huomattavan lihantuottonsa vuoksi erityisen arvokas riistaeläin. Mahdollistaahan se mieluisen riistaruoan saannin suoraan luonnosta. Hirven liha lienee myös erittäin arvokasta luonnonmukaisuutensa ansiosta. Riistassa on rasvaa vain vähän maataloilla tuotettuun lihaan verrattuna (Karppanen 2004).

Pienriistallakin on yhä merkityksensä metsästäjien ruokapöydässä. Nykymuotoisen metsänkäsittelyn aikana osalla riistalajeista on suuria vaikeuksia, koska elinympäristöt muuttuvat monin paikoin kovin nopeasti ja rajusti. Toiset lajit selvästi hyötyvät kuten hirvi, josta oli edellä puhe, ja ilmeisesti myös metsäjänis. Metsäkanalinnut eivät näytä ainakaan hyötyvän suurimmasta osasta metsänkäsittelyn aiheuttamista ympäristönsä nopeista ja rajuista muutoksista. (Lindén et al. 1996)

Jänis on yleisimpiä ja tärkeimpiä riistanisäkkäitämme. Jänis ei elä vanhaksi, mutta se on tehokas lisääntyjä. Jäniksellä on monia saalistajia, kuten ilves, kettu, maakotka, kanahaukka, ja huuhkaja.¹⁷ Suomen 300 000 metsästäjästä kaksi kolmannesta osallistuu jäniksen metsästykseseen, joka on yksi kolmesta suosituimmasta metsästystavasta. (Eero Helle 1996)

Jänis elää maassamme mitä erilaisimmissa ympäristöissä, ja se on levinnyt koko maahan. Sen esiintyminen eri alueilla vaihtelee. Kuivat männikkökankaan ja

¹⁶ Omassa metsässäni en ole havainnut tuhoiksi luokiteltavia hirven syöntijälkiä, vaikka siellä oli paljon taimikoita vallankin takavuosina, jolloin hirvien määrä oli suurimmillaan. Talvikautena 2005-2006 oleskeli kuudenkymmenen hehtaarin metsäsarallamme toistakymmentä hirveä, mutta kun ne söivät taimikkoihin jättämiäni lehtipuita, erityisesti pajuja ja pihlajia, ne eivät aiheuttaneet metsälle vahinkoja.

¹⁷ Joinakin talvina jotkin suurikokoiset näätäyksilöt näyttävät tappavan paljon jäniksiä. Ehkäpä silloin on ollut vähän myyriä. Nämä ovat omakohtaisia havaintojani. Olen keskustellut havainnoistani myös joidenkin paljon metsissä liikkuvien kanssa.

avosuot eivät ole jäniksen suosiossa, koska niiltä ei löydy jänikselle ruokaa. (Eero Helle 1996)¹⁸

Metsäjäniskantamme vahvuudeksi arvioidaan keskimäärin noin 700 000 yksilöä. Suuren runsaudenvaihtelun vuoksi talvikanta saattaa laskea joskus 300 000:n yksilöön, mutta hyvinä vuosina se saattaa kohota vastaavasti yli puolen miljoonan. Jänisten määrän romahtamisen syynä on useimmiten ravinnon loppuminen ja sairaudet, joita nälkiintyneet eläimet eivät kestä. (Eero Helle 1996)

Kuten alussa todettiin, jänis on tehokas lisääntyjä. Metsäjänis saa kerralla 1–5 poikasta, ja poikueita on vuodessa 1–3. Puhutaan hanki-, lehti- ja sänkipojista. Nämä nimitykset tunnetaan jo vanhastaan kansan keskuudessa. Jäniksen lisääntymistä ei maassamme ole kuitenkaan riittävästi tutkittu. Tiedot koskevat muualla tehtyjä tutkimuksia ja metsästäjiltä saatuja tietoja. Keskimääräinen poikastuotto lienee 7–9 poikasta vuodessa. (Eero Helle 1996)¹⁹

Jänis on monipuolinen ravinnon käyttäjä. Kesällä se syö erilaisia ruohoja ja heiniä, kuten voikukkaa, poimulehteä ja kortteita, varhain keväällä niittyvillan kukintoja, syyskesällä mustikanvarpua, mutta talvella, kun lumi peittää maan, se siirtyy puiden ja pensaiden oksien käyttöön ja jyrssi myös puiden kuorta. Haapa, raita ja muut pajut ovat jäniksen suosimia puita. (Eero Helle 1996)

Jänissaaliiden määrä on vaihdellut vuosittain 1960-luvun alle kahdestasadasta tuhannesta 1980-luvun huippuvuosien kautta 1990-luvun varsin korkeaan saalis määrään. Kahdeksankymmenluvulla jäniksiä saatiin useina vuosina yli puoli miljoonaa, kerran lähes miljoona, mutta yhdeksänkymmenluvulla kolme- neljäsaatauhatta yksilöä. (Eero Helle 1996)

Erityisen ongelmallisia elinympäristöjen muutokset ovat metsoille vallankin jatkuvassa käytössä olleiden soidinmetsien häviämisen vuoksi. Metsien pirstaloituminen on nykyisen riistan tutkimuksen mukaan erityisen kohtalokasta juuri metsolle. Soidinpaikkojen metsän käsittely ja yhtenäisten soidinmetsien säilyttäminen on erityisen tärkeää nimenomaan metsolle. Soidinpaikalla pitäisi olla riittävästi vanhaa, mahdollisimman luonnonmukaista metsää; siihen voi liittyä nuoria metsiä, jos näiden kesken on riittävästi yhtenäisyyttä. Parhaissa luontotyypeissä soidinpaikaksi riittää noin kolmen neliökilometrin suuruinen alue. Laajat vesistöt ja

¹⁸Olen tavannut jäniksenpojan sekä Keimiötunturin avorinteeltä että Saanantunturin laelta.

¹⁹Kevätkesällä 1999 seurasimme vaimoni kanssa, kun kämppämme kohdalle, Pyhäjoen taakse, sen etelärannalle, kokoontui vähitellen viisi keskenkasvuista jäniksenpoikaa, jotka hetkeä myöhemmin uivat määrätietoisesti aivan pihaamme ja menivät sen takana olevaan metsään. Vain yksi jäi elämään lähistölle ja kasvoi aika isoksi syyskuun 1. päivään mennessä, jolloin se luovutti keräämänsä jäniksenlihan ruokatalouteemme.

pellot huonontavat soidinpaikan vetovoimaa ja toimivuutta. Mitä tiiviimpi soidinpaikka on, sitä pienempi se voi olla. (Lindén 1996)

Metsoa tavataan maassamme aina mäntyrajalle saakka, mutta se on lounaasta ja paikoin muualtakin etelästä lähes hävinnyt. Monet noiden alueiden asukkaat eivät ole koskaan nähneetkään metsoa luonnossa. Siellä maisema on niin pahasti jo peltojen, ihmisen muun toiminnan ja hakkuiden rikkoma, että metsoille ei yksinkertaisesti ole enää tilaa. Sen sijaan Etelä-Lapissa ja Oulun läänissä metso on yleinen ja näkyvä. Runsaus alenee kuitenkin pohjoiseen mentäessä.²⁰(Lindén 1996)

Metson kannanvaihtelu noudattaa samanlaista sykliä kuin mitä on havaittu muillakin kanalinnuilla, niin että runsaus vaihtelee 6–7 vuoden jaksoissa. Pohjoisessa vaihtelu on säännöttämpää kuin etelämmässä. (Lindén 1996) Metson talviravintona ovat männyn neulaset, ja lintu valikoi syömiskelpoiset neulaset hyvin tarkkaan. Suosiossa ovat suomännyn neulaset. Vanhat ja vahingoittuneet puut ovat myös metsolle mieluisia. (Lindén 1996) Metsokukko on iso ja haluttu saaliseläin. Metsokukkoja ammutaan suhteessa enemmän kuin koppeloita. Tämä on hyvinkin ongelmallista soidinten toimivuuden kannalta. Siksi metsästäys pitäisi kohdistaa molempia sukupuolia oleviin nuoriin lintuihin. Metsokantaa, jonka tiheys on enää suunnilleen pari yksilöä metsäneliökilometriä kohti, ei pitäisi enää metsästä. (Lindén 1996)

Metsosaalis noudattaa kannanvaihteluja, mutta saalistietoja ei voida suoraan käyttää kannan runsauden arviointiin. Keskimääräinen metsosaalis on viime vuosina ollut 40 000 metsoa, mutta vuoden 1980 huippusaalis nousi lähes 120 000 metsoon. Metson verotusprosentiksi suositellaan viittä prosenttia. (Lindén 1996)

Teeri on vesilintujen ohella tärkeä saaliseläin yleisyytensä ja monien muiden ominaisuuksiensa takia. Teeri on runsain saalislintumme. Mitkä lajipiirteet ovat tyypillisiä teerelle riistaeläimenä? Teeren kannanvaihtelut tiedetään käytännön havainnoista yksittäisen metsästäjän näkökulmasta.

Riistantutkimus tietää, että nämä syklit ovat maamme etelä- ja keskiosissa tyypillisimmillään 6–7 vuotta. Lapissa sykli on usein lyhyempi ja epäsäännöllisempi, ja se on kyseenalaisempi kuin etelämmässä, jossa se on ollut kiistattomampi ja säännöllisempi. (Lindén 1996)

²⁰ Tapasin syksyllä 1992 Korvatunturin kairassa useita kolmenkymmenen linnun koppeloparvia, mutta kukot eivät olleet vielä parveutuneet, joten niitä tapasin yksittäin melkoisen määrän ja ammuinkin useita. Eräs kaverini ampui eräänä päivänä koiransa haukusta neljä koppelo. ”Siinä tokassa oli ainakin sata lintua”, hän kommentoi. Metsoja on ollut havaintojeni mukaan siellä ja vain siellä, missä on yhä metsää.

Teeriä on laskettu olevan maassamme elokuussa ennen metsästyskauden alkua 1,6 miljoonaa, joista poikaslintuja on noin 50 prosenttia, joten aikuisia lintuja on 800 000 yksilöä. Niistä aikuisia naaraita on syksyisin noin 475 000 yksilöä. Enimmillään teeriä ammuttiin yli 300 000 yksilöä 1970- ja 1980-luvun taitteessa. Saalismäärät eivät seuraa ainakaan tarkasti syklisyyttä, joten ne kuvaavat vain heikosti ainakin tutkimusmielessä teerikannan määrää. Muinaiset saalismäärät saattoivat olla tyrmistyttäviä. Esimerkiksi Venäjälle vietiin junalasteittain metsäkanalintuja. (Lindén 1996)

Teeri tulee paremmin kuin metso toimeen ihmisen ympäristössä. Teeriparvi voi talvella tulla pihakoivuihin ruokailemaan. Teeri pitää ympäristön monimuotoisuudesta ja lehtipuista. Mitä suuremmat metsät, sitä enemmän ja tiheämmässä niissä on teeriä. Talvinen teeri on riippuvainen koivikoista, koska sen ruokana ovat koivunurvut. Ihminen on usein ruokkinut teeriä viljalla, mutta tuskin teeri sitä tarvitsee, koska teeri ei ilmeisestikään elä kovassa ravintopulassa kovanakaan normaalitalvena. Toiminta on tosin palkitsevaa ruokkijalle. (Lindén 1996)

Pyy on yleinen maassamme aina kuusirajalle saakka, ja sitä esiintyy vielä Inarissakin. Se on kanalinuista parhaiten sopeutunut pirstaloituneeseen metsään, jossa kuitenkin on runsaasti leppää. Leppä korvautuu koivulla pohjoisessa. Pyy vaatii kuusta suojapuukseen. Se asustaa kesät, talvet samoilla tuorepohjaisilla metsäkuvioilla, joten se ei vaihda ympäristöään vuodenaikojen mukaan. (Pekka Helle 1996)

Pyylläkin esiintyy 6–7 vuoden mittainen runsaussykli, mutta se ei ole nykyään etelässä täysin selkeä. Epäillään, että sykli olisi jopa katoamassa. Pyitä näyttää olevan maassamme noin 1,5 miljoonaa yksilöä. Koska pyy on yksiaviainen, se merkitsee noin 400 000:a pesivää paria. Ympäristönmuutos maatalouden ja karjatalouden luonteen muuttuessa on ollut pyylle kohtalokas. Pyykannat ovat pienentyneet 35 prosentilla viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana. Muitakin syitä voi olla, kuten lepän väheneminen nykyisen metsänkäsitteilyn vuoksi.²¹ Metsäninventointitiedot osoittavat, että leppä on vähentynyt metsistämme. (Pekka Helle 1996) Pyitä metsästetään vuosittain noin satatuhatta yksilöä. Se on noin puolet teerisaaliista. Pyytä ei pidetä kovinkaan arvokkaana saalislintuna, mutta toisaalta on erityisiä ”pyyspesialisteja”, jotka keskittyvät pyyn metsästykseseen. Se onkin

²¹Havaintojeni mukaan pyitä tapaa runsaasti hoitamattomissa nuorissa metsissä, jotka ovat varttuneet jo ohi taimikkovaiheen. Metsän harvennus saattaa olla eräs tekijä, josta pyy ei pidä.

suosittu vaihtoehtoinen saalis. Muiden maalintujen vähentyessä metsästys voi keskittyä pyyhyn. (Pekka Helle 1996)²²

Riekon levinneisyysalue on pohjoinen verrattuna edellä kuvailtuihin kanalin-tuihin. Riekko on ollut etelässä kuitenkin ennen paljon yleisempi kuin nyt. Syyksi epäillään ilmaston lämpenemistä ja lumettomia talvia, joita vallankin 30-luvulla on esiintynyt. Silloin pienpetojen aiheuttamat tuhot ovat muodostuneet korkeiksi. Yksi hyvin tärkeä syy on soiden ojitus. Riekkoahan tapasi erityisesti luonnontilai-silla soilla. (Lindén 1996)

Tärkein riistalintu riekko on kiirunan ohella Lapissa, jossa riekko on puuta kasvavan metsäisemmän maan asukas kuin kiiruna, jonka elinpiiri on paljolti avoimella tunturilla. Riekko syö koivunoksia, kun taas kiiruna käyttää tunturin varpukasveja ruoakseen. (Lindén 1996; Pekka Helle 1996)

Yksiavioisen riekon parimäärä ilmoitetaan keskimääräislukuna eli 90 000 pa-rina. Riekkojen määrä vaihtelee hyvin paljon. Parimäärä vastaa metsästysaikana 450 000:a riekkoyksilöä. (Lindén 1996)

Vuotuinen riekkosaalis vaihtelee huomattavasti kannan voimakkuuden mu-kaan. Viime vuosien saalismäärä on ollut keskimäärin 65 000 riekkoa. Riekkoa saadaan saaliiksi enemmän kuin metsoa, mutta selvästi vähemmän kuin pyytä. On arvioitu, että noin neljännes riekkosaaliista saadaan ansoilla (lanka-ansat) kolmen pohjoisimman kunnan alueelta. Riekko kestää kovaa metsästyspainetta, minkä ovat osoittaneet korkeat verotusprosentit, jotka ovat olleet riekolla jopa 15 pro-senttia kannasta. (Lindén 1996)²³

Mikä sitten on saadun saaliin määrä ja arvo?

Kuten edellä metsästyksen historiallisesta katsauksesta ilmeni, maamme riis-tasaaliiden määrä ja arvo ovat pienentyneet elinkeinorakenteen muuttuessa koko ajan ja niiden suhteellinen osuus on väestön elättäjänä alentunut, niin että enää ei juuri voida puhua metsästyksen merkityksestä taloudellisessa mielessä. (Ala-raudanjoki 1996a ja 1996b; Ilvesviita 2005)

Kuitenkin, jos saaliin arvo suhteutetaan esimerkiksi joihinkin elinkeinonhaa-roihin, kuten vaikkapa porotalouteen, havaitaan, että metsästykselläkin on merki-tystä yhä ainakin metsästäjien omassa ruokataloudessa, koska hirvenlihan määrä

²²Suomen Luonnonsuojeluliiton entinen puheenjohtaja Timo Helle kertoi metsästävänsä pyytä, koska sitä ei tarvitse ampua lentoon. Hän valitti, että ryhtyi metsästämään jo niin iäkkäänä, ettei ole ehtinyt opetella lentoon ammuntaa. Itsekin tunnustaudun myös pyynpyytäjäksi. Pyystä tulee herkullinen kastike kahdelle ihmiselle.

²³Maaliskuun lopulla vuonna 2005 hiihtelin veljeni Kukon ja serkkuni Tuomon kanssa runsaan viikon Inarissa Utsjoen rajamaissa. Koivikoissa oli runsaasti riekkoja. Ne elävät siellä yhä!

ylittää tuotetun poronlihan määrän, vaikkei pienriistaa laskettaisikaan mukaan. Poronlihan jalostamattoman arvon arvioidaan olevan kuluvana vuonna noin 13 miljoonaa euroa. Valtio on myöntänyt porotaloudelle avustusta 126 000 euroa. (www.edeskunta.fi) Riistasaaliin arvo oli vuonna 2003 sen sijaan 76 miljoonaa euroa (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2004, www.rktl.fi/tiedotteet/riistasaalis)²⁴. ”Saaliin arvo on kasvanut useamman vuoden ajan peräkkäin” (ibid.).

Yleisesti tiedetään, että paliskunnat saavat ottaa vapaasti poroaitoihin tarvitsemansa puun valtion metsistä, kun taas metsästäjiltä peritään monenlaisia lupaja muita maksuja.

Edellisessä kuvauksessa oli kysymyksessä metsästyksen välitön ”liha-arvon” tuotto. Nykyisessä modernissa yhteiskunnassa, jossa juuri mikään ei ole enää samaa kuin siinä yhteiskunnassa, jossa ”ruokaa ei saanut kaupasta”, voisi kuvailla miltei rajattomasti ilmiöitä, jotka lähtevät metsästyksestä, siis jotka metsästyksen ilmiönä aiheuttaa, mutta jotka laajenevat liikevoimaltaan sekä ilmiöinä että talousprojekteina jättiläismäisiin mittoihin. Mainitsen muutamia esimerkkejä tarkoitamastani ilmiöstä.

Sellaisia ovat metsästysaseiden ja kaikenlaisten tarvikkeiden teollinen tuotanto ja kauppa ja monenlaiset erätapahtumat, kuten erämessut, joita vähitellen on alettu pitää eri puolilla maata. Huomattavimmat ovat joka toinen vuosi pidettävät Riihimäen erämessut. Näiden lisäksi pidetään eri puolilla maata maakunnallisia erämessuja. Nämä messut kestävät useita päiviä ja niiden piirissä työskentelee tuhansia ihmisiä. Esimerkiksi 19–22.5.2005 pidetyillä Pohjois-Suomen Erämessuilla kävi messujen järjestäjien internettiedotteen mukaan yli 50 000 vierailijaa. Pelkkä pääsymaksu merkitsi puolen miljoonan euron liikevaihtoa. Näytteilleasettajia oli noin 600. (www.suomi.net/eramessut) Useimmat kävijät ostivat tarjolla olleita tuotteita useiden kymmenien eurojen arvosta.

Vanhon aseiden näyttelyt ja huutokaupat liittyvät ainakin metsästysaseiden osalta metsästyksen. Metsästyskoirien näyttelyt ja metsästyskokeet ovat huomattavia vuotuisia tapahtumia. Kävijöitä näissä tapahtumissa on yhteensä varmaan satoja tuhansia, vaikkei niistä lienekään olemassa eksaktia tilastoa. Näiden lisäksi järjestetään lukuisia joukko erilaisia näitä vähäisempiä tilaisuuksia kuten ”joulu- rauhan julistamisia”, eräkauden avauksia, päättämistilaisuuksia, hirvipeijaisia ja sen sellaisia. Metsästyksen ”yhteiskunnallinen” volyymi on siten aikamoinen. Sitä tuskin muistetaankaan, kun metsästyksen yhteiskunnallista ja taloudellista merki-

²⁴Tiedot saatu internetistä. Hirvivahingot maksetaan lupavaroista eli ne peritään metsästäjiltä.

tystä vähätellään. Metsästysmatkailukin on laskettava mukaan metsästyksen vo-lyymiin. Erämarkkinoiden ”pysyviä työpaikkoja” ei ehkä ajatella ollenkaan. Olisi mielenkiintoista nähdä tällaisista näkökulmista tehtyjä tutkimuksia.

2.11 Ajattelutapojen muutos

Satukirjojen muuttuminen on mielestäni ollut eräs indikaattori, joka on osoittanut eläimiin ja metsästyksen kohdistuneiden ajattelutapojen muuttuneen lähimennei-syydessä.

Kansansaduissa ja monien tunnettujen satukirjailijoiden tuotteissa metsästäjä kuvataan aluksi myönteisesti, mutta myöhemmin toimitetuissa laitoksissa suhtau-tuminen metsästyksen ja metsästäjiin muuttuu. Metsästäjä aletaan tuon muuttu-neen suhtautumisen tuloksena esitellä sadun konnana tai pelastajan kilpailijana, pelastamisen estäjänä tai konnan avustajana, kuten esimerkiksi Walt Disneyn videotelokuvassa Kaunotar ja Hirviö. Ilkeäksi ja omahyväiseksi kuvattu Caston esitellään ”riistamiehenä” videon kansikotelossa. Caston on komea mies, mutta ei voi saada kaunotarta vaimokseen karkeutensa tähden. Ilmeisesti hän on karkea senkin vuoksi, että hän muiden karkeiden tekojensa ohella metsästää ja siten sur-maa eläimiä. Hänen käytöksensä omia kavereitaankin kohtaan on kuvattu töyke-äksi ja ilkeäksi.²⁵ (Walt Disney 1991)

Walt Disneyn videotelokuvassa Bernard & Bianca Australiassa harvinaista kotkaa vainoaa salametsästäjä, joka yrittää syöttää Tonin, hänen toimiaan estävän pojan, krokotiileille, ettei tämä pääsisi kertomaan riistanvartijoille. Videon sankareiden onnistuu pelastaa poika, jolloin salametsästäjä sortuu vesiputoukseen, mut-ta omasta syystään. Pelastajat säilyvät syyttöminä konnan kuolemaan. Naaraskot-kakin pelastuu, mutta koiras on ammuttu.²⁶ (Walt Disney 1990)

Vaikka tässä videossa onkin kysymys salametsästäjästä, rikos assosioituu helposti kotkan kautta metsästäjiin, joita on syytetty ainakin Suomessa kotkien tappamisesta ja niiden pesien hävittämisestä. Monet metsästäjät keräsivät kuiten-kin rahaa WWF:lle 90-luvulla kotkien suojeluun. Asiasta ja sitä tarkoittavasta kampanjasta oli pääkirjoitus Helsingin Sanomissa otsikolla ”Oikeaan kilven kir-kastusta”. (HS 28.3.1993)

²⁵Caston’ia katsellessani muistin koulumme pihan Kallen, jota sanoimme ”Morjens-Mälliksi”. Kalle oli ansainnut liikanimensä, mutta ei tietenkään pitänyt siitä.

²⁶Ihmetyttää videon tekijöiden heikko luonnontuntemus, koska naaraskotka ei voi yksin huolehtia poikasista, vaan siihen tarvitaan myös koiras.

Sadut ovat muuttuneet toisenlaisiksi viime aikoina kuin ne perinteisesti kerrottuina olivat. Metsästys tulkittiin esimerkiksi Tuhannen ja yhden yön tarinoissa kuninkaille sopivana toimena aikana, jolloin kuninkaita pidettiin arvossa.

Mutta salli minun muistuttaa eräästä toisesta seikasta: että se ajanviete, joka parhaiten sopii kuninkaille ja ruhtinaille, on metsästyksen miehekäs huvi. Jos lähdet metsästämään, voi hyvin sattua, että johdut toisiin ajatuksiin ja unohdat hänet. (Tuhat ja yksi yötä, II osa, 302)

Grimmin Punahilkka-sadussa, sen alkuperäisessä, Gummerus Oy:n julkaisemassa ja K. Merikosken suomeksi kertomassa versiossa (1994, 20–23), metsästäjä pelastaa mummon ja punahilkkaisten tytön, Punahilkan, suden vatsasta, mutta esimerkiksi WSOY:n julkaisemassa satuvälikoimassa Hanhiemon satuaarre (Saarikoski 1963, 7–11) pelastajana esiintyy puunhakkaaja.²⁷ Koko sadun loppuosa on Saarikosken versiossa muutettu. Alkuperäisessä versiossa susi on jo syönyt mummon Punahilkan tullessa mummon mökille. Kun susi on syönyt myös Punahilkan, se menee sänkyyn nukkumaan ja kuorsaa niin kuuluvasti, että ulkona liikkuva metsästäjä kuulee sen ja ihmettelee, miksi mummo kuorsaa niin kovasti. Metsästäjä menee mökkiin ja näkee suden nukkumassa mökin sängyssä. Hän arvaa, että susi on syönyt sekä mummon että Punahilkan. Hän aikoo ensin ampua suden, mutta varoakseen vahingoittamasta suden mahassa olevia, hän leikkaa suden mahan saksilla auki, niin että uhrin pääsevät ulos. Metsästäjä ja Punahilkka hakevat sitten pihalta suuria kiviä ja täyttävät niillä suden mahan. Kun susi lopulta herää, se yrittää kiireesti pakoonsa, mutta kivet painavat niin paljon, että susi kaatuu maahan ja kuolee siihen paikkaan. Metsästäjä saa suden nahan. Tässä alkuperäisessä tarinassa metsästäjä esitellään pelastajana. Mutta sadun muutetussa loppuosassa Punahilkka ryntää mökistä ulos, pääsee pakoonsa ja syöksyy suoraan erään puunhakkaajan syliin.

Puunhakkaaja meni sisään ja tappoi kirveellä ilkeän suden. Sitten hän aukaisi sen vatsan niin että isoäiti pääsi sieltä ulos aivan terveenä.

Isoäiti suuteli Punahilkkaa ja kiitti puunhakkaajaa, koska tämä oli pelastanut heidät. Sitten he söivät Punahilkan tuliaiset ja sitten puunhakkaaja vei Punahilkan kotiin.

²⁷Puunhakkaaja, metsuri, saattaa ainakin joskus olla ekologisesti vahingollinenkin, mitä taas metsästäjä ei ole ainakaan silloin, kun hän ei vaaranna riistan lisääntymistä.

Sen jälkeen ei siinä metsässä enää nähty susia. Mutta Punahilkka on varovainen. Hän ei koskaan poikkea polulta eikä koskaan pysähdy juttelemaan tai leikkimään vieraiden kanssa.

Metsästäjä ei ollut enää luotettava toimimaan pelastajana, hyväntekijänä, kuten alkuperäisessä sadussa? Mutta puunhakkaaja on niin luotettava, että hän on kelloinen saattamaan pikkutyttö kotiin. Sellainen ei metsästäjä varmaankaan enää voisi olla. Hänhän tekee pahaa eläimille. Auttajan vaihdolla on tässä hyvin suuri, oireellinen merkitys. Se kertoo mielestäni yleisemmästäkin asennemuutoksesta kuin kokoelman toimittajan kannanotosta.

Sudenpelko ja susiviha elävät tässäkin versiossa yhä. Siinä suhteessa ei vielä näy muutosta. ”Sen jälkeen siinä metsässä ei enää nähty susia.” Mutta ilmeisesti niitä nähtiin tai toivottiin nähtävän jossakin toisessa metsässä, joka oli riittävän kaukana Punahilkasta ja muista pienistä lapsista.

Pulliainen (1984, 90–91) on havainnut, että Brittein saarilla on Punahilkkasatua muutettu vieläkin enemmän kuin meillä. Siinä versiossa susi ei syö mummoakaan. Hän huomauttaa, että meilläkin esitetyissä versioissa on pienen ihmisen kannalta onnellinen loppu, joka palvelee lapsen turvallisuuden tarvetta. Brittiläinen versio ei enää ilmennä petovihaakaan, kuten meillä esitetyt tekevät. Hänellä on myös samanlainen näkemys luetusta ja kerrotusta sadusta kuin tässä esitän: kertomus eroaa ratkaisevasti kuvasta.

Nämä satujen muunnokset ovat tietenkin vain esimerkkejä ehkä paljon laajemmasta ilmiöstä, mutta ne ovat mielestäni muuttuneet aivan tiettyyn suuntaan.

Näyttää kuitenkin siltä, ettei luettu ja kuultu satu sittenkään vaikuta samalla tavalla kuin elokuva, video, televisio ja valokuvakin. Valokuvakirjat, silloinkin, kun niissä ei edes puhuta mitään metsästyksen vastaista, mutta kun niissä on kuvia eläimistä, koetaan usein siten. Kun tapahtumia näytetään kuvan keinoin, välittyy vain yksi todellisuuden taso. Metsästyksen ja eläinten kuvaaminen vaikuttaa katsojaan metsästyksen vastaisesti. Vaikutus on vallankin sellaisiin, jotka eivät itse metsästä, usein hyvin samansuuntainen. Ei ole syytä ihmetellä, että metsästyksen vastustus lisääntyy samassa suhteessa kuin esimerkiksi eläinten tappamista esitellään televisiossa ja kun erilaisissa painotuotteissa julkaistaan vaikkapa vain eläinten valokuvia.

Erilaiset ”ihmeellinen luonto” -sarjat rakentavat luontoa ja usein inhimillistävät eläinten käyttäytymistä sovittamalla niihin ihmiselämästä tuttuja kertomuksia ja luonnehdintoja. Autenttisesta luonnosta on tullut mainosten kuvallista materiaalia. Luonnon representaatiot ovat osittain korvanneet varsinaisen

luontokokemuksen. (...) Simuloitu luonto on autenttistakin autenttisempi. (Seppänen & Väliverronen 2000, 334)

Pohjois-Suomessa asuvien keskuudessa on yhä havaittavissa metsästyskulttuurin dominoiva asema osalla peruskoulu- ja lukioikäisiä poikia. Esimerkiksi runsas kolmannes Ylivieskan seutukunnan yhdeksäsluokkalaisista pojista harrastaa metsästystä tai kalastusta, mutta tytöistä vain nelisen prosenttia. (Aho, Karjalainen, Luoma ja Rauhala 2003, 22) Äidinkielen opettajat korostavat, että pojat kirjoittavat hyviä aineita vain eräaiheista, kun he ovat lukeneet eräkirjoja. Osasta poikia tulee hyviä kirjoittajia vain eräaiheiden avulla. Sanotaanpa niinkin, ettei suuri osa pojista lukisi lainkaan kirjoja, jollei olisi eräkirjallisuutta. (Vihriälä 1997)

2.12 Eläinten oikeuksien käsite

Eläinten oikeuksien nostaminen tarkasteluun on käsittääkseni merkinnyt niin metsästyksen arvostelun kuin muunkinlaisen eläinten ihmisen tarpeisiin käyttämisen vastustuksen voimistumista ja systematisoitumista ja tuon aktiviteetin jatkuvaa esillä pysymistä yhteiskunnan diskursseissa, kun sen sijaan varhaisempi keskustelu oli lähtenyt lännessä lähinnä säälintunteista, joita oli herättänyt usein ilmennyt eläinten huono kohtelu.

Eläinliike on vahvistunut ja kasvanut, organisoitunut moniksi yhdistyksiksi ja tuottanut suuren joukon kirjallisuutta ja myös varsinaista kampanjamateriaalia tehdäkseen asiaansa tunnetuksi ja yrittäessään vaikuttaa ihmisten mielipiteisiin ja viranomaisten toimintaan.

On tarpeen yrittää ymmärtää, mistä eläinliikkeessä ja sen päämäärissä on kysymys. Sen vuoksi yritän päättää tämän luvun mahdollisimman tarkalla kuvauksella niistä seikoista, joita pidän nykyisen keskustelun perusteina. Tämän yhteenvedon lähtökohtana on kaikki edellä tässä luvussa analysoitu argumentaatio ja sen lähdeteokset. (Fox 1980; Klaitis & Klaitis 1974; Ragan 1985; Singer 1985; Jasper & Nelkin 1992)

Eläinten oikeudet käsitteenä on alkanut merkitä vakavaa suhtautumista monella osa-alueella, kun keskustellaan ihmisen oikeudesta käyttää hyväkseen toisia eläimiä. Myös metsästys ja turkiseläinten pyynti on yhdistetty tähän pohdintaan eläinten vastustettavasta käytöstä kuten myös niiden käyttämisestä urheilussa ja lemmikkeinä. Usein näkymättömissä olevan, mutta laajasti tiedostetun eläinten koe-eläiminä käyttämisen vastustus, samoin kuin teollisen maatalouden arvostelu ja vastustus, on alkanut olla näkyvää. *On alettu korostaa ihmisen vastuuta ympä-*

ristön riistämisestä ja monien uhanalaisten lajien hävittämisestä. (Fox 1980; Klaits & Klaits 1974; Ragan 1985; Singer 1985; Jasper & Nelkin 1992)

Kysymys eläinten autonomisista oikeuksista (inherent rights), on usein perustettu uskonnolliselle ja filosofiselle pohjalle. Ihmisen ja eläimen välisen suhteen kulttuurihistoriallinen ymmärtäminen on ollut monimutkaista ja ongelmallista, mutta näyttää, että perusero on tehty toisaalta kulttuuristen asenteiden, jotka ovat painottaneet olentojen keskinäistä yhteyttä, ja toisaalta niiden arvojen välillä, jotka pohjautuvat humanismissa luomiskeskeisyyteen. (Fox 1980; Klaits & Klaits 1974; Ragan 1985; Singer 1985; Jasper & Nelkin 1992)

Sellaisessa uskonnossa kuten esimerkiksi jainismissa kaikki elämänmuodot on ymmärretty pyhiksi, eikä niitä sen mukaan saa vahingoittaa, kun sen sijaan aikaisemmin vallinnut uskonsuuntaus läntisessä maailmassa on nähnyt muut elämänmuodot ihmiselle alisteisina ja siten ihmisen tarpeisiin käytettävänä. Modernin teknologian alkuaikoina ja väestöräjähdyksen johdosta tämä suhtautuminen on joutunut eläinten oikeuksista kiinnostuneiden ihmisten arvostelun ja hyökkäyksen kohteeksi käytännön syistä ja myös eettisellä tasolla. (Fox 1980; Klaits & Klaits 1974; Ragan 1985; Singer 1985; Jasper & Nelkin 1992)

Näkemykset, että eläimet olisivat jonkinlaisia automaatteja, jotka eivät tuntisi kipua ja muita tuntemuksia, niin kuin Rene Descartesin tieteenfilosofia seitsemännellätoista vuosisadalla väitti, on hylätty aikoja sitten ja tilalle on tullut uusi filosofinen näkemys, joka ymmärtää paremmin evoluutiota ja eläinten käyttäytymistä. Sen vaikutus on yhä näkyvä ainakin jossakin määrin siinä, miten eläimiä käytetään nykyään. Niin asia on ymmärretty myös monien sellaisten humanististen organisaatioiden piirissä kuten Society for the Prevention of Cruelty to Animals. Eläinoikeusaktivistit ovat 1900-luvulla yrittäneet saada ainakin jossakin suhteessa parempaan kontrolliin laboratorioissa tehtäviä tieteellisiä eläinkokeita ja tuotetestauksia. Lukuisa joukko aktivisteja haluaisi lopulta kieltää sellaisen käytön kokonaan ja edistää vegetaristista käytäntöä. (Fox 1980; Klaits & Klaits 1974; Ragan 1985; Singer 1985; Jasper & Nelkin 1992)

Eläinten oikeuksien tämänkaltainen määrittelemine suuntaa huomion ihmisen ja eläimen samankaltaisuuteen ja väittää, että ihmiset ja eläimet ovat yhtä. Se vaatii lisäksi, äärimmilleen vietyinä, täydellistä kumppanuutta ihmisen ja eläimen välille. Jasper & Nelkin (1992) korostavat, että kysymys on moraalisisesta protestista.

2.13 Metsästyksen vastaisen puheavaruuden syntyminen

Miten metsästyksen vastaisuus on siis syntynyt?

Niin pitkälle menneisyyteen kuin vain on voitu seurata ihmisolennon, nykyisen ja menneiden lajien, elämää ruoanhankinnan osalta, ihminen on metsästännyt ainakin osan tarvitsemastaan ruoasta. Metsästäjä-keräilijä -ihminen käytti suoraan luonnosta löytämäänsä ruokaa ravintonaan eikä ainakaan aluksi tehnyt mitään viljely- tai kasvatustoimenpiteitä ruokansa tuottamiseksi, kasvattamiseksi. Vallitsevana on ollut luonnon tuoton suora, välitön käyttö, jolloin metsästetty liha oli erityisen tärkeä ravitsemuksen lähde. (Murphy 1979; Service 1979, 13–14; vrt. Barret 1999) Olen kutsunut sellaista luonnon käyttöä ekototalismiksi ja sellaista ilmistä ekototalistiksi. Osittaista metsästystä ja keräilyä kutsun ekoprimitivismiksi ja koko luonnon ruoanottoa ekologisen primariteettiperiaatteen mukaiseksi luonnon käytöksi, joka on ekologisesti ilmaista, koska luonnon ”tuotannolla” ei ole (sisäisiä) kustannuksia. Luonnon tuotantoon kuuluu lähtökohtaisesti ekologinen ilmaisperiaate. Tämä viimeksi kuvattu tilanne vallitsee yhä ihmisen ruoanhankinnassa eikä se muuttune toiseksi milloinkaan, ellei sitten jossakin muutu taas ekototalismiksi. Niin vai käydä ainakin joillakin rajoitetuilla alueilla, kuten tapahtui viimeksi Siperiassa kommunistisen talouden romahdettua.

Tämä ikivanha ja itsestään selvänä pidetty ihmisen esihistorian ja historian ajan vallinnut antropologinen vakio on nyt joutunut epäilysten ja muutosvaatimusten kohteeksi. Viimeaikaisen keskustelun lähtökohtana on ollut nähdäkseni eläinten oikeuksien käsite, joka on ekologisten näköalojen ohella määritelty uskonnollisesti ja filosofisesti siten, että on korostettu elävien olentojen samankaltaisuutta, mistä on katsottu seuraavan, ettei eläimiä saa surmata eikä käyttää muutenkaan ihmisen hyväksi.

Viljelyn ja kotieläinten kasvatuksen aikakaudella uskonto määräsi pääsääntöisesti ihmisen suhtautumisesta luontoon ja erityisesti eläimiin. Eläimistä tuli joko sallittua tai kiellettyä ruokaa aina sen mukaan, miten paikalliskulttuurinen uskonto määräsi. Kuten odottaa sopikin, tällaiset tabut ja lievätkin tottumukset olivat hyvin sattumanvaraisesti syntyneitä eikä niistä, jos niitä tarkastelee maailmanlaajuisesti, ole löydettävissä kattavaa yhtenäisyyttä. Yhteistä niille on vain se, että useissa paikalliskulttuureissa esiintyy ainakin joitakin ruokatabuja. Jos olisi sallittua puhua joistakin antropologisista vakioista, ruokaa koskevat tabut saattaisivat olla juuri sellaisia ainakin siinä mielessä, että niitä yleensä esiintyy, vaikkei niillä muuten ole samankaltaisuutta. Yleensä niiden syntyajankohtana kyseisessä kulttuurissa on vallinnut ehtymisilmiöstä johtunut tarve muuttaa suhtautumista tabuk-

si muutettuun, mutta aikaisemmin välttämättömänä pidettyyn ruoanlähteeseen, kuten Lähi-idässä sikaan ja Intiassa lehmään. Kielto on vahvistettu uskonnollisella tabulla, joka on ollut ehkä ainoa velvoittava kiellon muoto.

Kuten edellä totesin, uskonnon mukaiset käsitykset siirtyivät myös sekularisoituneisiin yhteiskuntiin ja punoutuivat niissä länsimaisen humanismin mukaisiksi sisällöiksi. Intialainen suuntaus alkoi voimistua lännessä erityisesti viisikymmen- ja kuusikymmenluvulla, jolloin eräät nuoret amerikkalaiset löysivät nämä ajatussuuntauksat ja omaksuivat ne ainakin osittain ajattelunsa ja toimintansa pontimiksi.

Nämä ovat kiistattomia tosiasioita, ja niitä voi jäljittää niin monista lähteistä, että voi tämän uuden asennoitumisen seurauksena sanoa syntyneen selvän metsästyksenvastaisen puhekosmoksen, jonka aineen määrä on ollut koko ajan tihentymässä. Näiden tekstien välittämät käsitykset ovat usein vastakkaisia vanhalle suuntaukselle, ja ne sisältävät usein väittämiä ja näkemyksiä, joiden mukaan lihan syönti pitäisi lopettaa. Niissä on lähes kokonaan sivuutettu se näkökohta, että metsästyksellä yhä saadaan merkittävästi ruokaa ihmisille ilman että tarvitsee erityisesti panostaa ruoan tuotantoon. Käsitykseni mukaan ei ole ollut olemassa sellaista alkuperäiskulttuuria, jossa ei olisi metsästetty. En erehtyne sanoessani, että metsästyks on eräs antropologinen vakio. Ihminen ei ole selviytynyt elämästään metsästä eikä selviytyminen olekaan mahdollista silloin, kun ihmisyhteiskunnan jonkin osan talous jostakin syystä pettää.

Metsästyksen vastustuksessa ei ole enää kysymys pelkämästä puheesta, vaan myös konkreettisia tekoja on viime vuosina alkanut ilmetä. Eräänlaiseksi uhkaukseksi käsiteltävä ”ennustus” väittää, että yksi asia on varma: eläinten vapautusliike on täällä pysyäkseen taistelussa, kunnes todelliset voitot on saavutettu. (Singer 1985, 211) Tällainen lopputulos ei kuitenkaan tunnu uskottavalta.

Seuraavassa luvussa tarkastelen kysymystä, miten nyt metsästyksestä keskustellaan.

3 Julkinen metsästyskeskustelu

Väitöskirjani kolmannen, neljännen ja viidennen luvun varsinaisena tutkimusaineistona on Helsingin Sanomista kerätyt, metsästystä koskevat kirjoitukset vuosilta 1992–1996. Vertailen tässä luvussa tätä aineistoa myös kansanedustajien ja lukiolaisten kannanottoihin sekä Metsästäjien keskusjärjestön teettämiin asennetutkimuksiin.

Metsästys on nyky-yhteiskunnassa yhteiskuntapolitiikan lohko, jolle ei ”jälkiteollisessa” tai ”postmodernissa” ajassa, sen yhteiskunnassa, osata osoittaa yksimielisesti paikkaa eikä luonnehtia toiminnan sisältöä eikä päämäärää, paitsi lainsäädännössä, missä se toki on tehty.

Jos kysyy ihmisiltä, mitä metsästys heidän mielestään on, saa hämmästyttävän monia ja monenlaisia vastauksia. Tyypillistä on, ettei metsästystä osata sijoittaa yksimielisesti oikeastaan millekään yhteiskuntapolitiikan lohkolle. Sen luonnetta ei osata hahmottaa enää nykyajassa läheskään niin selvästi, että tuo toiminta nähtäisiin tietynlaisena ja tietynluonteisena hyötytekemisenä. Vallankin yleisön-osastokirjoituksissa tulee esiin koko kirjo aina hyötytoiminnasta eläinten tahalliseen ja ”huvikseen tehtävään” kiduttamiseen ja ”verileikkeihin” asti.

Ryhtyessäni tähän työhön oli kunnianhimoisena päämääränäni määritellä myös ”metsästyksen asema” nyky-yhteiskunnassa. Tutkimuksen edetessä tuosta pyrkimyksestä oli vähitellen luovuttava, koska kannanottojen keskinäinen hajonta oli niin suurta, paljon suurempaa kuin olin olettanut, ettei ihmisten suhtautumista metsästykseseen mielestäni pystytä yksimielisesti kuvaamaan eikä määrittelemään. (Haila & Jokinen 2001, 60)

Sosiologiassa, myös ympäristösosiologiassa, jota tämänkin työni katson olevan, tulisi olla ainakin tavoitteena saada ”totuus” selville ”aineistolähtöisesti” eikä pyrkiä ratkaisemaan ja sanelemaan sitä ulkopuolelta, mistä päivänkohtaisessa julkisuusprosessissa on kunkin asian osalta kysymys, koska lopputulos tuskin muodostuisi tieteenalan kannalta hyväksyttäväksi. Parempi on kuitenkin lopputulos, jossa se, mikä on sanottu, on paikkansa pitävää siltä osin kuin se on onnistuttu selvittämään. (Alasuutari 1994, 100–101)

Kysymys tässä luvussa kuuluukin, miten suuressa määrin näissä lehtikirjoituksissa metsästys on pyritty problematisoimaan? Vasta myöhemmin voin kysyä, mitkä ovat ne asiat, joiden esiintyminen osoittaa metsästyksen ongelmallisuuden nyky-yhteiskunnassa.

3.1 Lehtiaineisto ja sen tutkimusmenetelmät

Tarkastelussani yritän osoittaa aluksi tässä luvussa, kuinka suuri kirjoittajien määrä vastustaa metsästystä ja sitten neljännessä luvussa, mitä tuon lehtikeskustelun elementit olivat, miten niistä puhuttiin ja viidennessä luvussa, miten niitä yhdisteltiin toisiinsa. Ja edelleen: millaisia toimijan asemia niistä ehkä on nähtävissä. (Jokinen et al. 1993, 17–18; Alasuutari 1994, 1995 ja 1997) Yleisesti ottaen tuo puhe on kaksinapaista, polarisoitunutta, niin että siinä joko arvostellaan tai vastustetaan joillakin perusteilla tai sitten puolustetaan metsästystä.

Tässä sekä neljännessä ja viidennessä luvussa, joissa siis analysoin tätä lehtikirjoitusmateriaalia, käytän Alasuutarin (1996, 18–19) Foucaultiin (1972) palautuvaa kulttuurintutkimustraditiota.

Analyysissani tutkin lehtikirjoituksia etsimällä niistä aluksi kolmannessa luvussa yleisesti havaittavia piirteitä, joiden perusteella pyrin myös määrällistämään metsästyksen vastustajien ja puolustajien pyrkimyksiä, ja sitten neljännessä luvussa etsin *puheavaruuksia* viittaamalla *diskurssin* käsitteeseen synonyymeineen. (Alasuutari 1996, 18–19) Viidennessä luvussa etsin diskurssien keskinäisiä yhteyksiä ja painotuksia.

Olen ryhmitellyt Helsingin Sanomien kirjoitukset vuosilta 1992–1996 kolmeen joukkoon niiden luonteen mukaisesti: ensiksikin lehden pääkirjoitukset, toiseksi uutiset, reportaasit ja artikkelit sekä lopuksi, kolmanneksi yleisönosastokirjoitukset.

Lehden pääkirjoitukset 1992–1996

Lehden pääkirjoitukset ovat osoitus siitä, että lehdessä on pidetty tärkeänä puuttua metsästyskeskusteluun myös pääkirjoitusten tasolla eli ilmoittaa aika ajoin niihin lehden oma kanta. (Alasuutari 1996, 29–30) Pääkirjoitusten materiaalina näyttää olevan keskustelussa tuotettua aineistoa, joka on lähes poikkeuksetta metsästyskriittistä, joskaan ei sinänsä metsästystä aina kieltävää, lukuun ottamatta yhtä pääkirjoitusta.

Pääkirjoitusten joukossa on vain yksi kirjoitus, joka poikkeaa selvästi muista: se ottaa voimakkaasti kantaa kaikenlaisen eläinten hyötykäytön puolesta, joskin siinä korostetaan myös näkyvästi eläinten suojelua. Kaikki muut neljä kirjoitusta suhtautuvat eläinten käyttöön, erityisesti metsästyksen, kriittisesti.

Lehdessä oli näytevuosina viisi metsästystä käsittelevää pääkirjoitusta, joista neljä oli hyvin kriittisesti metsästyksen suhtautuvia. Vain yhdessä, jossa käsitel-

tiin eläinsuojelijoiden kyseenalaisia toimia, sanottiin, ettei terrorismia suvaita missään olosuhteissa. (Liite 3)

Uutiset, artikkelit ja reportaasit 1992–1996

Helsingin Sanomien metsästäystä käsittelevään uutis- ja muuhun asiasisältöön, pääkirjoitusten ohella, kuuluu aineistossani 18 kirjoitusta. Loput valitsemani ja aineistoksi kokoamani kirjoitukset ovat yleisönosasto- eli mielipidekirjoituksia. Kirjoituksia on kaikkiaan seitsemänkymmentäseitsemän.

Lehden uutiset, artikkelit ja reportaasit ovat poikkeuksetta hyvin asiallisia ja puolueettomia. Otsikointikin on sisältöä kuvaavaa. Vain muutaman reportaasin otsikko tekee poikkeuksen tästä yleislinjasta. Muuten täysin asiallisen jutun otsikona on yllättävästi ”Tappamisen hirveä himo”.

Toinenkin kyseenalainen otsikko esiintyy: ”Ranskalainen jahtihurma kärsi tappion”. Otsikko kuuluu juttuun, jossa kerrotaan muuten asiallisesti EU:n parlamentin käsittelystä ja äänestyksestä, jossa on määrätty, että lintujen metsästyksen päättyy koko unionin alueella vuosittain tammikuun lopussa. Se koskee myös pikkulintujen metsästystä, jota meillä ei esiinny. Meillä yhä esiintyvää keväistä vesilintujen metsästyksen ei ole katsottu täällä koskevan. Asiasta ei kuitenkaan ole oltu yksimielisiä, vaan luonnon- ja eläinsuojelijat ovat katsoneet, että europarlamentin päätös koskee myös keväistä saariston vesilintumetsästystä. (HS 16.2.1996) Luettelo kirjoituksista liitteenä. (Liite 3)

Yleisönosastokirjoitukset 1992–1996

Suojelujärjestöjen julkaisemat ja järjestöjen piirissä toimivien henkilöiden kirjoitukset tunnistuvat paljolti sisällöllisesti teemoiltaan ja käsitteiltään verraten yhteinäisiksi. Sen sijaan yksityisten henkilöiden kirjoituksissa on enemmän muodollista ja sisällöllistä vaihtelua kuin kahdessa muussa ryhmässä. Metsästyksen puolustajien leiristä erottuvat metsästysohjelmien, erityisesti Metsästäjäin keskusjärjestö ja alan lehtien piirissä toimivat kirjoittajat, muutamat ammattilaiset ja puoliammattilaiset, vapaat toimittajat.

Mielipidekirjoitukset jakaantuvat karkeasti metsästäystä arvostelevien ja sitä puolustavien ihmisten kirjoituksiin. Silloinkin, kun kirjoittajat esiintyvät jonkin yhteisön nimissä, he kuitenkin toimivat yksilöinä ja esiintyvät omilla nimillään. Tämä helpottaa merkittävästi kirjoitusten tarkastelua, koska nimimerkeillä ja pelkillä nimillään esiintyvien kirjoittajien lukumäärä jäi vähäiseksi. Pelkillä omil-

la nimillään tai nimimerkeillä esiintyvistäkin monet ilmoittavat kotipaikkansa, mikä ainakin jossakin määrin auttaa kirjoitusten profiloinnissa.

Esioletuksena oli, että luonnonsuojelijaksi julistautuvat vastustavat erityisesti metsästystä, koska metsästystä näytetään pitävän pahimpana, mitä eläimille ja luonnolle voidaan tehdä. Tämän vuoksi luokittelen nämä etelästä kotoisin olevat kirjoittaja metsästyksen vastustajiksi, vaikkei vastustusta ole korostettukaan. Kunhan kirjoittaja ilmoittaa olevansa luonnon- tai eläinsuojelija, luokittelen hänet metsästyskriittiseksi. Vegaani ja vegetaristi on luonnostaan metsästyskriittinen, koska se joka ei syö lihaa, ei tietenkään itse metsästä eikä hyväksy muidenkaan metsästystä. Mutta pohjoisen ihmiset eksplisiittisesti kannattavat metsästystä. Lähemmin tarkasteltuna mitään tällaista poikkeuksetonta sääntöä ei kuitenkaan esiintynyt, joskin Rannikon havainto, että luonnonsuojelua kannattavat etelän kaupungeissa asuvat, nuoret, uuteen keskiluokkaan kuuluvat, hyvin koulutetut ihmiset, toki pitääkin paikkansa enemmistön suhteen. (Rannikko 1995, 77) Tällä viitteelläni en tosin väitä, että Rannikko olisi tarkoittanut sanoa jotakin erityisesti metsästystä koskevaa. Johtopäätös on yksin omani. Uusitalo (1986) on tutkinut ihmisten ympäristöasenteita, mutta tästä tutkimuksesta ei ilmene mitään selvää ikäryhmä-, ammattiryhmä- tai alueellista eroa metsästyksen suhtautumisessa. Siitä ilmenee tosin, että naiset ovat hivenen miehiä kriittisempiä ympäristön muuttamiselle.

Lehtikirjoitusaineistossani ammattia tai asemaa kuvaava epiteetti, kuten koululainen tai opiskelija, joka on useimmissa kirjoituksissa liitetty kirjoittajan nimeen tai nimimerkkiin, kertoo toki enemmän kuin muuten olisi laita. Sen sijaan neutraalin kuuloinen nimimerkki, kuten *Reissumies*, *Luonnonystävä* tai *Nalleton* ei paljoa auta. Mutta jos kotipaikka on ilmoitettu, voidaan päätellä jotakin siitä, miten ilmoitettuun mielipiteeseen on päädytty.

Yleisönosaston kirjoittajista useimmat ilmoittivat nimensä, ammatinsa tai asemansa ja asuinpaikkansa. Heistä monet kirjoittivat useammin kuin kerran, jotkut jopa useammin kuin kaksi kertaa. Heidän osaltaan kuva on täysin selkeä. Nimensä ja asuinpaikkansa ilmoitti suurin osa kirjoittajista. Pelkän nimensä ilmoitti muutama kirjoittaja. Nimimerkillä esiintyi vain neljä kirjoittajaa, jotka ilmoittivat kuitenkin asuinpaikkansa. He olivat kaikki ”etelästä” ja kritisoivat metsästystä.

”Etelän” asukkaiksi olen lukenut karkeasti reilut kaksi kolmasosaa kirjoittajista, ja vastaavasti ”pohjoisen” asukkaiksi vajaan kolmanneksen. Olen jakanut Suomen kahtia noin Seinäjoen–Jyväskylän korkeudelta, mistä ”raja” kaartaa kaakkoon aina Lappeenrannan seuduille. Kysymyksessä on se kuva, joka tutkijal-

le itselleen on syntynyt metsästyksen kohdistuvasta maantieteellisestä asenneilmastosta. Aluejako ei tietenkään ole poikkeukseton. Raja ei ole sillä tavalla jyrkkä, että etelässäkin asuu muutamia metsästäjäjärjestöjen toimihenkilöitä, jotka esiintyvät metsästyksen puolestapuhujina. Vastaavasti pohjoisesta ei juuri ole metsästystä rajoittamaan pyrkiviä kirjoittajia.

Jo aineistolähtöinen tarkastelu paljastaa kirjoittajajoukon yllättävän elitistiseksi. ”Tavalliset ihmiset” eivät ole juuri tähän keskusteluun osallistuneet. (Liite 3)

Vastustavat, puolustavat ja neutraalit kirjoitukset 1992–1996

Aina ei voi yksiselitteisesti määritellä, onko jokin teksti tulkittavissa niin, että siitä voi sanoa, vastustaako se vai puolustaako se metsästystä vai onko teksti tulkittavissa neutraaliksi varsinaisten kannottojen suhteen. Kuitenkin olisi kai mahdollista yrittää tehdä sellainen luokittelu aineistonani olevista lehtiteksteistä, jonka perusteella näkisi eräänlaisia paljousuhteita jatkoajatusten perustaksi. Tämmäntapaisia ryhmittelyjä ovat tehneet toisetkin laadullisten aineistojen tulkitsijat. Esimerkiksi Leena Suopajarvi (2001, 12–13) on selvittänyt Ounasjoen ja Vuotoksen rakentamiskamppailujen johdosta julkaistuista Lapin kansan lehti uutisista suojelua puoltavat ja rakentamista ajavat sekä neutraalit tai välittävät kannanotot. Luokitusratkaisun hän kertoo tehneensä koko uutisen luoman kokonaisvaikutelman perusteella. Vaikka olen selvillä määrittelyn vaikeudesta, olen kuitenkin tehnyt tällaisen selvityksen ja esitän sen tässä, ennen kuin ryhdyn muihin tarkasteluihin. Kuitenkin olen yhdistänyt neutraalit ja välittävät kannanotot samaksi luokaksi, niin että luokkia muodostui neljän sijasta kolme. Sisällön luokittelussa käytin seuraavassa kappaleessa selostettavia kriteerejä. Lisäksi otin kirjoittajan asunpaikan mukaan, milloin se oli ilmoitettu, ja erityisen huomautussarakkeen, johon kirjoitin ”viiteryhmän” tai muun huomautuksen, kuten koulutusta tai muuta sellaista taustamuuttajaa koskevan tiedon, jolla saattaa olla merkitystä kirjoitusta tulkittaessa.

Kirjoituksessa vastustetaan metsästystä, jos siinä esiintyy jokin seuraavista tunnusmerkeistä:

1. yleinen kielteinen asenne metsästyksen kuten vaatimus kasvissyönnistä tai niin sanottu vegaanisuus.
2. vaatimus jonkin metsästettävän lajin tai metsästettävien lajien poistamisesta riistaeläinluettelosta,

3. vaatimus rauhoitusaikojen jatkamisesta,
4. vaatimus vanhojen metsästysmuotojen tai-tapojen kieltämisestä,
5. vaatimus aseiden, pyyntirautojen tai muiden metsästyksessä käytettävien välineiden kieltämisestä,
6. vaatimus joidenkin alueiden poistamisesta luvallisen metsästyksen piiristä (esimerkiksi luonnonsuojelualueet),
7. vaatimus ”hämärämetsästyksen” kieltämisestä ja
8. jokin muu näihin verrattava vaatimus tai metsästyksen estämis- tai rajoittamispyrkimys; täydellinen metsästyksen kieltäminen on vakavin kannanotto metsästykseseen.

Tuloksia kuvaavassa taulukossa 1. käytän Boolean algebran esitystapaa. Siinä kyseinen tekijä joko esiintyy, jolloin tekijä saa arvon yksi (1) tai se ei esiinny, jolloin tekijä saa arvon nolla (0). Taulukossa esiintyvät kaksi taustamuuttujaa, kirjoittajan asuinpaikka, milloin se on ilmoitettu, ja ”viiteryhmä” kuten koulutus, asema, ammatti tai muu sellainen epiteetti, kun se on ilmoitettu, esitetään verbaalisesti. Sekä kirjoittajan asuinpaikalla että ”viiteryhmällä” on selvästi havaittavaa riippuvuutta kirjoituksessa esitettyyn, metsästyksen oikeutusta koskevaan kannanottoon.

Taulukko 1. Helsingin Sanomissa vuosina 1992–1996 julkaistut, metsästystä koskevat kirjoitukset sisällön mukaan ryhmiteltyinä metsästystä vastustaviin, sitä puoltaviin ja selvää kantaa ottamattomiin kirjoituksiin

Teksti N:	Kielteinen	Neutraali	Myöteinen	Asuinpaikka	"Viiteryhmä"
1	0	0	1	Salo	-
2	1	0	0	Helsinki	Biologi
3	1	0	0	Helsinki	Biologi
4	0	0	1	Keski-Suomi	Metsästäjäjärj.
5	1	0	0	Helsinki	Luonnonsuoj.
6	0	0	1	Pääkaupunkiseutu	Metsästysjärj.
7	1	0	0	Kirkkonummi	-
8	1	0	0	Helsinki	-
9	1	0	0	Turku	Kuvataiteilija
10	0	1	0	Helsinki	HS:n reportaasi
11	0	1	0	Helsinki	HS:n pääkirjoitus
12	1	0	0	Helsinki	Eläinsuojelujärj.
13	1	0	0	Espoo	Biologi
14	0	0	1	Sipoo	Metsästysjärj.
15	1	0	0	Helsinki	Koululainen
16	0	0	1	Suomussalmi	Riistapäällikkö
17	0	0	1	Kemijärvi	Opiskelija
18	0	0	1	Orimattila	Aseseppä
19	1	0	0	Kirkkonummi	Luonnonsuoj.
20	1	0	0	Helsinki	Eläinsuojelija
21	1	0	0	Espoo	Biologi
22	1	0	0	Vantaa	Valt.maist.
23	0	0	1	Lappi	Riistanhoitop.pj.
24	1	0	0	Helsinki	Biologi
25	0	0	1	Suomussalmi	Riistapäällikkö
26	0	1	0	Helsinki	HS:n pääkirjoitus
27	0	0	1	Salla	Rajaseutupappi
28	0	1	0	Helsinki	HS:n uutinen
29	1	0	0	Helsinki	-
30	1	0	0	Helsinki	-
31	0	1	0	Helsinki	HS:n reportaasi
32	1	0	0	Helsinki	Eläinsuojelujärj.
33	0	0	1	Kuopio	Metsähallitus
34	0	1	0	Helsinki	HS:n reportaasi
35	0	1	0	Helsinki	Biologi
36	0	0	1	Anjalankoski	Metsänhoitaja
37	1	0	0	Helsinki	Eläinsuojelujärj.

Teksti N:	Kielteinen	Neutraali	Myöteinen	Asuinpaikka	"Viiteryhmä"
38	1	0	0	Polvijärvi	-
39	1	0	0	Kirkkonummi	-
40	0	0	1	Oulu	Biologi
41	1	0	0	Espoo	Biologi
42	0	1	0	Ilmajoki	-
43	1	0	0	Alavus	Fil.kand.
44	1	0	0	Espoo	-
45	1	0	0	Helsinki	-
46	1	0	0	Helsinki	Luonnonsuojelija
47	0	1	0	Helsinki	Uutinen
48	1	0	0	Helsinki	Luonnonsuojelija
49	1	0	0	Tampere	-
50	0	0	1	Ilomantsi	Erätoimittaja
51	1	0	0	Helsinki	-
52	0	1	0	Helsinki	HS:n pääkirjoitus
53	0	1	0	Turku	Riistabiologi
54	0	1	0	Helsinki	-
55	1	0	0	Helsinki	-
56	0	1	0	Helsinki	Riistabiologi
57	0	0	1	Lappeenranta	Lukiolainen
58	0	1	0	Helsinki	Sosiologi/folkloristi
59	0	0	1	Laukaa	Metsästäjäjärjestö
60	0	0	1	Helsinki	HS:n pääkirjoitus
61	0	0	1	Ilomantsi	Erätoimittaja
62	0	0	1	Helsinki	-
63	1	0	0	Pori	-
64	1	0	0	Helsinki	Luonnonsuojeluj.
65	0	0	1	Helsinki	Metsästäjäjärjestö
66	1	0	0	Helsinki	Luonnonsuojelija
67	0	0	1	Helsinki	Lukiolainen
68	0	1	0	Helsinki	HS:n artikkeli
69	0	1	0	Helsinki	HS:n uutinen
70	0	1	0	Helsinki	HS:n reportaasi
71	0	1	0	Helsinki	-
72	0	1	0	Helsinki	HS:n reportaasi
73	0	1	0	Helsinki	HS:n reportaasi
74	1	0	0	Espoo	HS:n uutinen
75	1	0	0	Helsinki	HS:n reportaasi
76	0	1	0	Helsinki	HS:n reportaasi
77	1	0	0	Helsinki	HS:n uutinen
Yhteensä	35	21	21		
%	45,4	27,3	27,3		

Enemmän tai vähemmän metsästystä vastustavaa puhetta esiintyy 45.4 prosentissa kirjoituksista, kun sitä tarkastelee ”pinnan tasolla”. Nämä kirjoitukset luokitte-
lin kokonaisuudessaan metsästyksen kieltopuheeksi. Hivenen ongelmallista tämä
luokittelu oli oikeastaan vain muutaman kirjoituksen osalta, mutta luokittelupää-
töksen tein lopulta mainitsemieni vastustuskriteerien esiintymisen perusteella.

Metsästystä kannattavia tai puolustavia kirjoituksia oli 27.3 prosenttia. Näi-
den kirjoitusten luokittelu oli täysin selvää. Luokittelussa ei siis ilmennyt ongel-
mia.

Välittäviä tai neutraalisti metsästyksen suhtautuvia kirjoituksia oli saman
verran eli 27.3 prosenttia. Niitä olivat useimmiten uutiset, artikkelit tai reportaasit.
Niitä olivat myös pääkirjoitukset, joista vain yhden luokittelin metsästystä vastus-
tavaksi. Yksi pääkirjoitus ilmaisi selvästi lehden kannan eläinten käyttöä puolta-
vaksi, niin myös villien eläinten metsästystä koskevan eläinten käytön. Tässä
kirjoituksessa tosin vaadittiin eläinsuojelun tason nostamista nykyisestään. Loput
kolme pääkirjoitusta luokittelin neutraaleiksi, vaikka niissäkin esitettiin kritiikkiä
metsästyksestä ja metsästäjistä.

Kannattaisiko tämän luokituksen perusteella tehdä jonkinlainen johtopäätös
suomalaisten kaupunkinuorten metsästysasenteista? Eli olisiko tämä tulos yleis-
tettävissä? Näissä kirjoituksissahan selvä enemmistö vastusti metsästystä. Sellais-
ta päätelmää en kuitenkaan tämän taulukon (1.) perusteella tee, koska nämä kir-
joittajat eivät varmaankaan edusta tyypillisiä suomalaisia, ei edes eteläsuomalai-
sia kaupunkinuria prosentuaalisesti eikä kattavasti. Metsästystä koskeviin lehti-
kirjoituksiin liittyy tekijöitä, jotka eivät näy aineistoa pinnan tasolta tarkasteltaes-
sa. Sen vuoksi niitä pitää analysoida erikseen ja tarkemmin. Tämän epäilykseni
syihin palaan kuudennessa luvussa.

Ympäristökamppailuihin liittyy yleisesti piirre, että niissä syntyy osapuolija-
ko, kansanliikkeitä ja muita niihin verrattavia ryhmiä, jotka käyvät keskusteluja
tai jopa kamppailuja, joita voi kutsua vaikkapa yhteenotoiksi. Jos kansanliikkees-
tä voisi ympäristösosiologian tarkoittamassa, perinteisessä merkityksessä edes
puhua tässä metsästyskeskustelussa, poikkeaa ”liikkeen” rakentuminen mielestäni
perinteisestä. (esim. Järvikoski 1995; Rannikko 1995; Suopajärvi 2001) Taulu-
kossa 1. esiintyvät kaksi taustamuuttujaa, kirjoittajan asuinpaikka ja ”viiteryhmä”
antavat mielenkiintoista lisävalaistusta kirjoitusten syntyyn. Taulukoin ristiin
metsästyskannanoton ja asuinpaikan ja tarkastelen sitä, korreloiko asuinpaikka
jollakin tavalla ei- tai kyllä-kannottoihin. Tämä koskee erityisesti Helsingin
Sanomien mielipidekirjoituksia. Neutraalit kannanotot ovat pääasiassa lehden
pääkirjoituksia, uutisia, artikkeleita ja reportaaseja, joten niiden tekijöiden varsi-

naista asuinpaikkaulottuvuutta ei olisi muussa mielessä syytä selvittää kuin että tulos saattaisi muuten ehkä jotenkin typistyä.

Taulukko 2. Kirjoittajan asuinpaikka ja kanta metsästyksen suhtautumisessa. Paikkakunnat on esitetty aakkosjärjestyksessä.

Paikkakunta	Metsästys-kielteinen	Neutraali	Metsästys-myönteinen
Alavus	1	0	0
Anjalankoski	0	1	1
Espoo	6	0	0
Helsinki	20	19	4
Ilmajoki	0	1	0
Ilomantsi	0	0	2
Kemijärvi	0	0	1
Keski-Suomi	0	0	1
Kirkkonummi	3	0	0
Kuopio	0	0	1
Lapin lääni	0	0	1
Lappeenranta	0	0	1
Laukaa	0	0	1
Orimattila	0	0	1
Oulu	0	0	1
Polvijärvi	1	0	0
Pori	1	0	0
Pääkaupunkiseutu	0	0	1
Salla	0	0	1
Salo	0	0	1
Sipoo	0	0	1
Suomussalmi	0	0	2
Tampere	1	0	0
Turku	1	1	0
Vantaa	1	0	0
Yhteensä	35	21	21
%	45,4	27,3	27,3

Ilomantsin kaksi kirjoitusta, jotka ovat metsästysmyönteisiä, johtuvat siitä, että ne on laatinut sama eräalan toimittaja. Suomussalmen kaksi metsästystä kannattavaksi luokittelemaani kirjoitusta on tehnyt metsästäjäorganisaatioon kuuluva riis-
tapäällikkö, joka asuu Suomussalmella. Hän on Lapin riistanhoitopiirin riis-
päällikkö.

Asuinpaikan ja kannanoton välinen positiivinen korrelaatio on aivan ilmeinen. Helsingin neljän kyllä-kannanoton lisäksi tuli etelään vain viisi myönteistä kannanottoa, kun sen sijaan pohjoiseen tuli vain yksi ei-kannanotto.

Luonnonsuojelija, eläinsuojelija ja ”pelkkä” biologi ja metsästyskielteisyys korreloivat taulukossa 2. voimakkaan positiivisesti keskenään. Sen sijaan riista-biologit näyttävät neutraaleilta tai metsästysmyönteisiltä. Heitähän ovat yleensä myös nykyään metsästäjäjärjestön riistapäälliköt. Tästä neutraalien kannanottajien ryhmästä en esitä tilastoa erikseen, koska asia näkyy käsittääkseni hyvin taulukosta 2.

Vaikka joissakin kirjoituksissa ei olekaan ilmoitettu kirjoittajan ”viiteryhmää”, mikä tietenkin vähän vinouttaa tulosta, olen silti laatinut aineistostani taulukon 3., josta nähdään eri viiteryhmien vaikutus metsästystä koskevaan kannanottoon. Taulukkoa ei ollut mahdollista laatia erityisen havainnolliseksi ja siten selkeäksi. Jo se, että siinä esiintyy vain kaksi viiteryhmäpoolia, suojelijat ja muut, vähentää taulukon havainnollisuutta. Mutta koska ”muut”-ryhmässä epiteetit eivät juurikaan kasaantuisi, olen valinnut dikotomisen esitystavan.

Taulukko 3. Asuinpaikan ja ”viiteryhmän” (koulutus, tehtävä tai harrastus yms.) yhteys metsästyksen sallivuutta koskevaan kannanottoon. N=56.

Kannanotto	Asuinpaikka	”Viiteryhmä”	Kirjoituksia kpl
vastustaa	etelä	suojelija	19
vastustaa	muu maa	suojelija	0
vastustaa	etelä	muu ryhmä	15
vastustaa	muu maa	muu ryhmä	1
Yhteensä			35
%			62,5
kannattaa	etelä	suojelija	0
kannattaa	muu maa	suojelija	0
kannattaa	etelä	muu ryhmä	10
kannattaa	muu maa	muu ryhmä	11
Yhteensä			21
%			37,5

”Suojelija” on yhtä kuin luonnon- ja eläinsuojelija ja biologi. Etelässä asuvat ”suojelijat” muodostavat 54.3 % kaikista metsästyksen vastustajista. Katteoria ”muu ryhmä” käsittää muut vastustajat kuin luonnon- ja eläinsuojelijat ja biologit, sikäli kuin heihin ei sitten ole joutunut joitakin suojelijakategoriaan kuuluvia, koska ryhmää ei aina ole ilmoitettu. Näiden osuus metsästyksen vastustajista on 45.7 %. Jos ryhmät voisi jollakin keinolla ”puhdistaa” toistensa edustajista, suoje-

lijoiden prosenttiosuus saattaisi vielä kasvaa. Neutraalit kannanottajat olen jättänyt tästä taulukosta pois.

Muu ryhmä-kategoriaan kuuluvat metsästyksen vastustajien puolella ensinnäkin ne kirjoittajat, jotka eivät olleet ilmoittaneet sellaista tunnustetta, jonka avulla heidät olisi voinut luokitella. Heidä oli kaikkiaan kaksitoista (12). He olivat yhtä lukuun ottamatta etelästä. Vain yksi oli pohjoisesta, Polvijärveltä. Vastustajien muita epiteettejä olivat kuvataiteilija, koululainen ja valtiotieteen maisteri.

Metsästyksen kannattajien joukosta muuhun ryhmään kuului etelästä kymmenen (10) ja muualta maasta yksitoista (11) kirjoittajaa. Kaksi kirjoittajaa ei ollut ilmoittanut sellaista ammattia tai muuta kategorialta, että heidät olisi voinut luokitella. Muita määreitä olivat metsästäjäjärjestöjen luottamus- ja toimihenkilöt, yksi biologi ja riistabiologi, opiskelija, aseseppä, rajaseutupappi ja kaksi metsänhoitajaa.

Tästä aineistosta yleisesti ja erityisesti taulukosta 3. käy selvästi ilmi, että metsästystä vastustavat pääasiassa etelän kaupungeissa asuvat, keskiluokkaiset luonnon- ja eläinsuojelijat ja biologin koulutuksen saaneet, ilmeisesti nuoret ihmiset. (ks. Rannikko 1995, 77)

Vaikka seuraava vertailuaineisto ei sekään ole ”tyypillinen”, esitän tässä kahden muun aineiston jakaumat. Aineistot ovat lähes samalta ajalta kuin Helsingin Sanomissa julkaistut kirjoitukset.

3.2 Vertailu kansanedustajien ja lukiolaisten kannanottoihin

Selvitin vuonna 1996 tekemääni sosiologian pro gradu -tutkielmaani varten kansanedustajien metsästyslain 1992 pidetyssä lähetekeskustelussa käyttämistä puheenvuoroista kunkin puheenvuoroja käyttäneen kansanedustajan kannan metsästyksen. (Eduskunnan pöytäkirjat 1992)

Puheenvuoroja oli käyttänyt kolmetoista kansanedustajaa, joten heidän yleinen kiinnostuksensa metsästyksen näyttää olleen perin laimeaa. Kahden kansanedustajan kanta näytti niin ambivalentilta, että olen jättänyt määrittelemättä heidän kantansa puolesta tai vastaan olevaksi. Neljän edustajan katsoin selvästi vastustavan metsästystä ja seitsemän kannattavan sitä yhtä selvästi. Puhujista 15.4 %:lla olisi ollut lähinnä ”neutraali”, 30.8 %:lla vastustava ja 53.8 %:lla metsästystä puolustava kanta.

Koska ihmettelin, miksi niin harvat kansanedustajat olivat ottaneet osaa lähetekeskusteluun, haastattelin silloin Merijärveltä kansanedustajana ollutta pastori Juhani Alarantaa. Alaranta kertoi, ettei keskusteluun osallistuminen kerro kansan-

edustajien kiinnostuksesta läheskään kaikkea. Ryhmien jäsenten kesken sovitaan, ketkä edustajat seuraavat kiinteästi mitäkään lainsäädäntötyötä voidakseen informoida toisia äänestyksissä. Hänen käsityksensä mukaan metsästyksessä kiinnostuneita kansanedustajia oli toki paljon enemmän kuin mitä lähetekeskusteluun osallistui.

Niin ikään hankkiessani pro graduni aineistoa sovin Oulaisten lukion äidinkielenopettajan kanssa, että hän kirjoitutti kouluaineen antamastani otsikosta niillä lukion toisen luokan opiskelijoilla, jotka halusivat luovuttaa kirjoituksensa käyttööni gradun aineistoksi. Otsikko oli väljästi ”Suhtautumiseni metsästykseseen”. Aineet kirjoitettiin kevätlukukaudella 1995.

Aineiston hankintatapa vaikutti luultavasti ainakin jotenkin lukiolaisten kannanottoihin, koska opiskelijat tiesivät, mitä tarkoitusta varten ne tuotettiin. En kuitenkaan usko, että vaikka kirjoittajat tiesivät kirjoitusten tulevan opinnäytteen aineistoksi, että he olisivat antaneet sen vaikuttaa kannanottoihinsa siitäkään huolimatta, että heille kerrottiin, kuka aineita oli pyytänyt. Aineiden luovuttaminen oli kirjoittajille täysin vapaaehtoista ja se tehtiin tunnin alussa heille selväksi. Aineet luovutettiin minulle nimettöminä. Koska en mitenkään ollut ollut tekemisissä kirjoittajien kanssa, en tuntenut myöskään heidän käsialaansa, joten en tiedä, keitä kirjoittajat olivat.

Aineet kirjoittaneet lukiolaiset sattuivat kaikki kuulumaan pitkän matematiikan ryhmään ja he olivat kaikki kahdeksantoista vuotta täyttäneitä. Tekstejä oli yhteensä kaksikymmentäyksi. Kirjoittajissa oli kolme naista ja kahdeksantoista miestä. Tekstit ovat paria lukuun ottamatta yhden liuskan mittaisia. Kaksi tekstiä on täydet kaksi liuskaa pitkiä. Muutamat ovat liuskaa lyhyempiäkin, mutta tekstien pituus ei ratkaise sitä, miten niistä ilmenee kirjoittajan kanta metsästykseseen. Kanta ilmeni jokaisesta selvästi. (Karsikas 1996)

Tuolloin en luokitellut tekstejä tällä tavalla, vaan käytin niitä etsimällä niistä diskursseja. Tätä työtäni varten luokittelin tekstit samoin ja samoilla kriteereillä kuin nämä lehtikirjoitustekstitkin olen nyt luokitellut. En löytänyt niistä yhtään metsästyskielteistä kokonaisnäkemystä. Vaikka niissä oli myös metsästyksen kritiikkiä, kritiikki ei ollut sillä tavalla vahvaa, että sen perusteella olisin voinut luokitella mitään tekstiä metsästyskielteiseksi. Mikään kahdeksasta vastustuskriiteeristä ei soveltunut yhteenkään aineeseen. Sukupuoli ei myöskään erottunut metsästykseseen suhtautumisen taustamuuttajana, koska kaikki hyväksyivät metsästyksen.

Oulainen kuuluu ”pohjoiseen”, joten siinä mielessä metsästysmyönteisyys on odotuksen mukainen. Ilmeisesti jokaisella tuolloin Oulaisten lukiossa olleella oli

sukulaisia tai tuttavina, jotka metsästivät, jolleivät he itse olleet metsästäjiä tai suunnitelleet metsästäjäksi ryhtymistä. Myös yksi kolmesta naisesta ilmoitti ryhtyvänsä metsästämään. Metsästysmyönteisyyttä lisäsi luultavasti sekin, että jokainen paikkakunnalla asuva saattoi tuolloin päästä metsästysseuran jäseneksi ja saada siten alueellisen metsästysoikeuden.

Lehtikirjoitusaineistoni perusteella ei voisi tehdä yleistystä suomalaisten nuorten metsästysasenteista, vielä vähemmän sitä voisi tehdä tuolloin Oulaisten lukiossa opiskelleiden nuorten kirjoitusten perusteella. Vaikka en aiokaan tehdä tuota yleistystä, tulee entistäkin tärkeämmäksi yrittää kuudennessa luvussa selvittää, millainen on tämän ympäristökamppailun aktivistiryhmä, keitä siihen kuuluu tai kuului ja millaisia ihmisiä he ovat tai olivat, jos heistä voi saada muitakin tietoja kuin mitä aineistosta suoranaisesti ilmenee. Tämä aktivistiryhmä näyttää muodostuneen Eläinsuojeluliitto Animalian piirissä, joten tietojen saamiseksi siitä ryhdyin kirjeenvaihtoon Animalian kanssa saadakseni aineistoa ”kampanjan” luonteesta ja kulusta. Palaan asiaan väitöskirjani kuudennessa luvussa.

3.3 Vertailu Metsästäjien keskusjärjestön asennetutkimuksiin

Metsästäjien keskusjärjestö teetti vuonna 1986 Suomen Gallup Oy:llä suomalaisten metsästysasennetutkimuksen. Käytössäni olevasta artikkelista ei selviä, kuinka monta henkilöä vuonna 1986 haastateltiin. Kuitenkin oletan, että tutkimus olisi ollut samantapainen kuin myöhempikin tutkimus ja että haastateltuja olisi ollut riittävä määrä surveytutkimuksen yleistettävyyden kannalta. Tutkimus uusittiin vuonna 1994, jolloin haastateltiin 1001 suomalaista. (Ekman 1994) Tutkimukset olivat surveytyyppiset, joten niistä on saatu selville kunkin kysymyksessä olleen asenteen prosenttijakaumat.

Taulukko 4. Suomalaisen metsästysasenteet vuosina 1986 ja 1994 prosentteina.

Selitys	Vuosi 1986	Vuosi 1994
Erittäin myönteinen	18	16
Jonkin verran myönteinen	30	28
Ei myönteinen eikä kielteinen	21	27
Jonkin verran kielteinen	22	20
Erittäin kielteinen	8	8 ²⁸
Ei osaa sanoa	1	1
Yht.	100 %	100 %

Lähde Metsästäjä 4/94 (Ekman 1994).

Tutkimusvuosien välillä suurin siirtymä on tapahtunut myönteisistä asenteista neutraalin suuntaan. Samoin on kielteisistä asenteista tultu vähän neutraalin suuntaan. Siirtymät eivät ole kuitenkaan dramaattisia. Ilmeisesti nämä tutkimukset antavat oikeimman kuvan suomalaisten metsästysasenteista yleisesti myös vuonna 1994, joka oli keskeinen vuosi oman tutkimuksenikin lehtikirjoitusaineiston syntymisessä. (vrt. Luoma 2002, 273–277) Näiden tutkimusten mukaan valtaosa suomalaisista hyväksyy metsästyksen, koska jyrkän kielteisen kannan ilmoitti vain kahdeksan prosenttia haastatelluista. (Ekman 1994)

3.4 Ovatko tulokset yleistettävissä

Lehtitekstien ja mainitsemieni vertailuaineistojen tarkastelulla olen tässä luvussa tutkinut, kuinka suurta ihmisten metsästyksen vastaisuus on ollut tarkastelujaksonani 1992–1996 Helsingin Sanomissa julkaistujen, metsästystä koskeneiden kirjoitusten perusteella ja millaista muu siihen suhtautuminen on näyttänyt olevan.

Tässä luvussa oli siis kysymys määrällisestä eikä laadullisesta metsästysasenoitumisesta. Siksi en voi vielä yrittää vastata siihen kysymykseen, mistä lehtikirjoitusaineistosta löytämäni vastustajien asenteet johtuvat. On varmaankin mahdollista myöhemmin yrittää vastata myös, ainakin joiltakin osin, perustuuko nykyinen metsästyksen vastustus myös Suomessa pikemminkin moraalisiin kuin puhtaasti ekologisiksi miellettyihin syihin.

Nuorten, etelän kaupungeissa asuvien eläinoikeusaktivistien, luonnon- ja eläinsuojelijoiden ja luonnontieteilijöiden, lähinnä biologin koulutuksen saaneiden, kirjoittajien metsästysasenteet näyttivät olleen vuosina 1992–1996 voittopuo-

²⁸Luku on alkuperäisessä kuviossa yhdeksän, mutta kirjoituksen tekstissä puhutaan kahdeksasta. Jos luku olisi yhdeksän, prosenttiluku ei täsmäisi, vaan se olisi 101 %, mitä se ei voi olla.

lisesti kielteisiä. Jollei ”neutraaleja” kirjoituksia otettaisi huomioon, metsästyksen puolustajat jäisivät vähemmistöön. Toisena havaintona on mainittava, että lehtitekstien metsästyksen puolustajat näyttävät olleen pääosin pohjoissuomalaisia ja etelässäkin varttunutta väkeä.

Lukumääräsuhteet lähenevät ”normaaliarvoja” tarkasteltaessa vertailuaineistoiksi kutsumiani aineistoja ja tutkimuksia, joista varmaankin Suomen Gallup Oy:n edellä selostetut tutkimukset ovat lähimpinä koko maassa vallinneita asenteita. Katson, että vain nämä vuosina 1986 ja 1994 tehdyt tutkimukset ovat teko- tapansa ja laajuutensa vuoksi yleistettävissä olevia.

Oulaisten lukiolaisten asenteista ei löydy metsästystä vastustavia kannanottoja. Niistä siis puuttuvat tapaukset, joita on paljon lehtikirjoituksissa, paljon enemmän kuin odottaisi. Vaikka ”puuttuvat tapaukset” lisättäisiin ”paikallisena selittämisenä” näihin aineistoihin, ei ehkä päästäisi todenmukaiseen tilanteeseen. (Alasuutari 1994, 206–209) Oulainen on yhä syvää maaseutua, jossa eräkauden asenteet vallitsivat ainakin vielä vuonna 1995, jolloin lukioaineet kirjoitettiin. Yleistettävyys ei kuitenkaan ole ongelma, koska asia on täysin selvä, kun tiedetään paikkakunnan sijainti ja sen väestön yhtenäinen näkemys luonnon merkityksestä ihmisille.

Seuraavassa luvussa analysoin lehtiteksteistä niissä esiintyviä eri diskursseja.

4 Ongelmapuhe lehtiaineistossa

Lehtiaineiston tutkimuksessa olen valinnut metodikseni pääasiallisesti niin kutsutun laadullisen tutkimusmenetelmän, jota kulttuurin tutkimuksessa paljon käytetään. Aineiston valintani ratkaisi pitkälle menetelmän valinnan, joskin esimerkiksi diskurssianalyysin ohella käytän myös ”määrällistä” tarkastelua. Ne eivät kuitenkaan muuta sitä kokonaisnäkemyä, joka työstäni syntyy Alasuutarin esittämän mallin mukaisesti. (Alasuutari 1994; 1995; 1996)

Lehtikirjoitusten toistuva lukeminen tuotti aluksi suuren määrän ajatuksia, joista muodostin kymmenen kokonaisuutta, joihin saatoinkin mahduttaa kaiken metsästyksen ongelmapuheissa sanotun. Useimpiin niistä voin olla hyvinkin tyytyväinen, koska diskurssit ilmaisevat tarkasti keskusteltua ilmiötä. Joidenkin diskurssien nimeäminen oli kuitenkin vähän pulmallista. Erityistä *lainsäädäntödiskurssia* en ole käsitellyt, vaan se esiintyy muissa diskurssissa hajautettuna.

Metsästyksen arvostelun ja vastustuksen diskurssi, jonka nimeksi tuli ”metsästyskö luonnonsuojelua”, esiintymisfrekvenssi saattaa jonkun lukijan mielestä olla kovin suuri. Kun kuitenkin tutkimuksen aiheena on metsästyksen ongelmapuhe, lienee kasautuminen asian luonnosta johtuvaa. Diskurssin nimen olen ottanut kirjoituksissa esiintyneestä huudahdusmaisesta otsikosta, joka näyttää nousevan kirjoittajan asennetta kuvaavasta tuskastumisesta, kun hän ihmettelee, miksi jotkut vielä metsästävät, ”koska ruokaa on kaupan riittävästi”.

Tässä luvussa kysyn, mitkä näyttävät olleen ne syyt, joiden perusteella näiden lehtitekstien kirjoittajat pyrkivät problematisoimaan metsästyksen? Miksi he haluavat muuttaa ihmisen ikaikaisen suhtautumisen vapaasti luonnossa esiintyvään, uusiutuvaan luonnonvaraan, riistaan?

Tekstinäytteiden suorissa lainauksissa en käytä lainausmerkkejä, koska olen sisentänyt tekstit. Sekaannusta ei syntyne, koska missään muussa yhteydessä en ole menetellyt samalla tavalla.

4.1 Diskurssien analyysi (Diskurssit A–J)

A. Uusiutuvan luonnonvaran kestävä käyttö

Tähän diskurssiin olen yhdistänyt raakahavainnot uusiutuva luonnonvara, kestävä käyttö, uhanalaisuus ja ihminen luonnon tasapainon vartijana.

Aineistossani kutsutaan riistaa uusiutuvaksi luonnonvaraksi ja metsästystä uusiutuvan luonnonvaran haltuunotoksi. Tästä esitän näytteenä seuraavan suoran lainauksen:

Myös petoeläimet kuuluvat Suomen luontoon ja niitä tulee voida metsästää samojen biologisten perusteiden ja kestävän käytön periaatteen mukaan kuin muitakin riistaeläimiä, jotka ovat uusiutuvaa luonnonvaraa. (Esa Niemelä ja Juha-Pekka Ripatti, HS 14.6.1992)

Kestävä käyttö tarkoittaa näissä teksteissä käsitettä, jonka mukaan kunkin riistalajin kannan tulee olla alueellisesti niin vahva, että se kestää kulloinkin hyväksyttävän yksilöiden poistuman kannasta sen lisääntymistä ja pysyvyyttä vaarantamatta. Tarkastelujakso poistuman osalta on yleensä yksi metsästysvuosi, mutta tätä pitempiäkin aikajänteitä keskustelussa esitetään.

Näissä teksteissä, metsästyksen mitoituksesta puhuttaessa, määritellään pyrkimys joko kasvattaa tai vähentää jonkin riistalajin määrää eli kasvattaa tai rajoittaa kantaa. Näissä teksteissä ei vallitse useinkaan konsensusta siitä, miten suurta voisi olla kulloinkin jonkin lajin kestävä käyttö, vaan käsitykset vaihtelevat aina täysrauhoituksen vaatimisesta alkaen yhä perinteisen laajuisena jatkuvaan metsästykseseen.

Tämä keskustelu sivuaa väistämättä myös moraaliseksi miellettyä kysymystä ihmisen periaatteellisesta oikeudesta säädellä luontoa ja eläinkantoja. Kestävän käytön puheavaruus, esiintyäkseen ylimalkaankaan, edellyttää jonkinlaista yhteisymmärrystä siitä, että ihmisellä on ainakin periaatteellinen oikeus käyttää viljejä eläimiä elämänsä perustana ja tässä tapauksessa metsästää ja syödä tai käyttää muuten hyväkseen riistaeläimiksi määrittelemiään eläimiä. Tästä diskurssista keskustellaan periaatteellisella tasolla myös ihmisen luonnon säätelijänasemasta puhuttaessa.

Kun vallitsee konsensus metsästyksen periaatteellisesta oikeutuksesta, jakavat eri toimijat myös periaatteellisen yhteisymmärryksen kestävän käytön vaatimuksesta. Myös valtaosa metsästäjistä hyväksyy näkemyksen, että metsästys voi olla mahdollista vain silloin, kun riistan käyttö ihmisen tarpeisiin on kestävän käytön mukaista. Vain äärimmäisen harvoin voi esiintyä vaatimuksia, että jokin laji olisi hävitettävä kokonaan. Erimielisyydet koskevatkin tavallisesti sitä, onko lajin kannasta poistettaviksi aiottujen eläinten määrä periaatteellisiin pyrkimyksiin nähden oikein mitoitettu. Esimerkiksi karhujen metsästyksestä puhuttaessa keskustellaan periaatteellisten näkemuserojen ohella myös kestävästä metsästyksestä. Kaikki keskustelijat hyväksyvät myös petoeläimet suomalaisen luonnon osaksi.

Sellaista metsästäjää ei ole, joka vaatisi petoeläinten hävittämistä. Mieluummin pyrkimyksenä on kasvattaa niitä. Metsästäjien näkemyksen mukaan metsästys pitäisi kuitenkin sallia.

Useiden tutkimusten mukaan karhukanta kestää hitaasti lisääntyvänä vain 3–5 prosentin vuotuisen verotuksen. Suomessa verotus on paljon ankarampaa. Yksistään Pohjois-Karjalassa tapetut karhut ovat 5 prosenttia Suomen 400–500 karhun kannasta ja kun mukaan lasketaan muun maan karhusaaliit, kipuaa lahtausprosentti 10–15:een. (Mauri Leivo, HS 27.10.1992)

Viime vuosina karhuja on metsästetty 50–60 vuodessa. Siitä huolimatta kokonaismäärä on kasvanut koko ajan 60-luvulta lähtien myös siellä, missä karhuja on saanut metsästää. (Jukka Keränen, HS 7.11.1992)

Näissä näytteissä keskustelijat, jotka edustavat eri näkemyksiä kestävän käytön oikeasta määrästä, jakavat periaatteessa käsityksen, että metsästys on oikeutettua vain silloin, kun se on kestävän käytön mukaista. Kestävän käytön määrittely, erityisesti sen kulloinkin volyymi, aiheuttaa keskustelua. Erimielisyydet kuuluvat olennaisena osana tähän keskusteluun. Tässä mielipiteiden vaihdossa vallitseekin erimielisyys enemmänkin karhukannan kasvattamisen nopeudesta ja kasvattamisen pyrkimyksestä sinänsä kuin periaatteellisesta metsästyksen hyväksynnästä. Myös kaikkien muidenkin riistalajien kestävää käyttöä koskeva keskustelu ilmentää näitä samoja periaatteita lukuun ottamatta ehkä joissakin tapauksissa vierasperäisten lajien eliminoimispyrkimystä.

Uhanalaisuus on puheenaihe, joka liittyy erityisen kiinteästi kestävään käyttöön. Sen premissinä on, että kestävää käyttöä ei voi ajatellakaan ilman uhanalaisuuden välttämistä. Uhanalaisen lajin ja sen paikallispopulaation metsästyskäyttö ei voi tulla kysymykseen. Tästä premissistä ollaan yksimielisiä periaatteellisella tasolla, mutta myös tästä esiintyy erilaisia käsityksiä ja tulkintoja siitä, milloin jonkin eläinlajin tai sen paikallisen kannan metsästys voisi olla mahdollista ja milloin taas ei. Esimerkiksi metson metsästystä koskeva keskustelu eräissä osissa lounaista Suomea on sisältänyt erimielisyyksiä lintuharrastajien ja metsästäjien välillä. Sellaisia yleisesti hyväksyttäviä menetelmiä tai mittareita ei yksinkertaisesti ole ollut olemassa, että niistä kaikki keskustelijat olisivat olleet yksimielisiä.

Kun esimerkiksi suurpetoja koskevassa keskustelussa jotkut ovat sanoneet, etteivät kannat kestäisi viime vuosina kaadettuja määriä, vaan että uhanalaisuus saattaa olla tosiasia, esittävät toiset taas lukuja, joiden perusteella he pyrkivät osoittamaan, että eläinten lukumäärät ovat kasvaneet usean vuoden tarkastelujak-

solla. Vaaditaanpa joskus, että metsästyksestä olisi luovuttava niin pitkäksi aikaa kokonaan, että kannat olisivat kasvaneet tiettyihin, erikseen määriteltyihin tavoittekokoihin, minkä jälkeen metsästyksestä voitaisiin päättää. Näin perusteet *kestävä käyttö* ja *uhanalaisuus* liittyvät kiinteästi toisiinsa ja ovat samaa diskurssia, sen kaksi toisistaan erottamattomia puolia.

Jotkut kirjoittajat ovat sitä mieltä, että kaikki suurpetomme ovat uhanalaisia, kun taas toiset näkevät asian siten, että kaikkien niiden kannat ovat olleet kasvussa eivätkä siten ole uhanalaisia. Ahma on kuitenkin listattu Maailman luonnonsäätiön ja YK:n tilastoissa Suomessa uhanalaiseksi ja kaikki muut suurpedot tarkkailtaviksi lajeiksi (Erkki Paananen, HS 12.12.2994).

Jos verrataan keskenään 1960-luvun ja 1990-luvun Suomea, on ilveksen, karrun ja suden kannat tänä päivänä selvästi runsaammat. (Esa Niemelä ja Juha-Pekka Ripatti, HS 14.6.1992)

Lehtikirjoituksissa on esimerkkejä puheesta, joka tarkoittaa ihmisen oikeutta valvoa luontoa ja tarvittaessa erilaisin toimenpitein puuttua villien eläinten elämään ja niiden esiintymiseen luonnossa nimenomaan säätelymielessä. Tämä ihmisen kiistelty oikeus liittyy erityisesti periaatteellisen metsästysoikeuden ohella kahdeksan myöhemmin käsiteltävään diskurssiin, nimittäin siirtoistutuksin meille tuotujen ja ”jalostettujen” eläinten perintötekijöiden luonnossa aiheuttamiin vaikutuksiin. Myös riistaeläimiä ruokanaan käyttävien eläinten pyynti kytkeytyy tähän keskusteluun.

Näiden syiden ohella jotkin lajit saattavat lisääntyä esimerkiksi elinkeinojen kannalta liiallisesti. Näkyvin esimerkki on aineistossani hirvi, jonka liiallisen lisääntymisen katsotaan johtuvan osaltaan nykyaikaisesta metsänviljelystä ja samalla olevan uhkana metsänviljelylle ja liikenteelle. Keskustelu oikeasta hirvikannan vahvuudesta on jokavuotinen eikä siinä juuri periaatteellisia metsästyksen oikeutuksen epäilyksiä esitetä. Onpa nähty kannanottoja, joiden mukaan hirvi on niin paha tuholainen, että se pitäisi hävittää kokonaan. Aineistossani ei esiinny vaatimuksia hirven metsästyksen täydellisestä lopettamisesta.

Toinen esimerkistä käyvä eläinryhmä ovat hylkeet, jotka haittaavat merikalastusta syömällä kaloja, lähinnä lohja ja siikoja pyydyksistä. Erityisesti harmaahylje, joka on kestänyt norppaa paremmin ympäristön aiheuttamat ongelmat, on ollut kalastajien vähentämisvaatimusten kohteena. Toiset taas eivät ole olleet valmiita hyväksymään minkäänlaista hylkeenmetsästystä. Jo se, että hylkeitä on jonkin verran pyydystetty tutkimustarkoituksiin riistantutkimuksen laillisen toimintana, on herättänyt arvostelukirjoittelua. Ja maa- ja metsätalousministeriön kaavailut

valikoivan metsästyksen sallimisesta kalastusvahinkojen pienentämiseksi ovat nostattaneet vastustuskirjoittelua.

Toiset pitävät ihmisen säätelyoikeutta itsestään selvänä, mutta jotkut taas kiistävät ihmiseltä tämän oikeuden. Edelliset vetoavat erityisesti siihen, että kun ihmisen on monin toimenpitein, sekä tahattomasti että tarkoituksellisesti, muututtanut luontoa ja ympäristöä, ei voida olettaa, että eläinten keskinäinen tasapaino enää säilyisi muutenkaan ihmisen siihen puuttumatta. Siksi he edustavat käsitystä, että luonnon tasapainoa on pyrittävä edistämään ihmisen erilaisilla toimenpiteillä. Jo käsite tasapaino nähdään hyvin ongelmallisena.

Vaakakupissa näyttää heilahtelevan joko suuri hirvikanta, jota harventamassa ei ole tarpeeksi petoja tai suuri petokanta, jolla ei ole tarpeeksi saalishirviä. Tämä on luonnon vaihtelua, johon ihminenkin toiminnallaan vaikuttaa. Ihminen kun voi päättää aiheuttamisistaan. (Seppo Pekkola, Laukaan riistanhoitoyhdistyksen puheenjohtaja, HS 9.12.1995)

B. Kotoperäiset ja muualta tuodut lajit

Osa keskustelijoista kannattaa suhtautumista, että luonto pitäisi voida puhdistaa muualta tuoduista lajeista, eläimistä, kun kysymyksessä on metsästyskeskustelu. Esimerkkinä mainitaan villiminkki, jolla tarkoitetaan tarhoilta karanneita ja luonnossa lisääntymään pystyviä minkkejä. Premissinä on muun ohella usko, että muut kuin kotoperäiset lajit aiheuttavat vahinkoa luonnossa, jossa niillä ei ole sitä ruokaa, jonka käyttöön ne ovat lajinkehityksessään adaptoituneet eikä läheskään aina sellaisia vihollisia, jotka säätelisivät kysymyksessä olevan eläimen populaatioita. Tämä on tulokkaan ekolokeroprobleema. Myös kotoperäiset lajit saattavat taantua näiden näkemysten mukaan tulokaslajin vaikutuksen tähden.

Kun ollaan valmiita hyväksymään kestävän käytön mukainen metsästys, esitetään usein toivomus tai vaatimus, että maahamme eri aikoina siirtoistutuksin tuodut, muualta peräisin olevat lajit, niiden yksilöt, pyydystettäisiin luonnostamme pois. Perusteena tälle on se, että vieraat lajit saattavat aiheuttaa vahinkoa ympäristölle syrjäyttämällä kotoperäisiä eläinlajeja kilpailemalla eri tavoilla elinympäristöistä, ravintokasveista tai -eläimistä tai häiritsemällä ympäristöä kuluttamalla liiaksi joitakin ravintokasveja tai -eläimiä.

Myös tiettyjen tuontituholaisten kuten minkin pyynti tulisi näillä (luonnon-suojelualueilla ja muilla arvokkailla alueilla, kuten lintuvesillä) sallia. (Marjo Kuisma, HS 7.11.1994)

Vierasperäisiä lajeja koskevaa keskustelua käydään aineistossani osittaisena, mutta mielestäni kuitenkin periaatteelliselta kannalta riittävän laajasti, että siitä voi tehdä tarvittavat johtopäätökset. Keskustelusta käyvät ilmi suhtautumistapojen pääperiaatteet. Siinä ei luonnollisestikaan käydä kysymystä systemaattisesti eikä kattavasti lävitse. Monia sellaisia lajeja, joita maassamme voidaan luonnehtia vierasperäisiksi, keskustelussa ei esiinny.

Lievimmillään vierasperäisiin lajeihin suhtautumisessa ei korosteta kestävän käytön vaatimusta eikä näiden eläinten varjelemista sukupuutolta istutusalueilla, koska lajin varsinainen, spontaani levinneisyysalue on toisaalla, jossa tietenkin tulee noudattaa kaikkia kestävän käytön periaatteita.

Kissasta aineistossani on joitakin kirjoituksia. Tulokashan kissakin on siinä mielessä, ettei se esiinny luonnossamme omavaraisena eikä se ole asustanut täällä ennen ihmisten tuloa. Kissalle vaaditaan toisaalta oikeutta liikkua vapaana luonnossa ja pikemminkin estää metsästäjiä pyydystämästä riistaa.

Lemmikkieläimemme kissa on lakiesityksen mukaan yhä lainsuojaton, jos se poikkeaa omistajansa pihapiirin tai puutarhan ulkopuolelle. Kissan voi vapaasti siis tappaa, jopa omistajansa maalla taajama-alueiden ulkopuolella kuten nykyisinkin. (Hannele Luukkainen, HS 19.10.1992)

Ekman perustelee vaatimustaan poistaa kissat luonnosta näin: ”Koska kissa on taitava saalistaja, se pystyy lyhyessä ajassa saamaan aikaan suurta vahinkoa”. Tällä perusteella luonnosta pitäisi poistaa pikemminkin metsästäjä, ... (Hannele Luukkainen, HS 17.11.1992)

Monet ovat kuitenkin sitä mieltä, että kotikissa pitäisi pitää nimensä mukaan kotona eikä sallia sen kulkea vapaana.

Jotkut keskustelijat ovat katsoneet, ettei ihmisen pitäisi yrittää tehdä tätäkään, koska ihminen ei onnistu luonnon säätelyssä. Luonnonsuojelijoinakin esiintyvien keskuudessa on kahdenlaista näkemystä lajihygieniasta. On toisia, jotka jakavat pitkällekin monien metsästäjienkin näkemykset ainakin siirtoistutuksien tuotujen lajien rajoittamisesta ja jopa eliminoimisestakin. Eläinsuojelullisesti suuntautuneiden keskustelijoiden piirissä kaikenlainen suojeleminen ja tappamisen vastustus näyttävät olevan usein etusijalla.

C. Lajien geneettinen puhtaus

Vieraita lajeja koskevaan puheeseen liittyy läheisesti pyrkimys pitää kotoperäisten lajien perimä puhtaana erityisesti ”jalostettujen” eläinten perimän vaikutukselta. Tällainen vaara nähdään aineistossani ainakin siinä, että kesyn poron perintötekijät sekoittuvat villipeuran eli metsäpeuran perimään, jolloin peura rappeutuu eikä ainakaan säily puhtaana. Porohan on tunturipeuran jälkeläinen ja se on aikojen kuluessa paljon pienentynyt luonnonvaraiseen verrattuna. Tunturipeuraa ja metsäpeuraa pidetään omina alalajeinaan; ne voivatkin risteytyä keskenään, mitä ei pidetä tavoiteltavana kahdesta syystä: peurasta tulisi liian vaisu villeyttä ajatellen ja porosta liian raisu poronhoitoa ajatellen.

Tavoitteena on pitää kannat elinvoimaisina ja puhtaina, Mattila määrittää.²⁹
(Erkki Paananen, HS 12.12.1994)

Toinen esimerkki aineistossani on kysymys kesyn koiran perimän mahdollisesta vaikutuksesta villin suden perimään. Biologit ovat erimielisiä siitä, voivatko koira ja susi risteytyä luonnossa. Toiset pitävät sitä selvänä, kun toiset taas epäilevät sitä tai kiistävät sen mahdollisuuden. Kaikki näyttävät kuitenkin jakavan sen käsityksen, että sekamuodot ovat hyvin harvinaisia. Näistä seikoista on aineistossani useita esimerkkejä kuten Pohjanmaan ”villikoirajahdin” yhteydessä käyty kärjekäskin julkinen polemiikki, jossa ovat aineksina lähes kaikki mahdolliset näkökannat alkaen metsästyksen periaatteellisesta oikeutuksesta aina käytännön rajoituspyrkimyksiin ja niiden toteuttamismahdollisuuksiin saakka.

Lajien puhtautta yritettiin lehtiaineistoni mukaan toteuttaa Perhossa tavanomaisella metsästyksellä, jossa metsästyksen oikeutetut metsästäjät operoivat seurueena lupaehtojen mukaisesti. Tai heidän tuli ainakin pyrkiä siihen. Eläinsuojelijat lausuvat kuitenkin epäilyksensä metsästäjien kyvystä ja halusta toimia suojelijoiden näkemyksiä vastaavalla tavalla. Poistettavia yksilöitä ei olisi saanut poistaa metsästämillä eli surmata niitä, vaan ne olisi pitänyt ottaa kiinni elävinä.

Ensimmäinen ammuttu yksilö oli ulkonäöltään selkeästi susi eikä ”villikoira”. Tutkijoiden olisi pitänyt pyytää villiintyneet koirat elävinä. On kaiken logiikan vastaista, että ensin eläimet ammutaan ja tutkitaan vasta jälkikäteen.

²⁹Maa- ja metsätalousministeriön metsästysneuvos Seppo Mattila.

Tarkastelujaksoani myöhemmin on metsästetty metsäpeurojen laumoista peuran ja poron sekamuotoja, joita on ilmaantunut poronhoitoalueen rajoilla elävien metsäpeurojen joukkoon. Muuta peuran metsästystä ei ainakaan toistaiseksi ole sallittu. Metsäpeuroja tappaen poroisäntää on rangaistu, koska hänellä ei ollut oikeutta kohdella poroina villiä riistaa, jonka metsästyslupaa hänellä ei ollut.

Villiintyneiden koirien ongelma on hoidettava harkitusti ja muun ohella maaseudun koirakuria parantamalla. Sen varjolla ei saa vainota oikeita susia. (Riku Cajander, HS 19.4.1994)

Pyyntiin kaivattiin ulkopuolista valvojaa, koska metsästäjien taitoihin ja haluun toimia pyyntiluvan ehtojen mukaisesti ei luotettu. Samalla myös pyyntilupaa sinänsä arvosteltiin, koska se oli arvostelijoiden mielestä ”metsästäjien metsästäjille antama”. Metsästäjäposition edustaja, joka on tunnettu biologi, kysyi, kuka se ulkopuolinen valvoja olisi voinut olla ja arveli, että arvostelukirjoituksen laatija tarkoitti mahdollisesti itseään.

Minusta on hyvin omituista, että luonnon- ja eläinsuojelupamput kuvittelevat olevansa metsästyksen erikoistuntijoita. (Heikki Kangasperko, biologi, Oulu, HS 7.4.1994)

D. Kaupoissa on ruokaa tarpeeksi

Lehtikirjoitusaineistossani esiintyy useita kertoja väite, että metsästys on tarpeetonta, koska ruokaa on kaupan riittävästi. Lähes aina, kun tämä väite kirjoituksissa esiintyy, se on muotoiltu ihmeteltävän samalla tavalla: metsästys on nykyään tarpeetonta, koska kaupoista on saatavissa ruokaa muutenkin tarpeeksi. Se panee aavistelemaan, että sillä on ollut jossakin valmis esikuva, suoranainen malli, joka olisi kiinnostavaa löytää. Tätä väitettä käytetään premissinä, jota ei jaeta, vaan osa keskustelijoista katsoo, että myös vapaina luonnossa esiintyvät ruoanlähteet ovat ihmisten käytettävissä. Sitähän tarkoitetaan, kun sanotaan, että myös riistaeläimet ovat uusiutuvaa luonnonvaraa ja että ne ovat käytettävissä ruokana. Tämä on premissi, joka jaettaisiin keskustelussa vain siinä tapauksessa, ettei kaupoissa olisi saatavissa ruokaa riittävästi ilman, että tarvitsisi metsästää. Sellaista mahdollisuutta eivät aineistoni luonnon- ja eläinsuojelijat ikään kuin tunnusta nykyajassa esiintyväksi.

Kuitenkin, jos ihminen ei voisi saada ruokaa muuten kuin metsästämällä, hänellä olisi siihen metsästyksen vastustajienkin mielestä oikeus. Kun näin sanotaan, ainakin implisiittisesti tarkoitetaan, ettei nykyään sellaista tilannetta voi esiintyä. Siispä metsästys ei ole tämän kannan mukaan lainkaan tarpeellista eikä oikeutettua. Metsästyksen oikeutus normaalioloissa kiistetään. Se voisi olla yhteinen premissi vain silloin, kun kaupoissa ei olisi ruokaa kaikille tarpeeksi ja jos sitä siinä tapauksessa olisi saatavissa metsästämällä.

Sen sijaan metsästys nähdään usein vähintäänkin ihmettelevässä, mutta myös tuomitsevassa valossa.

Eihän kukaan enää metsälle ruuanhakuun lähde. (Reissumies, Kirkkonummi, HS 19.6.1992)

On hämmästyttävää, että 90-luvun sivistisyhteiskunnassa, jossa tuskin kukaan elää luontaistaloudessa ja jossa elintarvikkeita on yllin kyllin kaupan, vielä metsästetään vesi- ja muita lintulajeja, harvinaisista pedoistamme, ilveksestä, sudesta ja karhusta puhumattakaan. (...). (Marjo Kuisma, HS 7.3.1994)

Kuisman kannanotossa metsästys selitetään luontaistalouteen kuuluvaksi toiminnoksi. Ja koska maassamme hänen mukaansa kukaan ei elä luontaistaloudessa, ei metsästyksen tarve ole. Tähän metsästyksen tarpeettomuuteen ja eivältämättömyyteen liittyy läheisesti myös usein esitetty väite, ettei metsästyksellä ole nykyään taloudellista merkitystä, koska metsästämisellä saatavan ruoan määrä on kovin pieni. Vain hirven metsästyksellä katsotaan olevan jonkin verran taloudellista merkitystä.

Hirvenmetsästyksellä on jonkin verran taloudellista merkitystä. Liikenneturvallisuuden vuoksi hirvikantoja on ilmeisesti hieman säänneltävä; tosin hirvikantamme ylittää vasta kolmannekseen Ruotsin kannasta. (Matti Torkkomäki, HS 2.10.1994)

Monet keskustelijat pyrkivät näkemään metsästyksen mahdollisena ammattina, metsästäjän kokopäivätoimisena työnä, jonka pitäisi tämän kannan mukaan elättää metsästäjä ja mahdollisesti myös hänen perheensä. Tämä mahdollisuus ainakin Suomen oloissa kiistetään. Sille, että metsästäjä kuitenkin silloin tällöin saa saalista, joka käytetään ruokataloudessa, ei näytetä juurikaan annettavan painoarvoa.

E. Metsästyskö luonnonsuojelua?

Diskurssiin E olen yhdistänyt raakahavainnot: metsästäjien kunnollisuus ja kunnottomuus, raakalaiset ja sivistymättömät metsästäjät, metsästys ajanvietteenä, metsästys harrastuksena, petoviha ja humanismi.

Monet keskustelijat edustavat näkemyksiä, että metsästäjät menevät metsälle siksi, että he haluavat huvikseen ja muuten pahuuttaan vahingoittaa eläimiä, joi-

den pitäisi saada elää rauhassa ihmiseltä. Edellä lainatussa Marjo Kuisman kirjoituksessa rinnastetaan metsästys ja sivistymättömyys, koska nykyaikaisessa sivistysvaltiossa ei tarvitse metsästä. Villiä riistaa ei mielletä arvokkaana ruokana, vaatteina tai turkiksina, niin kuin asia aikaisemmin on pitkään mielletty. Metsästyksen vastustajien monet premissit ovat väittämiä, joita tyypilliset metsästäjät eivät niiden esittäjien kanssa missään tapauksessa jaa. Perinteisiä luonnonkäyttökäytäntöjä perustellaan puhumalla ruoasta, vaatetuksesta ja turkiksista, joita metsästämisellä on saatu ja yhä saadaan.

Eläinsuojelun fundamentalistien järkeilypohja on kestävä. Ihmiskunta on aina käyttänyt ja tulee aina käyttämään hyväkseen eläimiä ruokana, vaatteina – turkkeina kylmissä maissa, nahkavaatteina muualla – kenkinä tai vaikkapa villana. (HS 21.12.1995, pääkirjoitus)

Samalla, kun kirjoittaja ehkä vastustaa muutakin lihansyöntiä, hän saattaa erityisesti vastustaa lihan hankkimista metsästämisellä, vaikka metsän riistaa olisikin tarjolla. Vain kasvissyönti yleensä sallitaan, kun metsästäystä vastustetaan. Metsästys nähdäänkin pääsääntöisesti jännityshakuisena tekemisenä luonnossa, jossa uskotaan etsittävän miehuulliseksi kuvailtua toimintaa.

Kaikki metsästysurheiluhan on veriurheilua, eläinten tappamista hovin vuoksi. (Reissumies, Kirkkonummi, HS 19.6.1992)

Mielestäni miehet voisivat osoittaa rohkeuttaan jollain muulla tavoin kuin tappamalla lähes puolustuskyvyttömiä kansalliseläimiämme. Ne jotka haluavat olla urhoollisia ja kylmähäisiä, voisivat liittyä palokuntaan ja pelastaa ihmisiä palavista taloista, jos eivät muutakaan keksi. (Matti Käki, HS 2.11.1992)

Raavaat metsämiehet ovat saaneet tyydyttää pyyntivietejään mahtavassa keuhkaisessa luonnossa. Saalistakin on saatu, tosin vaihtelevin tavoin. (...)

Suomussalmella on tavoitettu kuusi ja Savukoskella kolme orpoa karhunpentua. Näistä ainakin kahdeksan on jäänyt orvoiksi emojen ampumisen vuoksi. (Nalleton, Helsinki, HS 22.6.1992)

Metsästäjien kunnollisuuden tai kunnottomuuden diskurssissa esiintyy joskus piirre, jonka mukaan metsästys pyritään kieltämään juuri siksi, että metsästäjiä väitetään ja heidät pyritään osoittamaan moraalittomiksi, jotka eivät piittaa eläinten kohtelusta eivätkä muistakaan kunnan ihmiselle määritellyistä ominaisuuksista.

Riistaeläinten kiduttamisen ja kiusaamisen kieltäminen ja sellaisen toiminnan estäminen ovat yksi teema, joka tulee lehtikirjoituksissa esille. Erityisesti arvostellaan kivuliaiksi määriteltyjä pyyntitapoja, kuten ansoja ja pyyntirautoja. Ansapyyntin lopettamista vaaditaan voimakkaasti. Premissinä on käsitys, että pyynti on ansaan joutuneelle eläimelle julmaa ja tuskallista.

Edes eläimille tuskallisten myrkky-, rauta- ja ansapyyntin lopettamisesta jahlitiväki ei halua neuvotella. Ei myöskään myrkyllisten haulien korvaamisesta teräshauleilla. (Leo Lehtonen, HS 19.10.1992)

Nyt on aika kieltää tuskalliset metsästysmenetelmät kuten rauta-, ansa-, myrkky-, naru-, jousi ja keihäspyynti. (Hannele Luukkainen, HS 19.10.1992)

Monet metsästäjät ovat kuitenkin keskustelleet pyyntiraidoista ja ansapyyntistä ja pyrkineet löytämään ratkaisuja pulmiin. He siis jakavat huolen eläimille kärsimystä aiheuttavista pyyntivälineistä ja tavoista. Hankkeet eivät ole juurikaan edenneet, kun metsästäjäjärjestöt ja viranomaiset eivät ole halunneet lopettaa kaikkea rauta- ja ansapyyntiä, vaan olisivat halunneet kehittää näitä pyydyksiä. Kansainvälisen standardin hyväksyminen on kohdannut eläinsuojelijoiden vastustusta, koska nämä ovat pelänneet, että standartilla kuitenkin hyväksyttäisiin kiduttavat pyyntivälineet.

Lisäksi on pelättävissä, että kun erilaisille kiduttaville pyyntivälineille annetaan leima ”eläinsuojelullinen”, voidaan niihin vedoten taas sallia joissakin maissa jo kiellettyjä pyyntivälineitä. (Päivi Viinikainen-Rosqvist, HS 29.9.1993)

Kun metsästys selitetään tarpeettomaksi ja nimenomaan sellaiseksi, ettei siihen ole löydettävissä järkevää perustetta puhumattakaan sen hyödyllisyydestä, nousevat erityisen näkyviksi kaikki ne piirteet, joita tuodaan esille metsästäjien pyrkimyksestä tai taipumuksesta piittaamattomuuteen ja ainakin selitetään, että metsästäjät ovat tunnettomia aiheuttamilleen eläinten kärsimyksille.

Lintujen metsästyksen yhteydessä kuolee ja haavoittuu vuosittain lain sallimien riistalajien lisäksi mittaamaton määrä harvinaisia ja uhanalaisia lintulajeja. (Marjo Kuisma, HS 7.11.1994)

Maassamme haavoitetaan ja tapetaan vuosittain riistanhoidon nimissä valtaisa määrä luonnonvaraisia eläimiä. (...) Metsästys näyttää monelle perustuvan luonnosta huolehtimisen sijaan jännitykseen ja hupiin sekä pelkoon, vihaan ja kateuteen eläimiä kohtaan. (Marjo Kuisma, HS 23.11.1995)

Metsästäjien ei katsota huolehtivan luonnosta ja eläimistä. Päinvastoin metsästäjien sanotaan toimivan jännityshakuisesti, vihaavan eläimiä ja olevan kateellisia niille. Kirjoituksista syntyy kuva, että ihminen olisi pyrkinyt lopettamaan metsästyksen jo kauan sitten, mutta ei kuitenkaan tee sitä. Nyt, kun ensi kerran olisi tilaisuus luopua koko metsästyksestä, metsästäjät eivät halua sitä ymmärtää ja luopua ihmiskuntaa koko sen olemassaolon ajan painaneesta, pimeästä välttämättömyydestä. Vaaditaan, että asenteiden muutoksen tulee näkyä myös metsästys-säännöksissä ja metsästyksen käytännössä.

Lain valmistelijat ovat ummistaneet aistinsa nykyajan ekologiselta ja etologiselta tietämykseltä ja kieltäytyneet ottamasta huomioon eläinsuojelijoiden ja luonnonsuojelijoiden näkemyksiä. (Hannele Luukkainen, HS 19.10.1992)

Painostusryhmät toimivat aktiivisesti. Ministeriöön tulee Mattilan mukaan kirjeitä eri puolilta maailmaa. Kirjeissä ”meitä haukutaan barbaareiksi, jotka tappavat viimeiset petoeläimensä”. Hänestä toiminta tuntuu jotenkin manipuloidulta. (Metsästysneuvos Seppo Mattilan haastattelusta Erkki Paananen, HS 12.12.1994)

Metsästäjien asenteen on katsottu merkitsevän primitiivistä näkemystä. Ihminen ei ole halunnut saattaa voimaan muiden lajien oikeuksia, jotka niillä ovat olleet alusta saakka. Eläimillä ei ole tarvetta sivistyä, mutta ihmisellä, vaikka sen eläinperäisyyttä ei ehkä halutakaan epäillä, tuo tarve yhä on. Eläin on valmis, ihminen ei vielä ole. Tämä sivuaa suoraan eläinten oikeuksien diskurssia, jota käsittelem jäljempänä.

Metsästyksen puolustajat vetoavat joskus siihen, että metsästyksellä on virkistystä, urheilua, hyvää liikuntaa, luonnossa liikkua saa raitista ilmaa, hänen kuntonsa kohenee, se on sopivaa ajanvietettä ynnä muuta vastaavaa. Ajanvietettä ei missään muussa yhteydessä nykyään vastusteta, mutta kyllä metsästyksen yhteydessä. Siinä tuntuu palanneen takaisin se protestanttinen moraalinen, joka monessa muussa yhteydessä on jo voimakkaasti sekularisoitunut tai jopa kokonaan hylätty. Toiminnan luonne kuitenkin jakaa ihmisten käsitykset: virkistys- ja ajanvietekäsitteitä ei kelpuuteta jaettaviksi premisseiksi.

Mitä suden metsästyksen muuten nykyisin on kuin puhdasta ajanvietettä? (Elina Lahti, HS 21.1.1995)

Luonnonvaraisten eläinten tarpeeton ajanvietetappaminen on jo eettisesti ja luonnonsuojelullisestikin kyseenalaista. (Marjo Kuisma, HS 7.11.1994)

Jännittäviä luontoelämyksiä hakeville metsästäjille on tappamisen sijaan tarjolla lukuisia muita haastavia luontoharrastuksia. Harrastuksia, jotka eivät riistä eläinten oikeuksia elää osana luontoa ja ilona myös muille luonnossa liikkuville. (Marjo Kuisma, HS 7.11.1994)

Ajanviete käsitteenä menee kai lähelle harrastus-käsitettä, vaikka harrastus voidaan selittää monesti kehittäväksi ja hyödylliseksi, kun taas pelkkä ajanviete on selvästi heikommin ”puolustettavissa”. Metsästäjät kutsuvatkin usein tekemistään harrastukseksi, jolloin metsästystä on helppo vastustaa, lähes yhtä helppo kuin silloin, kun metsästys käsitetään ajanvietteeksi.

Petovihaa koskevaa puhetta esiintyy runsaasti aineistossani. Siinä luonnonsuojelijoiaksi ilmoittautuvat keskustelijat osoittelevat metsästäjiä petovihasta, joka on heidän mukaansa yhä voimakasta ja se ilmenee hyvin monin tavoin. Petoviha-keskustelussa sivutaan ihmisen luonnon säätelytehtävää ja -oikeutta myös periaatteellisella tasolla.

Vaikka elämme kolmannen vuosituhannen kynnyksellä, on petoviha ja sen käytännön muotona pääasiassa lihaa ravintonaan käyttävien villieläinten tappaminen Suomessa erittäin yleistä.

Petovihan syyt eivät enää liity yksinomaan saduista peräisin oleviin uskomuksiin, tai siihen, että eläimet uhkaisivat ihmisten elinkeinoja. Syyksi riittää nykyään se, että petoeläimet pyytävät ravinnokseen osin samoja riistalajeja, kuin metsästäjät tappavat hovin vuoksi pataansa. Osa metsästäjäkunnasta pitää varsinkin suurpetojen metsästystä miehekkäänä ja sankarillisena.

Esimerkkejä metsästäjien petovihasta on lukuisia. Kymmeniätuhansia petonisäkkäitä – kettuja, supikoiria, näätiä, mäyriä, minkkejä – ammutaan sekä pyydetään tapporautoilla ja loukuilla maassamme joka vuosi. Metsästysseurat järjestävät jopa petoeläinten tappokilpailuja. (Veli-Risto Cajander, HS 13.1.1992)

Monet metsästäjät ja heidän järjestönsä puolustautuvat sillä, ettei esimerkiksi riistaeläimien metsästystä ja toisaalta riistanhoitoa voida pitää petovihan ilmentyminä, vaan että niissä on kysymys tavanomaisesta metsästyksen kuuluvasta toiminnasta, jota pidetään välttämättömänä niin riistaeläimille kuin luonnon tasapainon säätelyllekin. Petovihaa ei tunnusteta jaettavaksi premissiksi.

(K)ajander pitää petovihana kettujen, supikoirien, näätien, mäyrien ja minkkien sekä suurpetojen pyyntiä. Mielestämme ne ovat riistaeläimiä siinä kuin

sorsa, jänis tai hirvi. (K)ajanderinkin olisi pitänyt jo oivaltaa ihmisen muuttaneen riistan elinympäristöjä, luontoamme, maa- ja metsätalouden tehotuotannolla, yhdyskuntarakentamisella, liikenteellä ja teollisuuspäästöillä sekä ympäristömyrkyillä niin, etteivät riistaeläinkannatkaan säily luontaisin säätelyin. (Markku Mikkonen ja Reijo Vesterinen, HS 2.2.1992)

Myös pohjoisen poromiehiin on kohdistunut petovihasyytöksiä, joita ainakin aikaisemmin on kohdistettu suoraan metsästäjiin. Koska poromiehet ovat tavallisesti myös metsästäjiä, on vaikea erottaa, kumpaa persoonaa, poro- vai metsämiestä, osoitellaan silloin, kun puhutaan pohjoisen luontaistaloudessa elävien ihmisten tavoista ratkoa asioita, jotka he ovat perinteisesti kokeneet ongelmikseen.

Poromiehet ovat harvinaisen röyhkeästi ottaneet lain omiin käsiinsä. Karhun kevätmetsästys kiellettiin pari vuotta sitten, mutta se ei ole estänyt poromiehiä ampumasta karhuja tänä keväänä. Muutkaan Lapin pedot eivät ole jääneet rauhaan. Ahmat ja sudet ovat saaneet saman kohtelun. (HS 11.6.1995, pääkirjoitus)

Lehtiaineistoni syntyaikoina karhujen kevätmetsästyksestä puhuttiin paljon. Aineistoni kirjoituksissa on tätä aihepiiriä koskevaa keskustelua niin paljon, että se lienee yksi merkittävimmistä puheenaiheista. Siinä vaadittiin voimakkaasti kevätmetsästyksen kieltämistä. Siihen otti lehtikin pääkirjoituksissaan kantaa useita kertoja. Tästä huolimatta esiintyi monia kirjoituksia, joissa puolustettiin kevätmetsästystä ja perusteltiin sen jatkamista esimerkiksi sillä, että ulkopuoliset toimisivat metsästyksen valvojina samalla, kun he itse metsästäisivät. Kuitenkin kevätmetsästys sai useissa kirjoituksissa tuomion.

Karhujen kevätmetsästys on erityisen sopimatonta verieurheilua. (HS, pääkirjoitus 10.6.1992)

Petovihakeskustelusta on kysymys myös siinä debatissa, jossa metsästäjiä syytettiin kotkien tappamisesta ja niiden pesien hävittämisestä.

Parinakymmenenä kesänä Lapin retkillä sain toveritteni kanssa selvän kuvan pohjoisen väen petovihasta, joka kohdistui voimakkaimpina kotkaan. Kotkanpesien lähimaastoissa tiellemme osui poromies-metsästäjiä, jotka kuljettivat mukanaan asetta, muka itsepuolustustarkoituksessa. (Leo Lehtonen, HS 13.1.1992)

Sama koskee myös muita petolintuja, kuten kanahaukkoja, huuhekajia ja kaikkia muitakin haukkoja ja pöllöjä, joita on tavattu maastosta kuolleina. Hyvin usein ne on uutisoitu metsästäjien aiheuttamina töinä. Kanahaukan täysrauhoidus on yhä voimakkaan kritiikin kohteena. Monet katsovat, että pesimisaikainen rauhoitus olisi riittänyt. Suhtautuminen riistaa ruokanaan käyttäviin pikkupetoihin jakaa selvästi luonnon- ja eläinsuojelijat ja metsästäjät eri leireihin.

F. Petojen vaarallisuus ihmisille

Metsästyksen vastustajien premissinä on käsitys, että petoeläimet eivät ole ihmisille vaarallisia. Toistuvasti vedotaan siihen, ettei petoeläimistä ole vakavaa, välitöntä vaaraa ihmisille. Petoeläinten vaarallisuutta esillä pitävä käsitys on leimattu karhun maineen mustaamiseksi. Vaarallisuutta ei hyväksytä metsästyksen perusteluksi. Samalla on vaadittu petoeläinten metsästyksen lopettamista. Mustaamispuheesta on esitettävissä näyte.

Kun karhut eivät uskotteluista huolimatta ole aiheuttaneet ihmishenkien menetyksiä, on niiden mainetta yritetty tahrata muilla keinoilla. (Mauri Leivo HS 27.10.1992)

Tutkija sanoo, että ilves ja ahma ovat käytännössä vaarattomia ihmiselle. Karhuistakin vain harvat ovat häiriytyneitä, ja ne yleensä ammutaan. Hankalimpia ovat esimerkiksi laumoissa vaeltavat sudet. Lapsia suojataan ja aikuisetkin pelkäävät; Helsingissä sille nauretaan. (Erik S. Nyholmin haastattelusta Erkki Paananen, HS 12.12.1994)

Pedot eivät ole tällä vuosisadalla aiheuttaneet ihmisille vahinkoa. Mahdollisuus on olemassa, mutta se on äärimmäisen pieni. (Metsästysneuvos Seppo Mattilan haastattelusta Erkki Paananen, HS 12.12.1994)

Teksteissä on kuitenkin sanottu, että karhun perinteinen käyttäytyminen on muuttunut jo sinä aikana, jona sitä ei ole saanut maamme joissakin osissa metsästä. Tällä puheella ennakoidaan mahdollisuutta, että pedon ja ihmisen kohtaamisessa tulisi vastaisuudessa olemaan nykyistä vakavampia seurauksia. Metsästyspelkoinen karhu väistää ihmistä, mutta kun karhuja ei metsästetä, ne tottuvat ihmisiin eivätkä pakene, kuten ne ovat ennen tehneet, riittävän ajoissa, vaan ihmisen ja karhun lähikohtaukset ovat lisääntyneet, mikä merkitsee riskiä ihmiselle. Ihmisen ja pedon välillä vallitsi ”kauhun tasapaino”: peto oppi kiertämään pyssymiehen jo kaukaa. Karhu saattaa yllätettynä hyökätä ihmisenkin kimppuun.

Pedot oivaltavat hyvin pian, ettei niitä uhata. Ne tulevat röyhkeämmiksi ja lähemmäksi asutusta. Karhun pakoetäisyys oli aikaisemmin 60–100 metriä. Nyt se päästää ihmisen jo viiden metrin päähän. (...) Eläin ei uhkaa, jos siihen suhtautuu avoimesti. Mutta miten saada ihmisten asenteet muuttumaan. (Erik S. Nyholmin haastattelusta Erkki Paananen, HS 12.12.1994)

Vasta tarkastelujaksoni jälkeen alkoi tapahtua ihmisen ja karhun yhteenottoja, joissa ihminen joko kuoli tai sai pahoja vammoja. Mutta koska ne eivät sattuneet tutkimukseni tarkoittamana aikana eikä aineistossani ole niitä koskevia kirjoituksia, katson, ettei minun ole syytä niitä tässä kosketella enempää. Sama koski myös kotieläinvahinkoja.

G. Vapaa metsästysoikeus

Vapaata metsästysoikeutta koskevan debatin premissinä on käsitys, ettei sellaista erioikeutta pitäisi enää sallia, koska se on vastoin ihmisten tasa-arvoista kohtelua. Tämän vuoksi se pitäisi lopettaa. Muina premisseinä ovat myös tuo ”ruokaa on kaupan riittävästi” ja se, ettei metsästyksellä ole taloudellista merkitystä. Vapaa metsästysoikeus on sen vastustajien mukaan historiallinen jäännös. Jotkut viittaavat kansalaisten yhdenvertaisuuteen erityisesti sillä perusteella, ettei ruoan saanti ole enää nykyään riippuvainen metsästyksestä, joten kenelläkään ei pitäisi enää olla vapaata metsästysoikeutta. Kansalaisten välinen tasa-arvo nähdään premissinä vastustettaessa tätä nautintaa.

Pohjoisten kuntien asukkaiden vapaa metsästysoikeus ei ole mikään ikimuis-toinen nautinta, vaan se on tullut metsästyslakiin vasta sotien jälkeen. (Matti Höök, valtiot. maisteri, Vantaa, HS 13.2.1993)

Tätä nykyä metsästys on myös Pohjois-Suomessa selkeästi vain harrastus, millä ei ole toimeentulon kannalta olennaista merkitystä. (...) Miksi meidän pitäisi metsästyskysymyksissä jämähtää jonnekin 1800-luvun periaatteiden ja perinteen tasolle? (Riku Cajander, biologi, toimittaja, Helsinki, HS 13.3.1993)

Toiset vaativat vapaan metsästysoikeuden lopettamista erityisesti sillä perusteella, että riistan kestävä käyttö vaarantuu, kun vapaan metsästysoikeuden käyttäjä on kiinnostunut vain saamaan mahdollisimman suuria saaliita. Toiset taas ilmoittavat uskovansa, että yhteisesti sovittavia kiintiöitä noudatetaan.

Toiset taas näkevät pohjoisen ihmisten toiminta- ja harrastusmahdollisuuksien vähäisyydenkin syyksi jatkaa vapaata metsästysoikeutta. Vapaan metsästysoikeuden puolustajat siis viittaavat myös tasa-arvoon premissinä, tosin eri näkökulmasta kuin ne, jotka pitävät metsästysoikeutta yleisenä tasa-arvokysymyksenä.

Matkailuelinkeinon avulla metsästys ja vapaa metsästysoikeus onnistutaan liittämään myös taloudelliseen ja elinkeinotoimintaan, jolloin metsästys muuttuu ainakin osittain harrastuksesta elinkeinoksi.

Metsästysmatkailu voi perustua vain siihen tosiasiaan, että riistakannat kestävät kaupallisen hyödyntämisen. Vapaa metsästysoikeus tukee myös metsästysmatkailua, koska oikeus motivoi meidät pitämään yllä metsästyskelpoisia riistakantoja sekä panostamaan riistanhoitotyöhön. (...) Asenteet täällä Lapisakin ovat muuttuneet voimakkaasti emmekä hyväksy sovituihin kiintiöistä piittaamatonta saalistusta. (Hannu Lukkarila, Lapin riistanhoitopiirin hallituksen jäsen, HS 27.2.1993)

H. Erätaitojen säilyminen

Karhunmetsästystä koskevassa keskustelussa erityisesti metsästyksen kannattajat lausuvat, että ilman metsästysoikeutta ei voida ylläpitää metsästystaitoja elävinä ja toimivina kansan keskuudessa. Metsästystaitojen säilyminen, kulttuurinen siirtyminen, sukupolvelta toiselle nähdään kulttuurisena arvona. Se nähdään myös samantapaisena valmiutena kuin mistä maanpuolustuskoulutuksessa on kysymys. Osa keskustelijoista näyttää ainakin implisiittisesti nojautuvan siihen mahdollisuuteen, että maassamme yhä voidaan ajautua tilanteeseen, jossa todella joudutaan varmistamaan myös ihmisten turvallisuus suhteessa petoeläimiin, erityisesti karhuihin. Tällöin metsästäjillä tulisi olla taidolliset valmiudet tarvittavaan toimintaan. Tämä keskustelu sivuaa petojen vaarallisuutta ihmisille. Tähän liitetään samanaikaisessa keskustelussa toisaalla myös metsästyskoirien ylläpito ja koulutus. Myös kansalaisten tasa-arvoon viitataan.

Karhukannan hoidon tavoitteena mielestäni on luoda elinvoimainen karhukanta koko Suomeen, pitää karhun aiheuttamat vahingot kohtuullisina, pitää karhunmetsästys eettisesti ja eläinsuojelullisesti hyväksyttävällä pohjalla sekä säilyttää kaikkien suomalaisten erämiesten karhunmetsästysmahdollisuus. (Jukka Keränen, riistapäällikkö, Kainuun riistanhoitopiiri, HS 7.11.1992)

Erätaitojen säilyminen kulttuurisena arvona ei kuulu yhteisesti hyväksyttäviin premisseihin silloin, kun jotkut keskustelijat haluavat lopettaa metsästyksen kokonaan. Kun metsästäjiä kutsutaan historialliseksi jäänteeksi, ei metsästystä nähdä kulttuurisena arvona, vanhan eräkulttuurin säilyttämisen tarpeena.

Maamme historiallisiin jäänteisiin kuuluva ryhmä, metsästäjät, ovat jälleen nousseet puolustamaan kyseenalaisia oikeuksiaan. (Marjo Kuisma, HS. 7.3.1994)

I. Suomen kansainvälinen maine

Keskustelussa esiintyy useita kertoja huoli Suomen kansainvälisestä maineesta, jollei Suomi tottele kaikkia niitä vaatimuksia, joiden katsotaan johtuvan kansainvälisistä säädöksistä ja käytännöistä. Kansainvälinen maine on siten premissi, jonka avulla arvostellaan metsästyssäännöksiä, jotka eivät ole metsästyksen arvostelijoiden mielestä hyväksyttäviä. Samalla lainattavasta kirjoituksesta ilmenee huoli elinkeinoelämästä ja ulkomaan kaupan vientimahdollisuuksista.

Metsästyssäädökset rikkovat Suomen allekirjoittamia sopimuksia sallimalla barbaarisen raudoilla pyynnin...(...) tai kahden miljoonan lyijykilon syytämissen luontoon haulikkometsästyksen yhteydessä saattaa aiheuttaa maan ulkoiselle kuvalle ja vientiteollisuudelle nopeita, mutta pitkävaikutteisia vaikeuksia. (HS, pääkirjoitus 10.6.1992)

On kohtuutonta, että muutama prosentti metsästäjistä pitää viranomaiset otteessaan mustaten maan maineen. (HS, pääkirjoitus 11.10.1992)

Näin alkeellisella metsäläiskansan ajattelulla Suomi joutuu häpeäpilkuksi kansainvälisillä areenoilla. (Hannele Luukkainen, HS 19.10.1992)

J. Eläinten oikeudet

Eläinten oikeudet esiintyy korostetusti tämän lehtikeskustelun premissinä. Eläimille tulisi taata tämän premissin mukaan mahdollisuus hyvään elämään ihmisestä ja hänen intressistään riippumatta. Pisimmälle vietynä eläinten oikeudet tarkoittavat soveltuvin osin täysiä kansalaisoikeuksia, niin kuin ihmisilläkin on.

Premissin esittävät luonnon- ja eläinsuojelijat. Premissi ymmärretään joko suppeasti tai laajasti. Suppeimmillaan eläinten oikeudet tarkoittaa kiduttamisen ja

kiusaamisen ja ”tarpeettoman” tappamisen kieltoa, mutta laajimmillaan kaikenlaisen ihmisen käytön kieltoa.

Perinteiset luonnonkäyttäjät, myös metsästäjät, jakavat premissin silloin, kun siinä on kysymys kiduttamisen ja kiusaamisen ja ”tarpeettoman” tappamisen kielosta, jolloin sitä ainakin joiltakin osin on pidettävä ekologisenä premissinä. Sen sijaan premissin laajaa muotoa voidaan pitää argumenttina, jonka nojalla kielletään eläinten käyttö ihmisen tarpeisiin. Silloin se ei ole ekologinen vaan moraalinen premissi. Tätä premissin laajaa muotoa ei jaeta. Vaatiihan metsästäminen mahdollisuuden ja oikeuden eläinten tappamiseen ja oikeuden ottaa eläin metsästäjän haltuun.

Monissa aineistoni lehtikirjoituksissa eläimen tappamisen moraalivaatimukset on kuitenkin muotoiltu niin vaativiksi, ettei riistaeläintä pystyttäisi metsästämään läheskään jokaisessa tilanteessa niiden mukaisesti, vaikkei metsästäystä periaatteellisesti kiellettäisikään. Vain lemmikkieläimen saa, vegaanien kantaa ehkä lukuun ottamatta, monien kirjoittajien käsityksen mukaan lopettaa, koska olosuhteet voidaan silloin kontrolloida loppuun saakka. Vegaanien käsitys näyttää olevan, ettei eläintä voisi koskaan surmata, vaan että eläimille tulisi antaa ihmismäiset kansalaisoikeudet. Monet muutkin keskustelijat jakavat tämän näkemyksen, vaikkeivät ilmoita olevansa vegaaneita.

Myös ihmisen eläimeen kohdistuva, taloudellisesti hyödyttävä hyväksikäyttö on alettu monissa kirjoituksissa kiistää. Tämä näyttää koskevan jo ainakin villejä eläimiä, mutta myös jotkin järjestöt katsovat, ettei tuotantoeläimiäkään pitäisi hyväksyä käytettäväksi ihmisen minkäänlaisiin tarpeisiin. Vain ”seuraeläimet” sallitaan.

Tämän tutkimuksen aineistossa on kysytty, miksi villit eläimet pitäisi jättää metsään elämään itsekseen? Miksi niitä ei saisi metsästä ja käyttää ruokana? Miksi ihmisen pitäisi käyttäytyä petona toisin kuin muiden petojen?

Esimerkiksi seuraavasta nähdään kiistattomasti, ettei metsästäys olisi mahdollista, jos tuskattoman kuoleman vaatimuksesta olisi pidettävä poikkeuksettomasti kiinni, koska välittömän kuoleman tai tajunnanmenetyksen pyrkimys ei aina täysin varmasti toteudu.

Länsimaisen moraalikäsitteen ja lainsäädännön mukaan kotieläimen saa tappa vain siten, että tajunnan menetys tai kuolema on välitön. Saman säännön tulee päteä villieläimiin. (Päivi Viinikainen-Rosqvist, HS 29.9.1993)

Näyttää siltä, että jos tuskattoman kuoleman ehto aina täytyisi, Päivi Viinikainen-Rosqvist ei täysin kieltäisi villieläimen tappamista. Mutta koska tiedetään kiistat-

tomasti, ettei se aina täyty, hänen kantansa merkitsee metsästyksen kieltoa. Marjo Kuismakaan ei vie edes metsästyksenvastaista kantaansa johdonmukaiseen loppuun saakka, koska hän hyväksyy metsästyksenkin eräissä tapauksissa. Kysymys ei siten ole metsästyksen periaatteellisesta kiellosta, puhumattakaan tappamisen täyskiellosta, vaikka hänen kantansa mukaan metsästys supistuisi nykyisestään hyvin paljon tai peräti loppuisi valtaosasta maata.

Metsästyslupia tulisi sallia paikallisille asukkaille vain tarkoin harkituissa erityistilanteissa. Myös tiettyjen tuontituholaisten kuten minkin pyynti tulisi näillä alueilla sallia. (Marjo Kuisma, HS 7.3.1994)

Monien kirjoittajien kannan mukaan luonnolla ja eläimillä on itseisarvo, joka seuraa siitä, että eläimillä mitä ilmeisimmin on tietoisuus. Tietoisuus on attribuutti, jonka jotkut keskustelijat liittävät tappamisen täyskieltoon. Tietoinen olento muistuttaa ihmistä siinä määrin, että eläimeen tulee suhtautua niin kuin mihin tahansa tietoiseen ja tuntevaan subjektiin. Tällöin eläimille tulee sallia ihmisestä riippumatta oikeus hyvään elämään. Niin ikään tällainen argumentoija kannattaa kasvissyöntiä, suosittelee sitä muille ja toivoo kansalaiskeskustelua luonnon itseisarvosta. Kasvissyönnissä nähdään keino vähentää eläinten kärsimystä ja ekosysteemin tuhoutumista sekä edistää tasa-arvoa kehitysmaiden ja teollisuusmaiden ihmisten välillä.

Niin kutsutut vegaanit kieltävät metsästyksen kokonaan. Niin ikään he eivät hyväksy uusien, ihmisestä riippuvaisten eläinten tuottamista maailmaan yhtä vähän kuin eläimen tappamista. Kissanruokapurkin avaamista kuvataan inhoitavaksi kokemukseksi, vaikka hoidettava kissa onkin vain löytöeläin. Kissanruoka on eläinperäistä, vieläpä tehohäntuotannolla saatua materiaalia, mutta kissaa ei voi muuttaa. (Päivi Ängeslevä, HS 8.10.1995)

Päivi Korhonen ja Martti Bergestadt tyytyvät pelkkään teehe, sillä kahvilasta ei löydy viipaletta kurkku- tai tomaattiruisleipää. He ovat nimittäin vegaaneja. Vegaani ei syö lihaa, kalaa, maitoa, munia eikä hunajaa. Hän ei käytä silkkiä, villaa, steeriinikynttilöitä eikä nahkaa, joita tuotetaan ihmisten mielihaluun tyydyttämiseen. (Päivi Ängeslevä, HS 8.10.1995)

Oikeutta eläimille, meat is murder,(...). (HS 4.12.1995)

Tämä vegaaniryhmän puseron teksti ei jätä sijaa arvailuille. Vegaani kieltää yksiselitteisesti sekä metsästyksen että kaikenlaisen eläinten hyväksikäytön ihmisen tarpeisiin. Lihaa saa syöttää vain jo olemassa olevalle kissalle, koska kissa ei syö

kasveja eikä jo olemassa olevaa kissaa saa lopettaa. Tämän mukaan vegaani ei hanki uutta kissaa, jollei ole kysymys jo olemassa olevasta kissasta.

Eläinten oikeudet heikoimmillaan tarkoittavat tämän jakson keskustelussa sitä, että eläimiä kohdellaan hyvin ja kunnioittaen niiden yksilöllisyyttä, mutta vahvimmillaan eläimille tulee sallia oikeus mahdollisimman hyvään elämään ihmisestä ja hänen intressistään riippumatta. Eläinten oikeudet vastaavat tämän kannan mukaan vahvimmillaan itsenäisen, täysiä kansalaisoikeuksia nauttivan subjektin, ihmisen elämää.

Jos eläimet ovat kansalaisia, niihin on käsitykseni mukaan sovellettava ihmisen murhan tabua.

Tässä luvussa olevat esimerkit eivät näytä voittopuolisesti eksplikoituina tai ehkä edes implisiittisesti merkitsevän niin pitkälle vietyä vaatimusta, että voisin tämän aineiston perusteella selkeästi väittää, että ihmisen murhan tabua on johdonmukaisesti sovellettu eläimiin. Mutta ainakin vegaanit kieltävät eläimen ”murhan” ihmisen intressistä aiheutettuna. Niinpä joissakin tapauksissa, ainakin vegaanien kannanotoissa, ihmisen murhan tabua on tässä aineistossa sovellettu myös eläimiin. Heidän kantansa merkitsee ilmeisesti totaalista ”eläimen murhan” kieltoa, vaikei sitä johdonmukaisesti pystyttäisi aina toteuttamaan. Pyrkimyksenä se on kuitenkin lausuttu niin selvästi, ettei ole epäilystäkään ”eläimen murhan” ohjelmallisesta kiellosta.

4.2 Metsästyskeskustelun erilaiset näkemykset

Keskustelussa näkyy hyvin selvästi se paradigmaattinen ero, joka on ollut metsästyskeskustelun premisseistä kautta linjan nähtävissä. Toisille luonto on koskemattomana säilytettävä objekti, ikään kuin prestiisisymboli, arvoesine, jolla on itsessään luovuttamattomat oikeudet.

Toisaalta luonto ja eläimet ovat uusiutuvaa luonnonvaraa, käyttökelpoista ruokaa ja muita elämän hyödykkeitä, kuten turkiksia. Se on tullut ilmi näistä teksteistä. Juuri tämän metsästäjien asenteen on katsottu merkitsevän primitiivistä näkemystä, sivistymättömyyttä: implisiittisesti siis väitetään, että ihminen on ollut koko lajinkehityksensä ajan sivistymätön, sillä muilla lajeilla on ollut heti alusta alkaen samat oikeudet, joita vasta nyt on alettu vaatia saatettavaksi voimaan. Eläimellä ei ole tarvetta sivistyä, mutta ihmisellä, vaikei sen eläinperäisyyttä halutakaan epäillä, tuo tarve yhä on eikä ihminen tämän kannan mukaan milloinkaan voi tulla täysin sivistyneeksi. Eläin on valmis, ihminen ei ole eikä hän koskaan tulekaan valmiiksi.

Viimeaikainen julkinen keskustelu varmasti yllätti metsästäjät, joiden sanottiin elävän yhä ”60-luvun asenteissa”. Metsästäjätaho ei nähtävästi ollut lainkaan tai ainakaan omalta kannaltaan riittävästi seurannut erityisesti Amerikasta lähtöisin olevia eläinaktivistien käsityksiä metsästyksestä. Maailma näyttää ikään kuin hetkessä muuttuneen uudenaikaiseksi, ennen kokemattomaksi. Metsästäjien vastareaktiot eivät enää turvaa perinteisiä metsästysmahdollisuuksia.

Näissä lehtiteksteissä erityisesti pienriistan metsästys, kuten vesilintujen pyynti, halutaan tehdä nykyistäkin vaikeammaksi. Turkisriistan metsästystä, villiminkkejä ja supikoiria ehkä lukuun ottamatta, ei olla valmiita hyväksymään lainkaan. Sama koskee paljolti myös niin sanottuja rauhoittamattomiksi eläimiksi luonnehdittuja lajeja. Ilmeisesti vain hirvenmetsästys hyväksytään välttämättömänä pahana. Hylkeitä ei haluta enää hyväksyä metsästettäviksi. Valaita tässä aineistossa ei esiinnykään.

Leimallista tässä luvussa kuvatulle keskustelulle on, että siinä ekologisten perusteiden ohella vastustetaan metsästystä myös niin kutsutuilla eettisillä ja moraalisisilla perusteilla. Ekologiset perusteet tarkoittavat luonnon ”fyysistä” ilmenemistä kuten lajien säilymistä ja niiden elinoloja. Eettiset, moraaliset ja jopa uskonnolliset perusteet liittyvät ihmisen omaan luontoon eivätkä fyysiseen todellisuuteen. Marxilaisittain argumentoiden ekologiset perusteet olisivat reaali- ja henkiset perusteet päällysrakennetta. Nyt näiden perusteiden, päällysrakenteen, katsotaan muuttaneen maailmaa niin, että tuon muutoksen tulisi näkyä myös käytännössä.

Tästä aineistosta tekemieni havaintojen perusteella voin epäilemättä sanoa, että Suomessa vastustetaan metsästystä muillakin kuin ekologisilla perusteilla. Näin tapahtuu nähdäkseni jopa pääsääntöisesti. Väittämät tarkoittavat lajien tasa-arvovaatimusta, lajidemokratiaa.

Lopputuloksena esitettyjen vaatimusten seuraamisesta olisi luontoon ja eläimiin suhtautumisessa selvä siirtymä pois luonnonvaraisen liharuokan käyttämisestä ihmisen ravintona ja siirtyminen entistä laajemmassa mitassa viljeltyjen kasvien käyttöön ruokana.

Aineistossani esiintyvät vegaanit menevät kuitenkin niin pitkälle, että vain villit luonnonkasvit täyttävät heidän kriteerinsä, koska kasveja on vaikea viljellä niin, että siten aikaansaatu ruoka täyttäisi heidän moraaliset laatuvaatimuksensa. Sitähän puhe biologistenkin torjuntamenetelmien vieroksunnasta tietenkin merkitsee.

Seuraavassa luvussa tutkin, miten usein kukin lehtiteksteissä oleva diskurssi esiintyy ja miten niissä esiintyvät diskurssit liittyvät toisiinsa

5 Diskurssien keskinäiset yhteydet

Diskurssianalyysille on tunnusomaista, ettei sen avulla sellaisenaan pystytä saamaan selville tekstissä esiintyvien eri elementtien useutta, niiden paljousuhteita. Sen avulla saadaan esille oikeastaan vain se, mitä piirteitä tekstissä esiintyy eli mitä käsitteitä siinä käytetään sekä miten niistä puhutaan eli mitä puhujat tarkoittavat, kun he keskustelevat tärkeinä pitämistään asioista.

Tällaisen havainnon jälkeen on syytä pohtia muita sellaisia työmenetelmiä, joilla tekstin elementtien paljousuhteista ja niiden suhteiden keskinäisistä yhteyksistä saisi paremman ja tarkemman kuvan ja myös miten diskurssit mahdollisesti kytkeytyvät toisiinsa. Tutkija joutuu pohtimaan ”käsityötaitoaan”, eli niin kuin Mills (1970) on sanonut, että tutkimuksen tekijällä tulisi olla hyvä käsityötaito. Tällaisen pohdinnan tuloksena helposti tulee ajatelleeksi, ettei ehkä ole olemassa ainakaan yhtä sellaista keinoa tai edes keinovalikoimaa, jolla varmasti ja automaattisesti pystyisi saamaan aikaan riittävän selvyuden esillä olevaan kysymykseen.

Tässä luvussa esitän kysymyksen, mitä ehkä voisin saada jo tekemieni analyysien, kolmannen luvun metsästyksen vastustuksen ja sen puolustamisen paljousuhteiden selvittämisen sekä neljännen luvun diskurssianalyysin, ohella ja lisäksi selville ja esille sanomalehtiaineistostani? Mitä vastauksia pystyisin siitä ehkä vielä lukemaan?

Vaikka kolmannen luvun tulokset eivät käsitykseni mukaan olleet yleistettävissä perusjoukkoon eli suomalaisiin yleensä eikä diskurssianalyysikaan ehkä yleensä eikä vallankaan tässä tapauksessa anna tämänkaltaista vastausta, on kiinnostavaa nähdä, mitä seikkoja, mitä diskursseja voidaan pitää toisilleen ikään kuin ”sukua olevina” tekemässäni diskurssianalyysissä. Mitkä diskurssit näyttävät kytkeytyvän toisiinsa? Mitä tämä tulos kertoo keskustelusta?

5.1 Eri diskurssien esiintyminen kirjoituksissa

Edellä neljännessä luvussa jaoin lehtiaineistossa esiintyvän puheen kymmeneksi eri diskurssiksi, joista pyrin muodostamaan, raakahavainnot pelkistäen, asiasisälöltään yhtenäisiä kokonaisuuksia ja joiden avulla analysoin erittelemäni tekstit. (Alasuutari 1994, 31) Näihin havaintoihin saatoin sisällyttää kaiken sen materiaalin, jonka tunnistin kirjoituksista. Jokaisesta analysoimastani tekstistä löysin joi-takin aineksia, jotka tunnistuivat jonkin diskurssin tai joidenkin diskurssien muo-

dostamiin ”lokeroihin” sopiviksi niin, että ne valaisivat ja selittivät tekstien lausumia.

Tässä tarkastelussa otan lähtökohdakseni taulukon 5., johon olen merkinnyt kustakin 77 tekstistä esille ottamani 202 viittausta eri diskursseihin.

Osoittaakseni diskurssien keskinäisiä yhteyksiä ja kytköksiä esitän jäljempänä myös erilaisia näkökulmia poimimalla vuorollaan taulukosta 5. kunkin diskurssin yhteydessä esiintyvät muut diskurssit näiden rinnalle saadakseni selville viittausten useuden. Silloin otan selitettäväksi muuttujaksi vuorollaan kunkin diskurssin ja punnitsen viittausten avulla kyseisen diskurssin kytkeytymistä toisiin diskursseihin, kuten Alasuutari on esittänyt. (Alasuutari 1994, 165–184)

Olen laatinut Boolean algebran esitystavan mukaisen taulukon eri diskurssien esiintymisestä analysoimissani lehtiteksteissä. (Alasuutari 1994, 165–184) Sen mukaisesti diskurssi joko esiintyy kyseisessä, juoksevasti numeroidussa tekstissä, jolloin tekijä saa arvon yksi (1) tai sitten se ei esiinny tekstissä, jolloin se saa arvon nolla (0). Tässä on edelleen kysymys laadullisesta tulkinnasta.

Diskurssit ovat:

- A) Uusiutuvan luonnonvaran kestävä käyttö
- B) Kotoperäiset ja muualta tuodut lajit
- C) Lajien geneettinen puhtaus
- D) Ruokaa on kaupoissa tarpeeksi
- E) Metsästyskö luonnonsuojelua?
- F) Petojen vaarallisuus ihmiselle
- G) Vapaa metsästyoikeus
- H) Erätaitojen säilyminen
- I) Suomen kansainvälinen maine
- J) Eläinten oikeudet

Taulukko 5. Lehtitekstien viittaukset eri diskursseihin. Väitöskirjani 3., 4. ja 5. luvun tutkimusaineistona olevien lehtitekstien sisältämät viittaukset eri diskursseihin (= boolelainen ”totuustaulu”)

Teksti n:o	Diskurssit									
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
3	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1
4	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1
5	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0
6	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0
7	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
9	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
10	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0
11	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1
12	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1
13	1	0	0	0	1	1	1	0	1	0
14	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
15	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0
16	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0
17	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
18	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
19	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1
20	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
21	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1
22	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
23	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0
24	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0
25	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0
26	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
27	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
28	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
29	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1
30	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
31	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
32	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
33	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
35	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0
36	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
37	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
38	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
39	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0

Teksti n:o	Diskurssit									
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
40	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
41	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
42	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
43	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
44	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
45	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1
46	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1
47	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0
48	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0
49	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
50	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
51	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0
52	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0
53	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0
54	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
55	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1
56	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
57	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
58	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1
59	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
60	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1
61	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
62	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1
63	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
64	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0
65	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0
66	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0
67	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
68	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
69	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0
70	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
71	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
72	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1
73	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
74	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1
75	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
76	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
77	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
N	47	23	3	6	56	6	13	6	20	22
%	61	29	4	8	73	8	17	8	26	28

Diskurssin E eli ”Metsästyskö luonnonsuojelua?” esiintymistiheys on ylivoimaisesti suurin eli 73 prosentissa teksteistä esiintyi tämä diskurssi. Olinko kasannut tälle diskurssille liiallisesti tunnusmerkkejä eli aineistossa esiintyviä raakahavain-toja? Kun kuitenkin on kysymyksessä metsästyksen keskeisin ongelmapuhe, on kai luonnollista, että näinkin suuri osa teksteistä koskee juuri tätä metsästyksen yleiskritiikkiä. Tämän vuoksi, ja kun kaikki se materiaali, joka diskurssiin on sisällytetty, todella tunnusmerkkiensä puolesta kuuluu tähän yhteyteen, ei liene syytä pyrkiä tarkistamaan raakahavaintojen pelkistämistä siitä syystä, että tapausten lukumäärä ensi näkemältä näyttää kovin suurelta. (Alasuutari 1994, 30–34) Antaahan tapausten lukumäärä vakuuttavasti vastauksen siihen kysymykseen, missä määrin metsästyskeskustelu on tässä aineistossa keskittynyt pohtimaan metsästystä sen oikeutuksen kannalta, sitä vastaan tai sen puolesta.

Diskurssi A eli Uusiutuvan luonnonvaran kestävä käyttö jää prosentiosuudeltaan, 61 prosenttia teksteistä, melkoisesti pienemmäksi kuin diskurssi E. Diskurssi I eli Suomen kansainvälinen maine on aineistossa 26 prosentissa tekstien kokonaisuutena esiintymisestä. Diskurssi J, Eläinten oikeudet, 28 prosentin osuudellaan ja diskurssi D, Ruokaa on kaupoissa tarpeeksi, 8 prosentin osuudellaan edustavat myös pienempiä määriä kuin valtavirtadiskurssit. Diskurssi H, Erätaitojen säilyminen, on teksteistä sekin vain 8 prosentissa.

5.2 Aineiston tiheys ja diskurssien kytkennät

Lehtitekstiaineistoni osoittautui erityisen tiheäksi tutkimusaineistoksi, koska siinä jokainen teksti sisälsi vähintään yhden viittauksen, mutta useimmat monia viittauksia analysoimiini diskursseihin. Siksi se näennäisestä suppeudestaan huolimatta tuotti vastauksen siihen kysymykseen, ”miten” metsästyksen arvostelijat näkevät metsästyksen nykyään problematisoituneen. Jatkan tätä analyysiä vielä tekemällä lisävertailuja eri diskurssien kesken.

Toisessa luvussa otin pohdittavakseni kysymyksen, milloin metsästyksen oikeutuksen epäily alkoi? Kysymykseen ”miksi” se alkoi, pystynen antamaan vain viittauksenomaisia vastauksia, koska tuo yhteiskunnallisten asenteiden raju muutosprosessi on yhä nähdäkseni käynnissä eikä se näytä tuottaneen vielä ”valmiita” vastauksia ”miksi”-kysymyksiin. Tästä huolimatta yritän pohtia joitakin ”miksi”-kysymyksiä tuonnempana, koska näiden kysymysten teko on oikeutettua ainakin siinä mielessä, etteivät ihmisten käsitykset metsästyksestä ole olleet nykyisenkaltaisia vielä kovinkaan pitkää aikaa, vaan metsästystä on pidetty tarpeellisena tai ainakin luvallisena toimintana vielä varsin myöhään.

Kun ajattelee taulukon 5. jatkoanalyysiä, millä menetelmällä siitä saataisiin esille diskurssien keskinäiset kytkennät ilman että raportin havainnollisuus kärsisi, havaitsee olevansa monenlaisten vaikeuksien edessä. Olisiko hyödyllistä laatia lisää taulukoita, joissa olisi jollakin menetelmällä poimittu tapauksia jonkin diskurssin kytkeytymisestä joihinkin toisiin diskursseihin? Mitä hyötyä olisi yrittää paloitella taulukkoa 5. pienempiin osiin? Näkeehän lukija suoraankin taulukosta nuo kytkennät, ne kaikki. Mutta kytkentöjen havainnollistamiseksi voisin esitellä vuorollaan kunkin diskurssin kytkeytymistä toisiin diskursseihin siten, että valitsisi jokaisen niistä vuorollaan selitettäväksi muuttujaksi ja ottaisin muut taulukossa 5. esitetyt diskurssit selittäviksi muuttujiksi, joskaan viittausten tarkkaa sisältöä eli sitä, mitä missäkin yhteydessä on teksteissä sanottu, niistä ei kuitenkaan näkisi.

Menetelmä toteuttaa aina selitettävän muuttujan vaihtoehdon yksi (1) ja näyttää toisten samoissa teksteissä olevien diskurssien kytkeytymisen siihen. Aina kuitenkin useimmat diskurssit kytkeytyvät selitettävään muuttujaan. Vain muutamissa kirjoituksissa kytkeytymistä ei esiinny.

Nämä taulukot olen muuntanut Boolean yhtälöiksi (Liite 1.), jolloin yhtälössä esiintyvä tekijä (ykkönen) saa arvokseen diskurssin nimeä vastaavan ison kirjaimen ja siinä esiintymätön tekijä (nolla) vastaavasti pienen kirjaimen. Koska diskurssija on kymmenen, yhtälöistä tuli pitkiä, vaikeasti tulkittavia ja epähavainnollisia. Niistä ei sellaisenaan saisi kovinkaan selkeää käsitystä tehdystä analyysistä. Sen vuoksi analyysiä on jatkettu tätä tarkoitusta varten kehitetyllä tietokoneohjelmalla.

5.3 Boolean yhtälöiden minimointi – QCA-analyysi

Seuraavassa diskurssien välisiä suhteita on analysoitu kvalitatiivisen vertailevan analyysin (QCA = Qualitative Comparative Analysis) avulla. Tämän Boolean algebran perustuvan menetelmän on kehittänyt lähinnä vertailevan tutkimuksen tarpeisiin amerikkalainen yhteiskuntatieteilijä, professori Charles C. Ragin Arizonan yliopistosta (Ragin 1987; ks. myös Luoma 1993, Alasuutari 1994 sekä Ragin 1994).

Viime vuosina Charles C. Ragin (2000) on kehittänyt menetelmäänsä sumean logiikan avulla siten, ettei tekijöiden uudessa, niin kutsutussa fs/QCA-analyysissä enää tarvitse olla dikotomisias. Vaikka menetelmä on alkuaan kehitetty kausaaliiseen tutkimukseen (yksi selitettävä ja useampia selittäviä tekijöitä), ei sen käyttö välttämättä edellytä kausaalista asetelmaa. Sitä voi soveltaa myös ”ymmärtäväs-

sä” tutkimuksessa (ks. esim. Rantala & Hellström 2001). Seuraavassakin sitä on käytetty vain havaittujen diskurssien välisten suhteiden kuvaamiseen.

Seuraavassa analyysissä on käytetty QCA³⁰ -tietokoneohjelmaa (ks. Drass 1998; ohjelman saa pakattuna osoitteesta: <http://www.nwu.edu/sociology/tools/qca/qca.zip>). Sen avulla voi esimerkiksi minimoida totuustauluja, joissa käytetään dikotomisia tekijöitä tai muuttujia. Nämä tekijät saavat joko arvon 1 (ilmiö esiintyy) tai 0 (ilmiö ei esiinny).

Tässä analyysissä minimointi tuottaa kuitenkin vaikeasti tulkittavia Boolean yhtälöitä, jotka tosin löytyvät liitteestä (Liite 1.). Tulkintaan vaikuttaa olennaisesti se, että tutkittavia tekijöitä – tässä tapauksessa diskursseja – on runsaasti. Kyseessä on peräti 10 eri diskurssia, joista yhdeksää käytetään vuorollaan samanaikaisesti eräänlaisena ”selittävänä tekijänä” yhteyksien tulkintaan. Mainittakoon, että edellä mainittu ohjelmakin hyväksyy korkeintaan 12 ”selittävää tekijää”. Analyysi siis edellyttäisi onnistuakseen suhteellisen pientä määrää tekijöitä tai sitten hyvin selkeitä suhteita niiden välillä. Tästä syystä diskurssien kytkentöjä tarkastellaankin seuraavassa vain niiden esiintymisfrekvenssejä kuvaavan taulukon pohjalta. Ne perustuvat alkuperäiseen totuustauluun (Taulukko 5.). Formaalisti ”minimoidut” yhtälöt on esitetty liitteessä 1. Siitä havaitaan, ettei QCA-analyysi tässä tapauksessa helpota diskurssien välisten kytkentöjen tulkintaa.

Taulukko 6. Diskurssin A (Uusiutuvan luonnonvaran kestävä käyttö) kanssa (mukana vain 42 tekstiä, joissa diskurssi A esiintyy) yhdessä esiintyvien diskurssien frekvenssit.

Diskurssi	Esiintyy	Ei esiinny
B	10	31
C	2	40
D	3	39
E	29	13
F	3	39
G	10	32
H	4	38
I	13	29
J	11	31

³⁰Tietoja laadullisesta vertailevasta analyysistä eli QCA:sta (QCA = Qualitative Comparative Analysis), joka perustuu Boolean algebraan löytyy sivun <http://www.wedu oulu.fi/sos/tm2/anht/qca.htm> kautta.

Useimmiten eli runsaassa puolessa tapauksista diskurssi A esiintyy yhdessä diskurssi E (Metsästyskö luonnonsuojelua) kanssa. Noin neljänneksessä tapauksista diskurssi A esiintyy yhdessä diskurssin B (Kotoperäiset ja muualta tuodut lajit), G (Vapaa metsästysoikeus), I (Suomen kansainvälinen maine) ja J (Eläinten oikeudet) kanssa. Muiden kanssa vain ei juuri koskaan.

Diskurssit E ja A ovat metsästyksen ongelmapuheiden valtakurssit, eräänlaiset ”portinpylväät”, joihin suuressa määrin keskittyy sekä metsästyksen vastustus- että sen puolustuspuheet. Muut näiden ja muidenkin kanssa esiintyvät diskurssit olen halunnut pitää analyysissäni mukana ensiksikin siksi, että ne joka tapauksessa esiintyvät teksteissä, mutta erityisesti siksi, että vaikka ne olisivat pieniäkin, ne kuitenkin ovat tämän keskustelun ”rajapyykkejä”.

Ajatus, jota olen harkinnut, voisiko jotkin näistä harvoin esiintyvistä viittauksista yhdistää joihinkin toisiin, niiden ”sukua” oleviin diskursseihin, jolloin asetelma yksinkertaistuisi, ei ole kuitenkaan houkutelut. Mielestäni silloin menettäisin liian paljon sellaisia vivahteita, jotka haluan pitää mukana.

Kun keskustelussa puhutaan kotoperäisistä ja muualta tuoduista lajeista eli kun on kysymys diskurssista B, on luonnollista, että se liitetään varsin usein A:han eli uusiutuvan luonnonvaran kestävään käyttöön. Jokseenkin saman verran puhutaan kestävästä käytön yhteydessä myös Suomen kansainvälisestä maineesta (I) ja eläinten oikeuksista (J), jotka ovat molemmat voittopuolisesti metsästyksen arvostelun ja vastustuksen diskursseja. Vähän erilaisessa sävyssä viitataan vapaaseen metsästysoikeuteen (G), koska sen avulla voidaan toteuttaa osittain myös kestävästä käytöstä tai sitten sen katsotaan vaarantavan tuota kestävästä käytöstä.

Diskurssit C, D ja F ovat tässä yhteydessä eräänlaisia keskustelun rajapyykkejä. Ne ovat mukana siksi, että ymmärrettäisiin, kuinka monivivahteinen tämä keskustelu on. Diskurssit C ja F tulevat vastaisuudessa varmaankin lisääntyvästi agendalle, kuten on jo käynytkin diskurssin F osalta aineistoni syntymisen jälkeen. Karhuhan on sekä tappanut että vammauttanut ihmisiä. Näyttää myös siltä, että ihmiset ovat alkaneet pelätä yhä lisääntyvästi susia juuri ihmisten turvallisuuden kannalta. Vaikken tutkinutkaan petojen kotieläimille aiheuttamaa uhkaa, on selvästi näkyvissä, että petojen tapettua ja vahingoitettua koiria, lampaita ja nautoja, alkaa taas esiintyä pelkoja, jotka äärimmillään on tulkittu ”petovihaksi”.

Diskurssit I ja J voisi yhdistää E:hen, jollei haluaisi tietää niiden nimeämiä erityisperusteluja. Diskurssin I takanahan on suomalaisten tunnettu pelko siitä, ”mitä meistä ajatellaan” ja diskurssin J perusteena on ravintoketjulle, tuolle evoluution muovaamalle koodille, vieras ajatus erityisistä eläinten oikeuksista. ”Eläinten oikeudet” on varsin uusi käsite. Se rinnastetaan lähes ihmisoikeuksiin.

Viitekehystenä käyttämälleni luonnon suoralle käytölle se on vieras, koska se ei sovellu ekologisesti halvimpaan mahdolliseen ihmisen elämään.

Taulukko 7. Diskurssin B kanssa (mukana vain 23 tekstiä, joissa diskurssi B esiintyy) yhdessä esiintyvien diskurssien frekvenssit

Diskurssi	Esiintyy	Ei esiinny
A	10	13
C	2	21
D	2	21
E	15	8
F	3	20
G	0	23
H	1	22
I	3	20
J	9	14

Diskurssi B esiintyy lähes aina joko diskurssin A tai E kanssa eikä juuri koskaan muiden kanssa.

Diskurssin B (kotoperäisen ja muualta tuodut lajit) esiintyminen A:n kanssa on pelikuva edellisestä kohdasta. C esiintyy kahdesti B:n kanssa niin kuin A:nkin kanssa. Lajien geneettiseen puhtauteen viitataan myös tässä yhteydessä. On odotettava, että B esiintyy peräti viisitoista kertaa E:n kanssa, koska metsästys koskee aina johonkin lajiin kuuluvia eläimiä. Myös diskurssiin J viitataan yhdeksän kertaa eli lähes puolessa tapauksista. Eläinten oikeudet mainitaan useimmiten lajien puolustuspuheissa.

Taulukko 8. Diskurssin C kanssa (mukana vain 3 tekstiä, joissa diskurssi C esiintyy) yhdessä esiintyvien diskurssien frekvenssit.

Diskurssi	Esiintyy	Ei esiinny
A	2	1
B	2	1
D	0	3
E	2	1
F	1	2
G	0	3
H	0	3
I	1	2
J	0	3

Diskurssi C esiintyy yleensä muiden diskurssien kanssa. Kuitenkaan se ei esiinny koskaan diskurssien D, G, H ja J kanssa.

Diskurssin C kanssa yhdessä esiintyvät yleensä vain sellaiset toiset diskurssit, joilla voi olla tekemistä lajien geneettisen puhtauden kanssa. Joidenkuiden aineis-toni kirjoittajien käsityksen mukaan tuo geneettinen puhtaus on korkea luon-nonarvo, kun se ei toisille taas sitä ole. Koska geneettinen puhtaus esiintyy vain kolmessa tekstissä, olisi ollut houkuttelevaa yhdistää se vaikkapa valtakurssiin E, jolloin olisin saanut variaabelien määrän pienemmäksi. Niin en kuitenkaan menetellyt, koska pidän sitä koskevaa puhetta hyvin merkittävänä sen määrästä huolimatta.

Diskurssi D (ruokaa on kaupoissa tarpeeksi) ei ole ollut relevantti tässä yhteydessä siitäkään huolimatta, että joku olisi saattanut nähdä näidenkin liittyvän toisiinsa. Diskurssit G ja H ovat jääneet luonteensa vuoksi tässä yhteydessä ilman viittausta. Mielestäni yllättävintä on, ettei eläinten oikeuksia (J) ole mainittu mis-sään näissä kolmessa tekstissä.

Taulukko 9. Diskurssin D kanssa (mukana vain 6 tekstiä, joissa diskurssi D esiintyy) yhdessä esiintyvien diskurssien frekvenssit

Diskurssi	Esiintyy	Ei esiinny
A	3	3
B	2	4
D	0	6
E	6	0
F	0	6
G	1	5
H	1	5
I	2	4
J	2	4

Diskurssi D esiintyy aina diskurssin E kanssa, muttei koskaan diskurssien C ja F kanssa.

Suullisessa puheessa ja kahvipöytäkeskustelussa viitataan nähdäkseni yllättävän usein diskurssiin D käyttämällä lähes sanatarkasti muotoa ”miksi vielä met-sästetään, vaikka kaupoissa on ruokaa tarpeeksi”. Sehän käynnisti tämän selvi-tysyritykseni. Sanamuoto on niin kiteytynyt ja pysyvä, että sillä uskoisi olleen kirjallinen, laajalle levinnyt esikuva. Se, että se lähestyy asiaa aina ”kaupunkilai-sesta” näkökulmasta, viittaa muuhun kuin käytännönläheiseen ekoprimarismiin, jota olen käyttänyt tulkintakehikkonani.

Tässä aineistossa diskurssi esiintyy tosin vain kuudessa tekstissä, mutta aina E:n kanssa yhdessä eli ”metsästyskö luonnonsuojelua”. Kun viitataan metsästyksen kieltoon, puhetta perustellaan sillä, että kaupoissa on ruokaa metsästämistään. Varsin tasaisesti tämä diskurssi esiintyy, vähäisestä tekstimäärästään huolimatta, A:n, B:n, G:n, H:n, I:n ja J:n kanssa yhdessä. Vain C:n ja F:n kanssa se ei esiinny, koska se ei voisikaan nähdäkseni niiden kanssa esiintyä.

Taulukko 10. Diskurssin E kanssa (mukana vain 55 tekstiä, joissa diskurssi E esiintyy) yhdessä esiintyvien diskurssien frekvenssit.

Diskurssi	Esiintyy	Ei esiinny
A	29	26
B	15	40
C	2	53
D	6	49
F	6	49
G	9	46
H	2	53
I	16	39
J	19	36

Diskurssi E esiintyy yleensä diskurssin A kanssa ja joskus myös diskurssien B, I ja J kanssa. Muiden kanssa se ei esiinny juuri koskaan.

Diskurssi E (metsästyskö luonnonsuojelua) on metsästyksen ongelmapuheen keskeisin elementti ja viittausten lukumäärällä mitaten suurin yksittäinen diskurssi. Tässä puheessa viitataan varsin usein uusiutuvan luonnonvaran kestävään käyttöön nimenomaan metsästämillä. Nämä viittaukset ovat joskus metsästyksen hyväksyviä. Mutta enimmäkseen niissä arvostellaan ja vastustetaan metsästystä. Niissä väitetään, ettei metsästys ole kestävää käyttöä. Konsensus ei ole ollut mahdollinen.

Myös diskurssi B esiintyy usein E:n kanssa. Koskeehan metsästys aina jotakin lajia. Mutta nekin keskustelijat, jotka vastustavat yleisesti metsästystä, näyttävät usein kannattavan muualta tuotujen lajien metsästystä. Kotoperäisten lajien metsästys näyttää olevan useille keskustelijoille vaikeasti hyväksyttävää.

Diskurssi I (Suomen kansainvälinen maine) mainitaan E:n kanssa yhdessä 16 kertaa. Keskustelijat tuntuvat olevan usein huolissaan siitä, mitä meistä suomalaisista ajatellaan. He pelkäävät maineen menettämistä. Jopa teollisuustuotteiden kansainvälistä boikottia saatetaan pelätä samoin kuin yksittäisten ihmisten tekemiä valintoja.

Praktisen elämänsentteen kannalta vieras eläinten oikeuksien diskurssi (J) esiintyy tässä yhteydessä 19 kertaa. Tosin se ei esiinny 36 tapauksessa lainkaan. Muiden diskurssien yhteydessä E:n esiintyminen on vähäistä.

Taulukko 11. Diskurssin F kanssa (mukana vain 6 tekstiä, joissa diskurssi F esiintyy) yhdessä esiintyvien diskurssien frekvenssit.

Diskurssi	Esiintyy	Ei esiinny
A	3	3
B	3	3
C	1	5
D	0	6
E	6	0
G	2	4
H	0	6
I	3	3
J	1	5

Diskurssi F (Petojen vaarallisuus ihmisille) esiintyy aina diskurssin E kanssa muttei koskaan diskurssien D ja H kanssa eikä juuri koskaan myöskään diskurssien C ja J kanssa.

Diskurssi F (petojen vaarallisuus ihmisille) kanssa yhdessä esiintyy aina diskurssi E, joka mainitaan kaikissa niissä kuudessa tekstissä, joissa puhutaan diskurssista F. Jos käyttäisi kirjanpitotermiä, voisi sanoa, että E on aina F:n vastatili.

Diskurssi C oli paljon esillä susikeskustelussa, mutta tässä se ei kuitenkaan esiinny. Koska petoeläimiä ei käytetä meillä ruoaksi, ei diskurssia D siitä syystä mainita F:n yhteydessä. Kukaan ei ole myöskään ollut huolissaan erätaitojen säilymisestä, vaikka niin uskoisi kuitenkin olevan. Suomen kansainvälisestä maineesta on oltu myös huolissaan, muttei niinkään eläinten oikeuksista.

Taulukko 12. Diskurssin G kanssa (mukana vain 13 tekstiä, joissa diskurssi G esiintyy) yhdessä esiintyvien diskurssien frekvenssit.

Diskurssi	Esiintyy	Ei esiinny
A	10	3
B	0	13
C	0	13
D	1	12
E	9	4
F	2	11
H	1	12
I	3	10
J	0	13

Diskurssi G (vapaa metsästysoikeus) esiintyy melkein aina diskurssin A ja E kanssa muttei koskaan diskurssien B, C ja J kanssa eikä juuri koskaan diskurssien D, F, J ja H kanssa.

Diskurssi G liitetään pääsääntöisesti diskursseihin A ja E kai lähinnä siksi, että ne antavat kaikupohjan silloin, kun keskustellaan vapaasta metsästysoikeudesta. Kun otetaan uusiutuvaa luonnonvaraa, riistaa, haltuun vapaan metsästysoikeuden alueella eli pohjoisessa, puhutaan kuin luonnollisena asiana myös metsästyksen oikeutuksesta yleensä, jolloin diskurssi E mainitaan. Vapaa metsästysoikeus sivuaa hivenen petojen vaarallisuutta ihmiselle. Vedotaan taas myös siihen kaupunkilaiseen näkökulmaan, ettei metsästys ole välttämätöntä, koska ruokaa on kaupoissa tarpeeksi. Erätaitojen säilymiseen myös vedotaan. Eniten ollaan kuitenkin huolissaan Suomen kansainvälisestä maineesta.

Taulukko 13. Diskurssin H kanssa (mukana vain 6 tekstiä, joissa diskurssi H esiintyy) yhdessä esiintyvien diskurssien frekvenssit.

Diskurssi	Esiintyy	Ei esiinny
A	4	2
B	1	5
C	0	6
D	1	5
E	2	4
F	0	6
G	1	5
I	3	3
J	2	4

Diskurssi H (Erätaitojen säilyminen) ei esiinny koskaan diskurssien C ja F kanssa ja hyvin harvoin myös diskurssien B, D ja G kanssa. Useimmin se esiintyy diskurssien A ja I kanssa.

Erätaitojen säilymisestä eivät kannu huolta ne, jotka pyrkivät lopettamaan metsästyksen. Asia saattaa olla juuri päinvastoin. Lehtikeskustelussa esiintyy niitäkin näkemyksiä, että ihmislajin ”menneisyyden häpeä” olisi unohdettava mahdollisimman tarkoin. Samaa kantaa on myös huoli maamme kansainvälisestä maineesta. Eläinten oikeudet nähdään myös esteenä erätaitojen säilymiselle.

Taulukko 14. Diskurssin I kanssa (mukana vain 20 tekstiä, joissa diskurssi I esiintyy) yhdessä esiintyvien diskurssien frekvenssit.

Diskurssi	Esiintyy	Ei esiinny
A	13	7
B	3	17
C	1	19
D	2	18
E	16	4
F	3	17
G	3	17
H	3	17
J	7	13

Diskurssi I (Suomen kansainvälinen maine) esiintyy useimmiten diskurssien E ja A kanssa. Toisaalta se ei esiinny juuri koskaan diskurssien B, C, D, F, G, ja H kanssa.

Diskurssit A ja E ovat I:n eli Suomen kansainvälisen maineen ”vastatilejä”. Myös diskurssi J (Eläinten oikeudet) saa kolmanneksi eniten viittauksia. Suomen kansainvälinen maine on joidenkuiden keskustelijoiden mielestä vaarassa, kun heidän näkemyksensä mukaan eläinten oikeuksia ei oteta huomioon. Myös ruoan helpon saatavuuden diskurssi on saanut kaksi viittausta, vaikka tätä keskustelua on yllättävän vähän sanomalehtiaineistossani.

Taulukko 15. Diskurssin J kanssa (mukana vain 22 tekstiä, joissa diskurssi J esiintyy) yhdessä esiintyvien diskurssien frekvenssit.

Diskurssi	Esiintyy	Ei esiinny
A	11	11
B	9	13
C	0	22
D	2	20
E	19	3
F	1	21
G	0	22
H	2	20
I	7	15

Diskurssi J (Eläinten oikeudet) ei esiinny koskaan diskurssien C ja G eikä juuri myöskään diskurssien D, F eikä H kanssa. Useimmiten se esiintyy diskurssin E kanssa.

Jälleen kerran A ja E ovat useimmin mainitut diskurssit, kun puhutaan eläinten oikeuksista eli diskurssista J. Yhdeksän kertaa eläinten oikeudet kytketään myös lajikeskusteluun (B). Lähes yhtä paljon on oltu huolissaan Suomen kansainvälisestä maineesta (I).

Taulukko 16. Yhteenveto diskurssien välisistä suhteista (sarakkeessa mainitun diskurssin yhteydessä eri kirjoituksissa esiintyvät muut diskurssit esiintymisfrekvenssin mukaan).

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Uusiutuvan luonnonvaran kestävä käyttö	Kotoperäiset ja muualta tuodut lajit	Lajien geneettinen puhtaus	Kaupoissa on ruokaa tarpeeksi	Metsästyskö luonnonsuojelu a?	Petojen vaarallisuus ihmisille	Vapaa metsästysoikeus	Erätaitojen säilyminen	Suomen kansainvälinen maine	Eläinten oikeudet
A	X	X	X	X	X	useimmiten	X	X	X
B	harvoin	X	X	X	X	ei koskaan	harvoin	harvoin	X
C	harvoin	harvoin	ei koskaan	harvoin	harvoin	ei koskaan	ei koskaan	harvoin	ei koskaan
D	harvoin	ei koskaan	harvoin	harvoin	ei koskaan	Harvoin	harvoin	harvoin	Harvoin
E	X	X	aina	harvoin	aina	X	X	useimmiten	Useimmiten
F	harvoin	X	ei koskaan	harvoin	harvoin	Harvoin	ei koskaan	harvoin	Harvoin
G	harvoin	ei koskaan	harvoin	harvoin	aina	Harvoin	harvoin	harvoin	ei koskaan
H	harvoin	ei koskaan	harvoin	harvoin	ei koskaan	Harvoin	harvoin	harvoin	Harvoin
I	X	harvoin	X	harvoin	X	Harvoin	X	harvoin	X
J	X	ei koskaan	X	X	harvoin	ei koskaan	X	X	X

Taulukosta ³¹ havaitaan, että diskurssit A, B, C, E ja H ovat selvästi kaikista muista diskursseista riippumattomia, joten ne erottuvat selvästi omina ”puhtaina” eli muista eriytyneinä diskursseinaan eri kirjoituksissa. Diskurssi G riippuu jossain määrin diskurssin A esiintymisestä kuten myös diskurssit I ja J diskurssin E esiintymisestä. Diskurssi D esiintyy aina, kun diskurssi E esiintyy. Samoin diskurssi F esiintyy aina, kun diskurssit E ja G esiintyvät.

Vaikka eri kirjoituksissa voidaan periaatteessa liikkua useampien diskurssien alueilla, voidaan ohjelman fs/QCA (ks. Ragin, Kriss and Davey 2006) ”Inclusion”-operaattorilla kokeilla, onko minkään toisistaan riippuvien diskurssien taustalta löytyvä diskurssi riittävä ”selittämään” kyseisen diskurssin esiintymistä (ks. Ragin 2006). Toisin sanoen ohjelman avulla voidaan tutkia, onko yksikään diskursseista, jotka esiintyvät aina yhdessä yhden tai useamman diskurssin kanssa, ymmärrettävissä näiden sen kanssa yhdessä esiintyvien diskurssien ”aladiskurssina”. Tätä varten tutkittiin seuraavia yhtälöitä riittävien ehtojen etsimiseksi:

- $G = A$
- $I = E$
- $J = E$
- $D = E$
- $F = E + G$

Yksittäisistä diskursseista keskustelun alaisin on kuitenkin E (= ”Metsästyskö luonnonsuojelua?”). Se näyttäisi taulukon perusteella implikoivan kirjoituksissa diskurssit I, J, D ja F. Edellä, fs/QCA-ohjelmalla, suoritetun ”happotestin” avulla sitä voidaan kuitenkin jatkossa pitää entistä perustellummin omana erillisenä diskurssinaan.

Mikään diskursseista G, I, J, D ja F ei näyttäisi olevan selitettävissä tai ymmärrettävissä yksin niiden kanssa aina esiintyvän diskurssin avulla. Toisin sanoen, mikään yksittäinen diskurssi tai diskurssijoukko ei ole yhdenkään edellä mainitun

³¹ 100 % Niiden kirjoitusten osuus, joissa sarakkeen diskurssi esiintyy AINA yhdessä rivillä mainitun diskurssin kanssa
 76 % - 99 % Niiden kirjoitusten osuus, joissa sarakkeen diskurssi esiintyy USEIMMITEN yhdessä rivillä mainitun diskurssin kanssa
 25 % - 75 % Niiden kirjoitusten osuus, joissa sarakkeen diskurssi esiintyy SILLOIN TÄLLÖIN (taulukossa X) yhdessä rivillä mainitun diskurssin kanssa
 1 % - 24 % Niiden kirjoitusten osuus, joissa sarakkeen diskurssi esiintyy HARVOIN yhdessä rivillä mainitun diskurssin kanssa
 X = 0 Niiden kirjoitusten osuus, joissa sarakkeen diskurssi EI esiinny KOSKAAN yhdessä rivillä mainitun diskurssin kanssa

diskurssin esiintymisen riittävä ehto. Näin ollen aineiston pohjalta esiin nostettuja diskursseja voidaan pitää toisistaan riippumattomina.

5.4 Mitä kytkennöistä ilmenee

Kaikki kymmenen analysoitua diskurssia, rajattua keskustelua, muodostavat yhtenäisen ryppään, joiden yhteisenä teemana on metsästyksen ongelmapuhe. Vaikka jotkin diskurssit ovat niille antamiltani nimiltä ja sisällöltäänkin toisistaan melkoisesti poikkeavia, ne on tunnistettu aineistostani keskustelun tuotoksiksi. Ne sisältävät teemoja ja mielipiteitä, joita tämän ajan ihmiset pohtivat ja tuottavat.

Tuolle ongelmapuheelle on tyypillistä asioiden polarisoituminen, puhuminen puolesta tai vastaan. Puolueetonta, neutraalia puhetta on suunnilleen saman verran kuin metsästystä puolustavaa puhetta, kun taas metsästystä kritisoivaa puhetta on selvästi enemmän kuin toisia puheita. Toimijan asemia ovat metsästyksen vastustajat, sen puolustajat ja ”asiantuntijat”, jotka esittävät enimmäkseen neutraaleja kannanottoja.

Analysoidut diskurssit liittyvät toisiinsa hämmästyttävän usein silloinkin, kun ne eivät liity aivan kaikkiin muihin. Diskurssit A, E ja I liittyvät kaikkiin muihin, kun muut eivät liity aina muihin, mutta nekin liittyvät kuitenkin useimpiin toisiin, niin kuin yksityiskohtaisesta analyysistä ja yhdistelmätaulukosta on selvästi luettavissa. Diskurssien liittyminen toisiinsa on leimallinen piirre tässä keskustelussa. Diskurssien nimeämistä voi sen vuoksi pitää onnistuneena tai sitä voi ainakin tällä perusteella puolustaa.

Metsästyksen vastustus ja muu kritiikki ovat tämän keskustelun hallitseva piirre, mitä voi pitää osoituksena tämän keskeisen tutkimusaineiston valinnan onnistumisesta. Tosin puolustuspuhettakin esiintyy merkittävästi, mikä sekin tukee ajatusta materiaalin keskeisyydestä. Onhan kysymyksessä metsästyksen ongelmapuhe.

Suurimmat kasautumat lehtiaineistossa ovat diskursseissa, joissa enemmän tai vähemmän suoraan vastustetaan metsästystä. Näitä diskursseja ovat ne, jotka näyttävät olevan kauimpana perinteisistä ”antropologisista vakioista” eli ihmisen *varhaisista* lajityypillisistä ruoanhankintakeinoista, niin kuin metsästyksestä eko-primarismina. Ekototalismiahan näissä lehtiteksteissä ei esiinny, koska ihmisen ruoanhankinta on jo niin muuttunut, ettei ekototalismia enää länsimaissa ja tuotantotaloustyyppisissä talouksissa esiinny. Sitä esiintyy tosin vielä nykyäänkin muutamissa pienissä ”primitiivisissä” kulttuurinsirpaleissa, mutta niillä ei tietenkään ole yleistä merkitystä koko ihmiskunnan ruokkijana. Niiden merkitys on

tämän tutkimuksen näkökulmasta voittopuolisesti vain siinä, että niitä tarkastelemalla voidaan tunnistaa kyseinen kulttuuri ekototalismiksi. Ekoprimarismia sen sijaan esiintyy jonkin verran kaikissa nykytalouksissa, niin kuin olen luvussa 2.10 pohjolan ja maamme osalta osoittanut. Keskeisintä ekoprimarismia on juuri metsästyks, jota niin voimakkaasti arvostellaan ja vastustetaan, mutta arvostelu ja vastustus tapahtuvat puutteellisilla ja jopa väärillä perusteilla.

Keskustelussa näyttää olleen esioletuksena odotus, että ihmisen elämän perusteet ja elämä itse olisivat siinä määrin muuttuneet, että ”vanhat” antropologiset vakiot olisivat menettäneet merkityksensä ja uskottavuutensa todellisuutta koskevissa tulkinnoissa. Erittäin leimallista on ollut ekologisen primariteettiperiaatteen huomiotta jättäminen ja uskominen doksamaisesti, että vegetarismi ja veganismi automaattisesti ”pelastaisivat maailman”, vaikka ne perustuvat ekoprimarismiin verrattuna *ekologisesti* kalliiseen viljelyyn ruoanhankkimistapana. (vrt. Peltokoski 2003, 97) Kun olen esittänyt usein käsitykseni kasvinviljelyn ekologisesta kalleudesta, on väitetty, että se olisi vain minun mielipiteeni, joka voidaan sivuuttaa olankohautuksella. Olen kuitenkin täysin vakuuttunut, ettei ole kysymys mielipiteestä, vaan ”maailman” fyysisestä ominaisuudesta, joka tulisi viipymättä saattaa tieteellisen, akateemisen tutkimuksen kohteeksi. Ekologinen primariteettiperiaate on syntyneen käsitykseni mukaan luonnonlainomainen tosiasia, jonka tunnustaminen *luonnonlaiksi* on vain ajan kysymys. Se jää jäljelle, jos tai kun tuotantotalous jostakin syystä estyy.

Ekologinen primariteettiperiaate tuli ensi kerran intuitiivisesti mieleeni syyskuussa 1992, kun keitin ampumaani metsoa Mantoselän kämpässä Savukoskella. (Karsikas 1994, 78–79) Olen analysoinut ja kehitellyt sitä tuosta alkaen. Koska tajusin, että olin havainnut tämän maailman yhden perusominaisuuden siksi, että olin ryhtynyt tutkimaan metsästyksen vastustusta, se oli alitajuntani vastaus metsästyksen oikeutusta koskevaan pulmaan. Vastaus ei mielestäni voinut olla väärä. Sen vuoksi lähdin takaisin yliopistoon syksyllä 1994.

Tämän tutkimuksen ollessa valmistumassa ilmestyi *Pirjo Ilvesviidan* metsästyssosiologinen väitöskirja *Paaluraudoista kotkan suojelemaan*, Suomalainen metsästyshistoria 1865–1993, johon olen alustavasti perehtynyt. Ilvesviidan tutkimus sivuaa omaani, mutta päällekkäisyyttä ei mielestäni kuitenkaan ole. Erityisen ansiokas tuo työ on historiallisesta näkökulmasta. Siitä nykyiset ja tulevat tutkijat voivat ammentaa paljon kiinnostavia yksityiskohtia, vaikka heillä on tietenkin yleispiirteittäinen kuva ollutkin ainakin oman maamme metsästyksen historiasta. ”Kentällä” ikäni toimineena kieltämättä vähän yllätyin näkemyksestä, jonka mukaan metsästyks oli muuttunut sisällöltään toiseksi kuin mitä se oli alussa. Toki

näkemykseen metsästyksen ja riistanhoidon ”vihertymisestä” on helppo yhtyä. Toisaalta omat tulokseni eivät anna helpotusta metsästäjien huoleen metsästyksen vastustuksesta ja lopettamisvaatimuksista. Ilvesviitahan uskoo, ettei metsästystä merkittävästi vastustettaisi. Mutta todellisuus on karumpi. Kertoihan juuri joulun (2006) aikaisessa televisiohaastattelussa eräs Grönlannin eskimo, hylkeenpyytäjä, että ranskalainen näyttelijätär Brigitte Bardot oli pilannut hänen ja hänen perheensä toimeentulon. Tämä metsästäjä pyydysti vain aikuisia hylkeitä eikä poikasia, joiden tappamista oli ollut tarkoitus vastustaa. Siinä meri taas kerran ”lapsi pesuveden mukana”. Haastattelu oli tehty vuonna 2000 ja sisältyi ”milleniumsarjaan”, jossa haastateltiin eri puolilla maailmaa eläviä ekoprimaristeja ja muita lähellä luontoa eläviä ihmisiä.

Seuraavassa luvussa pyrin valaisemaan metsästyksen vastustajien joukkoa etsimällä siitä piirteitä, joita lehtikirjoitusaineiston pohjalta voidaan nähdä, mutta sen ohella pyrin saamaan myös sellaista lisävalaistusta, jota näistä lehtiteksteistä ei ollut saatavissa.

6 Onko kysymys tavanomaisesta ympäristökamppailusta?

Toisessa luvussa esitin katsauksen ja joukon esimerkkejä siitä, miten ja milloin metsästyksen oikeutuksen epäily alkoi ja millaisena se silloin näyttäytyi, kun tämä keskustelun aihe saavutti sellaisen toistuvuuden ja vakiintumisen, että voitiin ryhtyä puhumaan selvästi erottuvasta suurpuheavaruudesta ja sen materian tiheydestä. Kolmannessa, neljännessä ja viidennessä luvussa kuvasin tuon puheavaruuden ilmenemistä, sisältöä ja rakennetta lehtikirjoittelussa omassa maassamme.

Tässä luvussa kysyn, keitä nämä metsästyksen oikeutuksen epäilijät ovat? Millainen on tämän aktivistiryhmän rakenne, jos sellaisesta voi tässä tapauksessa edes puhua? Olisiko tyydyttävä vain toteamaan, että liitteissä esitetyt lehtikirjoittajat, ainakin mielipidekirjoittajat, ovat tuo aktivistijoukko? Miksi näitä metsästyksen kriittisesti suhtautuvia mielipidekirjoittajia esiintyi tässä aineistossa niin paljon enemmän kuin muissa, samanaikaisissa aineistoissa ja tutkimustuloksissa? Kun muissa omissa aineistoissani ei esiintynyt juuri lainkaan metsästyksen vastustajia ja kun Metsästäjien keskusjärjestönkin teettämässä tutkimuksissa jyrkkiä vastustajia oli molemmissa kahdeksan prosenttia, niin tässä lehtiaineistossani heitä oli jopa yli 50 %. Mistä näin suuri kriitikkojen ja vastustajien määrä yhtäkkiä ilmaantui? Mikä tämän ilmiön on aiheuttanut? Onko tulos saatu aikaan erityisellä kampanjalla ja kuka tuon kampanjan toimija on? Voisiko tätä vastustajien joukkoa mitenkään eritellä tai osoittaa heille jonkinlaista lähtökohtaa tai ”koti-osoitetta”? Voisiko heidän nimiinsä yhdistää joitakin organisaatioita tai järjestöjä?

Kun asiaa jo pitkään seuranneena ensin luulin, että vastustajia olisi ollut paljonkin, niin kuitenkin lopulta havaitsin kirjoittajina esiintyvän pääasiassa samojen nimien, jotka ovat hyvin ahkerasti asialla ja jotka saavat sanomansa erityisen hyvin esille tiedotusvälineissä.

Koska metsästyksen arvostelu ja vastustus on nykyisessä muodossaan moderni ilmiö, sen tutkiminen merkitsee ympäristösosiologista tutkimusta.

6.1 Ympäristöheräämisen aallot

Eräät ympäristösosiologit (esim. Järvikoski 1991) ovat kuvaileet ja analysoineet ympäristöön kohdistuneiden aktiviteettien esiintymistä Suomessa yleisesti. Rannikko (1994 ja 1995) kuvailee ympäristöheräämistä aaltoliikettä muistuttavaksi

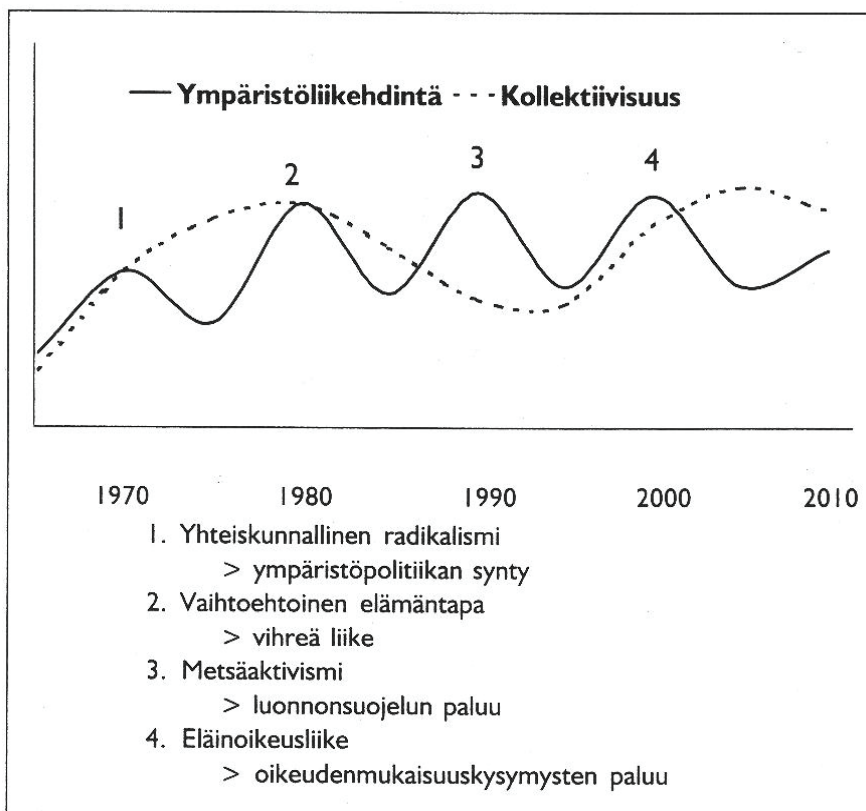
liikehännäksi, joka on joinakin aikoina ollut voimakasta ja joskus taas kuin vaimentunutta.

Ympäristöheräämisen aaltoliikettä Rannikko (1994, 19) on kuvannut käyräkuvilla, jossa on lievää nousua 1970-luvulla aina lähelle sen loppua, mutta noin 1978 alkaa jyrkkä nousu, jota jatkuu aina vuoteen 1981, jolloin käyrä saavuttaa siihen saakka korkeimman huippunsa ja alkaa huomattavasti laskea. Korkein aktiivisuus tässä käyrässä esiintyy vuodesta 1989 aina vuoteen 1993, jolloin käyrä laskee hyvin jyrkästi miltei samalle tasolle kuin miltä se seitsenkymmenluvun alussa alkoi nousta. (ks. myös Luoma 2002, 56–57) Käyrä on taustoitettu varustamalla se liikehännän syinä pidetyillä seikoilla, jotka esitän tässä käyrän etenemisen järjestyksessä seuraavasti: luonnonsuojelu, ympäristönsuojelu, vesien sääntäminen, yhteiskunnallinen radikalismi, valtiousko, vaihtoehtoinen elämäntapa, globaalit uhat, luonnonsuojelu (perinteisten luontoarvojen paluu), metsien suojeleminen, kestävä kehitys, uuskonservatismi, ekologinen kulutus, ympäristöministeriön perustaminen, vihreät ja YVA (ympäristövaikutusten arviointi). (Rannikko 1994, 19)

Aktiivisuuden aaltoliikettä on selitetty *kollektiivisuuden* ja *individualismin* vuorottelun avulla. Kansalaiset suuntautuisivat välillä julkiseen elämään ja osallistuisivat joukolla yhteisten asioiden hoitoon. Kyllästyttyään he taas vetäytyisivät yksityisyyteen ja keskittyisivät omien asioidensa hoitoon ja perheidensä hyvinvointiin. (Rannikko 1995, 69–70) Mallin ongelmana on Suhosen (1994, 32–33) mukaan mekanistinen ihmiskäsitys ja keskittyminen vain sisäsyntyisiin muutoksiin.

Ajallisesti metsästyksen vastustus nähdäkseni osuu yksiin tämän aaltoliikkeen kanssa, niin että metsästyksen arvostelu näyttäisi olevan yleisen ”ympäristöheräämisen” aiheuttamaa. Käyrän korkein aallonhuippu Rannikon (1995, 70) mukaan osuu yhdeksänkymmentäluvun alkuun. Silloin oli myös metsästystä kritisoiva lehtikirjoittelukin voimakkaammillaan eli vuosina 1992–1996, vaikka ”aalto” jo vaimeneekin vuonna 1993. (vrt. myös Luoma 2002, 103–104; erit. eläinten osalta taulukko 6 s. 104)

Rannikko on (2003a, 125) päivittänyt edellä kuvatun aaltoliikekuvionsa ja selostanut sitä myös laajemmin artikkelissaan (2003b). Kuvio on seuraava:

Kuvio 1. Ympäristöliikehdinnän ja kollektiivisuuden aallot Suomessa.

Vaikkei metsästyksen kritiikin ja ympäristöheräämisen aaltoliikkeen keskinäistä riippuvuutta voitaisikaan täysin osoittaa, merkille pantavaa kuitenkin on niiden lähes toisiaan vastaava ajallinen yhteys. Voimakkain kritiikki metsästystä vastaan ajoittuu selvästikin metsästyslain säätämisen, vuosien 1992–1993, ajankohtaan. Aika vastaa käyrän kolmatta huippua. Kysymyksessä on yleisesti ottaen metsäaktivismin aalto. Keskustelu jatkui kuitenkin vielä muutamia vuosia tämän jälkeenkin eikä se ole vielääkään lakannut. Silloinhan jo alkaa neljäs aalto eli eläinoikeusliikkeen aalto nousta voimakkaasti kohden kaksituhattalukua.

Tämä liikehdintä merkitsi eräältä kannalta sitäkin kritiikkiä, joka kohdistui vanhoihin luonnon- ja eläinsuojelujärjestöihin, kuten Luonto-Liittoon ja Eläinsuojeluliitto Animaliaan, joita luonnehdittiin liian sovinnollisiksi niin toiminnan sisällön kuin keinovalikoimankin suhteen. Katsottiin, että uudet liikkeet syntyivät

protestina vanhoja liikkeitä, järjestöjä kohtaan. Nuoria aktivisteja lähti pois näistä järjestöistä ja liittyi uusiin liikkeisiin, kuten Oikeutta Eläimille ja muihin tuohon aikaan ilmestyneisiin järjestöihin. ”Uusi liikealto kehkeytyi usean rintaman samanaikaisena muotoutumisena. Jotkin rintamat näyttävät olleen päällekkäisiä, toiset suhteellisen erillisiä. Tietyt piirteet kuitenkin yhdistivät toimijoiden kokemuksia. Tällaisia olivat tyytymättömyys vakiintuneiden järjestöjen toimintaan, erityisesti niiden lukkiutumiseen ja lokeroitumiseen omaan sektoriinsa, sekä kokemus niiden tehottomuudesta.” Samalla oli tarkoitus politisoida kysymykset tuomalla ne ruohonjuuritasolle. (Konttiseen ja Peltokoskeen 2002 viitaten Juppi & Peltokoski & Pyykkönen 2003, 12; Rasimus 2003, 34–41)

Kun vanhat liikkeet eivät halunneet käyttää laittomia vaikuttamiskeinoja, niitä arvosteltiin senkin takia. Esimerkiksi Animalia ilmoittaa nettisivuillaan, että se käyttää vain laillisia vaikuttamiskeinoja ja järjestö ja sen jäsenet ja toimihenkilöt esiintyvät yleensä omilla nimillään. Toki eivät kaikki uudetkaan liikkeet halunneet ryhtyä käyttämään ekotaaseja vaan sanoutuivat niistä irti.

Metsästyksen ongelmapuhetta koskevassa tutkimuksessa näiden uusien liikkeiden esittely on ongelmallista, koska metsästyksen kritiikkiä ei aina suoranaisesti eksplikoida, vaan kysymys on paremminkin tarhaeläinten pidon ja koe-eläinlaboratorioiden vastustuksesta ja jopa väkivaltaisesta häirinnästä. Kun olen rajannut turkistuotannon tehtäväni ulkopuolelle, ei ”tuohon tarkoitukseen” syntynyt liikettä ja järjestöä oikeastaan voisi pitää suoranaisesti metsästyksen vastaisena, ellei sitten käytetä analogisesti juridiikasta tuttuja termejä *päätely pienemmästä suurempaan* tai *päätely suuremmasta pienempään*. (Kivimäki & Ylöstalo 1959, 9) Tarkoitin tällä sitä, että riippuen siitä, pidetäänkö tarhaeläinten kasvatus suurempana pahana kuin metsästystä, villien eläinten tappamista, päätely kulki suuremmasta pienempään ja päinvastoin.

Metsästyks nähdään mielestäni kuitenkin usein vieläkin pahempana väkivalta-
na eläimiä kohtaan kuin eläinten kasvattaminen tarhoilla ja lääketieteellisten ko-
keiden tekeminen. Eihän eläinoikeusaktivistien mielestä tarha- ja koe-eläimiä
saisi olla olemassakaan, mutta koska viljejä eläimiä joka tapauksessa on luonnos-
sa ja ympäristössä, niitä ei saisi tappaa. Metsästyslainsäädäntö on siten tässä mie-
lessä ”oikeudetonta oikeutta”. Sen avulla loukataan ja rikotaan aktivistien oikeus-
käsitystä.

Tässä tarkoitettujen, ”vanhojen” ja vakiintuneiden järjestöjen kritiikkinä syn-
tyneen liikehännän ja sen tuloksena perustettujen liikkeiden ja järjestöjen omi-
naisuuksista puhuttaessa mainitaan muutamia tyypillisiä tunnusmerkkejä, jotka
ovat niille ominaisia. Liikehännän osallistuneilla katsotaan olevan *kollektiivinen*

identiteetti, osoitettu ja nimetty vastustaja ja niiden erottautuminen ”meiksi” erotukseksi ympäristöstä ja ”muista” on todettu leimalliseksi piirteeksi. (Melucciin 1996, 292 nojautuen Rasimus 2003, 38–39) Yleensä on ollut kysymys yksilöistä, jotka ovat toimineet ja siten saaneet välttämätöntä yhteisöllistä kokemusta jossakin tai joissakin vakiintuneissa järjestöissä kuten juuri edellä mainituissa Animaliaassa ja Luonto-Liitossa (Rasimus 2003, 38).

Jostakin syystä metsästys mielletään usein kaikkein vastustettavimmaksi luonnonkäyttömuodoksi. Kun ja jos aktivismia yleensä esiintyy, siinä ovat usein elementteinä huoli eläimistä ja joskus eläinten oikeuksista, joten metsästys on aina miltei ensimmäisenä vastustettavien asioiden listalla. Esimerkkejä voi osoittaa tästäkin tutkimuksesta. Toisen luvun kirjallisuuskuvauksessa ja empiirisen aineistoni analyysissa niitä myös esiintyy. Animalian toimintakertomukset ja jäsenlehti sisältävät usein metsästyksen vastustusta. Esitän siitä myöhemmin näytteitä. Tämän havainnon rohkaisemana en erehtyne, kun kytken metsästyksen vastustamisen, metsästyksen ongelmapuheet, yleiseen ympäristöliikehdintään, jota kuvataan esitetyllä aaltoliikkeellä.

Rannikon (2003a ja 2003b) mukaan ”näyttää siltä, että joka sukupolvella on ollut oma ympäristöteemansa”. Siten voidaan meillä erottaa neljä sukupolvea ja neljä aaltoa, joilla kaikilla on ollut ja on oma sanomansa ja liikkeensä:

1. 1960-luvun yhteiskunnallisen radikalismien myötä syntyi moderni ympäristötietoisuus, jossa oltiin huolestuneita ympäristön saastumisesta ja luonnonvaarojen ehtymisestä.
2. 1970-luvun lopun sivilisaatiokritiikissä etsittiin vaihtoehtoisia elämäntapaa, mikä synnytti Kojärvi-liikkeen ja vihreän liikkeen.
3. 1980-luvulla julkisuudessa olivat metsäaktivistit, jotka vaativat vanhojen metsien ja erämaiden suojelua.
4. 1990-luvun jälkipuoliskolla nousi julkisuuteen eläinoikeusliike, josta monet olivat muutama vuosi myöhemmin mukana laajenevassa globalisaatiokriittisessä liikehdinnässä.

Rannikko (ibid.) katsoo näiden eri sukupolvien ympäristöprotestien edustavan ja ilmentävän kunkin omaa aktiivisuuttaan ja oikeudenmukaisuusnäkemystään.

Muiden ohella Konttinen & Peltokoski (2004) ovat tutkineet tätä niin kutsuttua ympäristöprotestin neljättä aaltoa, joka ajoittuu tutkimusjaksoni viimeisille vuosille. Silloin aktivismin näkyvin osa kohdistui turkistarhoihin, mutta myös metsästyksen vastustuspuhetta ilmeni. Tuossakin teoksessa metsästys mainitaan mielenkiintoisessa yhteydessä: ”Maaseutukulttuuri kietoutuu vahvasti yksityis-

omistuksen ja eläinten hyötykäytön arvojen ympärille. Eläimet ovat edelleen maaseudulla monelle toimeentulon perusta, ja vain vähän aikaa on kulunut siitä, kun eläinten välineellinen hyötykäyttö oli aivan keskeinen toimeentulon lähde. *Lisäksi esimerkiksi metsästys on yleinen harrastus.*³² Onkin ymmärrettävää, että tällaisiin arkielämän keskeisiin rakenteisiin kajoava ympäristö- ja eläinoikeusliike saa voimakkainta kritiikkiä juuri maaseudun väestöltä.” (Konttinen 2003, 129 ja 133–134; Konttinen & Peltokoski 2004, 58)

Yleisesti tarkastellen ympäristöaktivismi ja eläinten oikeuksien korostaminen merkitsee käsittääkseni yleensä myös metsästyksen kritiikkiä. Varsinaisia ekotaaseja ei kuitenkaan metsästyksen aineistoni mukaan kohdistettu.

Neljännän aallon aktivisteja esiintyi monista ympäristöjärjestöistä. Heitä Konttinen & Peltokoski (2004, 35) ovat tutkineet jakamalla eri tilaisuuksissa heille kyselylomakkeita. Lomakkeet palautti 41 % laskettuna jaetuista lomakkeista. Vastaajien luku oli nähtävästi suurempi kuin prosenttiluku kertoo, koska lomakkeita jaettiin useita ainakin joillekuille.

Missä järjestöissä aktivistit toimivat? Protestin 15 keskeisintä järjestöä osallistumisen ilmaisemana on taulukoitu mainitun teoksen taulukkoon 1 (s. 35). Poimin suurimman ja pienimmän järjestön luvut tähän sarakkeista ”On jäsen tai toimii muuten” ja ”Osuus näytteestä”. Maan ystävillä oli 98 vastannutta eli 59 %:n osuus näytteestä. Pienimmällä eli Naisten alakulttuuriyhdistyksellä osallistui 10 jäsentä eli 6 %n osuus näytteestä. Erityisesti jatkossa tarkastelemani Eläinsuojeluliitto Animalian jäseniä näytteessä oli 18 ja heidän prosenttiosuutensa oli 11 %.

Peltokoski (2002, 91–111) on luonnehtinut uusien liikkeiden piirissä syntynyttä syömisen politisoitumista ja lausunut käsityksensä, ettei uskonnollisuus ollut tekijänä liikehdinnässä. Hän puhuu uususkonnollisuudesta.

Tutkijat huomauttavat, ettei järjestön nimen mainitseminen tässä yhteydessä merkitse sitä, että järjestöt olisivat toiminnassaan sitoutuneet neljännen aallon toimintaan, vaan kysymys on henkilöistä, jotka ovat yksilöinä toimineet neljännen aallon aktiviteeteissa. (Konttinen & Peltokoski 2004, 35)

Kun seuraavassa esityksessäni tarkastelen Animalian piirissä toimivien henkilöiden asemaa metsästyksen vastaisen toiminnan osapuolena, teen sen siksi, että tutkimuksissani epäilin Animalian toimineen myös yhteisöorganisaationsa avulla tuossa roolissa. Metsästyksen kritiikki on kirjattu Animalian toimintakertomukseen ja sitä on runsaasti esitelty yhdistyksen jäsenlehdessä Animaliaassa. Samalla

³² Kursivointi on tämän kirjoittajan.

kerron, etten ole näitä muita Konttisen & Peltokosken esittelemiä yhdistyksiä tässä mielessä tutkinut. Olen valinnut Animalian esimerkiksi, koska se oli näkyvin Helsingin Sanomien tutkimusjaksoni aikaisissa kirjoituksissa ja koska sen toiminnassa näytti olleen selvä pyrkimys yrittää lopettaa metsästys maastamme. Animalia esiintyi aineistossani selvemmin kuin mikään muu järjestö. Se löytyi aineistostani aivan spontaanisti. Animalian aloitteesta Maailman Eläinsuojeluliitto vetosi Suomen EU-neuvottelijoihin elinalueiden ja eläinten suojelun ollessa esillä jäsenneuvotteluissa. (Animalia-lehti 3/93). Erityisesti aineistoni lehtikirjoituksissa esiintyy Animalian toimihenkilöitä ja johtokunnan jäseniä kirjoittajina. Animalian henkilöstö esiintyi sanomalehtiaineistossani hyvin avoimesti ja näkyvästi: sillä oli kaiken aikaa *nimi* ja *kasvot*, ainakin useimmiten, mitä metsästyskritiikin osalta ei mielestäni voida sanoa näistä uusista liikkeistä.

On tietenkin asia sinänsä nähdä järjestö jäsenistään ja toimihenkilöistään erillisenä toimijana. Sen vuoksi yritin saada selville, onko metsästyksen vastustus kirjattu esimerkiksi Animalian sääntöihin. Palaan tähän kysymykseen seuraavissa luvuissa. Missä määrin metsästyksen vastustus todellisuuteen tulee vaikuttamaan, jää tietenkin nähtäväksi. Metsästyksen lopettamisen vaatiminen merkitsee riistaan kohdistuvan ekoprimarismien ja ihmisen vanhimpiin kuuluvan antropologisen vakion vastustamista. (Karsikas 1996)

Sairinen (1996, 27) toteaa Giddensin (1994b, 190) mukaan, että alapolitiikan kehittymiseen liittyy aina vaaroja silloin, kun siihen sisältyy tradition ja luonnon käsitteiden muuntuminen. Tällöin nousee fundamentalistisia liikkeitä, jotka voivat liittyä muun ohella uskontoon, perheeseen, luontosuhteeseen, teknologiaan tai sukupuoleen. Fundamentalismi ei kuitenkaan ole aina vaarallista, mutta siitä tulee sitä, jos se kieltäytyy aidosta keskustelusta ja demonisoi toisella tavalla ajattelevat vihollisiksi. Suomessa fundamentalismin on nähty liittyvän metsäaktivismiin ja kettutyttöihin. Sairinen ei määrittele fundamentalismia, mutta tässä sen täytyy tarkoittaa sellaista ehdottomuutta, joka ei halua tehdä kompromissia omista näkemyksistään. (Sairinen 1996, 27)

Nähdäkseni totaalinen metsästyksen vastustus on myös fundamentalismia, jollaista ainakin joissakin tapauksissa meilläkin on esiintynyt eläinoikeusliikkeessä, mutta myös filosofisessa kirjallisuudessa. Timo Airaksinen on kirjoittanut yksiselitteisesti esimerkkitapausta välittömästä oivalluksesta selostaessaan, että metsästys kielletään eikä sitä edes tarvitse perustella. Perustelujen vaatiminen on virhe. Välittömän oivalluksen mukaan on selvää, että metsästys on turhaa. Perustelemattoman kannanottonsa hän siten oikeuttaa välittömällä oivalluksella, intuitiolla. (Airaksinen 1999, 39) Myös Juhani Pietarinen kirjoittaa, että ympäristöä

vahingoittaviin tekijöihin kuuluu muutamien muiden toimintojen ohella myös metsästys (Pietarinen 1997, 37). En tietenkään väitä, että nämä filosofit kieltäytyisivät aidosta keskustelusta. Pietarisen osalta olisin odottanut, että hän olisi ottanut huomioon uuden metsästyslain hengen ja kirjaimen riistakantojen hyvinvoinnin seuraamisveloitteesta ja sen historiallisen tosiasian, että ihminen on metsästännyt koko olemassaolonsa ajan.

6.2 Kampanjan toimijat

Metsästyksen vastaisen kampanjan piirissä ei nähdäkseen syntynyt sellaista spontaania aktivistiryhmää, jollainen on ollut säännönmukaisesti toiminnassa monissa ympäristökamppailuissa (Järvikoski 1991, 163–164) ja kuten Kolilla (Sankari 1994; Rannikko 1995) tai vaikkapa Ounasjoella ja Vuotoksessa (Suopajarvi 2001).

Näyttää siltä kuin tarkoituksella olisi luotu vaikutelma, että metsästystä arvostelemaan ja sitä vastustavaan kirjoitteluun olisi osallistunut vain satunnaisia yksityishenkilöitä, jotka yleensä esiintyivät omilla nimillään ja vain joskus nimimerkeillä. Kirjoittajien asuinpaikka ja ”viiteryhmä”, niin kuin kolmannessa luvussa olen osoittanut, alkoivat kuitenkin antaa käsitystä siitä, ettei kysymys ainakaan pääsääntöisesti ollut satunnaisesta mielenkiinnosta kirjoittavista yksityishenkilöistä, vaan liikehännän takana oli selvä kampanja (ks. Juppi & Peltokoski & Pyykkönen 2003; Konttinen & Peltokoski 2004), jonka moottoriksi tässä lehtikirjoitusaineistossa osoittautuivat ainakin Eläinsuojeluliitto Animalian piirissä toimivat aktivistit, varsinkin sen johtokunnassa ja palkkalistoilla toimineet henkilöt. Toki toimintaan osallistui muitakin henkilöitä, koska tutkimusvuosieni kuluessa toimi ja silloin perustettiin uusia aktivistien yhdistyksiä ja ryhmiä mutta tarkastelen tässä vain Animaliaa.

Pyyisin järjestöltä luettelot sen johtokunnan jäsenistä vuosina 1992–1996. Järjestö suostuikin tähän pyyntööni (Animalian kirje 18.6.2001, Animalia 2001a). Erityisesti järjestön toiminnanjohtajan aktiivinen kirjoittajanpanos antoi viitteen lähteä etsimään toimintaryhmää siitä suunnasta. Niinpä eri vuosina järjestön johtokuntaan kuuluneita henkilöitä esiintyi metsästyksen arvostelukirjoitusten tekijöinä useita. Heistä toiminnanjohtaja Päivi Viinikainen-Rosqvist oli aktiivisin Helsingin Sanomien mielipideosastossa julkaistuissa kirjoituksissa. Hän oli kirjoittanut useita kannanottoja myös järjestön omaan lehteen Animaliaan.

Siitä, onko näitä henkilöitä myös nimimerkeillä kirjoittaneiden joukossa, ei tietenkään voi sanoa mitään, mutta heidän merkityksensä ei voi olla suuri, koska

nimimerkeillä kirjoittaneita ei ollut monta. Muissa kirjoittajissa saattaa tietenkin olla myös liiton rivijäseniä, mutta heidän osuuttaan en ole pystynyt selvittämään. Pyysin järjestöltä sen jäsenluetteloita tutkimusvuosilta 1992–1996 verratakseni yleisönosaston kirjoittajien nimiä ja luetteloita keskenään, mutta pyyntöni ei suostuttu. Perusteluna mainittiin, että he suojelevat jäseniään julkisuudelta. Animalian johtokunnan jäsenten luettelo vuosilta 1992–1996 on tämän luvun liitteenä. (Liite 2.) Jos olisin voinut erotella kaikki Animalian lehteen kirjoittaneet jäsenet muista kirjoittaneista, olisin voinut ryhtyä etsimään kotia näille. Mutta koska Animalia ei antanut minulle jäsenluetteloitaan, tästä erottelusta oli luovuttava. Työni jäi tältä osin kesken.

Kun tätä johtokuntien luetteloa vertaa yleisönosastokirjoittajiin (Helsingin Sanomat) havaitsee, että niissä esiintyy useita samoja henkilöitä. Heitä ovat Veli-Risto Cajander, Hannele Luukkainen ja Päivi Viinikainen-Rosqvist. He myös kirjoittivat tuolloin liiton omaan lehteen, Animaliaan. Päivi Korhonen on ollut perustamassa Suomeen vegaaniyhdistystä, ja hän on esiintynyt erään diskurssi-analyysissäni olevan lehtikirjoituksen haastateltuna. Joonia Streng on kirjoittanut kirjan ”Eläinsuojelu ja rikosoikeus” (katso lähteet), jossa hän muun ohella pohtii, voitaisiinko metsästyksen häirintää pitää laillisena, eläimen puolesta tehtävänä hätävarjeluna. Myös Streng toteaa, ettei maamme oikeusjärjestys suojelisi metsästyksen häiritsijää. (Streng 1999) Nimenomaista metsästyksen häirintää ei kuitenkaan maassamme ole tietojeni mukaan esiintynyt.

6.3 Eläinsuojeluliitto Animalia ry:n henkilöstön aktiivisuus

Animalia on perustettu koe-eläinten suojelemiseksi. Nettisivuillaan <http://www.animalia.fi> Animalia ilmoittaa, että ”Animalialla on kolme pääkohdetta: koe-eläintoiminta, tuotantoeläimet ja turkistarhaus. Resurssien puitteissa Animalia tekee työtä myös muilla eläinsuojelun saroilla.” Metsästystä ei kuitenkaan nimenomaisesti mainita tässä yhteydessä vastustettavien asioiden joukossa, mutta käytännön toiminnassa se ainakin joskus esiintyi. Näistä toimista jäsenlehti Animalia kertoi uutisia.

Kysyin sähköpostikirjeellä 1.7.2006 järjestöltä, oliko jo Animaliaa perustettaessa mukana metsästyksenvastaisuus. Toiminnanjohtaja Kati Pulli vastasi 3.7.2006: ”Meillä ei ole virallista kantaa metsästyksen. Ehdottomasti edellytämme, että jos metsästystä tapahtuu, pyynti suoritetaan siten, että eläimille ei aiheudu ”turhaa” kärsimystä. Lisäksi edellytämme, että jos eläimiä tapetaan, syyn on oltava hyvin perusteltu.” Kun kannanottoa vertaa metsästyslainsäädäntöömme,

mitään ristiriitaa ei teoriassa ole. Metsästyslaki sisältää sekä kiduttamisen ja kiusaamisen kiellon että hyvin perustellun syyn eläimen tappamiseen, laillisen metsästyksen.

Järjestön hallituksen jotkut jäsenet, jolleivat virallisissa kokouksissaan, niin ainakin yksityisinä henkilöinä (ja nähtävästi jotkut muutkin jäsenet) ovat mielestäni toimineet metsästyksen vastaisen ympäristökampanjan aktivistiryhmänä, ainakin sen osana muiden lehtikirjoittajien ohella. Tämän vuoksi pyysin järjestöltä myös vuosien 1992–1996 toimintasuunnitelmia ja vuosikertomuksia tutkiakseeni, onko liitto toiminut myös *organisaationsa avulla* metsästyksen vastustuksen kampanjaryhmänä. Näistä pyytämistäni asiakirjoista yhdistys lähetti vuosikertomukset, joista ilmenee, että jokaisen vuoden toiminnassa on ollut mukana myös metsästyksen kriittisesti suhtautuva pyrkimys, joka tosin on ollut vain osa toteutuneesta toiminnasta, niin kuin yhdistyksen minulle osoittamassa, 12.11.2001 päivätyssä kirjeessä todetaankin. (Animalia 2001b)

Järjestön organisaation henkilöiden toiminnassa on tuolloin nähdäkseni ollut pysyvä ja päämäärätietoinen kampanja, jolla on esitetty julkisuudessa metsästyksen kritiikkiä. Tarkoituksena oli muun ohella yrittää vaikuttaa uuden metsästyslain sisältöön. Tarkastelujaksoni kahtena ensimmäisenä vuotena, 1992 ja 1993, jolloin metsästyslain säätäminen oli eduskunnassa vireillä, kampanja oli voimakkaammillaan, minkä jälkeen toiminta on siirtynyt enemmän muihin asioihin. Metsästyksen kritiikki on kuitenkin ollut yhdistyksen henkilöiden toiminnassa monipuolista, kuten ansojen ja pyyntirautojen standardoinnin vastustus, valaanpyynnin vastustus ja turkistuontikiellon aikaansaaminen. (Animalia 2001b; Vuosikertomukset 1992–1996)

Animalia-lehdessä on useita yleisölle suunnattuja kehotuksia kirjoittaa kirjeitä, kortteja ja muita mielipiteenilmauksia metsästystä vastaan yleisesti ja erikseen nimetyille henkilöille. Esimerkkeinä voisin mainita seuraavat viestit lehden lukijoille:

”Kirjoita omalla nimellä ja osoitteella varustettuja mielipiteitä lehtiin ja seuraaville viranomaisille.

Kansliapäällikkö Lauri Tarasti. Ympäristöministeriö. (...)

Toimistopäällikkö Matti Helminen Metsähallitus, Luonnonsuojelutoimisto (...)

Seppo Mattila Maa- ja metsätalousministeriö (...)

Kirjoita, että maamme rikkoo Bernin sopimuksen säädöksiä sallimalla mäyrien, näätien ym. turkiseläinten rautapyyntin. Mattilan vastuulle metsästysosastolla kuuluvat myös suurpetoasiat, joten hänelle voi ilmaista mielipiteensä karhujen, susien ja ilveksien metsästyksestä ja suojelusta.” (Animalia-lehti 1/92)

Samalla, kun näitä suoranaisia kehotuksia aktivismiin ilmestyi, Animalia-lehdessä oli monia artikkeleita, joissa annettiin lukijoille malleja toimintaan ja argumentteja metsästyksen vastaiseen kampanjointiin. Vuoden 1992 metsästyslakiesitys oli muutamien kirjoitusten aiheena. Lakiesitys ei tyydyttänyt kirjoittajia. ”Uusi metsästyslaki tulossa, eläinsuojelijoiden painostus paikallaan.” (Animalia-lehti 3/92)

Veli-Risto Cajander kirjoitti artikkelin ”Metsästysmafia jyllää, Suomi rikkoo kansainvälisiä ympäristösopimuksia. ...Luonnonsuojelualueilla suojellaan luontoa metsästäjien ehdoilla. ... YK ei hyväksy metsästystä suojelualueilla ... Luonnonpuistossa ei tavallinen ihminen saa edes liikkua ilman lupaa tai korkeintaan tietyllä polulla. Yhtäkään kukkaa sinulla ei ole lupa sieltä poimia tai yhtäkään lintua hätyyttää. Mutta jos sinulla on metsästyskortti, saat mennä sinne mielin määrin paukuttelemaan eläimiä hengiltä. Uskomatonta, mutta totta! (Veli-Risto Cajander/Animalia-lehti 1/92).

Kirjoituksessa ”Kymmenen myyttiä Metsästyksestä” (Animalia-lehti 2/94) Cajander listaa nuo kymmenen seikkaa, joita hän kutsuu myyteiksi. Aluksi hän kirjoittaa ”Metsästyksen maine ja asema yhteiskunnassamme perustuu pitkälti jo vuosikymmeniä ylläpidettyjen ja markkinoitujen epätosien mielikuvien varaan. Nyt on aika puhkaista niistä muutama ja tarkastella metsästystä uusien tietojen ja tämän päivän olosuhteiden valossa.”

Nämä mainitut kymmenen seikkaa ovat seuraavat:

1. *”Metsästäjälle ei itse saalis ole tärkeä, vaan luonnonrakkaus ja luonnossa liikkuminen.* Miksi niin harva metsästäjä vaihtaa aseensa kameraan? Jos välittää eläinyksilöistä, voiko niitä samalla tappaa? Miksi maassamme ei ole syksyisin yhtäkään päivää, jolloin ei saisi metsästyksiä? Miksi metsästäjien puheissa ja metsästyslehtien jutuissa tärkeimmäksi asiaksi usein kuitenkin nousee tapetuksi saatu mahtava saalis?
2. *Metsästyksen välttämättömyyden eläinkantojen säätelemiseksi.* Metsästyksen kohteena on Suomessa viitisenkymmentä eläinlajia. Vain muutaman lajin osalta (hirvi, ehkä valkohäntäpeura, supikoira) metsästyksiä voidaan pitää tarpeellisenä kantojen liiallisen kasvun ja eläinten aiheuttamien vahinkojen rajoitta-

miseksi. Kaikilla muilla riistalajeilla ympäristötekijät ja lajien kantojen sisäiset tekijät pitävät niiden lukumäärän sopivissa rajoissa.

3. *Nykypäivän metsästäjä ei tunne petovihaa.* Tänäänkin metsästyslehdissä näyttää suurimpana huolenaiheena olevan kanahaukan rauhoitus ja pienten turkiseläinten haitat riistalle. Metsästysseurat järjestävät jatkuvasti jäsenilleen kilpailuja kettujen, minkkien ja muiden petoeläinten tehopyytämiseksi. Peto- viha on tappanut ahman lähes sukupuuttoon. Susia tapetaan joka vuosi salaa ja moottorikelkoilla. Suurpetoja tapetaan liioiteltujen kanta-arvioiden pohjalta liikaa.
4. *Metsästys ja luonnonsuojelu ajavat samaa asiaa.* Metsästysjärjestöt vaativat, että metsästyksen on oltava edelleen sallittua luonnonsuojelualueilla. Metsäs- tyslakia uudistettaessa metsästäjät vastustivat eräiden uhanalaisten ja vähälu- kuisten lajien rauhoittamista (mm. mustalintu, peltopyy, uuttukyyhky, la- pasorsa) Metsästäjät ovat vastustaneet lyijyhaukien nopeaa kieltämistä. Met- sästäjät ovat viime vuosina tappaneet erittäin uhanalaisia kiljuhanhia Lapissa.
5. *Metsästäjät eivät halua aiheuttaa eläimille kärsimystä.* Metsästysjärjestöt haluavat jatkaa useiden lajien rautapyyntiä niin sanotuilla heti tappavilla rau- doilla. Käytännössä ne eivät tapa heti, mikä aiheuttaa kärsimystä lukuisille eläimille, myös rauhoitetuille lajeille.
Kolmea saaliiksi saatua sorsaa kohti haavoittuu vähintään yksi sorsa. Metsäs- täjät haluavat edelleen jatkaa hämärä-pimeämetsästystä, vaikka sen jäljiltä jää haavoittuneita lintuja.
Suosituimpia metsästysmuotoja on edelleen jäniksen metsästys koirilla, missä jäniksille äärimmäisen stressaava takaa-ajo saattaa kestää tuntikausia.
6. *Metsästys on järkiperaistä riistakantojen verottamista.* Suomessa vain hirvien ja peurojen metsästys perustuu kantojen koon huolelliseen arviointiin ja tä- män pohjalta myönnettäviin kaatolupiin. Metsästysjärjestöt eivät halua luo- pua kevätmetsästyksestä, vaikka se tapahtuu vesilintujen parhaaseen lisään- tymisaikaan. Kyyhkyjä ammutaan aikana, jolloin osalla niistä on vielä poika- set pesässä. Vesilintujen tappaminen alkaa aina 20. elokuuta, vaikka säilyttää huonoina kesinä monilla lajeilla osa poikasista on vielä lentokyvyttömiä.
7. *Metsästys on koko kansan harrastus.* Naisista yli 99 % ei metsästä. Miehistä yli 90 % ei metsästä.
8. *Metsästäjien tekemä riistanhoito hyödyttää koko luontoa.* Riistanhoidon tär- kein tavoite on saada metsästäjille itselleen enemmän tiettyjä riistaeläimiä ammuttaviksi ja pataan. Riistanhoidon nimissä vainotaan lukuisia petoeläinla-

jeja kanahaukasta määrään. Riistanhoito kesyttää tietyt lajit ruokintapaikkojen läheisyyteen, mistä ne ovat syksyisin helpommin ammuttavissa.

9. *Metsästyksellä on vanhat perinteet, jotka tulee säilyttää.* Jos kaikista vanhoista tavoista ja perinteistä pidettäisiin kiinni, meillä olisi vielä orjia, naiset aina kotona ja kuolemanrangaistus käytössä. Yhteiskunta on muuttunut, ihmisten asenteet ovat kehittyneet, tietoa on tullut lisää, luontoa täytyy tänään suojella enemmän. Miksi metsästyksen ja sen menetelmien tulisi säilyä samoina näissä uusissa olosuhteissa?
10. *Metsästyksellä on miehistä ja vaatii kovaa kuntoa.* Ehkä entisinä aikoina. Tänään tiheä metsäautotieverkosto, maastoautot, moottorikelkat moottoriveneet ja radiopuhelimet tekevät metsästyksestä vain varsin tavanomaista kuntoa vaativan harrastuksen. Nykyaikana eläinten tappamista ei voida pitää erityisen miehekkäänä tekona.” (Animalia-lehti 2/94)

Eläinsuojeluliitto Animalia ry ilmoittaa, että sillä oli vuonna 1992 noin 10 000 jäsentä. Vuoden 1996 vuosikertomuksessa jäsenmäärä ilmoitetaan seuraavasti: ”Vuoden lopulla Animalialla oli noin 7000 maksanutta jäsentä. Uusia jäseniä tuli vuoden aikana vajaa 1000, ja entisiä jäseniä jouduttiin poistamaan rekisteristä vajaa 2000.”³³ (Animalia 2001b; Vuosikertomukset 1992 ja 1996)

”Henkilöjäsenyyksiluokkia on kolme: tukijäsenyys, aktivistijäsenyys ja ainaijäsenyys. Vuoden 1996 lopulla aktivistijäseniä oli noin 1800 ja ainaijäseniä n. 400. Loput olivat tukijäseniä.” (Animalia 2001b; Vuosikertomus 1996) Jäsenistä oli naisia 90 %, ja he olivat kaikenikäisiä. Muuta jäsenprofiilista ei tiedetä. (Balding 2001). Pyysin kuitenkin käyttöni niitä jäsenprofiilitietoja, jotka ovat järjestön hallussa, mutta pyyntöni ei reagoitu.

”Aktivistijäsenille lähetettiin vuoden aikana kuusi valtakunnallista aktivistikirjettä, joissa postitettiin myös kampanjamateriaalia, esim. kampanjoihin liittyviä vetoomuskortteja, nimenkeräyslistoja ja erityisesitteitä. Lisäksi lähetettiin paikallisia aktivistikirjeitä koskien alueellisia tapahtumia.” (Animalia 2001b; Vuosikertomus 1996)

6.4 Metsästyksenvastaisen ympäristökampanjan luonne

Luvun yhteenvedona totean, että metsästyksen arvostelu ja sen lopettamisvaatimukset näyttävät kampanjana saaneen jossakin määrin poikkeavan luonteen verrat-

³³Viittaako tämä huomautus jäsenkattoon? Menivätkö jäsenet uusiin liikkeisiin?

taessa niitä muihin ympäristösosiologiassa tutkittuihin ja kuvattuihin ympäristö-ristiriitojen kuvauksiin. Metsästyksen vastustajien määrä tässä aineistossa on suurempi kuin muissa samanaikaisista tutkimuksista ilmenee. Se pani epäilemään erityisen kampanjan olemassaoloa.

Metsästyksenvastainen kampanjointi näyttää ajallisesti seuraavan ympäristöheräämisen aaltoliikettä. Sama koskee aaltojen voimakkuutta eri aikoina – ainakin osittain. Vaikka ei voitaisikaan nimenomaisesti osoittaa, että metsästyksen vastustus johtuu yleisestä aktivismista, voidaan sen sijaan sanoa, että näillä ilmiöillä on ainakin ajallinen yhteys.

Kampanjan toimijat näyttivät ainakin osittain keskittyvän Eläinsuojeluliitto Animalian piirissä toimiviin eläinsuojelijoihin. Tällaisia esimerkkejä on osoitettavissa melkoinen määrä, niin kuin edellä olen tehnytkin. Toisaalta, kun en saanut tarvittavia jäsentietoja, en pysty sanomaan, kuinka paljon yleisönosaston kirjoittajissa oli Animalian rivijäseniä. Samalla jäi selvittämättä, kuinka paljon kirjoittajissa oli muita kuin Animalian piirissä toimineita. Lukumääräisesti tarkasteltuna metsästyksen ongelmapuheiden kirjoittajia ei kuitenkaan ollut paljoa. Vielä vähemmän heitä oli siihen nähden, että monet kirjoittivat useita kirjoituksia. Tästä olen kolmannessa luvussa esittänyt näytteitä akselilla etelä ja muu maa.

Muutamissa kirjoituksissa esiintyy aikaisemmin tuntemattomia piirteitä. Sellaisia ovat väittämät, että metsästäjien argumentit olisivat menneisyyteen kuuluvia myyttejä. Väittämät murhaamisesta poikkeavat vakiintuneista termeistä, koska metsästyslain mukainen toiminta on luvallista, mitä taas murhaaminen ei ole. Vain ihminen voidaan murhata. Eläintä kohtaan tehdyt rikokset on määritelty toisin termein. Sellaisen väittämän esittäjä kieltäytyy aidosta keskustelusta. Puhuminen 60-luvun metsäläiskansan asenteista ei mielestäni ole hyvää keskustelua.

Katson osoitetuksi, että metsästyksen vastainen kampanja poikkesi spontaanituntensa ja toimintaryhmänsä osalta siitä yleisestä mallista, jollaisen edellä mainitsemani tutkijat ovat kuvailleet vallitsevaksi ympäristökamppailuissa (esim. Järvikoski 1991, 162–164).

Olen edellä tarkastellut ajanjaksoa 1992–1996, mutta metsästyksen vastaiset kannanotot ovat jossakin muodossa jatkuneet koko sen ajan, jonka olen tarvinnut tämän tutkimuksen tekemiseen. Eikä näytä olevan näköpiirissäkään täyttää rauhoitumista metsästyksen ympärillä. Silloin tällöin osuu silmiin yrityksiä nähdä metsästyksen ja metsästäjät ainakin vastenmielisinä, vaikkei metsästystä vaadittaisikaan lopetettavaksi tai rajoitettavaksi. Viimeisin esimerkki oli SAK:n esittämättä jätetty, äänestämiseen kehottava mainos, jossa ”kapitalisti” esitteli ”metsästyksmuisto-

jaan” vastenmielisyyttä herättävällä tavalla.³⁴ Lieneekö mainos, vaikkei sitä esitettykään kuin uutisissa, karkottanut SAK:n jäseniä vaaliuurnilta. Meillä on kaikissa sosiaaliluokissa ja puolueissa metsästäjiä. Mainos oli siinä katsannossa huomosti valittu ja toteutettu.

Vaikka en ole aikonut kajota turkistuotantoon, voin kuitenkin todeta, että sillä rintamalla kuulostaa hiljaiselta, jollei oteta huomioon joitakin yksittäistapauksia, joista kuulee julkisuudessa silloin tällöin. Pitäneekö se paikkansa, että tiedotusvälineet ovat päättäneet vaieta esimerkiksi tarhoille tehdyistä hyökkäyksistä. Esitetyn näkemyksen mukaan hyökkäyksiä on tehty osaltaan julkisuuden saamisen tähden.

Etsiäkseni esimerkkejä tämänhetkisestä metsästyksen vastaisuudesta kävin katsomassa EVR:n eli ”Eläinten vapautusrintaman” nettisivuja. Siellä vakuutettiin, että EVR ei ole järjestö vaan nimike, jonka ”alla” yksityiset henkilöt toimivat. Sivuilla oli kuvauksia tihutöistä, joita oli tehty eri puolilla maailmaa tuon nimikkeen alla. Koska toiminta on ollut usein laitonta, on tekijöitä tuomittu oikeudessa. Sivuilla ylläpidetään vankilistaa, jota päivitetään ajoittain. Metsästyksen osalta vankilistalla oli kaksi nimeä. Tuomio oli tullut yhdessä tapauksessa metsästystapahtuman häirinnästä ja toisessa *sanaharkasta* metsästäjän kanssa. Tuskinpa tuomiota annetaan pelkästä sanaharkasta. Täytynee olla kysymys kunnianloukkauksesta tai peräti laittomasta uhkauksesta.

Seuraavassa luvussa teen yhteenvedon ja esitän johtopäätöksiä edellä olevissa luvuissa esiin tulleista tuloksista.

³⁴Hyllytettyä mainosta esiteltiin eduskuntavaalien 2007 edellä useissa uutislähetyksissä.

7 Yhteenveto ja johtopäätöksiä

Johdannossa esittelin teoreettisen viitekehylenei, jonka mukaan ihminen on käyttänyt varhaisvaiheittensa aikana ruokanaan suoraan luonnosta saamiaan kasveja kuten marjoja, hedelmiä ja mahdollisesti sieniä sekä eläimiä tekemättä mitään toimenpiteitä ruokansa tuottamiseksi, kasvattamiseksi. Ihminen on vain ottanut ruoan käyttöönsä suoraan luonnosta sellaisenaan. Tämä täysin spontaani vaihe, jossa ihmisen kaikki ruoka tuli suoraan luonnosta ihmisen aiheuttamatta itse tuotantoa, kasvua, koska kasvu aiheutui luonnon prosesseista, säästi luontoa koko volyymillään. Tätä ihmisen ensimmäistä ”talousmuotoa”, eräänlaista antropologista vakiota, olen kutsunut *ekototalismiksi*.

Muutamien vuosituhansien aikana pääasiallisena ruoanlähteenä ovat olleet ihmisen itsensä tuottamat, kasvattamat kasvit ja vähäisessä määrin sienet sekä eläimet, kotieläimet. Vielä mahdollista, jäljellä olevaa luonnon autonomista tuotantoa ihminen voi yhä käyttää osittaisena. Tätä toimintaa kutsun *ekoprimarismiksi*. Yhdessä nämä luonnon suoran käytön muodot toteuttavia ruoanhankintakeinoja kutsun *ekologisiksi primariteettiperiaatteeksi*. Ekologisessa primariteettiperiaatteessa on siten kaksi komponenttia tai elementtiä: ekototalismi ja ekoprimarismi. Ekototalismi on kokonaan ”puhtaan” luonnonruoan yhteisö tai sivilisaatio, jossa ei esiinny tuotantotaloutta. Ekoprimarismia esiintyy taas tuotantotalouden rinnalla silloin, kun yhteisön ruoka tulee osittain suoraan luonnosta, niin kuin nykypäivän metsästäjän pyydystäessä riistaa, ihmisten keräillessä marjoja ja muita kasveja tai sieniä suoraan luonnosta. Ekoprimarismia on myös harrastajamainen, ei-ammattimainen kalastus silloin, kun kalastus kohdistuu luonnonkaloihin.

Viimeksi kuluneina vuosikymmeninä on yhä selvemmin alkanut ilmetä voimistunutta kritiikkiä erityisesti suoraan luonnosta saatavan *eläinperäisen* ravinnon käyttöön ihmisen ruokana, mutta ei niinkään kalastusta kuin metsästäystä koskevana. Villien eläinten metsästyks on joutunut erityisen näkyvän arvostelun ja jopa suoranaisen eston kohteeksi, kun sen sijaan villien kasvien ja sienten käyttöä ei ole samalla tavalla kritisoitu. Myös tuotantoeläinten käyttöä on alettu vastustaa. Vastustusta on esiintynyt sekä ekologisilla että muilla perusteilla.

Ekologisten perusteiden käytön kriteerinä on kestävä käyttö ja kestävä kehitys sekä eläinten uhanalaisuuden välttäminen. Nuo muut perusteet ovat olleet joko filosofiaan tai uskomuksiin, yleisesti arvioiden moraaliiin ja etiikkaan ankkuroituja. Muiden kuin ekologisten perusteiden painoarvo on viime aikoina mielipiteissä selvästi korostunut.

Tärkeää on pohtia erityisesti humanismin pohjalta, ihmisen oman velvollisuuseetiikan ilmentymänä, sellaista kohtuullisuutta eläimiä kohtaan, ettei niitä tahallisesti tai huolimattomuuteen luettavalla huonolla kohtelulla kiduteta tai kiusata, vaan että eläinten kohtelu niin niitä metsästettäessä kuin muutenkin täyttää kulloinkin hyväksyttävät kriteerit, jotka on poliittisesti määritelty. Metsästystä on harjoitettava kestävän käytön periaatteiden mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä.

Jos ja kun metsästyslain 20 §:ää noudatetaan, ei riistakantoja vaaranneta eikä eläimille aiheuteta tarpeetonta kärsimystä.

7.1 Yhteenveto

Aloitin työni tarkastelemalla yleisesti kirjallisuutta ja siinä ilmenevää metsästyskriittisyyttä. Lehtitekstien tarkastelulla osoitin myös metsästyksen arvostelun ja vastustuksen ilmenemistä omassa maassamme ja perehdyin niihin perusteisiin, mitä tuossa keskustelussa on esitetty. Koetin myös siinä erottaa toisistaan metsästyksen ekologiaperusteisen arvostelun ja periaatteellisen vastustuksen, koska niihin tulisi mielestäni suhtautua eri tavoin. Niin ikään osoitin metsästyksen vastustuksen alun ja ilmenemisen länsimaissa ja Suomessa sekä katsoin, että vastustus liitetään eläinten oikeuksien käsitteeseen, jonka kuvasin ja määrittelin käyttämieni lähteiden avulla.

Metsästävä jättäminen saattaa joissakin tapauksissa olla järkevää perustaa ekologisiin näkökohtiin. Ekologiset perusteet ovat nähdäkseni eri asemassa kuin uskonnolliset ja filosofiset, jotka saattavat ainakin osittain perustua niihin näkemyksiin, joita on tihkunut länteen idän kulttuureista ja uskonnoista. Ekologinen peruste on ”reaalibaasis” ja muut perusteet ”päällysrakennetta”. Tämän ohella työni on kaksiulotteinen toisessakin mielessä. Toisaalta analysoin kirjallisuutta, jossa esiintyy metsästyskriittisyyttä. Toisaalta tutkin asiaa empiirisesti lehtikirjoitusaineistosta.

Lopulta kysyin, miksi metsästystä arvostellaan ja vastustetaan niin voimakkaasti juuri nyt eli muutaman viimeksi kuluneiden vuosikymmenten aikana, niin että metsästyksen kieltopuhe on saavuttanut lopulta nykyiset mittasuhteensa ja yleisyytensä.

Olen kiistänyt sen näkemyksen, että metsästyksen vastustuksen syynä olisivat voittopuolisesti ekologiset perusteet. Syntyneen käsitykseni mukaan metsästystä ei voida rationaalisesti ainakaan periaatteelliselta kannalta vastustaa ekologisiin

syihin vetoamalla. Perusteena ovat pikemminkin eräänlaiset maailmankatsomukselliset näkemykset, kuten uskomukset, filosofia, eräänlainen humanismi ja käsitys, että eläimillä olisi monia sellaisia oikeuksia, joiden vuoksi niitä ei saisi metsästä eikä käyttää muutenkaan ihmisten hyväksi. Tällainen asioiden tila muuttaisi täysin vanhat tavat. Se veisi pohjan ekologiselta primariteettiperiaatteelta. Metsästyksen ongelmapuhe tähtää metsästyksen kieltoon ja ikivanhan antropologisen vakion lopettamiseen: se pyrkii estämään villin riistan käyttämisen ihmisen ruokana.

Suurin yksittäinen syy metsästyksen vastustamiseen saattaa olla se epäluulo, jota metsästyksen vastustajat kohdistavat metsästäjiin. Arvostelijat eivät luota siihen, että ainakaan kaikki metsästäjät noudattaisivat vahvistettuja sääntöjä ja että nämä pitäisivät huolta lajien säilymisestä. Metsästäjiä pidetään usein myös enemmän tai vähemmän moraalittomina. Tämä johtunee siitä nykyilmioista, että arvostelijat eivät tunne niitä olosuhteita, joissa metsästäjät toimivat. Senhän voi havaita muun ohella siitä, että metsästyksen vastustajat olettavat esimerkiksi metsästystornien olevan jollakin tavalla välttämättömiä metsästyksen onnistumiselle.

Menneisyyttä koskevat tietomme osoittavat metsästyksen ja keräilyn esiintyneen ihmisen elättäjänä kautta aikojen. Ne olivat pitkään yksinomaisina ruoanlähteinä, mutta nämä toiminnot ovat, yhdessä väestöräjähdyksen kanssa, menettäneet suurelta osin merkityksensä ihmisen elättäjänä. Nykyään niiden esiintymisellä ei ole kuin korkeintaan marginaalinen merkitys. Tästä huolimatta niiden käyttöä voidaan kuitenkin perustella ekologisilla syillä, siten että metsästyks ja keräily kuuluvat yhä nykyihmisenkin kulttuuriin, vaikka niiden suhteellinen osuus on nykyään hyvin vähäinen. Metsästyslain antamisella se kuuluu myös yhteiskunnan rakenteeseen tässä ja nyt. Analysoimastani lehtikeskustelusta voi nähdä, että siihen on kasaantunut paljon sellaista ainesta, joka ei ole tullut esille niissä asennetutkimuksissa, joita on tehty surveymuotoisina ja joiden tuloksia olen edellä selostanut. Niissä on ollut jyrkkiä metsästyksen vastustajia alle kymmenen prosenttia ja lisäksi lieviä vastustajia noin kaksikymmentä prosenttia. Loput ovat joko kannattaneet metsästyksistä tai suhtautuneet siihen neutraalisti.

Lehtikeskustelussa vastustajia oli paljon enemmän. Tämän katson johtuvan aktivistien aikaan saamasta kampanjasta, joka kasasi vastustuskirjoituksia myös Helsingin Sanomien mielipidesivuille.

Tässä aineistossa ei ollut merkintöjä metsästyksistä koskevista ekotaaseista, vaikka saattaisi luulla, että metsästykselle olisi kohdistettu samantapaisia ”iskuja” kuin esimerkiksi turkistuotantoon. Ehkä aktiviteetteja suunnitelleet eivät tiedä, mihin hyökkäyksiä voisi kohdistaa ja mitä niissä olisi tehtävä, jotta niiden avulla

päästäisiin mahdollisesti toivottuihin tuloksiin. Näyttää kuitenkin siltä, että tuota kampanja-aikaa lukuun ottamatta Animalian pääkohde ei ole ollut metsästys.

Pääasiassa julkisen kirjoittelun avulla ja kanteluilla, joita on kohdistettu EU:n viranomaisille, on yritetty vaikuttaa viranomaisiin ja kansalaismielipiteeseen ja toivottu, että mielipiteenmuokkaus ja painostus tehoaisivat ja että haluttuihin päämääriin päästäisiin niiden avulla. Lisäksi on yritetty tutuksi käynnyttää kirje- ja postikorttipainostusta, jota on kohdistettu avainpaikoilla oleviin virkamiehiin. Olen luvussa 6.3 kertonut virkamiehiin kohdistetusta kirje ja postikorttikampanjasta. Ajatuksen takaa voi nähdä ”pisara kalliioon” -ajatusrakennelman.

Eri yhteyksissä olen yrittänyt valottaa sitä, *miten* metsästyksen oikeutus on ongelmallistettu, ja se on käsitykseni mukaan käynyt näissä yrityksissä selväksi. Arvelin edellä, että saattaisiin tehdä myös *miksi*-kysymyksen eli kysyä, mikä aiheuttaa metsästyksen problematisoinnin. Vaikka miksi-kysymystä pidetään jopa vastauskelvottomana, koska vastauksen oikeellisuutta on vaikea testata, yritän kuitenkin lähestyä sitä.

Yleisen, maailmanlaajuisen asenteiden muuttumisen lisäksi tutkin omassa maassamme juuri käynnissä olevaa keskustelua. On todettu, että kaupunkilaisnuorten asenteet eläinten käyttöä kohtaan ovat kriittisempiä maalaisiin verrattuna. Kaupunkilaiset vastustavat useammin kuin maalaiset eläinten hyötykäyttöä. Tämä johtuu epäilemättä siitä, että eläinten käyttö on outoa niille, jotka eivät ole tottuneet katselemaan sitä omassa lähipiirissään.

Maaseudulla kauan erinomaisina talvikäsineinä pidettyjä koirannahkakintaita vastustettiin siinä määrin, että eräs koiratarhaaja, joka halusi hyödyntää kaupallisesti ne koirat, jotka eivät täyttäneet rotukriteerejä ja joita ei siten voinut markkinoida käyttökoiriksi, asetettiin julkiseen boikottiin. Outous oli monille kaupunkilaisille ja siten asennoituville ylivoimaisen vastenmielistä. Lapsuudestani muistan hyvin nuo koirannahkakintaat, jotka olivat melko yleisiä. Kintaat oli tietenkin tehty kotikoirien nahoista, koska rotukarsinta ei ollut tarpeen. Karsintaperuste oli kuitenkin koiran kelvollisuus metsästyskäyttöön. Jollei koira haukkunut tai muuten pyytänyt riistaa, oli tavanomainen sanonta: ”Siitä tuli kintasnahkaa!” ”Lemmikeistä” ei tuolloin kukaan puhunut. Eläimet olivat käyttöesineitä: lehmästä saatiin maitoa, lihaa ja nahkaa, hevosella tehtiin työtä ja sitä käytettiin matkustamiseen, koira pyydysti riistaa ja vartioi taloa. Kissan tuli pitää pikkujyrsijät kurissa talossa ja ulkorakennuksissa. Elleivät nämä eläimet kelvanneet käyttöönsä, ne teurastettiin, tapettiin tai myytiin. Sen ohessa niitä pidettiin myös viihtymisen välineinä. Vallankin lapset leikkivät eläinten kanssa, mutta eläinten pidon pääasialliseksi funktioksi seuraeläimenä pito ei oikeastaan koskaan kelvannut. Nyt koko

asia on kääntynyt ylösalaisin. Nyt saatetaan etsiä *kotia* eläimelle, esimerkiksi koiralle. Ei kysytä, kenelle jokin eläin on tarpeellinen.

Franciscus Assisilainen perusti näkemyksensä siihen, että hän uskoi eläimillä olevan sielun. Intian uskonnoissa asia on kytketty jälleensyntymisoletukseen. Tällaiset seikat ovat modernin ihmisen näkökulmasta merkityksettömiä.

Nyt länsimainen suuntaus kytkee metsästyksen kiellon ihmisen ja muiden eläinten väliseen samankaltaisuuteen, eräänlaiseen tasa-arvoajatteluun, lajien välisen ”demokratian” vaatimukseen. Kun puhutaan ”eläinten oikeuksista”, eläimille vaaditaan sellaisia turvaoikeuksia, että niiden pitää sallia elää vapaina luonnossa. Niitä ei saisi surmata eikä pitää vankeudessa. Olen esimerkiksi nähnyt vaatimuksen, että sian pitää saada itse päättää, kenen luokse se jää! Vaatimus on yllättävä. Sikaahan ei olisi kuitenkaan muualla kuin jossakin villinä metsässä. Ei se päästä jäämisestään vaan elää metsässä. Näihin vaadittuihin ”oikeuksiin” viitataan puhumalla ”eläinten oikeuksista”. Lihan syöntiä vastustetaan ja suositellaan kasvissyöntiä ja niin kutsuttua veganismia, vaikka viljellyt kasvit ovat ekologisesti kalliimpia kuin villit. Ei huomata, että riista on tasan samanhintaista kuin villit kasvit. Loogista ja paikkansa pitävää toki on arvostella kasvatetun lihan tuotantoa ja tuon toiminnan ympäristövaikutuksia, mutta sehän on eri asia kuin arvostella metsästystä ja ekoprimaristisen lihan käyttöä ihmisten ruokana.

Pääasiallisin syy metsästyksen kieltoon lienee kuitenkin se, niin kuin Armstrong minulle antropologian opintojeni yhteydessä argumentoi, että harvaa poikkeusta lukuun ottamatta vain miehet metsästävät. Tämä seikka mainitaan myös varsinaisessa tutkimusaineistossa. Tällainen näkökulma on aivan uusi. Myös samassa taloudessa elävät naiset pääsevät nauttimaan metsästyssaaliista tasaveroisesti miesten kanssa. Kysymyksen täytyy olla toimijuudesta, joka on noussut merkitykselliseksi vasta nyt. Metsästyksen vastustajat ovat voittopuolisesti naisia. Onhan eläinsuojeluliitto Animalian jäsenistäkin 90 prosenttia naisia. Metsästyksen on miesten ”verileikki, johon naiset eivät osallistu”, kuuluu monesti tämän hetken vasta-argumentaatio.

Missä määrin näin kategorinen väite on sitten tarkoitettu täysin otettavaksi, pätee luullakseni vain osaan metsästyksen vastustajista. Ilmeisesti eivät ainakaan kaikki ole reflektoineet, mitä seurauksia metsästyksen lopettamisvaatimuksilla olisi, jos ne otettaisiin yhteiskunnassa sananmukaisesti. Olisivatko ihmiset ja yhteiskunta sittenkään valmiita kantamaan ne radikaalit sosiaaliset ja kulttuuriset muutokset, jotka siitä väistämättä seuraisivat.

Tulkitsen ainakin jyrkimmän tällaisen suhtautumisen fundamentalismiksi, jollaista esimerkiksi Giddens pitää vaarallisena.

Kun etsin lehtiaineistostani metsästyksen vastustuksen tyyppillistä kampanjaryhmää, jollainen on ollut säännönmukaisesti toiminnassa ympäristösosiologiassa tutkituissa ympäristökamppailuissa, en mielestäni havainnut ainakaan tavanomaista toimijaa. Ryhmä on tyyppillisessä tapauksessa syntynyt spontaanisti, kuten esimerkiksi Koijärvellä. Siinähan oli kysymys niin sanotusta ”suorasta toiminnasta”. Metsästyksen vastustuksessa ei tutkimusjaksollani esiintynyt tuota suoraa toimintaa, vaan minun oli löydettävä jotakin toimintaryhmää vastaavaa havaintoa lehtiteksteistä. Jouduin etsimään toimijaa kokoamalla Helsingin Sanomien yleisönosastossa kirjoittaneiden ihmisten nimiä ja katsomaan, mitä organisaatioita tai ryhmiä nimiin saattoi yhdistää. Yhteinen nimittäjä oli, ainakin osittain, Eläinsuojeluliitto Animalia, jota ei ole pidetty erityisen kärjekkäänä toimijana. Metsästyslain säätämisen vuosina 1992–1993 Animalia kuitenkin aktivoitui ehkäpä jäsenkadon pelossa. Mutta koska muutakaan selvästi erottuvaa tahoja en havainnut, aloin selvittää, millainen Animalia oli ja miten se kampanjaryhmänä esiintyi. Ja kyllähän tuo toimijaryhmä täytti nuo piirteet: osallistujilla oli kollektiivinen identiteetti, se erottautui vastustajistaan metsästäjistä meiksi ja leimasi vastustajansa heiksi, jotka kiduttavat ja kiusaavat vilttejä eläimiä eli riistaa.

Animalia pyrki vaikuttamaan metsästyslain sisältöön, pyrki aikaansaamaan turkisten tuontikiellon ja vastusti pyyntirautojen käyttöä ja niiden standardeja, joista yritettiin tuolloin kansainvälisesti neuvotella.

7.2 Johtopäätöksiä

Tutkimukseni perusteella voin sanoa, että nykyihmisen luonnon käyttö elämän aineellisena perustana on muuttunut toiseksi kuin mitä se oli ihmislajin ilmestyessä maailmaan. Alkuaan luonnon käyttö oli suoraa, koska muuta mahdollisuutta ei ollut. Tämä on käynyt selvästi ilmi länsimaissa julkaistusta kirjallisuudesta. Muutos on aiheutunut siitä, että luonnonkäyttö muuttui tuotantotalouden myötä välilliseksi. Tämä välilliseksi muuttumisen hyppäys häivytti ihmisen näköpiiristä hänen omat jälkensä. Ihminen ei enää nähnyt, mistä hän oli tulossa. Hän alkoi pitää tuotantotaloutta ainoana oikeana tapana ruokkia kasvavat ihmismassat ja se mahdollisti edelleen populaatioiden holtittoman kasvun. Ihminen käsitti kuin omalla toiminnallaan ansainneensa ruokansa. ”Joka ei tahdo työtä tehdä, olkoon syömättä”, oli ainakin jo 1930-luvulla vallitseva lasten kasvatuseriaate, joka kohdistettiin minuunkin. Ekologisen primariteettiperiaatteen mukainen eli alkuperäinen elämäntapa alkoi ihmisen puheissa vähitellen muuttua epäilyttäväksi. Ihminen alkoi tuntea syyllisyyttä siitä, että se eli ja oli elänyt ”kuin eläin”. Juuri tästä syyll-

lisydestä nähdäkseni versoo metsästyksen vastustus. Peruste on siten voittopuolisesti moraalinen ja uskomuksellinen. Syyllisyys ei tosin läpäise koko kansaa, vaan osa siitä yhä nojaa vanhoihin käytäntöihin eli antropologisiin vakioihin, joihin metsästyskin on kuulunut ja yhä kuuluu.

Koska Raamattu on (Gilgames-eepoksen ohella) kulttuurissamme lähes ainoa pitkän aikavälin kuvaus, olen lukenut Raamatun hyvin tarkasti ekologisen primariteettiperiaatteen näkökulmasta. Oikeastaan ainoa *ekototalisti* Uudessa Testamentissa oli Johannes Kastaja autiomaassa eläessään. Ainakin hän oli *ekoprimaristi*, koska hänellä saattoi olla ystäviä, jotka toivat hänelle ajoittain ruokaa, mutta maininta, että hänen ruokanaan olivat heinäsiirkat ja luonnonhunaja, viittaa juuri ekologisen primariteettiperiaatteen mukaiseen elämään ja siinä lähinnä ekototalismiin. Uuden Testamentin henkilöt olivat pääosin joko paimentolaisia tai maanviljelijöitä. Tosin Kinneretin järven kalastajat, joita jotkut Jeesus nasaretilaisen oppilaat olivat, olivat ekoprimaristeja. Heitä oli tuossa yhteisössä kyllä kovin vähän. Ratkaisevinta oli, etteivät ihmiset tienneet sitä erontekoa, mikä on välttämätön elämäntapojen tunnistamiseksi. Kristinusko ei ole tunnistanut ekologista primariteettiperiaatetta. Sen vuoksi ihmiset ovat epäilleet suoraan luontoon tukeutuvaa elämäntapaa jotenkin vähempiarvoiseksi kuin tuotantotaloutta. Jos tuotantotalous jossakin osassa maailmaa jostakin syystä estyy, niin kuin tiedämme käyneen Siperiassa neuvostotalouden romahtaessa, ihmiset siirtyivät luontevasti elossa pysyäkseen ekologisen primariteettiperiaatteen alueelle. Ensin omaksuttiin ekoprimarismi ja vähitellen ekototalismi, kun tuotantotalouden hyödykkeen olivat loppuneet.

Uskoisin että jos metsästyksen arvostelijat ymmärtävät, että ekologinen primariteettiperiaate on luonnon kannalta turvallisin elämäntapa siksi, että se on ekologisesti ilmainen, he muuttaisivat käsitystään myös metsästyksestä. Kun he alkavat luottaa siihen, etteivät metsästäjät hävitä eläimiä sukupuuttoon vaan noudattavat kestäväää käyttöä, näiden kahden osapuolen näkemykset voivat lähentyä ja jopa kohdata.

English Summary

As a so-called wilderness writer I became interested in studying the problematic and negative debates associated with hunting because, since my childhood, I have hunted myself and have become fascinated with hunting stories and other wilderness writing. I have noticed that measures aimed at prohibiting hunting and voices denouncing it have become more and more prevalent, especially during recent decades. That was the reason why I went back to university to study this phenomenon. My earlier degrees and skills were not especially relevant to this topic so I decided to take a Master of Arts degree in Social Sciences at the University of Tampere in 1996 with sociology as a main subject. Most of my written exercises including my master's thesis were based on the same theme, how hunting was criticised and opposed. Although I had already earlier become acquainted with the subject, systematic studies gave me better tools for my work. My master's thesis was a good start, but immediately after it was passed, I asked for the permission to write my doctoral dissertation, because I believed this was the way to proceed and gain some more light on my problems.

I started my work by describing the criticism and opposition pertaining to hunting both globally and in our own society. My point was, that hunting is criticised and opposed, not so much on ecological reasons but rather on reasons based on the concepts of animals' rights and their interpretations and implementation. The grounds for opposing hunting are either ecological, or other than ecological, that is, grounds relating to religion or philosophy. According to my observations, the ecological reasons can lead to hunting restrictions when hunting the game animal in question would not be reasonable because it is generally regarded as a threatened species or its local population is relatively small. And there is, of course, the law that obliges the hunters to follow the sustainable use of game populations.

I endeavoured to point out the starting points of criticism and its first manifestations and contents. I described the criticism and opposition to hunting expressed in literature globally but especially in western countries. I got acquainted with foreign and Finnish literature depicting criticism on hunting. I described the daily debate in the media endeavouring to analyse its contents and discern what concepts are being applied and how they interrelate. Then I asked why criticising and opposing undertones are on the increase.

For most of his species history, man has been using nature directly as a basis of his livelihood. Using plants, mushrooms and animals spontaneously as nour-

ishment in accordance with the universal principle was both natural and the only available possibility. And that is the reason why man's utilisation of nature took such a direction. It would have been a sustainable way to proceed, if the amount of people had not grown too large and the ownership of an increasing number of goods had not become end in itself, which is undoubtedly the case today.

I defined homo sapiens as a species that directly uses nature as a source of livelihood, meaning that man utilised nature directly and totally as a source of livelihood. There was no other way to get food. This phenomenon I have defined as *the ecological primacy principle*. The ecological primacy principle consists of two components or elements, *eco totality and eco primacy*. By *eco totality* I mean the state that used to prevail when all food and other living materials were taken directly from nature and used as such without any special production processes. By *eco primacy* I mean that the materials obtained by eco totality are used alongside the products of an economy that engages in industrial engineering and management. This condition can be seen today in all advanced industrial societies. By making use of eco primacy, nature and the environment is spared by the whole volume of that use because eco primacy is ecologically free.

I would rather have used some other concept than the eco-epithet, if such a concept had been available. For instance, the concept of 'ecologically free' is burdened with the use of 'eco'-epithet, which is far too common today. Also the original meaning of the word – economics of nature – is unsatisfactory because nature does not have its own economics that could be separated from life. Only humans have had such economics, but only for a short while. In this dissertation I have used the words 'ecological' and 'eco' in a very limited sense compared with the prevailing usage. In this study they mean only the spontaneous production of wild plants, mushrooms and animals through nature's own processes and without man's contribution. Man just takes the material produced by nature for his own use and makes it by homespun methods edible or suitable for other purposes. Eco totality or eco primacy do not include barter or other exchange, to say nothing about industrial engineering and management, which enhances the value of the goods. In eco totality and eco primacy the materials taken from nature are used immediately or shared with relatives, neighbours or friends and they are not bartered.

It is evident that there are no other prudent methods to use nature, because immediately after man started to cultivate land and grow plants and raise domesticated animals, the basis of nature began to wear out and deteriorate very quickly compared with what had been and what was perceptible when nature was used

directly as a source of livelihood. This was not the result of nature's own self-adjusting processes but simply because of the physical damage that man's increasing transformation of nature had brought about.

The problematic dialogue about hunting has been heard occasionally everywhere in society, but the opinions expressed in the mass media, especially in newspapers, were offered for research material as if on a platter. I finally chose the writings on hunting and game keeping published in *Helsingin Sanomat* in 1992–1996 for the material of my systematic analysis. These writings contain more criticism on hunting than the survey researches made at the same time.

Using the so-called qualitative research methods I endeavoured to find out the essence of the newspaper articles against hunting as well as their ultimate motives for a change. The answer was unequivocally that most of the writers were criticising hunting and wanted it to be cut down or stopped altogether.

In newspaper reports of campaigns against hunting there was no mention of ecotages, that is, examples of violent opposition or prevention of hunting.

Opposition to hunting is not a typical case if we compare it to case studies in environmental sociology where there has been a campaign group, that came about spontaneously. I had to search for the corresponding group from the newspaper articles from which I could collect a list of names and then discern the group in the background which I could then associate with the Federation for the Protection of Animals – *Animalia*. *Animalia* was founded for the protection of laboratory animals. Now the federation claims to focus on three major objectives: animal experiments, the conditions of farm animals and fur farming.

It has stated that it has no official standpoint to hunting but in practice its leaders have campaigned as critics of hunting. According to its annual reports and bulletins it has tried to influence the contents of the official game law and endeavoured in many ways to hamper the hunters' action and to cause damage to their social status. In *Animalia's* work, hunting has always been criticised, occasionally even in stronger undertones.

The spontaneous yield of nature, ecologically free growth, which does not include any input costs, because growth comes about naturally, thanks to the solar energy flowing through the ecosystem, can still be used, by society's decision, as a small part of man's food production. This spontaneous "eco" should always be used primarily, as far as possible, before introducing any methods of industrial engineering and management. The prevailing use of nature, which nowadays can only mean hunting of wild animals, fishing in nature and collecting plants and mushrooms growing wild, should accordingly be used primarily in order to pre-

vent the deterioration of our natural environment. Otherwise it will result in ecological squandering.

Therefore hunting and fishing, habitually discriminated against for “ethical” reasons and connected, almost without exception, with animal farming, have to be kept separate from those ways of using nature that cause the wearing out of the biosphere.

Hunting, fishing and gathering mushrooms and plants save the biosphere with their whole “volume”. That is why the direct use of nature is exactly the tool which can slow down and prevent the deterioration of biosphere.

The grounds against hunting associated with religion or at least with beliefs and philosophy which I have called other than ecological grounds, occupy a different status. To my mind they can only have an influence on man’s own deontological ethics. On this topic, and in the name of humanism, hunting methods that do not cause unnecessary pain to animals should be discussed. This is required by our game law.

Lähdeluettelo

Painetut lähteet

- Aaltonen S (1994) Jerisjärven ympäristökonflikti Rauhalan kyläläisten tulkitsemana. Teoksessa: Lehtinen A & Rannikko P (toim) Pasilasta Vuotokselle. Tampere: Gaudeamus, 72–91.
- Aho J (1957) Lastuja. Porvoo – Helsinki: WSOY.
- Aho M, Karjalainen M, Luoma P & Rauhala S (2003) Selvitys Ylivieskan seutukunnan yhdeksäsluokkalaisten tulevaisuudensuunnitelmista, vapaa-ajasta ja kotiseutunäkemysistä. Ylivieskan seutukunta. Ylivieska.
- Ahponen P & Järvelä M (1983) Maalta kaupunkiin, pientilalta tehtaaseen: tehdastyöläisten elämäntavan muutos. Porvoo – Helsinki – Juva: WSOY.
- Airaksinen T (1999) Järjen kohtaloita. Teoksessa: Airaksinen T (toim) Minä vuonna 2000. Keuruu: Otava, 8–39.
- Aittoniemi S (1992) Puheenvuoro Metsästyslain lähetekeskustelussa. Eduskunnan pöytäkirjat 1992.
- Alaraudanjoki P (1996b) Paaluraudoista kotkansuojeluun – metsästyksen vihertyminen. Teoksessa: Huhtala A (toim) Ympäristö – arvot? Heijastuksia pohjoiseen. Lapin yliopiston hallintoviraston julkaisuja 35, Rovaniemi, 145–160.
- Alaraudanjoki P (1997) Metsästyksen ja riistanhoidon muuttuva asema yhteiskunnassa. Suomen Riista 43, 7–21.
- Alaraudanjoki P (1999) Paalusaksista kotkan suojeluun: Metsästyspolitiikka muuttuvassa yhteiskunnassa. Ase & Erä 4, 10–13.
- Alasuutari P (1994) Laadullinen tutkimus (2., uud. p.). Tampere: Vastapaino.
- Alasuutari P (1995) Researching culture: qualitative method and cultural studies. London: Sage.
- Alasuutari P (1996) Toinen tasavalta: Suomi 1946–1994. Tampere: Vastapaino.
- Alasuutari P & Siltari J (1983) Miehisen vapauden valtakunta: tutkimus lähiöravintolan tikkakulttuurista. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Anderson JK (1974) Xenophon. London: Duckworth.
- Anderson JK (1985) Hunting in the Ancient World. Los Angeles: California Press.
- Animalia 1/1992 (Eläinsuojeluliitto Animalia ry:n jäsenlehti).
- Animalia 3/1992 (Eläinsuojeluliitto Animalia ry:n jäsenlehti).
- Animalia 4/1992 (Eläinsuojeluliitto Animalia ry:n jäsenlehti).
- Animalia 1/1993 (Eläinsuojeluliitto Animalia ry:n jäsenlehti).
- Animalia 3/1993 (Eläinsuojeluliitto Animalia ry:n jäsenlehti).
- Animalia 2/1994 (Eläinsuojeluliitto Animalia ry:n jäsenlehti).
- Animalia 4/1995 (Eläinsuojeluliitto Animalia ry:n jäsenlehti).
- Asetus biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta. Suomen säädöskokoelman numero 914/94 (A 914/94).

- Asikainen J & Hirvonen M (1984) *Kansantalouden peruskäsitteet* (4. p.). Kuopio: Kustannuskiila.
- Attfeld R (1999) Länsimaiset perinteet ja ympäristöetiikka. Teoksessa: Oksanen M & Rauhala-Hayes M (toim) *Ympäristöfilosofia*. Tampere: Gaudeamus, 47–72.
- Balikci A (1968) *The Netsilk Eskimos: Adaptive Processes*. Teoksessa: Lee RB & DeVore I (eds) *Man the Hunter*. New York: Aldine Publishing Company, 78–82.
- Barret L (1999) Beefing it up: The Hunting Apes. Meat Eating and the Origins of Human Behavior. *Trends in Ecology & Evolution* 14, 456.
- Beck U (1990) Riskiyhteiskunnan vastamyrryt: organisoitu vastuuttomuus. Tampere: Vastapaino.
- Berger P & Luckmann T (1994) *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen: tiedonsosiologinen tutkielma*. Helsinki: Gaudeamus.
- Berndt RM & Berndt CH (1996) *The world of the first Australians: past and present*. Canberra: Aboriginal Studies Press.
- Birket-Smith K (1971) *Eskimos*. Copenhagen: Rhodos.
- Bourdieu P (1977) *Outline of a theory of practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bourdieu P & Wacquant LJD (1995) *Refleksiiviseen sosiologiaan: tutkimus, käytäntö ja yhteiskunta*. Joensuu: Joensuu University Press.
- Brown LR & Abramovitz JN (1998) *Maailman tila 1998: Worldvatch Institute: raportti kehityksestä kohti kestäväää yhteiskuntaa* (Alkuteos: State of the world. Julkaistu 1998). Helsinki: Gaudeamus.
- Brown WN (1974) *The Unity of Life in Indian Religion*. Teoksessa: Klaitis J & Klaitis B (eds) *Animals and Man in Historical Perspective*. New York, Evanston, San Francisco, London: Harper & Row Publishers, 51–58.
- Burenhult G (1994) Kätevähmiset, pystyihmiset ja neandertalilaiset. Kohti nykyihmistä 2 500 000–35 000 vuotta sitten. Teoksessa: Burenhult G (toim) *Ihmisen suku 2*. Helsinki: WSOY, 55–67.
- Burenhult G (1994) Miksei kaikista tullut maanviljelijöitä? Teoksessa: Burenhult G (toim) *Ihmisen suku 2*. Helsinki: WSOY, 187–195.
- Carson R (1970) *Äänetön kevät* (Jotuni P, suom. Alkuteos: Silent spring. Julkaistu 1962). (3. p.). Helsinki: Tammi.
- Darwin C (1987) *Elämäni* (Leikola A, suom. Engl. alkuteos ilmestyi 1887). Oulu: Pohjoinen.
- Darwin C (1988) *Lajien synty* (3. p.) (Koskimies AR, suom. Alkuteos: On the origin of species. Julkaistu 1859). Hämeenlinna: Karisto.
- Douglas M (1975) *Implicit meanings: essays in anthropology*. London; Boston: Routledge & Kegan Paul.
- Douglas M (2000) *Puhtaus ja vaara: ritualistisen rajanvedon analyysi* (Bloom V & Hazard K suom. Alkuteos: Purity and danger: an analysis of the concepts of pollution and taboo. Julkaistu 1966). Tampere: Vastapaino.
- Drass KA & Ragin CC (1992) *Qualitative Comparative Analysis 3.0*. Institute for Policy Research. Evanston: Northwestern University.

- Dryzek JS (1992) *Rational Ecology: environment and political economy*. Oxford: Basil Blackwell.
- Dryzek JS (1997) *The politics of the earth: environmental discourses*. Oxford: Oxford University Press.
- Durkheim É (1976) *The Elementary Forms of the Religious Life*. London: Allen and Unwin.
- Eder K (1996) *The social construction of nature: a sociology of ecological enlightenment*. London: Sage Publications.
- Eder K (1998) Onko ”todellisuus todella”? Realismi ja konstruktioismi ympäristösosiologiassa. *Tiede ja Edistys* 23 (2): 97–109.
- Eduskunnan pöytäkirjat 1992.
- Einarsson N (1990) Of Seals and Souls. *Mast Maritime Anthropological Studies*, 2 N:o 2 1990.
- Einarsson N (1995) All animals are equal but some are cetaceans. Conservation and culture conflict. Teoksessa: Milton K (ed) *Environmentalism. The view from anthropology*. London and New York: Routledge, 73–84.
- Einarsson N (1996) A Sea of Images: Fishers, Whalers, and Environmentalists. Teoksessa: Pálsson G & Durrenberger PE (eds) *Images of Contemporary Iceland Everyday Lives and Global Contexts*. Iowa City: University of Iowa Press, 46–59.
- Ekman K (1994) Suomen Gallup: Suomalaiset hyväksyvät metsästyksen. *Metsästäjä* 43, (4), 34–35.
- Epäily N (2003) Metsästäjien ja lintuharrastajien Liminganlahden alueen käytön intressit, luontosuhde ja ympäristötietoisuus. Teoksessa: Valkonen & Suopajarvi (toim) *Pohjoinen luontosuhde. Elämäntapa ja luonnon politisoituminen*. Rovaniemi: Lapin yliopisto, 95–113.
- Erkkilä J (1996) Thulen eskimot elävät vieläkin metsästyksestä ja kalastuksesta. *Helsingin Sanomat*, 24.2.1996.
- Ferry L (1993) Uusi ekologinen järjestys: puu, eläin, ihminen (Pöyry J & Saarinen E, suom. Alkuteos: *Le nouvel ordre écologique: L'arbre, l'animal et l'homme*. Julkaistu 1992) Espoo: Expertise.
- Fox MW (1980) *Returning to Eden. Animal Rights and Human Responsibility*. New York: The Viking Press.
- Giddens A (1995) *Sociology*. Cambridge: Polity Press.
- Gilgames. Maailman vanhin sankaritaru (1980) (Esipuhe ja käännös Salonen A. Kuvitus Juvonen R). Porvoo – Helsinki – Juva: WSOY.
- Godelier M (1986) *The Making of Great Men: male domination and power among the New Guinea Baruya*. London: Cambridge University Press.
- Godelier M (1987) Antropologia ja materialismi: ajattelu, taloudet, yhteiskunnat (Ranta U & Hynynen P, suom. Alkuteos: *L'idéal et le matériel: Pensée, économies, sociétés*. Julkaistu 1984). Tampere: Vastapaino.
- Grimm J (1994) Grimmin kauneimmat sadut (9. p.) (Merikoski K, suom., Koivu R, kuvittanut.). Jyväskylä – Helsinki: Gummerus.

- Haila Y & Levins R (1992) *Ekologian ulottuvuudet* (Haila Y, suom. Alkuteos: *Humanity and nature*). Tampere: Vastapaino.
- Haila Y & Jokinen P (toim) (2001) *Ympäristöpolitiikka: mikä ympäristö, kenen politiikka*. Tampere: Vastapaino.
- Hankonen J (1994) *Lähiöt ja tehokkuuden yhteiskunta: suunnittelujärjestelmän läpimurto suomalaisten asuuntoalueiden rakentamisessa 1960-luvulla*. Espoo Helsinki: Otatieto: Gaudeamus.
- Harris M (1982) *Kulttuurien synty* (Alkuteos: *Cannibals and kings*). Helsinki: Kirjayhtymä.
- Harris M (1987) *Cultural Anthropology*. New York: Harper & Row, Publishers.
- Harris M (1995) *Cultural Anthropology* (4th ed.) New York: HarperCollins College Publishers.
- Heikkinen H (2005) Hirvikolaririski suuri erityisesti riista-aidan päässä. *Sanomalehti Kaleva*, 22.5.2005.
- Heikura H (1998) Intian tunnetuin eläinsuojelija perustaa eläinsairaaloita. *Helsingin Sanomat*, 8.3.1998, C 3.
- Heimonen R & Lievonen R (toim) (1979) *Pisara verta. Kuvakertomus elämän puolesta*. Porvoo – Helsinki – Juva: WSOY.
- Heinonen J (1990) *Pienviljelijäprojektista sosiaalivaltioon: näkökulma suomalaisen sosiaalipolitiikan syntyyn, kehitykseen ja murrokseen 1800-luvulta nykypäivään*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Heiskala R (1996) *Kohti keinotekoista yhteiskuntaa*. Tampere: Gaudeamus Kirja.
- Helle P (1996) *Kiiruna*. Teoksessa: Lindén H, Hario M & Wikman M (toim) *Riistan jäljille*. Helsinki: Edita, 171–173.
- Helle E (1996) *Metsäjänis*. Teoksessa: Lindén H, Hario M & Wikman M (toim) *Riistan jäljille*. Helsinki: Edita, 18–21.
- Helle P (1996) *Pyy*. Teoksessa: Lindén H, Hario M, & Wikman M (toim) *Riistan jäljille*. Helsinki: Edita, 174–177.
- Helle T (1998) *Mies metsän moninaiskäyttäjänä – johdanto ympäristöetiikkaan*. Julkaisussa: Heino E & Kangas J (toim) *Mies ja metsä. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja* 690, 1998. Kannus, 24–26.
- Hill K & Hurtado M (1996) *Ache Life History*. New York: Aldine de Gruyter.
- Hohmann H (2001) *Jörö-Jukka eli iloisia juttuja ja hullunkurisia kuvia* (2. p. i.e. näköisp.). Jyväskylä: K. J. Gummerus osakeyhtiö.
- Hurskainen A & Siiriäinen A (1995) *Afrikan kulttuurien juuret*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Ilmonen K (1993) *Tavaroiden taikamaailma: sosiologinen avaus kulutukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Ilvesviita P (2005) *Paaluraudoista kotkansuojeluun. Suomalainen metsästyspolitiikka 1865–1993*. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Jasper JM & Nelkin D (1992) *The Animal Rights Crusade*. New York: The Free Press.
- Jokinen P (1995) *Tuotannon muutokset ja ympäristöpolitiikka*. Turku: Turun yliopisto.

- Jokinen A, Juhila K & Suoninen E (1993) Diskurssianalyysin aakkoset. Tampere: Vastapaino.
- Juppi P, Peltokoski J & Pyykkönen M (2003) Liike-elämää. Valtakunnallinen radikalismi vuosituhanen vaihteessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Johdanto 5–15
- Järvikoski T (1991) Ympäristöliike suomalaisessa politiikassa. Teoksessa: Massa I & Sairinen R (toim) Ympäristökysymys: ympäristöuhkien haaste yhteiskunnalle. Helsinki: Gaudeamus, 162–179.
- Järvikoski T (1995) Sosiologian klassikot ja ”luonto”. Teoksessa: Jokinen P, Järvikoski T & Rannikko P (toim) Näkökulmia ympäristösosiologiaan. Turku: Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus, 15–38.
- Järvinen AE (1949) Erämaan lastuja. Helsinki: WSOY.
- Kallinen Y (1971) Elämmekö unessa (2.–3. p.). Helsinki: Tammi.
- Karppanen H (2004) Luonnonantimet ja kotiruoka kunniaan. Haastattelijana Eeva Vänskä. Julkaistu 10.4.2004 sanomalehti Kalevassa.
- Karsikas L (1969) Hukkuva erämaa. Hämeenlinna: Karisto.
- Karsikas L (1994) Ikimetsän hakolintu. Hämeenlinna: Karisto.
- Karsikas L (2001) Metsänpiika. Hämeenlinna: Karisto.
- Kemppinen J (1979) Vanha eräkulttuuri. Teoksessa: Tapiola osa 1. Espoo: Weilin + Göös 12–29.
- Kivimäki TM & Ylöstalo M (1959) Suomen siviilioikeuden oppikirja: Yleinen osa (4. lyh. p.). Porvoo – Helsinki: WSOY.
- Klais J & Klais B (1974) (eds) *Animals and Man in Historical Perspective*. New York, Evanston, San Francisco, London: Harper & Row Publishers.
- Kontinen E (1999) Ympäristökansalaisuuden kyläsepät. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Kontinen E (2003) Totuudet muutosten kourissa. Teoksessa: Juppi P, Peltokoski J & Pyykkönen M (toim) Liike-elämää. Vastakulttuurinen radikalismi vuosituhanen vaihteessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. 115–140.
- Kontinen E & Peltokoski J (2004) Ympäristöprotestin neljäs aalto. Eläinoikeusliike ja uuden polven ympäristöradikalismi 1990-luvulla. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Kortteinen M (1982) Lähiö: tutkimus elämäntapojen muutoksesta. Helsinki: Otava.
- Kupsala S & Tuomivaara S (2004) Sosiologinen eläintutkimus – eläinten yhteiskunnallisen merkitys sosiologian tutkimuskohteena. *Sociologia* 41: 4, 310–321.
- Kuusi P (1982) Tämä ihmisen maailma. Porvoo – Helsinki – Juva: WSOY.
- Lammenranta M (1994) Tietoteoria (lis. p.). Tampere: Gaudeamus.
- Lappalainen S (1980) Muuan rakkaustarina: romaani. Porvoo – Helsinki – Juva: WSOY.
- Latour B (1993) *We Have Never Been Modern* (Porter C, trans. Original work: *Nous n'avons jamais été modernes*. Published 1991). London: Harvester Wheatsheaf.
- Lee R (1968) What Hunters Do for a Living, or How to Make Out on Scarce Resources. Teoksessa: Lee RB & DeVore I (eds) *Man the Hunter*. New York: Aldine Publishing Company, 30–48.
- Lee R (1979) *The !Kung San*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lee RB & DeVore I (1968) (eds) *Man the Hunter*. New York: Aldine Publishing Company.

- Lehtinen A (1994) Ympäristökamppailut tutkimushaasteena. Teoksessa: Lehtinen A & Rannikko P (toim) Pasilasta Vuotokselle: ympäristökamppailujen uusi aalto. Tampere: Gaudeamus, 273–285.
- Lehtola A (1994) Kansalaisena Metsä-Suomessa – miten ympäristöstä tuli kysymys Pohjois-Karjalassa. Teoksessa: Lehtinen A & Rannikko P (toim) Pasilasta Vuotokselle: ympäristökamppailujen uusi aalto. Helsinki: Gaudeamus, 212–237.
- Lehtonen L (1982) Suomalainen metsästysgangsterismi. Porvoo – Helsinki – Juva: WSOY.
- Linden H, Hario M & Wikman M (toim) (1996) Riistan jäljille. Helsinki: Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos Edita.
- Lindén H (1996) Metso. Teoksessa: Lindén H, Hario M & Wikman M (toim) Riistan jäljille. Helsinki: Edita, 182–185.
- Lindén H (1996) Riekkö. Teoksessa: Lindén H, Hario M & Wikman M (toim) Riistan jäljille. Helsinki: Edita, 167–170.
- Lindén H (1996) Teeri. Teoksessa: Lindén H, Hario M & Wikman M (toim) Riistan jäljille. Helsinki: Edita, 178–181.
- Linkola P & Soininvaara O (1986). Kirjeitä Linkolan ohjelmasta. Porvoo: WSOY.
- Von Linné C (1969) Lapinmatka 1732. (Itkonen T, suom. Alkuteos: Laplandsresa. Julkaisu 1889) Hämeenlinna: Arvi A. Karisto Oy.
- Lovelock JE (1984) Gaia – äiti maa (Sarvala M, suom. Alkuteos: Gaia – a new look at life on earth. Julkaistu 1979). Porvoo – Helsinki – Juva: WSOY.
- Lundberg UL (1994) Linnunsiivin Siperiaan. (Vallisaari L, suom. Alkuteos: Sibirien: ett självporträtt med vingar. Julkaistu 1993) Jyväskylä – Helsinki: Gummerus.
- Luoma P (1993) Boolean analyysi laadullisessa tutkimuksessa. *Sociologia* 30: 3, 212–215.
- Luoma P (2002) Vihreät viirit. Muutos ja pysyvyys Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton ympäristöpoliittisissa näkemyksissä vuosina 1980–2000 Maataloustuottajalehden valossa. *Acta universitatis Ouluensis. Scientiae rerum socialium* E 53. Oulu: Oulun yliopisto.
- Lähde V (1996) Ruoka ja tulevaisuus. Muutoksen kevät 1, 9.
- Malaska P (1997) Tulevaisuuden vedenjakajalla. Teoksessa: Heinonen J & Kuusi O (toim) Ekologinen humanismi. Helsinki: Otava, 127–140.
- Massa I (1991) Suunnistus ympäristösosiologiaan. Teoksessa: Massa I & Sairinen R (toim) Ympäristökysymys: ympäristöuhkien haaste yhteiskunnalle. Helsinki: Gaudeamus, 66–92.
- Massa I & Sairinen R (1991) Ympäristökysymys: ympäristöuhkien haaste yhteiskunnalle. Helsinki: Gaudeamus.
- McNeill WH (1979) *Plagues and Peoples*. Great Britain: Penguin Books.
- Meadows DH, Meadows DL, Randers J & Behrens W (1973) Kasvun rajat: ihmiskunnan kohtalontilannetta koskevaan Rooman klubin tutkimussuunnitelmaan liittyvä raportti. Helsinki: Tammi.
- Melucci A (1996) *Challenging Codes. Collective Action in the Information Age*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mills CW (1970) *The Sociological Imagination*. Harmondsworth: Penguin Books.

- Murphy RF (1979) *Cultural & Social Anthropology an overture*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Nummi P (1995) Riistanhoito. Teoksessa: Nummi P & Väänänen VM (toim) *Metsästys, luonto ja yhteiskunta*. Helsinki: Otava, 48–65.
- Nykänen H & Järvikoski T (1994) Matkalle maan ääriin – Talaksen ystävien toimintamotiivit. Teoksessa: Lehtinen A & Rannikko P (toim) *Pasilasta Vuotokselle: ympäristökamppailujen uusi aalto*. Tampere: Gaudeamus, 55–71.
- Oksanen M (1999) Länsimaisten ympäristöasenteiden historiaa luvun I johdannossa (lis. p.). Teoksessa: Oksanen M & Rauhala-Hayes M (toim) *Ympäristöfilosofia: kirjoituksia ympäristönsuojelun eettisistä perusteista*. Tampere: Gaudeamus, 15–20.
- Parikka A (1998) Voi eläinparat. Tutkimus nuorten suhtautumisesta eläinsuojeluun ja eläinten oikeuksiin. Sosiologista keskustelua B 31. Turku: Turun yliopisto, sosiologian laitos.
- Paulaharju S (1953) *Sompio: Luiron korprien vanhaa elämää*. Porvoo – Helsinki: WSOY.
- Passmore J (1999) Asenteet luontoa kohtaan. Teoksessa: Oksanen M & Rauhala-Hayes M (toim) *Ympäristöfilosofia: kirjoituksia ympäristönsuojelun eettisistä perusteista*. Tampere: Gaudeamus, 34–46.
- Peltokoski J (2003) Elämä politiikkana. Vegetarismi ja veganismi protestin tihentymänä. Teoksessa: Juppi P, Peltokoski J & Pyykkönen M (toim) *Liike-elämää. Vastakulttuurinen radikalismi vuosituhannen vaihteessa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. 91–111.
- Peuhkuri T (2004) Tiedon roolit ympäristökiistassa. Saaristomeren rehevöityminen ja kalankasvatus julkisen keskustelun ja päätöksenteon kohteena. Turku: Turun yliopisto sarja C 220.
- Pietarinen J (1997) Humanismi ja luonnon monimuotoisuus. Teoksessa: Heinonen J & Kuusi O (toim) *Ekologinen humanismi*. Helsinki: Otava, 31–46.
- Pigg J (2000) Vuosituhannen luonnonhoitoprojekti alkaa – pienpetojen metsästyskampanjalla aloitetaan tehokas metsästys. *Metsästäjä* 49 (6), 8–10.
- Pulliainen E (1984) *Petoja ja ihmisiä*. Helsinki: Tammi.
- Pulliainen E (1992) Eduskunnan pöytäkirjat. Puheenvuoro Metsästyslain lähetekeksustelussa.
- Pulliainen E & Rautiainen L (1999) *Suurpetomme: karhu, susi, ahma, ilves*. Kajaani: Arcticmedia.
- Pulliainen E & Saario V (1990) Vuoden 1993 metsästyslaki: mitä uusi metsästyslaki merkitsee metsästäjälle ja metsästykselle. Hämeenlinna: Karisto.
- Pälsi S (1982) *Pohjankävijän päiväkirjasta: matkakuvauksia Beringiltä, Anadyriltä ja Kamtsatkasta* (2., kuvitukseltaan uus. p.). Helsinki: Otava.
- Pyhä Raamattu: *Vanha testamentti, Uusi testamentti* (Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos). Helsinki: Suomen pipliaseura.
- Raatikainen P (2004) *Ihmistieteet ja filosofia*. Helsinki: Gaudeamus.
- Ragin CC (1989) *The Comparative Method: Moving Beyond Qualitative and Quantitative Strategies*. University of California Press, Berkeley (Calif.).

- Ragin CC (1994) *Constructing Social Research: The Unity and Diversity of Method*. Thousand Oaks (Calif.): Pine Forge Press.
- Ragin CC (2000) *Fuzzy-Set Social Science*. Chicago: University of Chicago Press.
- Ragin CC (2006) *User's Guide to Fuzzy-Set/Qualitative Comparative Analysis 2.0*. Department of Sociology. Tucson: University of Arizona.
- Ragin CC, Drass KA & Davey S (2006) *Fuzzy-Set/Qualitative Comparative Analysis 2.0*. Department of Sociology. Tucson: University of Arizona.
- Rannikko P (1995) Ympäristötietoisuus ja ympäristöriidat. Teoksessa: Jokinen P, Järvi-koski T & Rannikko P (toim) *Näkökulmia ympäristösosiologiaan*. Turku: Turun yli-opisto, 65–86.
- Rannikko P (2003a) Mitä on ympäristöpolitiikka? *Janus* 11 (2003):2, 122–127.
- Rannikko P (2003b) Oikeudenmukaisuuskysymys suomalaisen ympäristöliikhehdinnän aalloissa. Teoksessa: Lehtinen A & Rannikko P (toim) *Oikeudenmukaisuus ja ympäristö*. Helsinki: Gaudeamus, 160–180.
- Rantala H & Hellström E (2001) Qualitative comparative analysis and a hermeneutic approach to interview data. *International Journal of Social Research Methodology* 4: 2 (April), 87–100.
- Rasmus A (2003) 1990-luvun Suomi: uuden liikkeen alkua? Teoksessa: Juppi R, Pelto-koski J & Pyykkönen M (toim) *Liike-elämää*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 19–44.
- Regan T (1985) The Case for Animal Rights. In: Singer P (ed) *In Defence of Animals*. Oxford: Basil Blackwell Publisher Ltd, 13–26.
- Regan T (1988) *The Case for Animal Rights*. London and New York: Routledge.
- Rousi A (1997) *Auringonkukasta viiniköynnökseen: ravintokasvit*. Porvoo – Helsinki – Juva: WSOY.
- Saarikoski T (toim) (1963) *Hanhiemon satuaarre* (4. p.). (Saarikoski T, suom. Alkuteos: *The Tall Book of Nursery Tales*. Julkaistu 1944) Helsinki: WSOY.
- Saarin E (1985) *Länsimaisen filosofian historia huipulta huipulle Sokrateesta Marxiin*. Porvoo – Helsinki – Juva: WSOY.
- Saaristo K (1994) Pyhä luonto ja ekologinen rationaalisuus. *Sosiologia* 31, (3), 204–213.
- Sahlins M (1968) Notes of The Original Afluent Society. In: Lee RB & DeVore I (eds) *Man the Hunter*. New York: Aldine Publishing Company. 85–89.
- Sahlins M (1981) *Stone Age Economies*. London: Tavistock Publications Limited.
- Sairinen R (1996) *Suomalaiset ja ympäristöpolitiikka*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Sankari E (1994) Koli kolikoiksi vai kansallisomaisuudeksi? Teoksessa: Lehtinen A & Rannikko P (toim) *Pasilasta Vuotokselle: ympäristökamppailujen uusi aalto*. Tampere: Gaudeamus, 31–54.
- Sarmela M (1994) Ekologia ja kulttuuri. Teoksessa: Nisula T (toim) *Näköaloja kulttuuriin: antropologian historiaa ja nykysuuntauksia*. Helsinki: Gaudeamus, 91–115.
- Schweitzer A (1956) *Elämän kunnioitus*. Porvoo – Helsinki: WSOY.
- Seppänen J & Väli-verronen E (2000) Lehtikuvan luonto. *Sosiologia* 37, (4), 330–348.
- Service ER (1979) *The Hunters* (2nd ed.). Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Shostak M (1983) *Nisa: Kung-naisen tarina* (Mäenpää R, suom. Alkuteos: *Nisa – the life and words of a !Kung woman*. Julkaistu 1981). Helsinki: Otava.

- Singer P (ed) (1985) *In Defence of Animals*. Oxford: Basil Blackwell Publisher Ltd.
- Soikkanen M (1996) *Presidentit erämiehinä*. P. E. Svinhufvud. Tarkkakätinen ampuja. Jyväskylä – Helsinki: Gummerus Oy.
- Sperling S (1989) *Animal liberators. Research and morality*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press.
- Streng J (1999) *Eläinsuojelu ja rikosoikeus*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Suhonen P (1994) *Mediat, me ja ympäristö*. Helsinki: Hanki ja Jää.
- Sulkunen P, Alasuutari P, Nätkin R & Kinnunen M (1985) *Lähiöravintola*. Helsinki: Ota-va.
- Suopajärvi L (1994) Vuotoksen tekoallas ja hankkeen vastustajat. Teoksessa: Lehtinen A & Rannikko P (toim) *Pasilasta Vuotokselle: ympäristökamppailujen uusi aalto*. Tampere: Gaudeamus, 257–270.
- Suopajärvi L (2001) Vuotos- ja Ounasjoki-kamppailujen kentät ja merkitykset Lapissa. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Teräväinen J (1982) *Johdatus filosofiaan*. Helsinki: Kirjapaja.
- Tester K (1989) *The Pleasure of the Rich is the Labour of the Poor. Some Comments on Norbert Elias' "An Essay on Sport and Violence"*. *Journal of Historical Sociology* 2:2, 161–172.
- Tester K (1991) *Animals and Society: the humanity of animal rights*. London: Routledge.
- Thomas K (1983) *Man and the natural world. A history of the modern sensibility*. New York: Pantheon Books.
- Tuhat ja yksi yötä. (1991) (Virtanen T, suom. toim.) Porvoo – Helsinki – Juva: WSOY.
- Tuomivaara S & Purmonen J (1998) *Ulos häkeistä*. Helsinki: Tammi.
- Turnbull C (1984) *The Forest People*. London: Trial/Paladin Books.
- Turner BS (1986) *Personhood and Citizenship*. *Theory, Culture & Society* 3, 1–16.
- Turner ES (1974) *Animals and Humanitarianism*. In: Klaitis J & Klaitis B (eds) *Animals and Man in Historical Perspective*. New York, Evanston, San Francisco, London: Harper & Row Publishers, 144–169.
- Uusitalo L (1986) *Suomalaiset ja ympäristö: tutkimus taloudellisen käyttäytymisen rationaalisuudesta*. Helsinki: The Helsinki School Of Economics.
- Valtonen P (1994) *Talous antropologisessa tutkimuksessa: Malinowskista Marxiin ja nykypäiviin*. Teoksessa: Nisula T (toim) *Näköaloja kulttuureihin: antropologian historiaa ja nykysuuntauksia*. Helsinki: Gaudeamus, 51–71.
- Vilkkä L (1995) *The Varieties of Intrinsic Value in Nature: a naturalistic approach to environmental philosophy*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Virtanen EA (1949) *Suomalaista tapaoikeutta: metsästäjän, kalastajan ja talonpojan oikeustapoja*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Voionmaa V (1969) *Suomen karjalaisen heimon historia (2. muuttam. p.)*. Porvoo – Helsinki: WSOY.
- Vänskä E (2004) *Luonnonantimet ja kotiruoka kunniaan*. *Sanomalehti Kaleva*, 10.4.2004.
- White L Jr. (1974) *Animals and Man in Western Civilization*. In: Klaitis J & Klaitis B (eds) *Animals and Man in Historical Perspective*. New York, Evanston, San Francisco, London: Harper & Row Publishers, 36–50.

- White L. Jr. (1999) Ekologisen kriisin historialliset juuret. Teoksessa: Oksanen M & Rauhala-Hayes M (toim) Ympäristöfilosofia: kirjoituksia ympäristönsuojelun eettisistä perusteista. Helsinki: Gaudeamus, 21–33.
- Willis R (1994) Signifying Animals: Human meaning in the natural World. London and New York: Routledge.
- Von Wright GH (1985) Filosofisia tutkimuksia. (Nyman H, Nyberg T & Uusitalo J, suom.) Helsinki: Kirjayhtymä.
- Von Wright GH (1987) Humanismi elämänsentena. Helsinki: Otava.
- Yläne Y (1946) (toim) (Metsästäys ja Kalastus) Erämiehen joulu. Helsinki: Otava.

Painamattomat lähteet

- Alaraudanjoki P (1996a) Metsästyksen muutosprosessi. Tutkimuksen teoreettis-metodologisten lähtökohtien pohdintaa. Syventävien opintojen tutkielma. Lapin yliopisto.
- Armstrong K (1994) Introduction to Social Anthropology. Luentosarja Tampereen yliopistossa syyslukukaudella 1994.
- Karsikas L (1996) Metsästyksen oikeutuksen epäily. Sosiologian pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto.

Liite 1 Eri diskurssien (A–J) mukaan minimoidut Boolean yhtälöt

Tämä liite sisältää totuustaulut, jotka on saatu ohjelmalla QCA 3.0 ajalla 27 toukokuuta 2003 kello 2:32:47 p.m.

Taulukko 17. Minimoidut totuustaulukot 1 ja 2

Minimized Truth Table #1	Minimized Truth Table #2
File: METSA.WK1	File: METSB.WK1
Model: $A = B + C + D + E$ $+ F + G + H + I + J$	Model: $B = A + C + D + E$ $+ F + G + H + I + J$
Outputs Minimized: 1	Outputs Minimized: 1
Method: Quine-McCluskey (Minimal)	Method: Quine-McCluskey (Minimal)
bcdEfg h+ bcdEfhj+ bcEfhij+ BcEfg h iJ+ bcdE G h Ij+ cdEfg h iJ+ bcd f g h iJ+ bcd f g h Ij+ bcd f G h iJ+ bcdEfgij+ Bdefghij+ bCdEFG h Ij+ BcdefgHiJ+ bcdefGHIj+ BcdEFG hij	cEfg h iJ+ acdEgh IJ+ acdEfg h J+ cdEFG hij+ acdEfg h i+ acdEghij+ adEfg hij+ Adefghij+ acdefghj+ acdfghij+ cdefghij+ AcdefgHiJ

Taulukko 18. Minimoidut totuustaulukot 3 ja 4

Minimized Truth Table #3	Minimized Truth Table #4
File: METSC.WK1	File: METSD.WK1
Model: $C = A + B + D + E$ $+ F + G + H + I + J$	Model: $D = A + B + C + E$ $+ F + G + H + I + J$
Outputs Minimized: 1	Outputs Minimized: 1
Method: Quine-McCluskey (Minimal)	Method: Quine-McCluskey (Minimal)
$A b d E F g h I j +$ $a B d E f g h i j +$ $A B d e f g h i j$	$B c E f g h i J +$ $a b c E f g I j +$ $A b c E f h i j$

Taulukko 19. Minimoidut totuustaulukot 5 ja 6

Minimized Truth Table #5	Minimized Truth Table #6
File: METSE.WK1	File: METSF.WK1
Model: $E = A + B + C + D$ $+ F + G + H + I + J$	Model: $F = A + B + C + D$ $+ E + G + H + I + J$
Outputs Minimized: 1	Outputs Minimized: 1
Method: Quine-McCluskey (Minimal)	Method: Quine-McCluskey (Minimal)
$B c f g h i J +$ $c d f g h i J +$ $A b c d f g h +$ $A b c d f h j +$ $A b c f h i j +$ $a c d f g h i +$ $b c d f g h i +$ $b c d f g h j +$ $b c d f h i j +$ $a B c d g h I J +$ $A b c d G h I j +$ $a B c d f g h J +$ $a b c D f g I j +$ $B c d F g h i j +$ $a b c f g h I j +$ $a b c d G h i j +$ $a B c d g h i j +$ $a B d f g h i j +$ $A b c d f g i j +$ $A b C d F g h I j$	$B c d E g h i j +$ $a B c d E g h I J +$ $A b c d E G h I j +$ $A b C d E g h I j +$ $a b c d E G h i j$

Taulukko 20. Minimoidut totuustaulukot 7 ja 8

Minimized Truth Table #7	Minimized Truth Table #8
File: METSG.WK1	File: METSH.WK1
Model: $G = A + B + C + D$	Model: $H = A + B + C + D$
+ E + F + H + I + J	+ E + F + G + I + J
Outputs Minimized: 1	Outputs Minimized: 1
Method: Quine-McCluskey	Method: Quine-McCluskey
(Minimal)	(Minimal)
A b c d E h I j +	A b c d f g i j +
A b c d E f h j +	A B c d e f g i J +
A b c E f h i j +	A b c d e f G I j +
a b c d E h i j +	a b c D E f g I j +
b c d E f h i j +	a b c d e f g l J
A b c d f h i j +	
A b c d e f H I j	

Taulukko 21. Minimoidut totuustaulukot 9 ja 10

Minimized Truth Table #9	Minimized Truth Table #10
File: METSI.WK1	File: METSJ.WK1
Model: $I = A + B + C + D$	Model: $J = A + B + C + D$
+ E + F + G + H + J	+ E + F + G + H + I
Outputs Minimized: 1	Outputs Minimized: 1
Method: Quine-McCluskey	Method: Quine-McCluskey
(Minimal)	(Minimal)
a B c d E g h J +	B c E f g h i +
A b c d E G h j +	c d E f g h i +
a b c D E f g j +	a B c d E g h I +
A b c d E f g h +	a B c d E f g h +
A b c d E f h j +	A b c d E f g h +
a b c E f g h j +	A b c d f g h i +
b c d E f g h j +	A B c d e f g H i +
A b c d f g h j +	a b c d e f g H I
A b C d E F g h j +	
A b c d e f G H j +	
a b c d e f g H J +	
a B c d e f g h j	

Liite 2 Eläinsuojeluliitto Animalian johtokunnan jäsenet vuosina 1992–1996

1992

Cajander Veli-Risto, Korhonen Päivi, Laitila Teuvo, Luukkainen Hannele, Repo Outi, Sajaniemi Heli, Salmi Riitta, Viinikainen-Rosqvist Päivi, Vilkka Leena (puheenjohtaja, jatkossa pj) ja Yli-Tainio Riitta.

1993

Cajander Veli-Risto, Korhonen Päivi, Liukkonen Pekka, Luukkainen Hannele, Repo Outi, Sajaniemi Heli, Salmi Riitta, Varonen Minna, Viinikainen-Rosqvist Päivi, Vilkka Leena (pj) ja Yli-Tainio Riitta.

1994

Cajander Veli-Risto, Hautakangas Marja, Korhonen Päivi, Lindqvist Anna, Liukkonen Pekka, Luukkainen Hannele, Sajaniemi Heli, Salmi Riitta, Varonen Minna, Vilkka Leena (pj) ja Yli-Tainio Riitta.

1995

Cajander Veli-Risto, Hautakangas Marja, Korhonen Päivi, Lindqvist Anna, Liukkonen Pekka, Luukkainen Hannele, Manninen Sanni, Streng Joonia, Suokas Brita, Varonen Minna ja Vilkka Leena (pj).

1996

Cajander Veli-Risto, Gummerus Eriika, Haapala Olli, Lindqvist Anna (pj), Liukkonen Pekka, Luukkainen Hannele, Maartola Minna, Nummisalo Erja, Salmi Riitta, Suokas Brita ja Särkkä Juha.

Liite 3 Haastattelut ja muu tutkimuksessa analysoitu aineisto

Haastattelut ja henkilökohtaiset keskustelut

- Alaranta J (1995) Haastattelu kansanedustajien kiinnostuksesta metsästykseseen.
- Armstrong K (1997) Henkilökohtainen keskustelu ja kirjallinen palaute väitöskirjatyön yhteydessä.
- Balding T (2001) Tekijän puhelinsoitto 20.11.2001, joka koski Animalian jäsenprofiilia.
- Eläinsuojeluliitto Animalia (2001a) Liiton 6.8.2001 päivätty vastaus tekijän kirjeeseen, jolla tiedusteltiin liiton kiinnostusta metsästyksen kritiikkiin.
- Eläinsuojeluliitto Animalia (2001b) Liiton 12.11.2001 päivätty kirje ja vuosien 1992–1996 vuosikertomukset.
- Eläinsuojeluliitto Animalia (2006) Sähköpostikirje, joka koskee järjestön kantaa metsästykseseen.
- Halinen P (1996) Henkilökohtainen keskustelu Kaustisten neoliittisella asuinpaikalla tehdyllä kaivauksella 12.6.1996.
- Oulaisten lukiolaiset 1995. Toimeksiannostani kirjoitettu aine, jossa 21 lukion toisen luokan opiskelijaa pohdiselee suhdettaan metsästykseseen.
- Salo A (1997) Puhelinkeskustelu Salo/Karsikas 9.12.1997. Salon metsästyksenvastainen TV-näytelmä.
- Vihriälä A (1997) Murrosikäisten poikien luku- ja metsästysharrastus. Henkilökohtainen keskustelu 4.12.1997.

Helsingin Sanomien pääkirjoituksia 1992–1996

- Veriurheilu tahraa (1992) Helsingin Sanomat, pääkirjoitus 10.6.1992, A 2.
- Järkeä metsästykseseen (1992) Helsingin Sanomat, pääkirjoitus 11.10.1992, A 2.
- Oikeaa kilven kirkastusta (1993) Helsingin Sanomat, pääkirjoitus 28.3.1993, 2.
- Poromiehet kuriin (1995) Helsingin Sanomat, pääkirjoitus 11.6.1995, A 2.
- Terrorismi tuomittava kaikissa muodoissaan (1995) Helsingin Sanomat, pääkirjoitus 21.12.1995, A 2.

Helsingin Sanomien artikkeleja vuosilta 1992–1996

- Cajander VR (1995) Eläimillä on oikeus hyvään elämään. Helsingin Sanomat, 14.11.1995, A 4.
- Helle E (1995) Miksi hylkeitä on pyydystetty? Helsingin Sanomat, 24.11.1995, A 2.
- Järventaus K (1996) Kanadan turkispyytäjät haluavat jatkaa kivuliaiden pyyntirautojen käyttöä. Helsingin Sanomat, 6.10.1996, C 2.

- Käyhty A (1993) Sudet hiippailevat piholla ja syövät tähteitä Lieksassa. Hukkahavaintoja tulee koko ajan lisää Itä-Suomessa. Helsingin Sanomat, 12.12.1993, A 5.
- Lähteenmaa J & Saarikoski H (1995) Minkä vuoksi kettutytöt kapinoivat? Helsingin Sanomat, 4.12.1995, A 2.
- Mainio T (1996) Porot ja peurat yritetään pitää erillään, mutta aina se ei onnistu. Risteytymiä tuhoaan ampumalla. Helsingin Sanomat, 9.11.1996, D 1.
- Mielonen M (1995) Kaupankäyntiä runsaudensarvella. Biodiversiteettiprofessori Jukka Salo on biologi, joka sukkuloi sademetsissä ja pykäläviidakossa. Helsingin Sanomat, 18.11.1995, D 1.
- Mielonen M (1995) Monimuotoisuus varmistaa sen, että elämä pihisee maapallolla vielä pitkään. Helsingin Sanomat, 18.11.1995, D 1.
- Nissinen P (1993) Kissan heitteillejätöstä sakot. Helsingin Sanomat, 22.4.1993, A 7.
- Paananen E (1992) EU halusi Suomesta suurpetojen maan. Karhu, susi, ilves ja ahma pesivät kohta koko maassa. Helsingin Sanomat, 12.12.1992, A 5.
- Pärssinen K (1994) Tappamisen hirveä himo. Helsingin Sanomat, 8.10.1994, A 5.
- Raivio J (1996) Ranskalainen jahtihurma kärsi tappion EU:ssa. Unionin parlamentti tiukensi muuttolintujen pyynnin rajoituksia. Helsingin Sanomat, 16.2.1996, C 1.
- Saari A (1993) Uuden metsästyslain uskotaan hillitsevän salakaatohaluja. Hirvikannan vanhentaminen vähentää kolareita. Helsingin Sanomat, 15.8.1993, A 15.
- Savolainen J (1995) EU tuskaillee turkiseläinten jalkarautapyyntiä. Helsingin Sanomat, 5.3.1995, C 3.
- Soikkeli M (1995) Hylkeenpyynti ja kalastus. Helsingin Sanomat, 14.11.1995, A 2.
- Suomen Birdlife lopettaisi vesilintujen kevätmetsästyksen. (1996) Helsingin Sanomat, 24.2.1996, A 5.
- Väinämö R (1995) Ilomantsissa puhkesi susisota. Helsingin Sanomat, 16.1.1995, A 8.
- Ängeslevä P (1995) Kiinteitä ja irrallisia eläinsuhteita. Helsingin Sanomat, 8.10.1995, D 3.

Helsingin Sanomien yleisönosastokirjoituksia vuosilta 1992–1996

- Ahola H (1994) Kyyhkyjä haukanhoukuttimina! Helsingin Sanomat, 15.10.1994, A 15.
- Cajander VR (1995) Lajitoveruudesta huolimatta koiran ja suden risteymät ovat luonnossa harvinaisia. Helsingin Sanomat, 5.4.1995, D 7.
- Cajander R (1994) Villikoirat kuriin susia vaarantamatta. Helsingin Sanomat, 19.4.1994, A 11.
- Cajander R (1993) Vapaan metsästysoikeuden aika on ohi Lapissakin. Helsingin Sanomat, 13.3.1993, A 15.
- Cajander VR (1992) Petoviha on erittäin yleisetä. Helsingin Sanomat, 13.1.1992, A 10.
- Ekman K (1992) Haltijansa pihapiirissä kotikissa on täysin turvassa. Helsingin Sanomat, 28.10.1992, A 14.
- Eriksson A (1996) Linnustajissa häiriköitä. Helsingin Sanomat, 29.4.1996, A 11.
- Götsch K (1992) Metsästys myönteistäkin. Helsingin Sanomat, 10.11.1992, A 10.
- Harjumaa M (1995) Hylkeenpyytäjäksi eläinystävä? Helsingin Sanomat, 2.4.1995, A 15.

- Hiltunen A (1993) Tarhausmetsästyksessä höyrypäisyys huipussaan. Helsingin Sanomat, 5.10.1993, A 11.
- Hänninen R (1993) Omistaja ei tiedä mitään. Helsingin Sanomat, 6.10.1993, A 11.
- Höök M (1993) Riistaa varjeltava. Helsingin Sanomat, 13.2.1993, A 15.
- Ihalainen O (1993) Otsoemon kaato härkätaistelua raaempaa. Helsingin Sanomat, 26.5.1993, A 15.
- Ikonen L (1992) Puistometsästys pahasta. Helsingin Sanomat, 29.9.1992, A 10.
- Kangasperko H (1994) Villikoira ei kuulu Suomen luontoon. Helsingin Sanomat, 7.4.1994, A 13.
- Kataja P (1992) Kotkien suojeluun käytävä yhteisvoimin. Helsingin Sanomat, 4.1.1992, A 22.
- Keränen J (1993) Vapaa metsästysoikeus tärkeää riistahoidolle. Helsingin Sanomat, 25.3.1993, A 13.
- Keränen J (1992) Emokarhu syksylläkin vaarassa. Helsingin Sanomat, 7.11.1992, A 18.
- Kettunen A (1993) Pohjois-Suomessa vastuullista metsästystä. Helsingin Sanomat, 8.4.1993, A 11.
- Kinnunen P (1996) Merilinnustus tarkoin säädelyä. Helsingin Sanomat, 5.4.1996, A 11.
- Kinnunen UP (1995) Sudethan surmaavat koiria. Helsingin Sanomat, 5.5.1995, A 14.
- Kiviniemi M (1992) Karhun kevätmetsästys pidettävä laillisena. Helsingin Sanomat, 9.11.1992, A 10.
- Koskimies P & Veistola T (1992) Lakiehdotus täynnä epäkohtia. Helsingin Sanomat, 13.11.1992, A 12.
- Kuikka S (1996) Hyljeongelma pitää hoitaa kiihkottomasti. Helsingin Sanomat, 28.4.1996, A 17.
- Kuisma M (1994) Jännityshakuista huvittelua metsissä. Helsingin Sanomat, 7.11.1994, A 11.
- Kuisma M (1995) Metsästyskö luonnon suojelua. Helsingin Sanomat, 23.11.1995, A 15.
- Kuuskoski P (1993) Mistä tuntee kotikissan? Helsingin Sanomat, 25.3.1993, A 19.
- Käki M (1992) Karhut pitäisi jättää rauhaan. Helsingin Sanomat, 2.11.1992, A 10.
- Lahti E & Lumiaro R (1995) Puhe susisodasta on pahasti liioiteltua. Helsingin Sanomat, 21.1.1995, A 13.
- Laurila J (1996) Kevätmetsästys ryöstöä. Helsingin Sanomat, 29.4.1996, A 11.
- Lehtonen L (1992) Kotkantuhoista on löytynyt hyvinkin tarkkaa näyttöä. Helsingin Sanomat, 13.1.1992, A 10.
- Leivo M (1992) Metsästäjille laki on tosiaan joustava. Helsingin Sanomat, 27.11.1992, A 11.
- Leivo M (1992) Kansalliskarhu jo rauhaan. Helsingin Sanomat, 27.10.1992, A 10.
- Lukkarila H (1993) Riistakantaa ei uhata. Helsingin Sanomat, 27.2.1993, A 15.
- Luonnonystävä (1993) Metsästyslaki kieltää ilmoituksen rautapyynnistä. Helsingin Sanomat, 26.9.1993, A 15.
- Luukkainen H (1992) Tappamisesta ei vaaraa...Helsingin Sanomat, 17.11.1992, A 10.
- Luukkainen H (1992) Metsästyslakiesitys henkii menneen maailman tuulia. Helsingin Sanomat, 19.10.1992, A 8.

- Mikkonen M & Vesterinen R (1992) Petovihapuheet olisi jo korkea aika haudata. Helsingin Sanomat, 2.2.1992, A 22.
- Mäkelä A (1994) Kanahaukalle elämisen oikeus. Helsingin Sanomat, 25.10.1994, A 11.
- Nalleton (1992) Holtiton karhunmetsästys lopetettava. Helsingin Sanomat, 22.6.1992, A 30.
- Niemelä E & Ripatti JP (1992) Karhujen metsästys ei ole veriurheilua. Helsingin Sanomat, 14.6.1992, A 22.
- Paasivaara EP (1995) Hirvestäjät sävähdyttivät. Helsingin Sanomat, 22.10.1995, A 13.
- Pehko S & Lumiaro R (1994) Susipelon lietsominen aiheeton. Helsingin Sanomat, 22.12.1994, A 11.
- Pekkola S (1995) Lisää hirviä, aiheuttamatta... Helsingin Sanomat, 9.12.1995, A 19.
- Reinikka P (1993) Uusi metsästyslaki lisää metsähallituksen vastuuta. Helsingin Sanomat, 29.7.1993, A 17.
- Reissumies (1996) Tappamisen riemu sallittua. Helsingin Sanomat, 19.6.1992, A 12.
- Ripatti JP (1996) Lintudirektiivi sallii kevätmetsästyksen. Helsingin Sanomat, 13.5.1996, A 11.
- Rosqvist P (1995) Alkuperäiskansoille viitattu kintaalla. Helsingin Sanomat, 28.11.1995, A 11.
- Suomensaari S (1996) Hirvi kuuluu Suomen luontoon. Helsingin Sanomat, 5.11.1996, A 13.
- Talka J (1995) Metsästäjä ei ole himotappaja. Helsingin Sanomat, 29.11.1995, A 15.
- Torkkomäki M (1994) Metsä vain metsästäjille? Helsingin Sanomat, 2.10.1994, A 23.
- Veistola T (1996) Kevätmetsästys vesittäisi lintujensuojeluohjelmat. Helsingin Sanomat, 20.5.1996, A 11.
- Viinikainen-Rosqvist P (1993) Kiduttavia pyydyksiä aiheellista vastustaa. Helsingin Sanomat, 29.9.1993, A 15.
- Virtanen J (1995) Susilla oikeus syödä koiria. Helsingin Sanomat, 16.5.1995, A 11.

Sähköiset lähteitä

- Disney W (1990) Bernard & Bianca Australiassa. Animaatio.
- Disney W (1991) Kaunotar ja hirviö. Animaatio.
- Drass KA (1998) QCA 3.1. Qualitative Comparative Analysis. Saatavissa: <http://www.nwu.edu/sociology/tools/qca/qca.zip>
- Pulli K (2006) Sähköpostikirje 3.7.2006, joka koskee Eläinsuojeluliitto Animalian kantaa metsästyksen.
- Spielberg S (1982) E.T. the Extra Terrestrial. Elokuva. Universal An MCA Company.
- Spielberg S (1992) Jurassic Park. Elokuva. Universal An MCA Company.
- TV1:n teksti-TV 18.1.2001. Britannian parlamentin alahuoneen äänin 387–174 hyväksymä laki ketunmetsästyksen kieltämisestä.

ACTA UNIVERSITATIS OULUENSIS
SERIES E SCIENTIAE RERUM SOCIALIUM

75. Kumpulainen, Kari (2004) Bittinikkarin muotokuva. Tietokoneet harrastuksena ja siihen yhteydessä olevia tekijöitä
76. Tiilikka, Aila (2005) Äitien kasvatuskäsityksiä ja arviointeja hyvästä päiväkotikasvatuksesta
77. Karppinen, Seppo J. A. (2005) Seikkailullinen vuosi haastavassa luokassa. Etnografinen toimintatutkimus seikkailu- ja elämyspedagogiikasta
78. Salovaara, Hanna (2005) Achievement goals and cognitive learning strategies in dynamic contexts of learning
79. Erkkilä, Raija (2005) Moniääninen paikka—Opettajien kertomuksia elämästä ja koulutyöstä Lapissa
80. Lasse Jalonen, Tapio Keranto ja Kari Kaila (toim.) (2005) Matematiikan ja luonnontieteiden opetuksen tutkimuspäivät Oulussa 25.–26.11.2004. Matemaattisten aineiden opettajan taitotieto—haaste vai mahdollisuus?
81. Salakka, Markku (2006) Suomeen palaavien lähetystyöntekijöiden paluuta koskevat puheet. Paluusokki ja identiteetin monikulttuuriset jännitteet
82. Pennanen, Aatto (2006) Peruskoulun johtaminen. Modernista kohti transmodernia johtamista
83. Lindh, Matti (2006) Teknologiseen yleissivistykseen kasvattamisesta – teknologian oppimisen struktuuri ja sen soveltaminen
84. Saari, Mikko (2006) Kielikylpyopetuksen kulttuuripedagoginen perusta
85. Karjalainen, Timo P. (2006) The environment in contexts: Environmental concern in the Komi Republic (Russia)
86. Leppälä, Reetta (2007) Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun kehittäminen yhdistetyssä esi- ja alkuopetuksessa
87. Kumpulainen, Kari (Ed.) (2007) Educational technology: opportunities and challenges
88. Vilppola, Tuomo (2007) Reaalipedagoginen toimintaprosessi—sosiaalipedagogisen työn sovellus koulutuksesta syrjäytymässä olevien nuorten kokonaisvaltaisessa tukemisessa
89. Lujala, Elise (2007) Lastentarhatyö, kansanopetuksen osa ja kotikasvatuksen tuki—toiminnan päämäärät ja toteutuminen Pohjois-Suomessa 1800-luvun lopulta vuoteen 1938

Book orders:
OULU UNIVERSITY PRESS
P.O. Box 8200, FI-90014
University of Oulu, Finland

Distributed by
OULU UNIVERSITY LIBRARY
P.O. Box 7500, FI-90014
University of Oulu, Finland

S E R I E S E D I T O R S

A
SCIENTIAE RERUM NATURALIUM
Professor Mikko Siponen

B
HUMANIORA
Professor Harri Mantila

C
TECHNICA
Professor Juha Kostamovaara

D
MEDICA
Professor Olli Vuolteenaho

E
SCIENTIAE RERUM SOCIALIUM
Senior Assistant Timo Latomaa

E
SCRIPTA ACADEMICA
Communications Officer Elna Stjerna

G
OECONOMICA
Senior Lecturer Seppo Eriksson

EDITOR IN CHIEF
Professor Olli Vuolteenaho

EDITORIAL SECRETARY
Publications Editor Kirsti Nurkkala

ISBN 978-951-42-8524-0 (Paperback)

ISBN 978-951-42-8525-7 (PDF)

ISSN 0355-323X (Print)

ISSN 1796-2242 (Online)

